

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

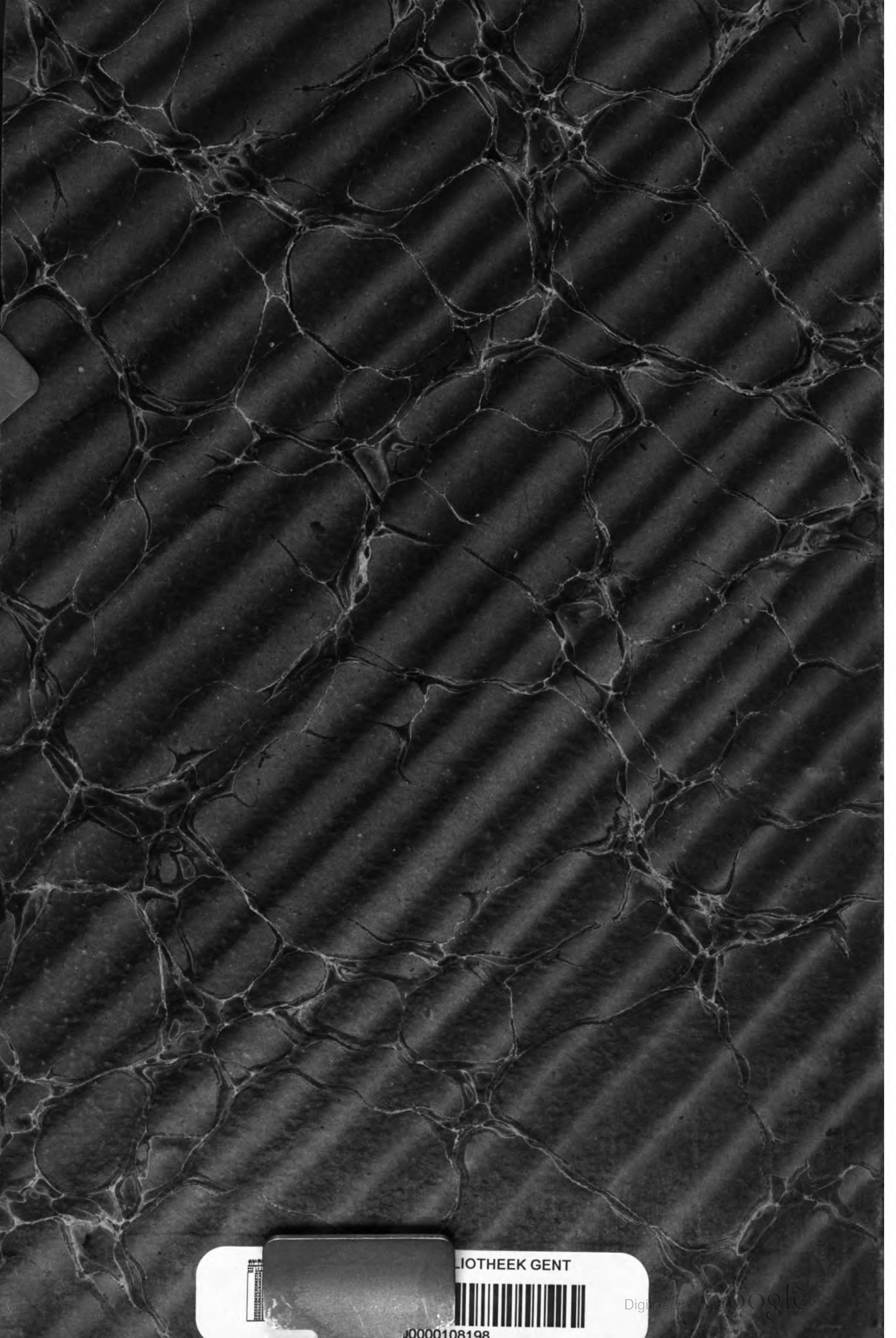
+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

Digitized by Google

LIOTHEEK GENT
0000108198
Digitized by Google

Digitized by Google

BLADWYZER DER HOUTSNEDEN.

PORTRETTEN.

	Bladz.
Titelplaet. — Standbeeld des Konings.	
Z. M. Leopold I, Koning der Belgen.	8
Z. K. H. de Hertog van Braband	9
Z. K. H. de Graef van Vlaenderen.	12
H. K. H. de Hertogin van Braband.	13
Z. Exc. de graef van Westmoreland, buitengewoone gezant der Koningin van Engeland	41
M. Delehaye, Voorzitter van de Kamer der Volksvertegenwoordigers.	44
Z. H. de Prins de Ligne, Voorzitter van het Senaet.	45
Z. Hoogw. M. de Hesselle, bisschop van Namen.	47
Z. Hoogw. M. Labis, bisschop van Doornyk.	52
Z. Hoogw. M. de Montpellier, bisschop van Luik.	53
Z. Em. Engelbert Sterckx, kardinael aertsbisschop van Mechelen.	59
Z. Hoogw. M. Delebecque, bisschop van Gend.	64
Z. K. H. George, prins van het Koninglyk Saksen.	62
Z. K. H. Ernst, hertog van Saksen-Coburg-Gotha.	74

VOORNAEMSTE TOONEELEN EN VERSIERINGEN.

Triomfboog van de Laeken-brugge.	20
Triomfboog van de Koninklyke straet buiten de poort.	21
Triomfboog van de Koninglyke plaets. — Aenkomst der Prinsessen op de plaets van het Paleis.	24
Paleizen-plaets. — De jubeltuil.	25
Triomfboog van de Koninklyke plaets. — Aenkomst des Konings	28
Trapgestoelte opgerigt aen het Paleis van den Hertog van Braband.	29
Triomfboog van de Laeken-poort. — Intrede van den Koning.	36
Triomfboog op de Koninklyke plaets. — 's Konings onthael door de oud-leden van het Congres	40
Plegtigheid op de St-Jozefs-plaets.	48–49
Triomfboog van de Guimard-straet. — Optogt van den stoet	56
Plaets der Natie. — 's Konings aenkomst op het feestmael	60
Fontein op de plaets vóór het Stadhuis gemaekt — Optogt van de afgeveerdigden der gemeenteraden naer de St-Jozefs-plaets.	64
Oogenschouw der burgerwacht en des legers	68
Zael van het feestmael aen Z. M. aengeboden door de tegenwoordige leden en de oud-leden van de wetgevende Kamers.	72
Tweejaerlyksche tentoonstelling der maetschappy van Flora in het bosch van Maria-Magdalena.	76

OMMEGANG.

Prachtwagen van Luxemburg	81-84
Prachtwagen van Limburg	84
Prachtwagen van Henegouwen	85
Prachtwagen van Braband	88–89
Prachtwagen van Namen.	92
Prachtwagen van Gend.	93
Prachtwagen van Antwerpen	96
Prachtwagen van Nyvel	97
Stoet van het Gulden Vlies.	98–99
Prachtwagen van Luik.	100
Id. id.	101
Prachtwagen van Henegouwen	104
Prachtwagen van Leuven.	105
Prachtwagen van den Vrede.	108

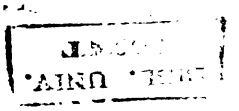
ONDERWERPEN VAN PHANTAZY OF ZINNEBEELDEN.

Titel. — Omvang der spyzenkaert van het feestmael den Koning aengeboden.	3
Hoofdband. — Overwegingen by het naderen der jubelfeesten.	5
Kroonletter.	*ib.*
Hoofdband. — De dag voor de feesten.	17
Kroonletter.	*ib.*
Hoofdband. — Eerste dag der feesten.	33
Hoofdband. — Tweede dag.	63
Hoofdband. — Derde dag.	79

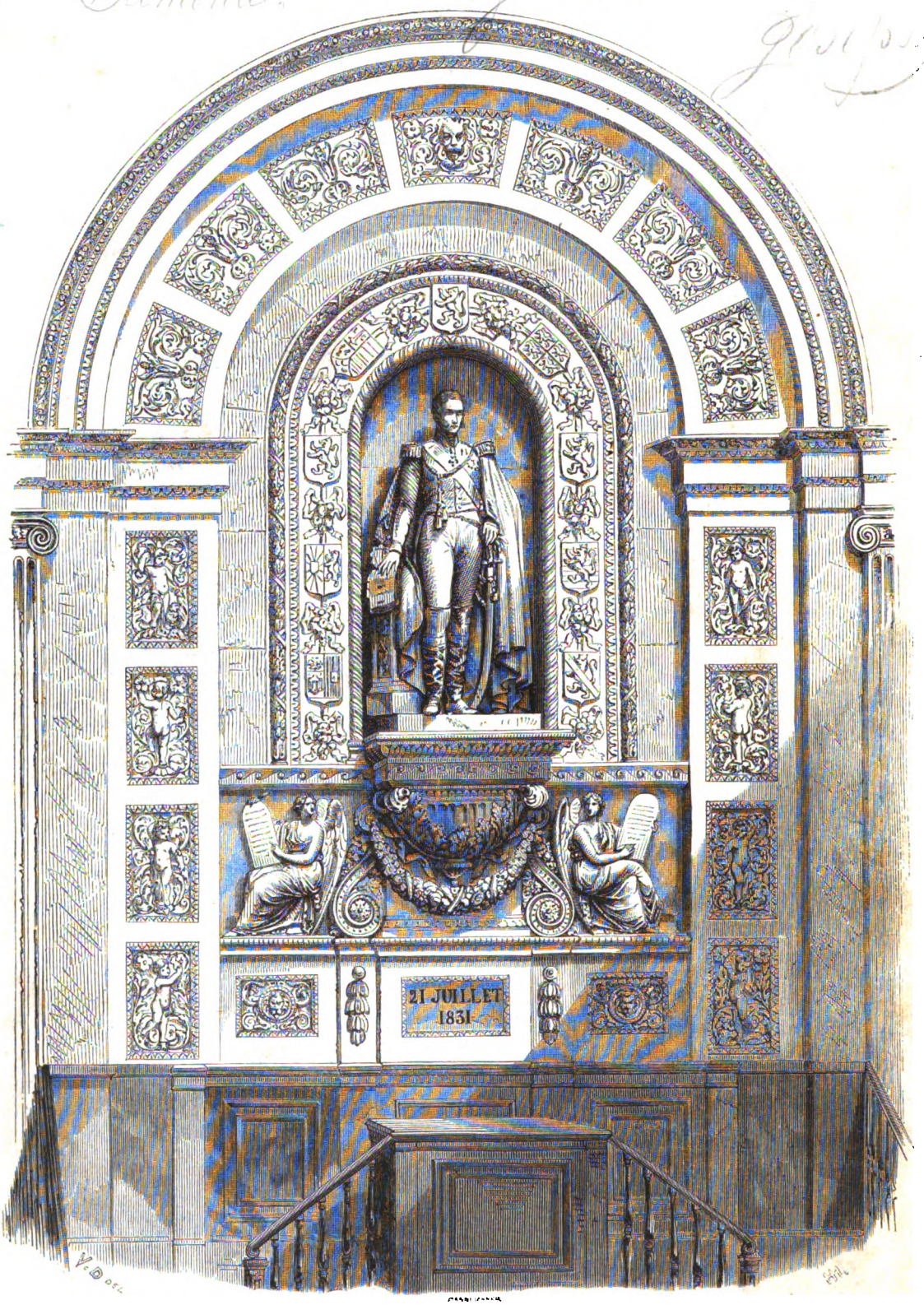
Digitized by Google

129 T22

D
115

Digitized by Google

STANDBEELD DES KONINGS

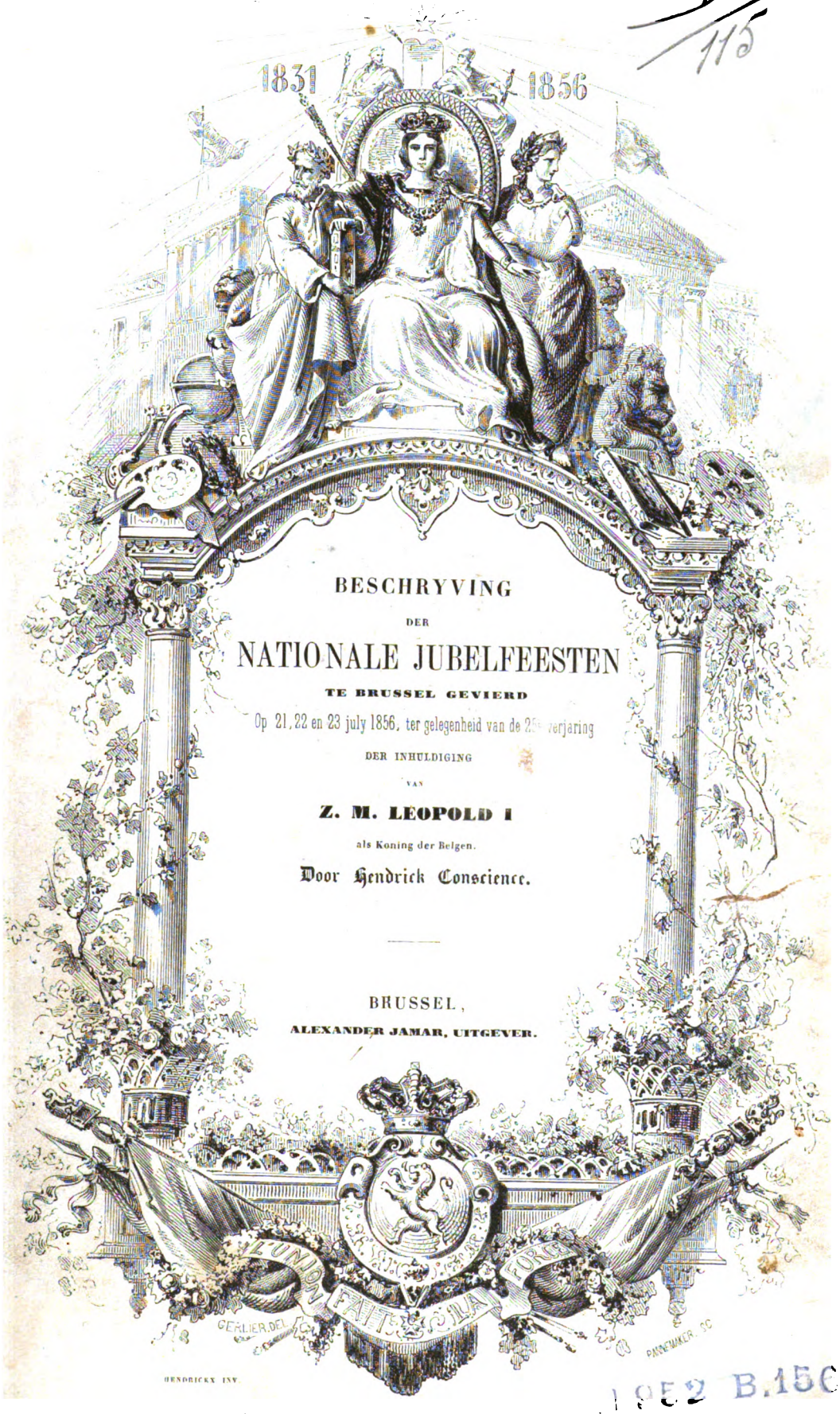
(W. GEEFS.

ZITTINGZAEL VAN DE KAMER DER VOLKS-VERTEGENWOORDIGERS.

Digitized by Google

189 T 82

D 115

BESCHRYVING

DER

NATIONALE JUBELFEESTEN

TE BRUSSEL GEVIERD

Op 21, 22 en 23 july 1856, ter gelegenheid van de 25e verjaring

DER INHULDIGING

VAN

Z. M. LEOPOLD I

als Koning der Belgen.

Door Hendrick Conscience.

BRUSSEL,

ALEXANDER JAMAR, UITGEVER.

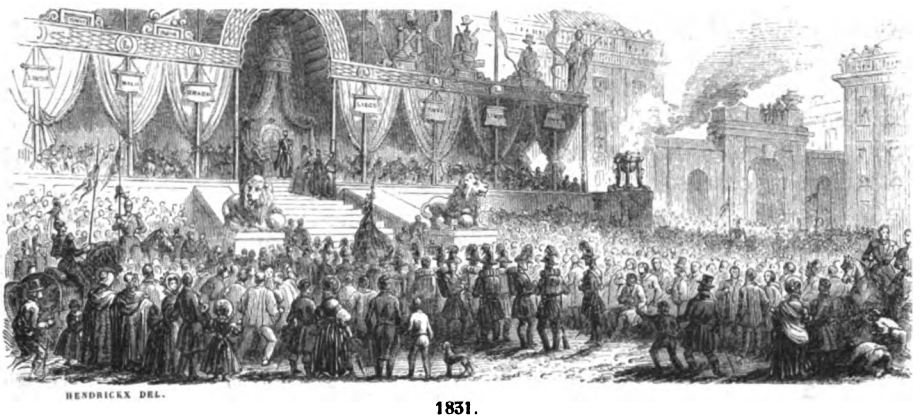
1952 B.1502

Omvang der spyzenkaert van het feestmael den Koning aengeboden.

BIBL. UNIV.

Digitized by Google

Digitized by Google

HENDRICKX DEL.

1831.

OVERWEGINGEN

BY

HET NADEREN DER JUBELFEESTEN.

Dit schoone land, zetel der vroegste beschaving, heeft lang op een eigen bestaen, op een nationael volkswezen gehoopt: maer, eilaes, het werd dikwyls in zyne wenschen bedrogen: het lot van België bleef meestaltyd ondergeschikt aen vreemde belangen. Eindelyk, sedert achttien jaer, is het u gelukt dit langgewenschte bestaen te veroveren. Voor de eerste mael hoort gy u zelven toe. Gy hebt van de onafhankelykheid een edel en vaderlandminnend gebruik gemaekt, en ze daerdoor op vaste gronden gevestigd.

(Koning Leopold 's aenspraek tot de Vertegenwoordigers van 's Lands Burgerwacht, op 23 september 1848.)

I

Het vierde eener eeuw is verloopen sedert dat België, als onafhankelyk land, eene plaets tusschen de Staten van Europa veroverde.

Gedurende dit tydvak heeft de belgische natie zeer dikwyls, met eene wonderlyke eenheid, den jubeltoon aengeheven om deze overwinning te vieren, om de Voorzienigheid voor eene nieuwe gunst te zegenen, of om eene dankbare hulde te brengen aen den Vorst, dien elk als weldoener des vaderlands eert en bemint.

Dan, van al de feestelykheden, waer door de Belgen aen hun gevoel van erkentenis ooit poogden lucht te geven, was er geene die zulke uit-

B.L.L. UNIV. GENT

Digitized by Google

gestrekte beteekenis hebben kon als het groot nationael feest van 21 july 1856. Met blyde ontsteltenis zagen de Belgen dit plegtig tydstip te gemoet. Lang reeds voor dat het naderen zou, kwam de vreugde der verwachting al de standen der natie bezielen : wetgevers, kunstenaers, burgers, werklieden, bereidden zich om aen den heugelyken dag al den glans te geven, dien de vereenigde middelen van 's lands rykdom, van der kunsten prael en van 's volks dankbare geestdrift mogten scheppen. Geene stad of zy eischte dit mael haer werkelyk deel in de nationale vreugde; geen dorp, hoe ver ook afgelegen, of het zou zyne stemmen voegen by den algemeenen lofzang, die ter eere van God, van Koning en van Volk over het jubelend vaderland ging schallen.

Zonder twyfel, vyf-en-twintig jaren van vrede, van vryheid en van zedelyken en stoffelyken voortgang, zyn aenzienlyke weldaden genoeg, om eene natie met dankbaerheid te vervullen; — maer de uitspatting van 's lands losgebroken vreugde zal zoo magtig zyn; de uitdrukking van 's volks dankbaerheid zoo hartelyk, zoo regtzinnig, zoo afzonderlyk in elk en toch zoo algemeen, dat men wel eene bygaende reden moet erkennen voor den ongewoonen, en by uitstek wonderbaren vorm dezer plegtigheid.

Daer, waer de burger metterdaed deel neemt aen het bestuer der openbare zaken, en ongedwongen zyne gevoelens mag betuigen, brengt hy in het staetsleven de gebruiken en denkwyzen, die hem in het huiselyk leven dierbaer zyn.

De Belg is gewoon de loopbaen zyner ouders, zyner kinderen en zyner vrienden in zekere tydvakken te verdeelen. By het verloopen van elk dezer, wenscht hy zich zelven en anderen geluk, en dankt God voor het doorgestreden lyden of voor de genoten welvaert.

Het plegtigste tydvak is voor hem het vyf-en-twintigste jaer na de aenbreking van het mannelyk leven; — en, hebben echtelieden — door lief of door leed, maer in eer en deugd — dit jubeljaer bereikt, dan worden zy met statigen ernst ter kerke geleid, om den Heer voor de vergunde jaren te loven. Na vervulling van dien hoogen pligt, worden de gejubelden naer hunne versierde wooning teruggevoerd; men bezingt hen in vrolyke gedichten, men begroet hen met gelukwenschen, men kroont hen met bloemen; zonen, dochters, magen en vrienden juichen rondom hen; — en allen vieren in uitgelaten vreugd de *zilveren bruiloft*.

Het belgisch volk heeft gevoeld dat het, tegen den 21 july, opgeroepen was om, in naem des vaderlands, eene dier plegtigheden te vieren, waerop het gewoon is in het burgerlyk leven al zyne blydschap en al zyne geestdrift te verzamelen.

Inderdaed, het feest van 1856 is ook eene *zilveren bruiloft;* — eene, die gevierd wordt ter verheerlyking van het vyf-en-twintigjarig huwelyk des Koningdoms met de Vryheid!

Het blyde huisgezin, dat kransen vlecht, dat de wooning der gejubelden met bloemen versiert en op hunnen weg aenlachende looverbogen oprigt, is de gansche natie, uit alle gauwen te saem gestroomd, om met vereende stemmen getuigenis te brengen van 's lands liefde en 's lands dankbaerheid. Het gejubelde paer is de meestbeminde Koning der aerde; en, nevens hem, zyne zinnebeeldige bruid, de Grondwet, die wonderschoone dochter van vaderlandsliefde en van volkswysheid.

Even als de belgische burger in zyn huiselyk leven gewoon is, by het verschynen van elk feestelyk jubeljaer, het verleden te herdenken en het tegenwoordige te beschouwen, om uit deze vergelyking een juist oordeel over zynen wezenden toestand, en eene voorspelling voor de toekomst te trekken, — zoo rigt hy nu, in kalme overweging, het oog op zyn vaderland.

Hy ziet den geboortegrond overdekt met eene zee van golvend koren en met malsche beemden, zelfs daer, waer nog onlangs het zand der woesteny in zyne eeuwenheugende dorheid lag en glinsterde; het lied des gelukkigen landmans treft zyn oor; — maer daer tusschen mengt zich de magtige schreeuw van het yzeren gevaerte, dat — bliksemsnel als de menschelyke gedachte — arbeid, welvaert, rykdom en beschaving over den lande verspreidt. Wolken rook stygen ten hemel; zwoegende zuchten ontsnappen uit reusachtige stoomtuigen; duizende werklieden dalen in den schoot der aerde, doorwoelen hare diepste ingewanden en brengen de verborgen schatten — voedsel en leven der nyverheid — onder het licht der zonne. De zeekusten weêrgalmen van den zang der matroozen, bonte vlaggen wemelen op onze stroomen : de rykdommen aller werelddeelen worden in overvloed het werkzaem België toegevoerd. Handel, nyverheid, landbouw, die dry

Digitized by Google

hoofdbronnen van der volkeren welvaert vlieten mild op onzen grond!

En wanneer de belgische burger, na de beschouwing van's lands stoffelyken voorspoed, zyne aendacht op de zedelyke belangen keert, zal hy zich dan den boezem niet van nationalen hoogmoed voelen zwellen? Hebben wy — door deugd en trouw, door wysheid en ware vaderlandsmin — niet verwezenlykt wat vele andere volkeren vruchteloos hopen, of, uit afgematheid, als een schoonen doch onmogelyken droom aenschouwen? een vast en onwrikbaer koningdom, gebouwd op de breedste vryheid? Zyn wy niet de leden van eenen Staet, waer alle volkskrachten, alle denkbeelden, alle zucht naer voortgang en ontwikkeling zich onbelemmerd kunnen uitdrukken en bewegen? — waer de stryd der gezindheden, wel verre van 's lands bestaen in de waegschael te brengen, een bevruchtend voedsel van het leven der natie uitmaekt en tot het behoud zelven onzer instellingen medewerkt? — waer de Koning de regtzinnige bewaker van 's Volks regten en het Volk de liefderyke verdediger van 's Konings regten is? Verspreiden niet de kunsten eenen helderen glans over het vaderland? Wyden begeesterde dichters, in 's lands beide spraken, hunne warme zangen niet aen den roem van zyn verleden en aen de hoop zyner toekomst? Werpt niet de wetenschap haer leidend licht op de baen der nationale nyverheid? En bereidt het breedste volksonderwys onze zonen niet tot meerderen vooruitgang en tot meerdere beschaving? By zulke overweging beglanst een glimlach van zelfvoldoening en fierheid het gelaet van elken burger, en hy heft dankend het oog tot God, die hem het klein doch rykgezegend België tot geboortegrond gunde.

Dan, om de weldaden van het tegenwoordige in hunne ware uitgestrektheid te kunnen schatten, zal hy insgelyks den blik in de lotbestemming des vaderlands achteruit rigten, en optellen, welke beproevingen wy als volk hebben doorgestreden om, ten einde van ramp en lyden, die onafhankelykheid en dit eigen volksbestaen te veroveren, waervan wy nu het schoon en vreugdevol jubeljaer mogen vieren.

Wel diep in de verledene tyden terugschouwend, ziet hy onze voorvaderen, uit manhaftig bloed gesproten, bezield met vryheidsmin en heldenmoed, — hunne onafhankelykheid tegen de alverwinnende arenden van Roma verdedigen, en — vruchteloos eilaes! — stroomen bloeds vergieten voor de vryheid.

Eeuwen van slaverny zakken welhaest over de wereld; eeuwen van duisternis verloopen in den barensnood eener nieuwe beschaving....

De eerste strael, die het zwerk doorboort en uit den donkeren hemel nederdaelt, beschynt ons vaderland.....

Daer, te midden van volkeren, die, gedachteloos en hopeloos, aen de keten der dienstbaerheid liggen geklonken, ziet het verwonderd Europa de *gemeenten* opryzen, magtig, vry, grootsch en moedig, als hadde de belgische volksstam alleen gewaekt in den langen nacht; als ware hy alleen, dwars door duizend jaren van ramp en onwetendheid, onverstoord in de baen der menschelyke bestemming vooruitgegaen.

Maer de grootere natien, die het land der vrye mannen omringen, zyn nog niet ryp om te beseffen wat men volksregt noemt; zy benyden de oude Nerviers de gemeentemagt, het erfdeel hunner dappere vaderen. Naburige vorsten, schrikkend by de dreigende uitzetting der krachten van het belgisch burgerdom, zweeren den ondergang van het stoute geslacht.

België, met list, met overmagt en met woede aengevallen door koningen, graven en ridders; bestormd door ontelbare drommen van onvrye volkeren, offert gedurende honderde jaren het bloed en het leven zyner zonen in den heeten kamp voor het behoud der vryheid. Het teelt helden op helden: Breydels, De Coninks, Artevelden ontstaen uit zynen schoot; het verstomt de wereld door de onuitputbaerheid zyner krachten, door de onplooibare hardnekkigheid van zyn geduld en van zynen moed..... Vruchteloos toch! Geslachten op geslachten verdwynen; duizenden by duizenden vallen op het slagveld met den kreet der onafhankelykheid op de lippen..... Beklagelyke broederstryden, door vreemde list gestookt, verdeeldheid, twist en oproer ontzenuwen den leeuwenstam.

Eensklaps voelt België zich geheel door de magtige armen van eenen uitheemschen vorst omvat.

Burgondië heet ons vaderland!

Het troost zich eene wyl in de beoefening der kunsten, in het genot van pracht en weelde; maer het gevoelt allengs meer en meer, dat vergulde banden een vrygeboren volk ook klemmen en verwonden.

De zucht naer de gemiste onafhankelykheid

Digitized by Google

ontbrandt op nieuw met verdubbelden gloed; België wil zyne kluisters aen stukken woelen en den staf verbryzelen, waermede eene vreemde hand het beheerscht..... Niets helpt : de keten bodem. Eene schrikkelyke worsteling vangt aen; de stryd is aenhoudend, woest en akelig, als hadde eene blinde razerny de volkeren aengegrepen. Steden vallen, geslachten worden uitgeroeid,

Z. M. Leopold I, Koning der Belgen.

wordt vaster toegehaeld; — en, zelfs het manhaftige Gent, voor den Stouten Karel zwichtend, buigt moedeloos het trotsche hoofd .....

Welhaest worden ons volksbestaen en de laetste overblyfsels der vaderlyke gemeentemagt de prys van een noodlottig huwelyk.

Spaenje heet ons vaderland!

Eilaes, wat belooft nu de sombere toekomst?

De hemel verduistert, zwarte onheilswolken vergaderen boven België : de tyd voert ramp en ondergang in zynen zwangeren schoot.....

Daer barst het onweder los! Vuer en zweerd, moord en verdelging varen over onzen geschokten het zweerd alleen doorploegt de verlaten velden... zoo lang, tot dat het arme België, afgemat, uitgeput en schier stervend, in een grensloos bloedbad nederzygt.....

Edelhartige vorsten heffen de zoo wreed beproefde natie uit den kolk der moedeloosheid op. Onder de weldadige bescherming van Albertus en Isabella schieten de kunsten hare schoonste glansen over het vaderland; de hoop ontstaet in aller boezem en men schouwt vertrouwvol eene betere toekomst te gemoet.

Maer België mist immer de onafhankelykheid, die eerste voorwaerde van durende welvaert en

Digitized by Google

vasten voorspoed. Welhaest verbleekt weder de ster zyns geluks, en verdwynt voor langen tyd achter wolken van vernedering en rampspoed.

De europesche oorlog, die, zonder ons toedoen, beroofd van alles wat tot het leven eens volks noodig is, legt welhaest het krachtelooze hoofd neder en slaept den loomen sluimer der ontmoediging en der hopeloosheid. Overtuigd dat de on-

Z. K. H. de Hertog van Braband.

over ons lot beslissen moet, duert nog honderd jaren voort.... Hy eindigt toch eens; — maer dan worden, te Utrecht, al onze belangen, onze nyverheid, onze handel, ons gansch volksleven aen den vreemdeling weggeschonken, als de koopprys van den vrede, ten voordeele van andere volkeren.

Oostenryk heet ons vaderland!

Maria-Theresia, de wyze en edelmoedige vorstin, wil de bloedende wonden der haer toevertrouwde natie heelen: zy rigt een wetenschappelyk lichaem in, dat eenige heldere lichtstralen over den lande schiet; zy doet poogingen om de openbare opvoeding te verbeteren; maer België, afhankelykheid alleen de bron van zyn geluk kan worden, verzuimt het alle andere bronnen van ontwikkeling en voortgang: — het laet, gedurende eene eeuw van werkeloosheid, het openbaer onderwys in de diepste onmagt vervallen, de kunsten in vergetelheid wegzinken, den handel verkwynen en de onwetendheid, als een donker lykkleed, over den lande zich spreiden.

Van voorledene grootheid, van vroeger veroverde vryheden bezitten onze vaderen nog slechts eenige nederige overblyfsels; maer, hoe gering, dezen zyn hun boven alles dierbaer, als een verre schyn ten minste van het immer vruchteloos gewenschte zelfbestaen....

Digitized by Google

De zoon van Maria-Theresia voert de vorstenkroon. Hy wil eenheid in zyn ryk, en beveelt dat deze overblyfsels der gemeentemagt worden vernietigd.

Dan ontvlamt weder de oude moed in het hart der Belgen. Duizelig nog van den langen sluimer, springen zy op uit den slaep, en doen de overheerschers terugdeinzen voor hunnen magtigen schreeuw naer onafhankelykheid....

Maer in het Zuiden breekt een ontzaggelyk onweder los. Er is op Frankryk's bodem een troon in koningsbloed tot puin verbryzeld. Ontelbare volksdrommen, verblind door hoogmoed, en onverzadelyk in hunne begeerten, stroomen als een stortvloed over onze grenzen en loopen ter verovering van Europa.

Frankryk heet ons vaderland!

Wy worden, als overwonnen slaven, voortgezweept op eigen grond; onze tempels worden geplunderd, onze schatten geroofd, onze moedertael, onze zeden, onze godsdienst verspot en verbannen....

De yzeren arm van eenen reusachtigen oorlogsheld wringt het woelend volk in onverbreekbare banden; — maer hy geeft België zyn eigen bestaen niet weder en bindt het, met andere volkeren nog, aen zynen schitterden zegewagen.

Gansch Europa werpt zich op tegen den heldhaftigen veroveraer; de natien, voor de magtige vlugt des arends schrikkend, spannen saem om hun regt op zelfbestaen te verdedigen.

Te Waterloo bezwykt de groote krygsman.

Misschien zal nu eens de star der vryheid voor België opdagen. Het heeft gestreden in de gelederen der verbondene natien, het heeft zyn bloed gegeven voor het grondbeginsel van de onafhankelykheid der volkeren; het mag dus hopen, dat het zyn deel der gezamentlyke overwinning zal bekomen.

De Mogendheden, als of zy over een gewonnen stuk land te beschikken hadden, beslissen over het lot van België, zonder het te raedplegen. Zy zeggen: « Er is een nyverig en handeldryvend volk, dat met de meerderheid der Belgen eene zelfde tael spreekt; wordt ééne natie met dien broederstam. »

Voorwaer het doel der Mogendheden kan welwillend zyn; zeker, zy is schoon de gedachte om al de deelen der oude Nederlanden weder te vereenigen en het magtig grondgebied der hertogen van Burgondië te herstellen.

Maer de Mogendheden bedriegen zich over vorm en middelen; zy zien niet in, dat België sedert eeuwen eene andere ontwikkelingsbaen heeft gevolgd; dat het eenen anderen godsdienst belydt en andere zeden heeft; dat deze samenbrenging van twee lang gescheidene broederstammen plotselyk en onvoorbereid is; en, bovenal, dat de zuidelyke Nederlanden, zonder hunne toestemming weggeschonken, in zulke opgedrongene vereeniging niets zullen zien dan een onregt dat hun wordt aengedaen.

Inderdaed, de Belg. in zyne hoop te leur gesteld, moet alweder een eigen volkswezen, — dit voorwerp van al zyn streven, van al zyn kampen,—missen. Ook blyft hy schier ongevoelig voor de weldaden van zynen nieuwen toestand. De handel moge bloeijen; het onderwys moge zich ontwikkelen; de vrede moge 's lands bloedende wonden genezen, wat doet het hem, daer hy, als aenkleve eener andere natie, zich miskend en vernederd gevoelt?.....

Het is als stonde er in het boek der toekomst geschreven, dat het licht der onafhankelykheid ons nooit zal bestralen.....

Neen, neen, dit licht gaet verschynen! 1830 wyst de naeld des tyds: het uer van België 's ontvoogding nadert!

Moedige mannen verheffen de stem en roepen het vaderland tot het besef zyner krachten en zyner regten. Vervolging en gevangenis zyn het loon hunner stoute vryheidsliefde; maer deze vervolging zelve wordt het sein der algemeene ontwaking; en welhaest ontgloeit in het meerendeel van het belgisch volk dezelfde vurige zucht naer onafhankelykheid en vryheid, die onze vaderen, eeuwen lang, met geduld en heldenkracht bezielde.

Na dry dagen eener bloedige worsteling — dagen van dapperheid, van opoffering en van burgermoed — ryst er een lange zegeschreeuw uit Braband's hoofdstad; en, van St-Michiel's torenspits, glanst het oude drykleurig vaendel, als de zon eener nieuwe toekomst, het begeesterd volk in de oogen.

Weder zal onze geboortegrond den naem voeren, die eens de arenden van het wereldbeheerschend Roma deed sidderen. ...

België heet ons vaderland!

Na achttien eeuwen van lyden en stryden hebben wy ze dan toch eens bevochten, de zoo vurig gewenschte onafhankelykheid!

Digitized by Google

Maer zal die zegepraal wel duerzaem zyn? Indien wy het veroverd regt kunnen verdedigen tegen eenige der Mogendheden, wier werk wy hebben verbryzeld, zal de vryheid niet, naer gewoonte, schipbreuk lyden op den storm der teugellooze volksdrift, der wanorde en der wetteloosheid?

Ziet, de schoonste daedzaek, die op de bladen onzer jaerboeken zal glansen, gaet geschieden!

Uit alle gauwen des lands vergaderen de Gekozenen des volks : zy zullen eene Grondwet maken, de bron van alle andere wetten, de waerborg aller vryheden, de regeling aller regten en aller pligten.

Onder den druk van dreigende omstandigheden, te midden van gevaer en beroerte, moeten twee honderd burgers, in weinige dagen, een werk voltooijen, dat jaren arbeid en jaren ondervinding eischt.

Ah, God wil eindelyk het beproefde Belgenland beloonen voor het lyden der voorvaderen : Hy zendt eene strael zyner wysheid over den vaderlandminnenden burgerkring.....

De nationale arbeid is volbragt. Daer openbaert men, wat de uitslag is der zwoegende maer korte beraedslaging : der Belgen Grondwet wordt verkondigd.

Schoon en wonderbaer werk, dat de vrucht schynt van eeuwen ontwikkeling en vooruitgang!

Het raedsel, waer zoo vele natien vruchteloos naer zoeken, is dus opgelost. België heeft eenen koningstroon gebouwd op de vryheid zelve, en heeft de gronden ervan met zoo veel vooruitzigt, zoo veel wetenschap, zoo veel wysheid berekend, dat de vorstelyke zetel, door al de volksregten onderschouderd, in de toekomst onwrikkaer zal staen, als rustte hy op eene rots van graniet.....

Maer daertoe wordt nog eene voorwaerde vereischt, éene slechts; dan, wordt deze, by ongeluk, niet bereikt, dan zal weder de rampspoed het schoone werk ten onnutte maken en onze hoop verbryzelen.

Een Staet rust wel op 's volks wysheid en deugd, maer zyn vrede en zyn bestaen hangen ook af van 's vorsten deugd en wysheid.

O, geve de Hemel ons vaderland eenen goeden, eenen wyzen, eenen vryheidminnenden koning!

Onze gebeden zyn verhoord!

Leopold van Saksen-Coburg-Gotha aenveerdt de kroon en hecht zyn lot aen het lot der Belgen.

Lid van een doorluchtig Huis, eens de bruidegom der erfgename van Engeland's troon, reeds gekozen om over het herboren Griekenland te heerschen, stemt de door God ons voorbestemde koning toe, om zynen magtigen invloed, zyne ervarenheid, zyne liefde aen de welvaert van ons vaderland te wyden.

Op dit oogenblik spreekt hy woorden, welke de geschiedenis zal bewaren als het voorbeeld eener schoone belofte, vervuld met eene trouw, met eenen edelmoed, die vyf-en-twintig arbeidvolle jaren geen oogenblik konden doen wankelen. — Vorst Leopold zegt tot der Belgen gezanten :

« *Al myne eerzucht bestaet in het welzyn van mynen evenmensch te bewerken. Jong nog, heb ik my in zulke byzondere en moeijelyke toestanden bevonden, dat ik geleerd heb, de vorstelyke magt slechts uit een wysgeerig oogpunt te beschouwen; en, heb ik deze magt ooit verlangd, het was slechts om goed te doen en duerzaem goed te stichten.* »

De blyde dageraed van een nieuw leven is aengebroken; onder het daverend gejuich der toegestroomde natie, bezweert de eerste koning der Belgen 's lands Grondwet; en, met het oog op het paleis der hertogen van Braband, aenveerdt hy, uit de handen des volks, de kroon en den scepter, die hy, tot ons geluk, zoo lang en zoo roemvol zal dragen.

Er is een vry en onafhankelyk Belgenland!

Van dien heugelyken stond af aen, zinkt er een grensloos vertrouwen in der Belgen boezem. Wel ontstaet er nog gevaer van binnen en van buiten; maer, rond den nationalen troon geschaerd, acht de jonge natie zich sterk en veilig.

Alle volkskrachten, uit de lange stremming losbrekend, nemen eene plotselyke ontwikkeling. Begaefde mannen rapen het penseel van Rubens, den bytel van Duquesnoy, de lier van De Lattre uit den vergetelhoek, en herscheppen, ter verwondering der vreemde natien, in weinige jaren den verloren roem des voorgeslachts. Dichters bezingen het vaderland; geleerden delven zyne adeltitels uit de diepten van het verleden op.....

Nog eenigen tyd kwynen handel en nyverheid; maer welhaest herwinnen ook deze hefboomen van 's volks welvaert de gemiste krachten. Alle natien van het vasteland vooruitstrevend, legt de

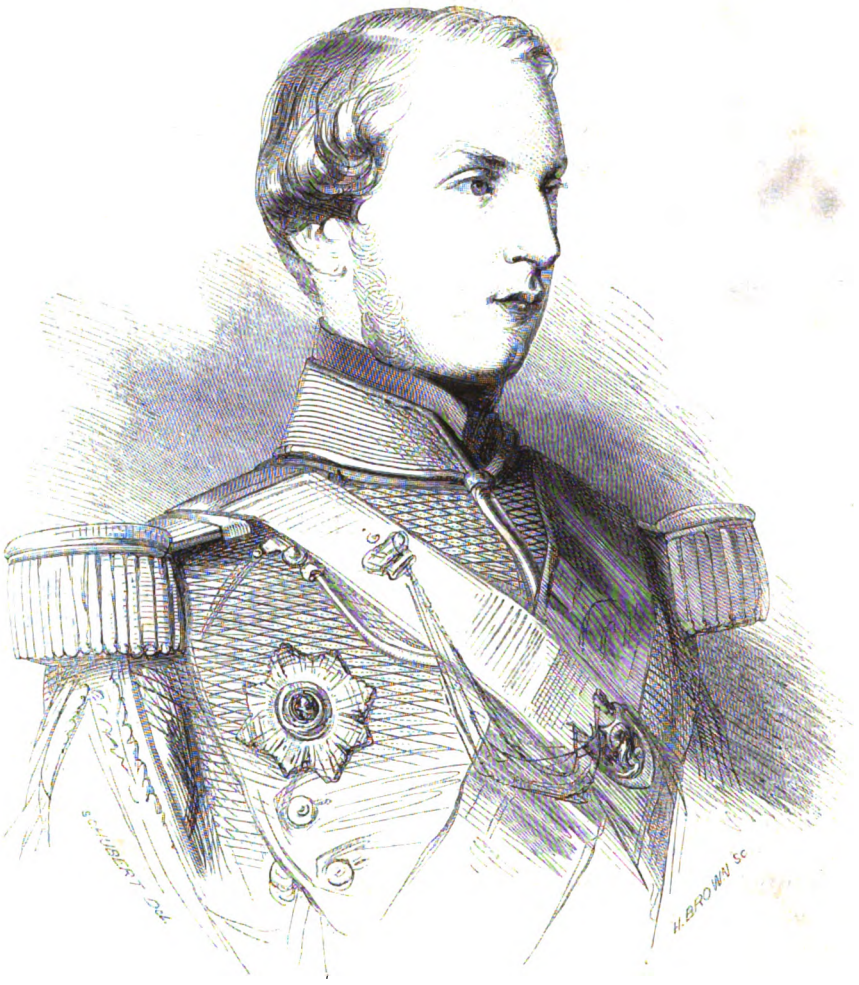
Digitized by Google

Belg een adernet van yzeren wegen over zynen bodem; stoomtuigen, fabrieken en gestichten van allen aerd ontspringen als door toovery uit onzen grond; bergen koolstof en metael worden uit den schoot der aerde opgewoeld. Schepen voeren de jonge vlag naer de uiteinden der wereld, en brengen de vruchten en schatten van alle gewesten naer onze havens. De groote handelstad der Belgen voelt zich, by gebrek aen plaets, binnen hare muren verstikken; zy roept om lucht en breedte; want de steenen gordel, dien Spaenje haer om de lenden wierp, is een hinderpael geworden voor de magtige uitbreiding van den handel

De volkeren van Europa hooren met verbazing de duizenderlei geruchten, die uit het nieuwe ryk opstygen. Het is als het gegons van eenen ontelbaren biënzwerm, waer ieder zwoegt en arbeidt.

Zou dit volk, te weinig talryk om roem en voordeel door het zweerd te zoeken, wel wapenen smeden, om door zyne nyverheid eene schitterende plaets tusschen de natien te veroveren? Het is zoo; grootere landen vreezen onze wonderbare werkzaemheid, en trekken op hunne grenzen hinderlynen tot hunne verdediging!

Ondertusschen ontwikkelt zich het openbaer leven. In het opzoeken der voorwaerden tot behoudenis en vooruitgang, worstelen de gezindheden met al de heftigheid der vrye volkeren: maer, hoe

Z. K. H. de Graef van Vlaenderen.

Digitized by Google

zeer ook door den stryd der denkbeelden aengehitst, blyven immer de belgische staetsman en de belgische burger bezield met eenen godsdienstigen eerbied voor de Grondwet, waerop 's lands vryheid is gebouwd.

neder. Zyn liefderyke blik volgt elke ontwikkeling van het openbaer leven. Hoe hevig de staetsworsteling ook moge worden, hy stremt ze niet; maer, dewyl alle Belgen zyne evenbeminde kinderen zyn, brengt hy troost aen hen die bezwy-

H. K. H. de Hertogin van Braband.

Uit deze gevechten, zoo heet en zoo dreigend soms in schyn, ontstaen nochtans wetten en verordeningen, die andere natien met treurnis ons benyden of met bewondering van ons tot volgbeeld aenveerden.

De Koning, met het licht der wysheid op het voorhoofd en de toegevendheid eens vaders in het hart, schouwt van zynen troon op den volke

ken, raed aen hen die overwinnen, mildering in de driften van allen.

Mogt al eens, uit de onstuimige zwoeging der denkbeelden eene stem opryzen die getuigt van kortstondige vergetelheid der koninklyke regten, de wyze Vorst verschoont die dwaling. Uit liefde tot de vryheid, uit bezorgdheid voor den vrede en het welzyn van zyn dierbaer volk, offert

Digitized by Google

hy, de grootmoedige Koning, zelfs zyne menschelyke gevoeligheid op het altaer des vaderlands!

Wyl zyn wakend en koesterend oog aldus op de zedelyke en stoffelyke belangen der hem toevertrouwde natie gevestigd blyft, verdedigen zyn hooge invloed en zyne staetswysheid ons tegen gevaer en vyandschap van buiten, en is onze toekomst tevens het voorwerp zyner innige bezorgdheid.

Hy schenkt, door een roemvol huwelyk, het jonge Belgenland eene Koningin, als hy door God uitgelezen tusschen alle vorsten der aerde, doorluchtig door geboorte, door weldadigheid en deugd.

Dit huwelyk, bestraeld met 's Hemels zegen, geeft den Vorst een teêrbemind huisgezin, en den lande de vaste hoop, dat de wysheid zyns Konings en de deugd zyner Koningin op den nationalen troon tot heil onzer kinderen zullen voortleven....

Vyf-en-twintig jaren zyn er nu over onze hoofden heen gegaen, sedert dat wy onze onafhankelykheid bevochten. Wel dikwyls hebben wy, gedurende dit tydvak, blyde galmen aengeheven, om 's lands vryheid en voorspoed te vieren; maer het heeft ons toch ook niet aen gevaer en lyden ontbroken, om de kracht onzer instellingen op den toetssteen des ongeluks te kunnen beproeven.

Ons volksbestaen werd by zyne wiege door den vreemde met overmagt aengerand; — de Mogendheden ontrukten ons broeders, die met ons voor de vryheid hadden gestreden en geleden;— de gebeurtenissen ontnamen aen het schoonst gedeelte van België het ambtelyk gebruik zyner moedertael, dien hefboom van allen zedelyken voortgang; — over den geboortegrond van De Coninck en Artevelde spreidde eens de hongersnood eenen somberen lykdoek; — en eindelyk ontstond er op onze grenzen een orkaen, zoo dreigend, zoo ontzaggelyk en zoo magtig, dat het, na eenen schoonen troon te hebben verbryzeld, al andere troonen op hunne grondvesten deed wankelen.

Door Gods genade, door 's Konings wysheid, door onze regtzinnige vaderlandsliefde, hebben wy alles doorworsteld! En, blyft er nog smart te heelen of onregt te herstellen, goeden moed! De Koning, 's lands liefderyke vader, wiens beloften heilig zyn als de waerheid zelve, heeft zyne hulp toegezegd aen al die lyden of vernederd zyn.....

Wanneer wy — nu het vierde eener eeuw den zegel des tyds op ons volksbestaen heeft geprent — overwegen en nagaen, welke regten en vryheden wy, dwars door storm en beproeving, hebben kunnen behouden, dan vinden wy ze nog allen onbeschadigd, en prykend met dezelfde maegdelyke krachten als op den heugelyken dag, die België zyne nooit volprezen Grondwet gaf.

Dit is de schoonste lof die men ter eere van Volk en Koning kan doen gelden; en, wel zeker, mag de beproefde vastheid onzer nationale instellingen, in deze tyden van twyfel en onzekerheid, aenschouwd worden als eene daedzaek, die de bewondering des nageslachts zal verwekken, even gelyk zy nu de belgische natie het voorwerp der bewondering en der hoogachting aller volkeren maekt.

De plegtige dag van 21 july 1856 is het jubelfeest onzer vrywording, het jubelfeest der troonbeklimming van onzen welbeminden Koning Leopold I; het is een dankgezang, door heel den lande God toegestuerd voor het genot van vyf-en-twingtig jaren vrede en voortgang; het is eene offerande van erkentenis en liefde den besten aller vorsten aengeboden; het is een loflied, door de Belgen aengeheven ter eere van al wie medewerkte tot de weldaden dezer vyf-en-twintig schoone jaren.....

Weze het verleden de waerborg der toekomst! Blyve de dankbare liefde des volks het loon van 's Vorsten wysheid!

Wy, die den dageraed van 's lands onafhankelykheid zagen aenbreken, wy zyn verouderd in het genot der vryheid; en ook de doorluchtige weldoener des vaderlands is beladen met jaren... maer daerom niet met minder vertrouwen in de lotbestemming van België vooruitgeblikt! — God heeft onzen Koning dierbare telgen geschonken. Met de kroon zal hy hun ook zyne wysheid en zyne vryheidsmin tot erfdeel nalaten, even als wy onze zonen zullen leeren, hoe een land, door deugd en dankbaerheid, zich zelven weerdig maekt van vrede, voortgang en welvaert.

Ook zal over het min gelukkig Vlaenderen het aengekondigde licht opryzen; de afstammelingen van het heldengeslacht zullen, in het ambtelyk gebruik hunner moedertael, de verlorene krachten wedervinden; en, als goede broeders van een zelfde huisgezin, zullen alle Belgen, in volle gelykheid, de vruchten van het gezamentlyk streven deelen.....

En zoo zal dan de Beschikker van der volken lot,

Digitized by Google

na verloop van nog andere vyf-en-twintig jaren, onze kinderen, even trotsch en bly, in de schaduw van den nationalen troon, het tweede jubelfeest van 's lands vrywording laten vieren!

Met die gelukkige hoop treedt België, vol moed en vertrouwen, het nieuwe tydvak in!

Antwerpen, 15 july 1856.

II

VOORBEREIDENDE MAETREGELEN.

Den 23 april 1856 verleende de Kamer der Volksvertegenwoordigers, met algemeene stemmen, eene somme van 300,000 francs, opdat men, van dan af, de toebereidsels voor de verjaringsfeesten mogt beginnen; het Senaet, insgelyks met algemeene stemmen, gaf, den 17 mei daerop volgende, zyne goedkeuring aen voormelde verleening.

Reeds den 29 april had de heer Minister De Decker een besluit van den volgenden inhoud uitgevaerdigd:

XXVe VERJAERDAG VAN DE INHULDIGING Z. M. LEOPOLD I.

—

Instelling eener midden-kommissie, gelast met het programma op te stellen der nationale feesten, die te Brussel zullen gevierd worden.

De Minister van binnenlandsche zaken,

Besluit:

Art. 1. Er wordt eene midden-kommissie ingesteld, ten einde een programma op te stellen voor de nationale feesten, die zullen gevierd worden te Brussel, ter gelegenheid van den 25en verjaerdag van het ryk Z. M Leopold I.

Deze kommissie zal de uitvoering bestieren van de maetregelen, welke door het staetsbestuer, in overeenstemming met de heeren kwestors van het Senaet en van de Kamer der Volksvertegenwoordigers, zullen worden besloten.

Art. 2. Komiteiten, in de provincien benoemd, zullen gelast zyn, de medewerking van elke dezer tot de nationale feesten in te rigten.

De gouverneurs zullen de leden dezer komiteiten benoemen.

De midden-kommissie zal met de provinciale komiteiten in briefwisseling staen.

Art. 3. Worden benoemd tot leden der midden kommissie:

De HH. Stevens, algemeene sekretaris by het ministerie van binnenlandsche zaken, voorzitter;—Alvin, bewaerder der koninklyke bibliotheek, lid der koninklyke Akademie van België;—Balat, bouwkundige;—Bender, bestierder van 's Konings krygsmuziek;—Bivort, divisiehoofd der provinciale en gemeente-besturen by het ministerie van binnenlandsche zaken;—Chalon, lid van den bestuerraed der koninklyke bibliotheek;—Cluysenaer, bouwkundige;—Conscience (Hendrik), vlaemsche letterkundige;—De Doncker, bevelvoerend kolonel van het 2e legioen der burgerwacht van Brussel;—De Sorlus, kolonel stafopperhoofd der burgerwacht van Brussel;—De Thysebaert, kolonel algemeen stafopperhoofd van 's lands burgerwacht;—Dugniolle (Jules), sekretaris der kommissie van denkgebouwen;—Fetis, bestierder der koninklyke muziekschool van Brussel;—Fisscher, kapelmeester der kerk van St-Michiel en Ste-Gudula, en bestierder der chooren van de koninklyke maetschappy der groote Harmonie;—Fontainas, schepen der stad Brussel;—Geefs (Willem), beeldhouwer;—Goethals (baron), kolonel van het regiment der grenadiers, aide de camp van Z. K. H. den Hertog van Braband;—Hendrickx, kunstschilder;—Meyers, majoor der genie;—Poelaert, bouwkundige;—Portaels, kunstschilder;—Schayes, bewaerder van het koninklyk museum van wapenen en oudheden, lid der koninklyke Akademie van België;—Simonis, beeldhouwer;—Soubre, oud-bekroonde in den wedstryd voor muzikale toonzetting;—Stroobant, voorzitter der maetschappy *de Wyngaerd*, te Brussel;—Suys, vader, bouwkundige;—Van der Belen, bestierder der afdeeling van schoone kunsten, letteren en wetenschappen by het ministerie van binnenlandsche zaken;—Van Hasselt, letterkundige, lid der koninklyke Akademie van België;—Wauters, archivist der stad Brussel.

De heer Van Soust (Adolf), beambte der afdeeling van schoone kunsten, wordt tot sekretaris der kommissie benoemd

Art. 4. De midden-kommissie is gemagtigd om, in hoedanigheid van medewerkers of byzondere gelastigden, zich alzulke persoonen by te voegen wier hulp zy noodig mogt oordeelen.

Brussel, 29 april 1856.

P. DE DECKER.

Door ministerieel besluit van 30 juny, werd de heer de Moor, majoor der artillerie, insgelyks tot lid der midden-kommissie benoemd.

De heer Minister van binnenlandsche zaken opende in persoon de eerste zitting der kommissie en spoorde, in eenige warme woorden, hare leden aen om al hunne werkzaemheid en al hunne kunde te vereenigen tot het bereiken van het vaderlandsch doel dat men zich voorstelde, namelyk het vieren der verjarings-feesten van 's Konings troonbeklimming, op eene wyze die, voor inboorlingen en vreemden, weerdiglyk mogt ge-

Digitized by Google

tuigen van België's dankbaerheid, van zynen geestdrift en van zynen kunstzin.

Onder de doelmatige en zeer krachtdadige leiding van haren voorzitter, den heer Ed. Stevens, sekretaris generael van het ministerie van binnenlandsche zaken, begon de kommissie onmiddellyk hare werking.

Om den arbeid gemakkelyk te maken en verwarring te vermyden, verdeelde zy zich in byzondere komiteiten, en, uit elk dezer werd een lid afgeveerdigd om deel te maken van een algemeen bestuer-komiteit, dat, met den voorzitter en den sekretaris, in de tusschenruimten der zittingen, over de uitvoering der genomene beslissingen zou waken.

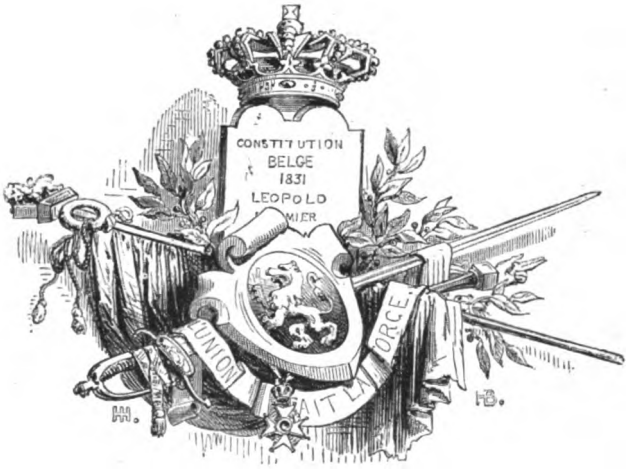
Het komiteit der letteren voegde zich den heer Louis Hymans, letterkundige te Brussel, als hulplid by.

Na in talryke zittingen velerlei ontwerpen te hebben onderzocht, besliste de kommissie dat de nationale verjarings-feesten dry dagen zouden duren en dat elke dezer dagen, buiten allerhande minder ongewoone vreugdebedryven, door eene grootsche plegtigheid zou zyn opgeluisterd : de eerste dag door de intrede des Konings en een *Te Deum* onder de opene lucht, de tweede door een algemeene wapenschouw des legers en der burgerwacht, en de derde door eenen historischen ommegang, waerin elke provincie des lands door eenen praelwagen of eenen zinnebeeldigen stoet zou vertegenwoordigd zyn.

Na dat over alles wat de feesten zelven betreft, als ook over de versiering der hoofdstad was beslist, zond de kommissie het door haer opgesteld programma ter goedkeuring des Ministers, en liet hare voordragt vergezeld gaen van een uitgebreid verslag.

Die arbeid, door den heer André Van Hasselt opgesteld, heeft eene hooge geschiedkundige weerde, en zou wel zeker verdienen in het tegenwoordige boek te worden opgenomen. Gebrek aen plaets belet ons eventwel het hier mede te deelen.

Wat het ambtelyk programma betreft, dit zullen wy, na de beschryving der feesten, als aenhangsel laten volgen.

Digitized by Google

III

DE DAG VOOR DE FEESTEN.

Brussel, 20 july 1856.

De hoofdstad gelykt naer eenen talloozen biënzwerm; hare straten krielen van vrolyk volk, dat uit alle gouwen des lands op voorhand kwam toegestroomd, en nu, wandelend, lachend en vol geestdrift, de drukke voorbereidseis tot het groote feest van morgen aenschouwt en bewondert.

De yzeren wegen die, als een verwikkeld aderstelsel, in het hart van België, in Brussel, te samen loopen, brengen elk oogenblik nieuwe bezoekers aen. Ongewoon lange treinen volgen elkander zonder verpoozing op, en spuwen, als het ware, eenen vloed van menschen op Braband's bodem, om, onmiddellyk en zonder rusten, weêr naer de uiteinden des lands te vliegen en van daer de bevolkingen te gaen halen, die wachten dat hunne reisbeurt kome.

Digitized by Google

Nauwelyks kan men tot de statien der spoorbanen naderen; zy zyn belegerd door eene ondoordringbare menigte Brusselaers, die hunne vrienden en bekenden uit de provincien den eersten welkom willen toeroepen.

Daer fluit een gevaerte; maer nog is de scherpe toon van het sidderend metael niet verzwonden, of uit de verte galmt reeds het sein van eenen anderen trein. Het zyn de vrienden van Luik, van Antwerpen en van Gent.

De poorten der statie openen zich; eene wolk reizigers vloeit te midden der wachtende Brusselaers; men wisselt hartelyke welkomkreten, men drukt elkander in de armen, men neemt de vrienden het zware reispak af, en, opgetogen van vreugd, leidt men de broeders der provincien naer de stad, waerboven een onbeschryfelyk gegons heerscht, als rolde ginds, aen den voet van Ste-Goedele, eene zee hare bruisende golven.

Welke blyde hoogmoed beglanst het gelaet van den brusselschen burger, wyl hy de aengekomenen verhaelt, wat ongewoon schoone en prachtige dingen er in zyne geboortestad zullen te zien zyn. Hy vertelt van zoo vele wonderheden, hy is zoo begeesterd, zoo ontroerd in zyne uitleggingen, daer hy de woorden *Koning, Vaderland en Vryheid* uitspreekt, dat het hart der aenhoorders van nieuwsgierigheid en van nationale trotschheid poppelt.

De openbare rytuigen verlaten het statie-gebouw, en ylen met versnelde vaert stadwaerts in; zy zyn tot omstortens toe beladen met koffers en kisten, met zakken en doozen, ja, zelfs met beddengoed en huisraed. Er is geen uitscheiden aen; men zou zeggen dat het gansche land eensklaps tot eene algemeene verhuizing naer Brussel heeft besloten.

En vandaeg toch beginnen de nationale feesten niet. Wat zal het morgen dan zyn? En woensdag, den waren dag des volks, als het zyne verledene glorie en zynen tegenwoordigen voorspoed, in eenen onzeggelyk prachtigen ommegang, zal mogen zien en bewonderen? Hoe zal de hoofdstad, gedurende de heugelyke dagen, de honderd duizende bezoekers opnemen, die haer de gastvryheid zullen vragen?

In het binnenste der stad is er eene beweging, eene bedryvigheid, een leven, dat het hoofd er duizelig van wordt. Wagens, geladen met verbazend groote schilderstukken, met kapiteelen en beelden; karren onder den last van loofkransen en bloemfestoenen krakend, doorklieven met moeite de krielende menigte. Arbeiders van alle slach : timmerlieden, schilders, behangers, spoeden zich naer alle rigtingen voort, met geschilderde ramen, met fluweel, zyde en gouden laken, om de grootsche versiering der stad, nog voor het einde van den dag, te voltooijen. Men hoort overal zagen kryschen, hamers kloppen, katrollen schreeuwen; en, daertusschen, het vrolyk geruisch van het opgetogen volk, dat de voorbereidsels nagaet en op voorhand al het schoone geniet, dat slechts morgen in vollen glans zal pryken.

Op den Magdalene-Steenweg, op den Berg van 't Hof en in de St-Huibrecht's overdekte straet, zou men over de hoofden kunnen gaen, zoodanig verdringen zich daer de ontelbare bezoekers.

In de zwermende menigte hoort men alle talen en tongvallen, men ziet er allerlei kleederdragten, men erkent er de zonen aller gouwen van België en aller luchtstreken van Europa.

Geloof niet dat die vlottende volksscharen alleenlyk door nieuwsgierigheid zyn aengedreven, en dat de heldere lach, die op aller gelaet glanst, slechts het vermaek uitdrukt dat de oogen, by de kunstvolle en prachtige versieringen, genieten.

Luister, waerover die duizende lieden onder elkander spreken. Hoor de redekaveling van die heeren aen wier kleeding gouden boordsels glinsteren, van die ruwe werklieden die den zondagschen kiel hebben aengetrokken, van die vrouwen wier lange kanten mutsen ons den Scheldestroom herinneren; ja, zelfs van de brusselsche schooljongens, die zoo stoutmoedig door de menigte heendringen. Allen zyn bewust van hetgeen er geschieden gaet; allen zegenen den naem des Konings, allen spreken van zyne ongeschonden trouw en oneindige wysheid, van de vyf-en-twintig schoone jaren, van 's lands voorspoed, van Gods weldaden, van vryheid, van vrede en van roem; geen is er of de borst klopt hem van hoogmoed : ieder juicht dat zyne wieg op den milden bodem van Belgenland mogt staen.

De volksstroom klimt langzaem, maer onweêrstaenbaer, den berg op, die naer de Koninklyke plaets leidt.

Vóór Caudenberg-kerk staen zulke prachtige triomfpoorten en herinneringsbogen! Het moeten wel ontzaggelyke kunstgewrochten zyn; want het oppergedeelte van hun kroonwerk steekt verre boven de hoogste gebouwen uit.

Volgen wy den vloed des volks; morgen zal er

Digitized by Google

zoo veel by te woonen, te zien en te genieten zyn, dat ons welligt de tyd en de gemoedsrust zou ontbreken om de scheppingen onzer kunstenaers met de verschuldigde aendacht te beschouwen. Zoo, elken dag een gedeelte der versieringen bezoekende, zullen wy misschien alles of ten minste het meestendeel kunnen zien van al de kostbare en grootsche dingen, welke der Belgen kunstzin en der Belgen geestdrift voor de opluistering der gedenkweerdige verjaring heeft tot stand gebragt.

Daer, op het toppunt van den berg, ryst, als by toovery, een aenlachend bizantynsch kasteel, dat door dry overwelfde poorten ingang geeft tot de Koninklyke plaets. Het heeft doorluchtige vensters met balkons, op welker leuningen zwierige behangsels van rood fluweel zyn geworpen. Aen zynen voet staen de beelden der Kunsten, der Wetenschap, des Handels en der Nyverheid; en, boven de balkons, de wapenschilden der provincien, uitgenomen het schild van Braband, dat den sleutelsteen van elk der dry gewelven vormt. Hooger, eenige leeuwen houdende de wapenteekenen des lands, en boven dit alles, als kroonwerk, het zinnebeeld der Grondwet, vergezeld van de gewigtigste Vryheden der belgische natie, benevens een breede vlaggentros, waertegen de beelden uitlossen.

Eene groote schildery vormt het voornaemste sieraed van dezen praelboog, langs den kant die naer den Berg van 't Hof uitziet. Zy verbeeldt de aenkomst des Konings in Veurne, de vlaemsche stad, die eerst de eer genoot Z. M. op belgischen bodem te begroeten. Onder deze samenstelling, waerop de Koning en de wethouders van Veurne in hedendaegsche kleeding zyn voorgesteld, leest men :

Vorst Leopold van Saksen-Coburg wordt ontrangen te Veurne, eerste stad op belgischen grond, den 17 july 1831.

Laet ons onder eene der dry poorten van het bizantynsch kasteel doorgaen, om ook zyne andere zyde te beschouwen; want, even als alle praelbogen, die in Brussel zyn opgerigt, heeft het twee gevels.

Wat al kleuren glinsteren ons nu eensklaps in de oogen! Wat reusachtige gebouwen schieten daer regts en links ten hemel? De Koninklyke plaets schynt herschapen in eenen tempel, door de kunst aen 's lands dierbaerste herinneringen, aen 's volks dankbaerheid en aen eene geheiligde nagedachtenis toegewyd!

Maer bedwingen wy onze bewondering. Nog eenen oogslag gegund aen het bevallig tooverslot, dat ons eerst den blyden welkom toeriep. Zyn gevel, naer de Koninklyke plaets, is, met andere byzonderheden, over het algemeen gelyk aen zyne voorste zyde, behalve dat hier eene andere groote schildering de afgezondenen van België voorstelt, die de kroon Vorst Leopold aenbieden. Het opschrift luidt :

De afgezondenen van het Nationael Congres bieden de kroon van België aen Vorst Leopold van Saksen-Coburg. Londen 26 juny 1831.

De samenstelling van dien bevalligen triomfboog is men verschuldigd aen M. Pauli van Gent.

De schilderyen zyn uitgevoerd door de heeren Henri Dillens en Pauwels; de algemeene sieraedschildering door den heer Visser.

Ons naer de linker zyde der plaets keerende, dit is te zeggen in de rigting naer de Warande, zien wy de breede opening der Koninklyke straet afgesloten door een zinnebeeldig gebouw dat veel hooger is dan de schepping van Pauli, ja, welks kruin wel vyftien of zestien meters boven de gootlysten der hoogste huizen uitsteekt. Het is het werk van dry antwerpsche kunstenaers : Schadde, bouwmeester, de Taeye, schilder, en Ducaju, beeldhouwer. De eerste leverde het algemeen ontwerp; de tweede schilderde er de schoone tafereelen op, en de derde teekende de stoute beelden, die, als in steen gehouwen, erop voorkomen.

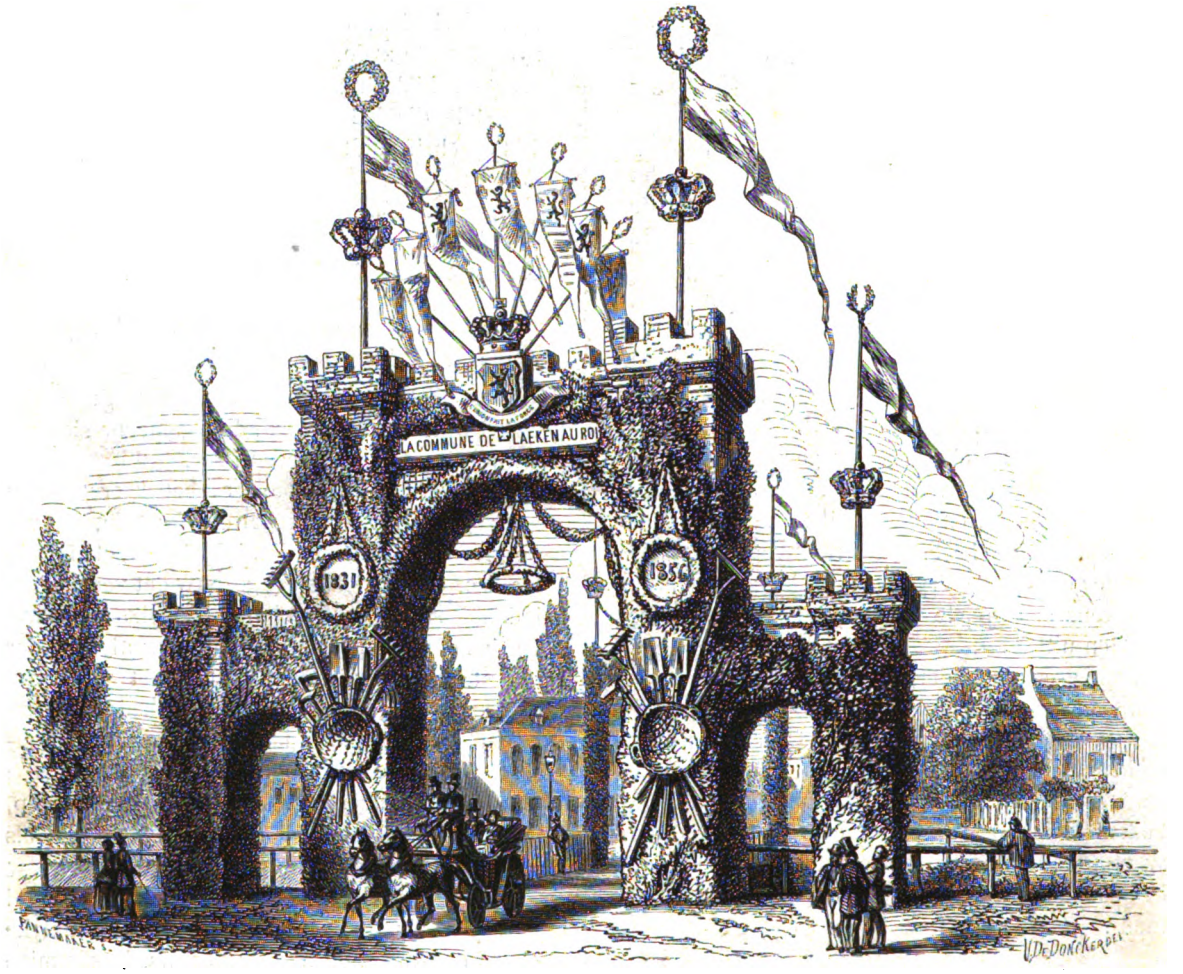
Gansch deze praelboog is in denzelfden styl begrepen als de gebouwen die de Koninklyke plaets omringen, en hy schynt zelfs, in sommige gedeelten, de lynen dier gebouwen te volgen. Die gedachte kon alleen niet tot iets plegtigs en feestelyks leiden; want de nieuwerwetsche styl der omstaende gebouwen is plat en koud. Gelukkiglyk dat de kunstenaer, dit voorziende, zyne schepping heeft verlevendigd door een aental schilderingen, opschriften en beelden, wier schoone inzigten en vleijend verwenspel het oog, van het geheel, op de byzonderheden roepen.

Wy zullen dit gewrocht eerst van op de Koninklyke plaets beschouwen.

In de tusschenruimten der dry poorten, waerop het gansche gebouw zich verheft, staen vier

Digitized by Google

groepen, elk van twee beelden, die elkander met de armen omslingerd houden; en, daer iedere groep eene vlaemsche en eene waelsche provincie verbeeldt, is het gedacht der kunstenaers hier gemakkelyk te raden. Zy hebben de nationale zyn gesneden, het eene ter herinnering aen 's Konings inhuldigings-eed, het andere tot dankbetuiging aen den wyzen Vorst, onder wiens weldadig bestuer het vaderland eenen hoogen trap van luister en voorspoed mogt bereiken.

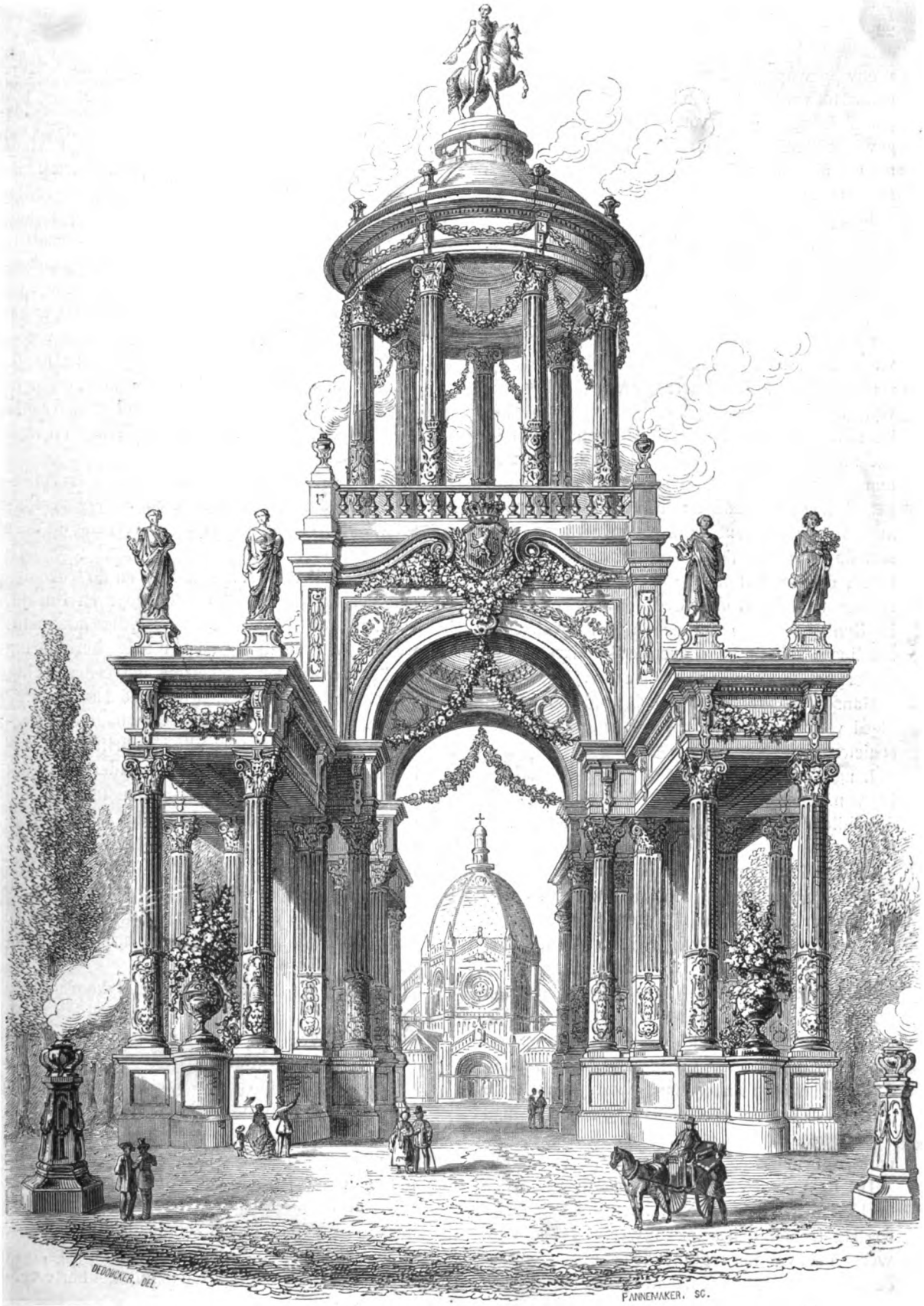
Triomfboog van de Laeken-brugge.

kenspreuk *eendragt maekt magt* willen uitdrukken, en doen begrypen dat Vlamingen en Walen, met gelyke liefde en in broederlyke vriendschap, het gebouw van België's vryheid en België's voorspoed moeten onderschragen.

De sleutelsteen van het gewelf der middenpoort is het wapenschild van Brussel, dat, als hoofdstad, boven de andere provincien staet verheven. Van wederzyde nevens dit schild glanst eene koperen plaet waerin latynsche opschriften

Boven de zypoorten, tusschen de wapentrossen der provincien, bevinden zich kleurvolle schilderyen, de erkende deugden des Konings voorstellende; langs den kant der Koninklyke plaets is het ten eerste eene Minerva in aloude kleeding, met eenen eikentak in de hand, als teeken der sterkte, en eenen rol perkament, als zinnebeeldige vertooning van 's Vorsten staetkundige wysheid; de tweede schildery verbeeldt 's Konings getrouwheid, onder de gedaente eener sterkgespierde

Digitized by Google

Triomfboog van de Koninklyke straet buiten de poort.

UNIV.
Digitized by Google

vrouw, gewapend en, met den helm op het hoofd, gereed tot verdediging van het haer toevertrouwde pand. In de plooijen van het nationale vaendel gewikkeld, strekt zy het zweerd over de Grondwet uit om allen aenval tegen dit *palladium* van 's lands vryheid af te weeren.

Hooger nog bevinden zich vier geschilderde beelden, de provincie Braband en de werkzaemheid der natie voorstellende; en, in het midden, de belgische leeuw, die op lauweren rust, en het wapenschild des Konings toont.

Onder het kroonwerk van dit denkgebouw bevindt zich eene grootsche en schilderachtige samenstelling. Zy herinnert op eene zinnebeeldige wyze den eed, door den Koning by zyne troonbeklimming afgelegd. De vorstelyke zetel prykt in het midden des tafereels met den hermelynen mantel, de kroon en den scepter; de maegd van België, nog gewapend na de verovering der vryheid, voert in de eene hand een zweerd, en leunt met de andere op den schouder van een zittend beeld, dat het Nationael Congres beduidt en de steenen tafel der Grondwet op den schoot houdt. De Koning, in eene kalme en indrukwekkende houding, strekt de hand over de Grondwet uit en zweert het handhaven van 's lands vryheden.

Gansch de praelboog is bekroond met eenen gloed van zonnestralen, die naer alle zyden uitschieten.

Langs den kant der Warande heeft dit denkgebouw nagenoeg dezelfde algemeene vormen; doch de schilderingen hebben eene gansch verschillige beteekenis.

De beelden, die hier het gebouw schynen te onderschragen, stellen de vier volksgeslachten voor, waeruit de Belgen zyn gesproten, namelyk de Germanen, de Franken, de Kelten en de Bataven.

Van wederzyde nevens den hoofdboog staet eene schoone schildery; de eerste vertoont een bevallig en liefelyk vrouwenbeeld, dat den vinger op den mond houdt en over gewigtige zaken schynt na te denken; met de linker hand verdryft zy eene slange.—Het is de verpersoonlyking van 's Konings *Voorzigtigheid,* denkende aen de belangen der natie en haer behoedende voor gevaer en onheil.

De *Regtveerdigheid* is het tweede vrouwenbeeld. Haer streng gelaet en haer doordringende oogslag treffen den aenschouwer. Zy houdt de weegschael van het regt met de eene hand, en met de andere, een zweerd dat in zyne scheede rust, als wilde zy beduiden dat zy slechts met droefheid het wrekend wapen ontbloot, en liever beschermt en verdedigt dan slaet.

In het oppergedeelte, langs deze zyde, bevindt zich insgelyks een groot en belangryk schilderstuk, zynde eene hulde aen den Koning. Op eenen wagen, bespannen met vier steigerende peerden, die uit den gevel in de lucht schynen vooruit te springen, staet de Koning, met den ryksmantel op de schouders en den staf in de regter hand, wyl hy de linker op de belgische Grondwet legt. De Engel des vredes kroont hem met eiken loof en lauwers: aen zyne regter zyde staet de Hertog van Braband, die de hand op den schouder van zynen doorluchtigen en welbeminden vader houdt en den volke schynt te zeggen: « Zie hier myn steun en myn voorbeeld! »

Wy spreken niet van de bloemen, looverkransen, wapenschilden, starren en andere versiersels, die, even als op den voorgevel, ook op deze zyde schitteren.

Men ziet het, de samenstelling en de teekeningen der heeren Schadde, de Taeye en Ducaju, vormen een allezins merkweerdig gewrocht, waerin men, als in een boek, menige herinnering uit het roemryk verleden en menige verheerlyking van onzen tegenwoordigen toestand kan lezen.

Vele aenschouwers vragen verwonderd, waerom aen dezen boog, voor alle opschriften, alleenlyk het latyn is gebezigd. Wy herinneren ons dat de dry kunstenaren, die deze samenstelling schiepen, tot het vlaemsche gedeelte des lands behooren. Waerom stelden zy de opschriften niet in hunne moedertael? Zy hebben misschien gevreesd dat het sommigen onaengenaem zou zyn, en zy gebruikten welligt het latyn om toch niet mede te werken tot de miskenning der dierbare moederspraek?

Keeren wy weder naer de Koninklyke plaets. By het ruiterbeeld van Godfried van Bouillon staen duizende menschen, die den verwonderden blik in de hoogte gerigt houden. Hier is stilte; het schynt dat iets indrukwekkend, iets grootsch en treffend de menigte ontroert en haer met eerbied vervult.

Inderdaed daer schiet een reusachtig gebouw ten hemel; het is een onmeetbare triomfboog ter eere van Louisa-Maria, de aengebeden Koningin, die te vroeg de kroon der zaligheid ontving.

Men ziet op het gelaet der aenschouwers, dat een gevoel van zoete blydschap hun het harte ver-

Digitized by Google

vult by het gezigt van dit ontzaggelyk meesterstuk; allen zyn den kunstenaer dankbaer, en loven en pryzen degenen, die eerst op de gedachte kwamen om de liefderyke moeder der ongelukkigen en der weezen, om den schutsengel van België, als het ware terug op aerde te roepen en haer de vreugde van haer aengenomen vaderland te laten zien en deelen.

Hoor, wat de aenschouwers elkander zeggen, met eene stem die siddert van eerbiedigheid en van ontroering. Zy herinneren de uitstekende deugden van Louisa-Maria, de doorluchtige telg der Orleans; zy roemen hare bermhartigheid, hare minzame goedheid, hare godsvrucht, haren ootmoed.

Zie die nederige vrouw, welke hare kinderen het beeld van België's eerste Koningin aenwyst en eene traen uit hare oogen neemt. Voor haer is de Koningin een engel van medelyden, van liefde en van mildheid; zy legt hare kinderen uit, hoeveel huizen van weldadigheid Louisa-Maria ten voordeele der arme kinderen des volks heeft gesticht of helpen stichten, en poogt de luisterende kleinen te doen begrypen, dat zy nu, van uit den hemel, nog de goede en zoete beschermster is van al wie in België hoopt en lydt.

Voor dit denkgebouw ziet men weinig gewoel en hoort men schier geen gerucht; de gemoederen ondergaen den invloed van het ontzettend kunstwerk, dat in zyne algemeene gedaente, in zyne byzonderheden, in zyne verwen, met een woord in al zyne deelen, ernst, eerbied en godsvrucht ademt.

Dit overschoon gewrocht, dat de schepping is van den bouwmeester de Curte, van Gent, zal geene lange beschryving vorderen. Er is zoo veel eenheid in de gedachte, zulke kiesche schaerscheid van versierselen, zulke harmonyvolle eenslachtigheid in al de byzonderheden, dat men niet twyfelen kan, of de kunstenaer heeft deze schepping in een enkel oogenblik van gelukkige inspraek aldus begrepen.

Het werk van den heer de Curte is een praelboog van wonderbare hoogte, waervan het kroonwerk, uit de wapenschilden aller belgische provincien saemgesteld, meer dan zes en dertig meters boven den grond zich verheft; eene enkele grootsche poort breidt haer stout gewelf over den ingang der Regentie-straet uit; deze poort schynt zich trapsgewys te vernauwen en vormt een doorzigt, welks diepte het oog bedriegt; op de vooruitspringende lysten, die onder de poort zich verlengen, zitten groote steenen beelden, de verschillende hoofdsteden der provincien voorstellende. Van wederzyde der poort bevindt zich een gebeeldhouwde groep, van zes meters hoogte : de eene is de verpersoonlyking der *Moederliefde* de andere der *Weldadigheid.*

Onder de kruin van het gewelf loopt eene gaendery met kleine bogen, in elk derwelke een engel met een opschrift staet. *Voorzigtigheid, liefdadigheid, moed, goedheid, wysheid* zyn de woorden die zy den volke toonen, als herinnering aen de deugden der Koningin.

Daerboven, op den oppersten rand van het welfsel, leest men in het fransch : *Aen de Koningin wier nagedachtenis altyd tusschen ons zal leven.*

Vestigen wy nu insgelyks den blik op het voornaemste gedeelte van den majestatischen praelboog. Het is een geschilderd tafereel, dat niet min dan tien meters breed en negen meters hoog is, en het volgende tooneel, met kracht van kleur en diepte van gevoel, op eene treffende wyze veraenschouwelykt :

De Koningin Louisa-Maria daelt neder uit den hemel om onze vreugde by te woonen; zy is vergezeld van eenen engel, die de herinnering des volks verbeeldt, en aldus beduidt dat de belgische natie de welbeminde Koningin door den geest weder op aerde roept.

Op den grond des tafereels, ter regter zyde, ziet men het *Geloof*, de *Godsvrucht* en de *Teederheid,* ter linker zyde de *Liefdadigheid, de Mildheid,* het *Medelyden,* afgebeeld door moeders met kinderen, arme lieden, en al de lydende klassen des volks, welke meer byzonderlyk uit de onuitputbare bron van de goedheid onzer Koningin werden geholpen en gelaefd.

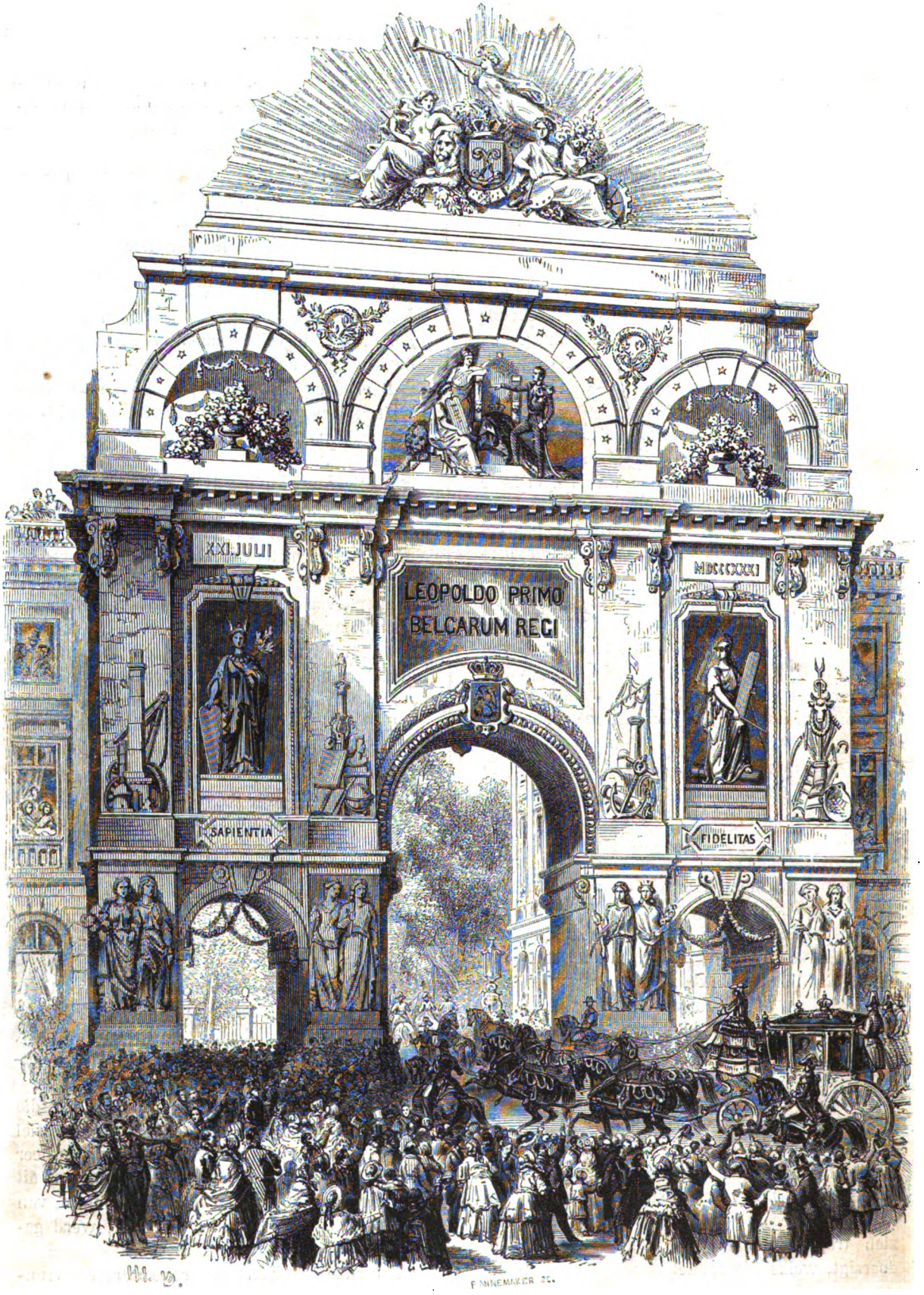
Al deze beelden ylen de nederdalende Vorstin te gemoet, steken liefderyk de handen uit, bieden bloemen aen, en juichen by de komst van haer, wier heilige nagedachtenis aller harten met eerbied en dankbaerheid vervult.

Dit tafereel is eene heerlyke samenstelling, die voorwaer door eene gevoelvolle kunstenaersziel moet zyn geschapen. Zy is het werk van den heer Victor Lagye, die, voor de schildering van dit uitgestrekt doek, door de heeren Du Jardin, van Antwerpen, en de Winne, van Gent, werd geholpen.

Aen onze zyde hooren wy eene ontroerde vrou-

UNIV. GENT

Digitized by Google

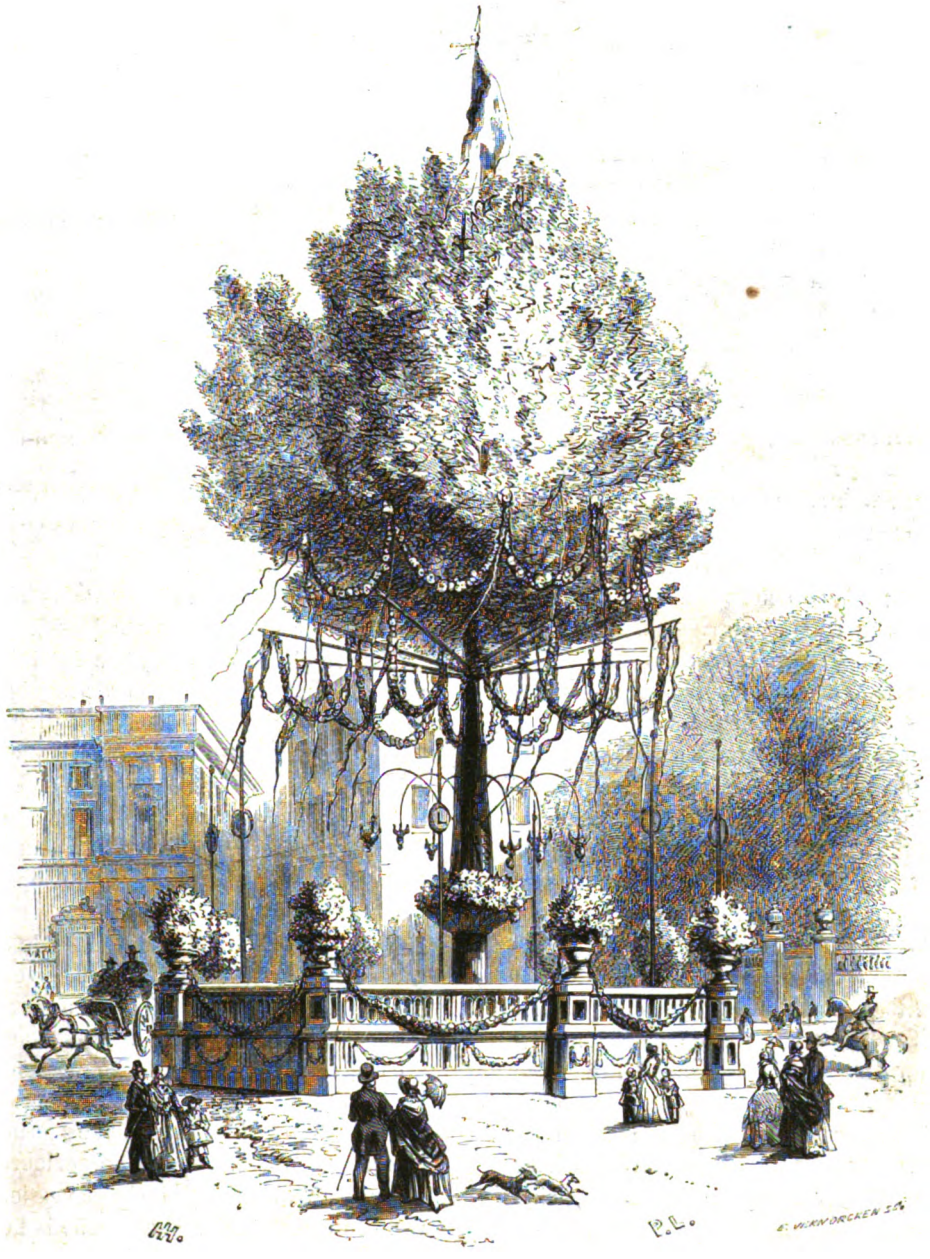
Triomfboog van de Koninklyke plaets.

AANKOMST DER PRINSESSEN OP DE PLAATS VAN HET PALEIS

Digitized by Google

wenstem zeggen : « Ach, kon zy er nog eens by zyn! mogt zy nog eens zien, hoe Brussel, hoe het gansche land haren doorluchtigen echtgenoot en hare edele kinderen vereert! Wat zou zy blyde zyn, de goede, liefderyke moeder! Maer zy ziet het toch van daerboven! »

Zy die zoo spreekt is eene rykgekleede vrouw, wier oogen van ontroering glinsteren ; hare woor-

Paleizen-plaets.

DE JUBELTYD.

den doen de omstaenders in stilte het hoofd buigen ; zy heeft het gepeins van allen vertaeld....

De achterkant van het kunstvolle werk des bouwmeesters de Curte is in eenen nog ernstigeren

Digitized by Google

toon geschilderd; doch heeft dezelfde algemeene vormen als de voorgevel, behalven dat hier andere deugden verbeeld zyn.

Wat echter vele bezoekers uit het vlaemsche gedeelte des lands, met eene zigtbare tevredenheid, voor die zyde van den praelboog houdt staen en onder elkander bly doet juichen, als trof eene aengename verrassing hunne oogen, is een opschrift dat de gansche breedte van het groote tafereel vervult. Daer prykt Vlaenderen's moedertael in gulden letteren! Het streelt onze harten, het vleit ons gemoed dat wy onze vaderspraek op een der schoonste en zeker op het gewigtigste denkgebouw der hoofdstad zien pralen. Er staet in het vlaemsch op den triomfboog der Koningin te lezen :

ZOO LANG DER BELGEN HART
DANKBAERHEID EN LIEFDE VOEDT
ZAL ZY NIMMER WORDEN VERGETEN
ONZE KONINGIN LOUISA-MARIA,
MOEDER ONZER PRINSEN,
ENGEL VAN DEUGD, VAN OOTMOED EN BERMHERTIGHEID,
DIE ZICH HARER KROON NIET HERINNERDE
DAN ALS EENE VERPLIGTING
TOT MEERDERE LIEFDADIGHEID.

Voor aleer wy dit meesterachtig gewrocht verlaten, moeten wy toch een woord zeggen tot lof dergenen, die de algemeene schildering van den praelboog en van zyne sieraden hebben uitgevoerd. Zy insgelyks waren vernuftige en gevoelvolle kunstenaers. Er liggen over de geheele oppervlakte van het denkgebouw, die zeventien honderd vierkante meters beslaet, zulke breede stralen zonnelicht en zulke stoute schaduwen, dat derzelver grootschheid alleen toereikend zou zyn om indruk op het gemoed der aenschouwers te doen.

Wyl wy het oog nog eens rond de Koninklyke plaets sturen, om hare prachtige versiering in haer geheel te omvatten, ontstaet in ons een gepeins van dankbaerheid voor België's hoofdstad. Inderdaed, zy heeft zich jegens hare zustersteden der provincien niet alleen regtveerdig maer tevens grootmoedig getoond. Zy bezit kunstenaers genoeg in haren schoot; hadde niet eene edelmoedige gedachte haer bezield, zy kon de meeste en belangrykste versieringen uitsluitelyk door hare eigene bewooners doen ontwerpen. Maer, neen, zy heeft gewild dat het nationael verjarings-feest niet slechts in zyne zedelyke beteekenis algemeen zou zyn; maer dat het tevens in zyn uiterlyk prachtbetoog als de ware uitdrukking van het gansche vaderland zou voorkomen.

Meest al de praelwagens werden, op 's lands kosten, in de provincien verveerdigd; de dry triomfbogen der Koninklyke plaets zyn ontworpen en uitgevoerd door kunstenaers van Antwerpen en Gent.

Daer voor ontvange het Staetsbestuer, daer voor ontvange Brussel de betuiging van onzen innigen dank!

Maer wat is het voornemen van dien hoop werklieden, welke tot den praelboog der Koninginne naderen? Zy dragen fluweel, gouden laken, zilveren waesdoek; een hunner houdt eene glinsterende vorstenkroon op een purper kussen; nog anderen brengen planken en houten ramen.

Men zal, onder den triomfboog ter eere van Louisa-Maria, iets gaen optimmeren. Een altaer misschien? een praelgraf welligt? Wy zullen het morgen zien, als het voltooid is.

Spoeden wy ons nu naer de Paleizen-plaets; men zegt dat daer iets byzonders is gemaekt.....

Nauwelyks kunnen wy de Koninklyke plaets verlaten, zoo digt staet er de menigte ineengedrongen; maer wy zoeken de rigting der ty, die den volksstroom in zyne langzame beweging schynt te leiden. Dus ons overleverende aen den vloed, dryven wy zachtjes onder den praelboog door en zien voor ons, de schoone Koninklyke straet haer eindeloos doorzigt tot op den verren horizont verlengen.

Rondom gansch de Warande, — de oude Wyngaerd der hertogen van Braband, — verheffen zich eene menigte geschilderde masten met vlaggen en wimpels; tusschen deze masten staen, in even groot getal, houten kevies van eenen vreemden vorm, die men venedigsche lanteernen noemt. Zy zullen, by de gedeeltelyke verlichting van morgen avond, met duizende gekleurde glaesjes vonkelen. Wat aen deze luchtige versiering eventwel een ernstig voorkomen geeft, is het opschrift dat aen den steun van elken lanteern, in een kleurvol schild, te lezen staet.

Deze opschriften zyn ongeveer ten getalle van zeventig, en herinneren aen de belangrykste wetten die sedert 1830 in ons land werden afgekondigd. De wandelaer die, rond de Warande gaende, al de opschriften, het eene na het andere, beschouwt, doorloopt de volledige geschiedenis van der Bel-

Digitized by Google

gen lotbestemming en der Belgen werkzaemheid, gedurende de vyf-en-twintig jaren van 's Konings gelukkig bestuer.

Een bly gejuich roept ons naer het Paleis. Zie, de vryheidsboom, in 1830 geplant, is herschapen in eenen reusachtigen bloementuil : festoenen, vlaggen, wimpels versieren zyne kruin. Aen zynen voet heeft men eene fraeije achtkantige stelling opgeslagen voor de zangmaetschappyen, die des avonds hunne liederen voor het Paleis willen doen galmen.

Welke schoone gedachte! Elders is niet zelden de vryheidsboom eene bedreiging voor den Vorst, hier wordt hy het zinnebeeldig feestgeschenk, door eene dankbare natie haren welbeminden Koning op zynen blyden verjaerdag geschonken.

De boom der vryheid voor de wooning zelve van den Vorst geplant! Had Brussel dan, reeds in 1830, een voorgevoel dat België's eerste Koning de regtzinnigste beschermer der volksvryheid zou zyn?

De verhevene gedachte om den vryheidsboom tot eenen jubeltuil te maken, is voorgedragen en uitgevoerd door den heer Peeters, hooger beambte by het ministerie van binnenlandsche zaken. Een jong doch gevoelvol en begeesterd dichter, de heer A. Van Soust de Borckenfeld, sekretaris der centrale feestkommissie, heeft te dezer gelegenheid in de fransche tael een zangchoor gedicht, waerop onze befaemde toonkunstenaer Limnander muziek heeft gezet. Zie hier de onvolmaekte vertaling, welke wy van dit lied hebben beproefd te maken :

JUBELZANG.

I

Het koningdom, dat wy beminnen
Als 't magtig schild van 't vaderland,
Is niet een staf der volksverdrukking;
Het is een zoete liefdeband.
Aenschouw dien boom met groene loover,
Zoo luisterryk door 't volk gesierd;
In zyne schaduw wordt de vryheid
Ter eer des Konings zelf gevierd.
Behangen wy met bloemenkransen
Dien boom door velen ons benyd;
En blyv' hy, 't autaer onzer regten,
De toekomst en de hoop gewyd!

II

Hy werd, terwyl de noodklok luidde,
In 't bloed der martelaers geplant;
Doch na 't gevaer schoot hy zyn wortlen
Wel diep in 't vrye Belgenland.
En nu heft hy de breede kruine
Zoo krachtig en zoo trotsch omhoog:
Zyn glans straelt over 't oud Europa
Den volkren in 't verwonderd oog.
Versieren wy den vryheidsboom met bloemen.
Festoenen om zyn kruin gerold!
Hy word' de jubeltuil der liefde,
Gewyd aen Koning Leopold!

III

Gelukkig tydstip, door den lande
Begroet met losgebroken vreugd,
Gy zult geboekt staen in de toekomst
Als 't loon van moed, van trouw en deugd.
De nageslachten zullen 't roemen,
Dit schouwspel wonderbaer en s hoon :
De Vryheid, 't Volksregt en de Koning
Gezeten op den zelfden troon!
Laet, dichters, laet uw heldre zangen galmen
Ten roem van een' gevierden tyd,
Door vorstenmin en vryheidsliefde,
Aen eeuwge glorie toegewyd.

IV

O, gy, almagtig Opperwezen,
Beschikker van der volkren lot,
Wees 't vrye koningryk genadig :
Bescherm ons vaderland, ô God!
Gun dat, na eeuwen, onze zonen,
Hun fieren moed en trouw ten loon,
Als wy, de vryheid mogen vinden
Op eenen volksbeminden troon.
Versieren wy den vryheidsboom met bloemen.
Festoenen om zyn kruin gerold!
Hy word' de jubeltuil der liefde,
Gewyd aen Koning Leopold!

De Paleizen-plaets verlatende om ons naer de Leopolds-wyk te begeven, ontmoeten wy onderwege het wondergroot trapgestoelte, dat door den kundigen bouwmeester Balat tegen het hertogelyk paleis is opgerigt. Het is bestemd om tot zitplaets te dienen voor de heeren leden der wetgevende Kamers en hunne vrouwen, by den doortogt des Konings en by het voorbytrekken van den historischen stoet. Overmorgen zal insgelyks op dit trapgestoelte een groot muziek-concerto gegeven worden, onder het bestuer van den heer Bender.

Het werk van M. Balat is grootsch en ernstig; schoone witte beelden versieren het; maer het is met zoo veel kunst en nauwkeurigheid

Digitized by Google

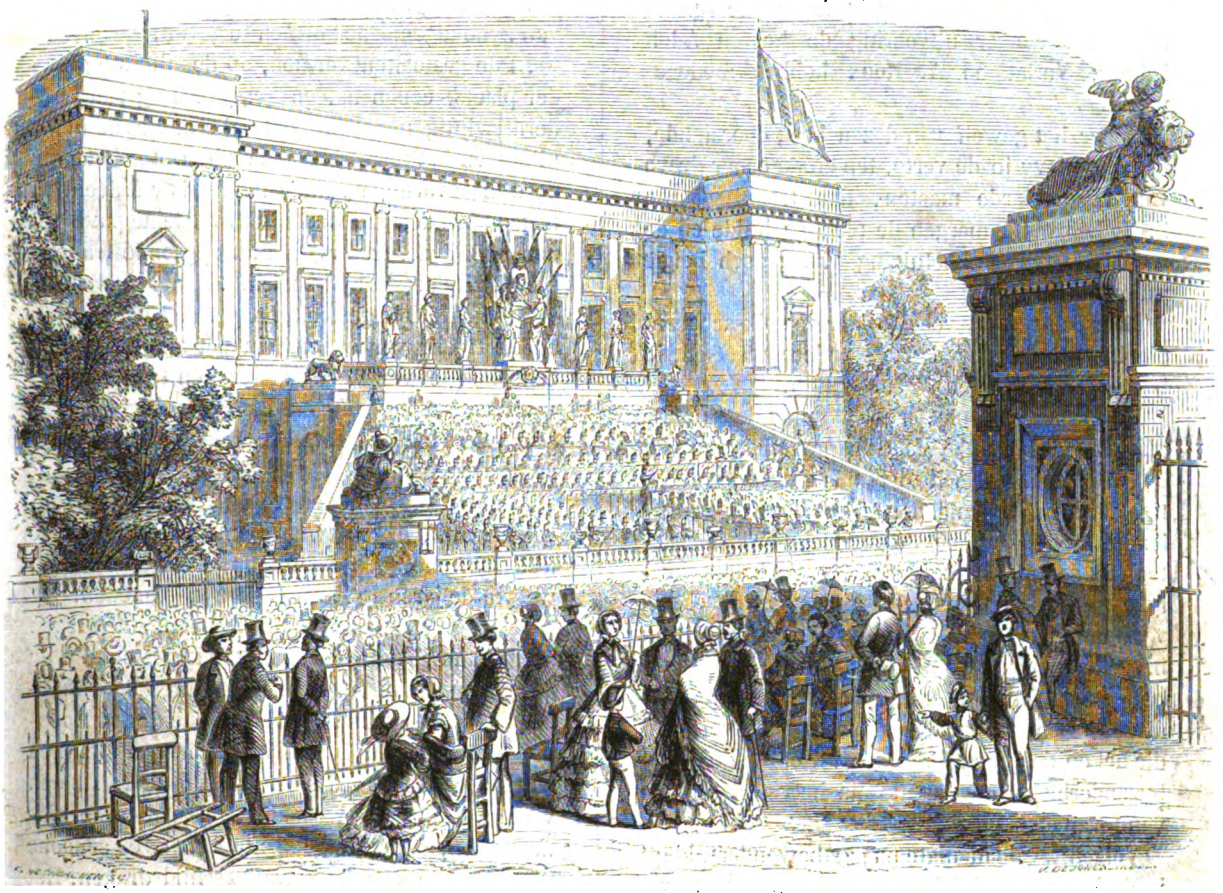
Triomfboog van de Koninklyke plaets.

AENKOMST DES KONINGS.

Digitized by Google

aen den gevel van het hertogelyk paleis gehecht en, in vormen en lynen, er mede versmolten, dat vele aenschouwers meenen dat het altyd zoo heeft bestaen. Eenige feestelyke kleuren en wat ligtere vormen hadden deze uitgestrekte timmering wel niet eene hoogere kunstweerde

die de gansche straet overschrydt: het stoute gewelf is gevormd uit de wapenteekenen der verschillende provincien des lands; de sleutelsteen is het schild van België, met het eeretecken van Leopold's ridderorde. Boven de' pilaren, die het welfsel ondersteunen, heerscht eene leuning,

Trapgestoelte opgerigt aen het Paleis van den Hertog van Braband.

bygezet; doch zy ware daer door meer en doelmatiger in den algemeenen toon der versieringen getreden.

By den inkoom der Guimard-straet, die ons straks naer de plaets zal leiden, waer morgen de groote staetkundige en godsdienstige plegtigheid wordt gevierd, staet een praelboog, waervan het ontwerp door den heer Wynand-Janssens werd geleverd.

Dit werk, dat uitnemend aengenaem en bevallig in het oog is, bestaet uit eenen enkelen boog

versierd met zwierige engelenbeelden, houdende nationale wimpels. Aen de voetzuilen der pilaren ziet men twee leeuwenhoofden, die elk eene lyst met de herinnering der gevierde tydstippen in den muil voeren. Onder het welfsel van den boog is een kostelyk gordyn van doornikssche tapyten aengebragt; gouden koorden, franjen en eikels verheffen nog den rykdom van dit schitterend behangsel. Het kroonwerk van den triomfboog verbeeldt de Maegd van Belgenland, in eenen wagen met dry peerden regtstaende, en de dankkroon

Digitized by Google

toonende, die door het volk den Koning wordt aengeboden.

Over de oppervlakte van dezen boog zyn oneindig vele byzonderheden verspreid, die wy moeijelyk kunnen ontleden; vooral bewondert men er vele keurig geschilderde bloemtuilen op. Alles in het werk van den heer Wynand-Janssens glinstert van goud, van zilver en van tooverachtig verwenspel. Het is eene echt feestelyke versiering, aen welker uitvoering de heeren Adolf Dillens, Verlat en A. Roux hebben medegewerkt.

Onder het gewelf van dezen boog doorziende, bemerken wy in de verte, ten einde eener dreve van rykversierde masten, den troon waerop Z. M. Leopold I morgen de plegtige hulde en de geestdriftvolle dankbetuiging van gansch België zal ontvangen.

Maer dringen wy vooruit door de volksscharen, die hier, digter nog dan op andere plaetsen, in bonte golven heen en weder vlotten.

Nu kunnen wy met eenen oogslag de gansche plaets der Burgerlyke Maetschappy omvatten.

Van alle kanten schemert ons gezigt op prachtige kleuren, op gulden versierselen, op vonkelend gesternte; geheel de gezigteinder is afgesloten met een tooverachtig gebouw, welks onzeggelyke rykdom en kunstvolle luister de inbeelding verstommen en ons onwillig eenen kreet van blyde bewondering ontrukken.

Hoe toch dit meesterstuk beschreven? Hoe den diepen doch vreugdebarenden indruk vertaeld, die het op de gemoederen doet? Hoe de duizende byzonderheden opgesomd, die het doen tintelen van leven en beweging?

Volgen wy de menigte na; zy bewondert, klapt in de handen en juicht ter eere van Leon Suys, den bouwmeester die zulke bekoorlyke, zulke ontzaggelyk schoone versiering wist te scheppen, en deze plaets een voorkomen gaf dat haer weerdig maekt van de heugelyke plegtigheid die men er vieren zal.

Nochtans, wy mogen van hier niet gaen zonder het schitterend kunstgewrocht van den heer Leon Suys in zyne meeste byzonderheden te hebben beschouwd. Wachten wy tot dat de tooverkracht van al dien rykdom, van al dien glans op ons gemoed een weinig zy verzwakt.....

Wat men de plaets der Burgerlyke Maetschappy, en ook wel St-Jozefs-plaets noemt, is een lang vierkant plein, dat vele duizenden aenschouwers kan bevatten. Aen de regter zyde verheft zich de gevel der St-Jozefskerk; aen de linker zyde heeft men, onder de opene lucht, een groot altaer gebouwd voor het vieren der godsdienstige plegtigheid van morgen.

Het is gansch in de diepte van het plein dat Leon Suys de ryke trapgestoelten, die elks bewondering verwekken, heeft opgerigt.

Poogen wy, zoo veel mogelyk, een denkbeeld van zyne algemeene vormen te geven.

Al de gestoelten vormen, op de uiterste grens der plaets, eenen halven kring of boog van honderd twintig meters breedte, die met zyne beide uiteinden het plein gansch afsluit. Het geheel van deze boogvormige samenstelling is verdeeld in negen afzonderlyke vakken of overdekte paviljoenen; elk dezer is vervuld met opgaende trappen die tot zitplaetsen zyn bestemd.

Het koninklyk gestoelte, onder de gedaente van eenen troon, verheft zich in het midden tot op eene hoogte van dertig meters, en treft, als het voornaemste en statigste deel, het oog der aenschouwers meer dan al het overige van het kunstryk praelgebouw.

Aen den voet van den trap, die tot dit middenvak opklimt, liggen twee groote gebeeldhouwde leeuwen, met den klauw op een wapenschild, waerin de jaren 1831 en 1856 zyn gesneden.

Twee groepen, elk van dry beelden, staen tegen de kolommen van het koninklyk gestoelte : de eene verbeeldt de Kunsten, de Letteren en de Wetenschappen; de andere de Nyverheid, den Koophandel en den Landbouw. Weinig hooger ziet men de beelden des Vredes en der Vryheid. In den voorgevel pryken twee keurig geschilderde zinnebeelden, onder de gedaente van twee schoone maegden die 's Konings wapenschild dragen. Het kroonwerk van het middenvak is eene koepel, met de breede plooijen van nationale vlaggen overschaduwd.

Het binnenste gedeelte, waer Z. M. en het koninklyke Huis zullen gezeten zyn, is gansch behangen met rood fluweel en hermelynbont, waerop gulden leeuwen en glansende starren een vonkelend lichtspel verwekken. Het verhemelte, boven den troon, is opgeluisterd met zwierige engelen, de koninklyke kroon boven 's Vorsten zetel houdende, en met een aental kleinere beelden, die bloemen en loofkransen laten nederdalen.

Het geheel van het middenvak moet, volgens

Digitized by Google

het inzigt van den kunstenaer, de zinnebeeldige voorstelling zyn van de *uitvoerende magt,* door den Koning verpersoonlykt.

Het gestoelte, dat de regter zyde van den troon raekt, is op dezelfde wyze versierd doch moet de *wetgevende magt* verbeelden; en dit wordt aenschouwelyk gemaekt door een beeld dat bezig is met op steenen tafelen te schryven; groepen kleine engelen of kinderen drukken den eerbied voor 's lands wetten uit; men ziet er insgelyks de beelden des Vooruitgangs en der Sterkte.

Het gestoelte, ter linker zyde van het middenvak, verbeeldt de *regterlyke magt,* uitgedrukt door de verpersoonlyking der Regtveerdigheid en der Wysheid. Aen de gewelfbogen der verschillende vakken ziet men geschilderde beelden die de provincien des lands voorstellen.

Op de versierde leuningen, voor de gestoelten, leest men vier opschriften in gouden letteren, de voornaemste daedzaken herinnerende die ons zelfbestaen hebben bevestigd : *Onafhankelykheid,* 18 *november* 1830, zynde dit de dag waerop het nationael Congres de onafhankelykheid van België verkondigde. *Grondwet,* 7 *february* 1831; *Inhuldiging,* 21 *july* 1831; en *Koninklyk Stamhuis,* 9 *augustus* 1832, dag van het huwelyk onzes Konings Leopold met Louisa-Maria, de doorluchtige dochter der Orleans.

Al de vakken die hunne openingen naer de binnenzyde van den boog gerigt hebben, moeten gezamentlyk het inwendig bestuer des lands uitdrukken; de beelden, opschriften en versieringen waermede hunne gevels zyn beladen, brengen al te mael by om deze beteekenis volledig en des kunstenaers inzigt goed vatbaer te maken.

Aen de beide uiteinden van den boog bevinden zich twee paviljoenen, welker opening, regt vooruit, naer den inkoom der plaets is gerigt. Deze verbeelden de betrekkingen van België met vreemde landen; ter regter zyde, de zedelyke, en ter linker zyde, de stoffelyke betrekkingen. Deze inzigten zyn uitgedrukt door zittende beelden, door schilderingen die de traktaten met andere volken herinneren, en door de verbinding der belgische vlag met de vlaggen van Engeland, Frankryk en Oostenryk, alsook met de vlaggen van Pruissen, van Rusland en van Holland. Een opschrift herninnert de dagteekening van 19 augustus 1839, en dus ook het traktaet waerdoor de vyf Mogendheden de onafhankelykheid en onzydigheid van België beslissend erkenden en bevestigden. Meer zinnebeelden, vliegende engelen en andere sieraden beduiden de goede betrekking van België met de andere natien en zyne getrouwheid aen de eens aenveerde verbindtenissen; men ziet er den Koophandel, de Nyverheid en den Landbouw, de voortbrengsels des lands tegen vreemde waren ruilen; en de Kunsten, de Wetenschappen en de Letteren, de scheppingen des geestes tegen die onzer naburen verwisselen.

Nog uren lang zouden wy kunnen besteden aen de opsomming van al de beteekenissen, die de kundige bouwmeester Leon Suys met volle handen over zyne wonderschoone samenstelling heeft geworpen; maer de koele ontleding heeft ons vermoeid, en de overtuiging dat wy onmagtig zyn om slechts een zwak denkbeeld van het meesterlyk gewrocht te geven, doet ons besluiten om onze uitlegging te staken.

Zeggen wy nog ten slotte, welke talentvolle kunstenaers de schepping van den heer Leon Suys hebben uitgevoerd; want hun behoort een groot gedeelte van den lof, die op de St-Jozefs-plaets uit alle monden klinkt. De heer J. Stallaert, bestierder der akademie van Doornik, heeft de voornaemste schilderingen uitgevoerd; de twee leeuwen, beneden den grooten trap van het middenvak, zyn het werk van den heer Jaquet; de heer Van Hove heeft de groepen vóór de pilaren van het koninklyk gestoelte geboetseerd; de heer Van den Kerckhove de beelden des Vredes en der Vryheid, die erboven staen; de heer Marchand de beelden des Voortgangs en der Sterkte; de heer Seurgers de beelden der Regtveerdigheid en der Wysheid, de heer Van Omberg de beelden der zedelyke en stoffelyke betrekkingen van België met andere volkeren. De groepen kinderen zyn het werk der heeren Vermeylen en Dumon.

Ontelbaer veel timmerlieden, behangers, vergulders, ja zelfs beeldhouwers, arbeiden nog om de grootsche versiering voltooid te krygen. Het gekrysch der zagen, de slag der hamers en de bevelen der meesters vermengen zich met het gebruis der menigte.

De persoon, die nu op de plaets komt getreden en met zigtbare haest den toestand der werken in oogenschouw neemt, is de heer Stevens, voorzitter der centrale feestkommissie. Hy gaet zoo van het eene werk naer het andere; overal bezielt hy kunstenaers en arbeiders met moed en kracht; hy helpt hen door zynen raed, hy bezorgt hun nieuwe middelen; want alles moet gereed zyn

UNIV.
Digitized by Google

voor de plegtigheid van morgen, en er is nog zoo oneindig veel te voltooijen!

Niet gevreesd nochtans : de onvermoeibare werkzaemheid van den voorzitter der kommissie, de begeesterde vlyt der kunstenaren en de goede wil van allen zullen nog wonderen doen, vóór dat het eerste licht des dageraeds en het gedonder der feestkanons den grooten dag aenkondigen!

Maer de hemel heeft zich met wolken overtrokken : er vallen eenige regendroppelen. Indien morgen het weder ongunstig ware! Die gedachte spreidt angst en droefheid over elks gelaet; men hoort een treurig gemor uit den schoot der volksschaer opstygen. Alle oogen ondervragen de grauwe wolk, die langzaem boven Brussel zich heeft gevormd, en nu reeds hare vale toonen tot op den gezigteinder uitstrekt.

Zoo het morgen inderdaed eens regende? Indien het groot nationael feest, ten gevolge van slecht weder, ging mislukken! Ah, wy zien het op aller aengezigt : iedereen stuert uit den grond zyns harten een gebed tot God, opdat hy dien tegenspoed gelieve af te keeren; want, waerlyk, Brussel zou niet alleen er om treuren; gansch België, tot in zyne verste hoeken, zou droevig zyn en klagen, als hadde eene algemeene ramp het vaderland getroffen.

Wy hooren nevens onze zyde eenige jonge kunstenaers, die wanhopig schynen en met luider stemme lucht geven aen de vrees en de spyt welke hun den boezem benauwen; maer eene oude vrouw, aen haren tongval voor eene Brusselarin uit de nederstad erkennelyk, zegt lachend tot de kunstenaers :

« Gy moogt niet verveerd zyn, mynheeren. Het zal morgen niet regenen; want als onze Koning Leopold uitrydt dan schynt de zon altyd; geheel Brussel weet dat. »

De eenvoudige zegt dit met zoo veel geloof en zulke diepe overtuiging, dat hare woorden indruk doen op ons gemoed en ons laten hopen dat hare goede voorspelling zich zal verwezentlyken.

Het wordt laet. Nu bemerken wy dat onze hersens en vooral onze beenen onder vermoeijenis dreigen te bezwyken. Brussel is eene prachtige en vermakelyke stad; maer wanneer men niet gewoon is hare heuvelen te beklimmen en af te dalen, kan men er zich, in korten tyd, zoo moede maken dat alle krachten ons begeven. Wy moeten echter nog de nederstad in; want daer is het gasthof dat ons herberge heeft verleend.

De regen is nog ligt en byna onvoelbaer; maer toch, de wolken, daerboven, voorspellen niet veel goeds.

Met haest nog eenen blik geworpen op den grooten autaer, dien men ter linker zyde der St-Jozefs-plaets onder de opene lucht heeft opgerigt.

Hy verheft zich boven eenen hoogen trap van vyf-en-twintig meters breedte, en is overdekt met eene koepel van gedaente als eenen troon. Ongemeen kostbare behangsels van gesternd rood fluweel, en, aen de binnenzyde, van gouden laken, dalen van de koepel tot op den grond. Boven de offertafel staet het fraei geschilderd beeld van St-Jozef, patroon van België; en, nevens hem, van wederzyde, erkent men de beschermheiligen der zes cathedrale kerken des lands : St-Rombaut van Mechelen, St-Donaes van Brugge, St-Baefs van Gent, St-Pauwel van Luik, St-Albyn van Namen en Onze-Lieve-Vrouwe van Doornik.

Het geheel van dezen schoonen autaer, in byzantynschen styl, onderscheidt zich door den ernstigen rykdom zyner versierselen en de indrukwekkende kalmte zyner verwen. Hy is uitgevoerd door den heer Gerard, een jong belgisch schilder, die reeds vroeger bewyzen van een keurig en smaekvol talent heeft gegeven.

Regt over den autaer en voor den gevel der St-Jozefskerk is een ongemeen breed trapgestoelte gebouwd, waerop de vertegenwoordigers der belgische geestelykheid, gedurende de godsdienstige plegtigheid, zullen zitten. Men is bezig met er eene soort van troon of verhemelte op te rigten, boven de plaets waer de zetels voor HH. HHoogw. den kardinael en de bisschoppen zullen geschikt worden.

Nu wy de onzeggelyk prachtige versiering van het St-Jozefs-plein gansch hebben gezien, wordt het tyd dat wy herstelling voor onze vermoeide leden en rust voor onzen afgematten geest gaen zoeken. — Zoo verre het gezigt stadwaerts kan reiken, ziet men eene eindelooze zee van regenschermen; er zouden uren tyds behoeven om, dwars door dien golvenden volksvloed, tot in de benedenstad te geraken. Vlugten wy heen langs eene zystraet.....

Geve God dat het morgen goed weder zy!

Digitized by Google

IV

EERSTE DAG DER FEESTEN.

De plegtige, de lang gewenschte dag is gekomen!

Boven de stad hangt eene wolk van allerlei blyde geruchten. Muziek, trommels, klaroenen, klokken, kanons vermengen hunne magtige toonen met het ontzaggelyk gegons van den volksstroom, die nu, meer nog dan gisteren, zyne baren door de voornaemste straten van Brussel heen en weder rolt.

De afgeveerdigden van alle bestuerlichamen des lands begeven zich naer de hun aengewezen vergaderplaetsen, om van daer, gezamentlyk èn met krygsmuziek, naer het St-Jozefs-plein te trekken. Het is een wonderlyk geschitter van kostbare kleederdragten; met ziet regters van hoogere hoven, die van hoofd tot voeten in gloeijend rood zyn uitgedost; leeraers der hoogescholen met lange zwarte togen; generaels en staetsbeambten, gansch met goud overdekt; officieren aller wapenen, burgemeesters aller provincien; in een woord, al de ambtelyke kleedsels die er in gansch den lande bestaen.

Dezen morgen heeft het een weinig geregend; de hemel is nog overtrokken. Maer de wolken worden allengs minder dreigend: in ieders hart zinkt de blyde hoop dat, indien de zon ons hare glansen mogt blyven weigeren, de nationale plegtigheid eventwel niet door slecht weder zal worden verhinderd.

Het ongeduld, de verwachting eener grootsche

Digitized by Google

gebeurtenis in het leven der belgische natie, hebben ons vroeg gewekt. Wy hebben Brussel doorwandeld met het doel om de versiering der huizen te beschouwen, en te zien of, gelyk het veeltyds in zulke omstandigheden geschiedt, de deelneming der burgers zich ook by het opluisteren der voornaemste straten bepaelt.

Wat heeft zy zich toch schoon gemaekt en schitterend opgesierd, de hoofdstad van het herboren Belgenland, zy reeds zoo heerlyk en zoo schoon zonder ander tooisel dan hare ryke gebouwen!

Al hare straten, hare verafgelegenste stegen zelve, overlommerd met nationale vlaggen en bonte wimpels; aen al hare huizen bloemkransen, groene twygen en zinnebeeldige schilderingen; aen al hare gevels duizendverwige luchters, lanteernen en tintelende glaesjes, die, by de algemeene verlichting, als een tooverachtig stargevonkel ons in de oogen zullen glinsteren.

Overal de gezegende naem van Leopold I, met woorden van dankbaerheid tot God, woorden van liefde voor het dierbaer vaderland en woorden van welkom voor de broeders der provincien. Tusschen al dien rykdom hebben wy iets nederig, iets schynbaer klein gezien, dat ons niettemin diep ontroerde. Het was in een duister steegje der benedenstad, voor een huisje, zoo laeg dat men met de hand zyn dak kon raken. Eene oude vrouw, misschien wel tachtig jaren dragend, was bezig met hare hut te versieren. Hare handen beefden van stramheid, hare borst hygde zwoegend. Zy bragt eene beeldtenis des welbeminden Konings voor haer eenig vensterken, eene beeldtenis die welligt geene tien centiemen had gekost. Daer rondom hing zy eenen krans van uitgeknipte bloemen en van klatergoud; er onder eene streep papier, waerop hare waggelende hand in schier onleesbare letteren had geschreven : *Leve de Koning!* Van weder zyde een steenen kandelaer, om er des avonds twee kleine keersjes op te branden.

Dit was de vaderlandsche hulde der arme afgeleefde weduwe! Misschien zou zulke eenvoudigheid anderen doen glimlachen; ons ontrukte zy eene traen van bewondering en van medegevoel.....

Veel zouden wy kunnen vertellen van schoone en echt dichterlyke versieringen, die wy dezen morgend in al de wyken der stad hebben gezien; maer het wordt tyd dat wy ons naer de Laekenpoort begeven, om by de plegtige intrede des Konings tegenwoordig te zyn.....

Daer verheft zich een der prachtigste triomfbogen. Onze behendige en wondervruchtbare kunstenaer M. Hendrickx leverde niet alleen het ontwerp van dit grootsch gewrocht; maer nog daerenboven de teekeningen van den praelboog die voor de kerk der H. Maria te Schaerbeek is opgerigt, en van dry der prachtige historische wagens die woensdag zullen uitryden.

De zegeboog by de Laeken-poort staet schrylings over de vier groote straten, welke aldaer kruisgewys te samen loopen. In stede van eenen enkelen boog, biedt hy vier verheven poorten aen, waervan elk op eene der straten uitziet; deze poorten hebben van binnen tot welving eene soort van open verhemelte, dat de gedaente heeft van eenen overgrooten bloemkorf, waeruit een regen van roozen en lauweren schynt te ontsnappen. Tegen het gewelf ziet men vier geschilderde beelden met de kenteekenen des Koophandels, der Nyverheid, des Landbouws en der Kunsten.

Op de voetzuilen, van wederzyde der poorten, staen schoone gehouwen beelden, die, ten getalle van acht, de byzonderste deugden des Konings en der belgische natie herinneren, namelyk de Wysheid en de Eendragt, de Voorzigtigheid en de Onafhankelykheid, den Vrede en den Voortgang, de Regtveerdigheid en de Sterkte.

Weinig hooger staen reukvaten, waeruit de wierook in geurige wolkjes opstygt; de lyst, die rond het gansche gebouw loopt, toont de wapenschilden der provincien; de sleutelsteen van elk gewelf verbeeldt 's lands wapenteekenen, en, nog hooger, prykt St-Michiel, de patroon der hoofdstad.

Deze praelboog is zeer ernstig van styl en toon in zyn benedengedeelte; maer, naer mate zyne gestalte zich verheft, biedt hy al meer en meer verwenpracht en rykdom aen, tot dat, boven zyne overwelving, eensklaps bevallige leuningen, zwierige torentjes en een overvloed van vlaggen en wimpels ontstaen. Bloemen, loofkransen, gouden en zilveren sieraden, al wat vrolyk en glansend is, schittert aen dit bevallig kunstgewrocht, dat, onder leiding van den heer Hendrickx, door den heer Philastre werd uitgevoerd.

Wat de schoone beelden betreft, die op de voetzuilen nevens elk der vier poorten staen, deze zyn gemaekt door den befaemden beeldhouwer Willem Geefs; en het was er inderdaed wel aen

Digitized by Google

te zien, dat een uitstekend kunstenaer zyne hand tot het verveerdigen dier keurige gewrochten moest hebben geleend.

By de Laeken-poort is het volksgedrang onbeschryvelyk; de vyf of zes straten, die op de Antwerpsche plaets uitkomen, krielen van menschen zoo verre het gezigt kan reiken; de vensters der omstaende huizen wemelen van hoofden; in goten, op muren, op boomen: op al wat, zelfs aen den stoutsten klimmer, eene plaets kan verleenen, ziet men menschen. Ja, men heeft het dak van een huis gedeeltelyk weggenomen; een vyftigtal aenschouwers staen met uitgestrekten hals tusschen het ontbloote timmerwerk en blikken zoo op de straet neder.

Van wederzyde der plaets heeft men een breed trapgestoelte getimmerd. Daerop zitten nu zes of zeven honderd dames, allen in kostbare kleedy, en schitterende van pracht en bekoorlykheid. Elk harer heeft eenen geurigen bloemtuil in de hand.

Wat hier gebeuren moet is echter de groote nationale plegtigheid niet; deze zal op de St-Jozefsplaets gevierd worden.

By de Laeken-poort zal de Koning door de wethouders van Brussel begroet worden: en dit ter herinnering aen Zyner Majesteits eerste blyde intrede, die, in den zelfden vorm en met gelyke plegtigheid, geschiedde op den 21 july 1831; heugelyke dag waerop het roemvol en gezegend ryk van Leopold, den eersten koning der Belgen, is begonnen.

De heer de Brouckere, burgemeester der hoofdstad en de heeren schepenen en gemeente-raden bevinden zich tê midden der plaets.

Een aental generaels en hoogere officieren van den staf der burgerwacht en des legers ryden den Laeken-steenweg op, om den Koning te gemoet te gaen.

Het uer nadert. Alle herten poppelen van verwachting; by het minste gerucht dat in de verte weêrgalmt, by de minste vlotting in de onafzienbare volksschaer, die de baen naer Laeken als met eenen dubbelen muer bezet houdt, doorloopt een vreugdevol gemor de ontroerde menigte; ieder reikt het hoofd vooruit, men poogt zich grooter te maken, men rigt zich op de teenen, men beklimt stoepen en vensterdorpels....

In de verte, op den grond der gemeente Laeken, is eensklaps een magtig geruis van verwarde stemmen in de hoogte gestegen; het is als een ontzaggelyke zucht die de lucht doet sidderen.... Aller aendacht is gespannen.

Een officier te peerd komt in volle vaert over den steenweg van Laeken gereden; hy brengt den burgemeester van Brussel de boodschap, dat de Koning op weg is naer de hoofdstad; maer dat Z. M. door de liefdebewyzen der inwooners van Laeken is teruggehouden geworden. Het volk dier gemeente heeft den gevierden Vorst en zyne doorluchtige kinderen kroonen van onsterfelyke bloemen aengeboden, en met zegevierend gejubel hen naer de wooning des burgemeesters geleid, waer de gemeente-raed, in eene gevoelvolle rede, den Koning heeft verwelkomd.

Maer nu stygt het verre gegons op nieuw de lucht in; het wordt elk oogenblik duidelyker, het nadert..... Welhaest ontstaet er eene zwoegende golving in de menigte op den Laeken-steenweg; men ziet reeds in het verschiet, hoe duizende handen in de hoogte wemelen; men hoort 's volks gelukwenschen, hemelwaerts geworpen, in ontzettende galmen over de velden heenrollen..... Het kanon voegt zyn gedonder by den reusachtigen vreugdekreet des volks ....

De Koning, de geliefde Koning is daer!

Ah, het is als wilde de zon zelve der Belgen Vorst op dezen blyden dag begroeten! Tot nu toe hield zy haer aenschyn achter grauwe wolken verborgen; — de Koning vertoont zich onder de prachtige zegepoort, en daer schiet de hemelfakkel al hare glansen op hem neder! Daer overstroomt zy met den zelfden stralengloed onzen dierbaren Koning, zyne welbeminde kinderen — en zyn volk, de trouwe, de liefderyke natie, die tranen van ontroering plengt, daer zy, den weldoener des vaderlands, behouden, gelukkig en vol levenskracht, mag toejuichen, ter plaetse zelve waer zy hem, over vyf-en-twintig jaren, haren eersten heilwensch toeriep!

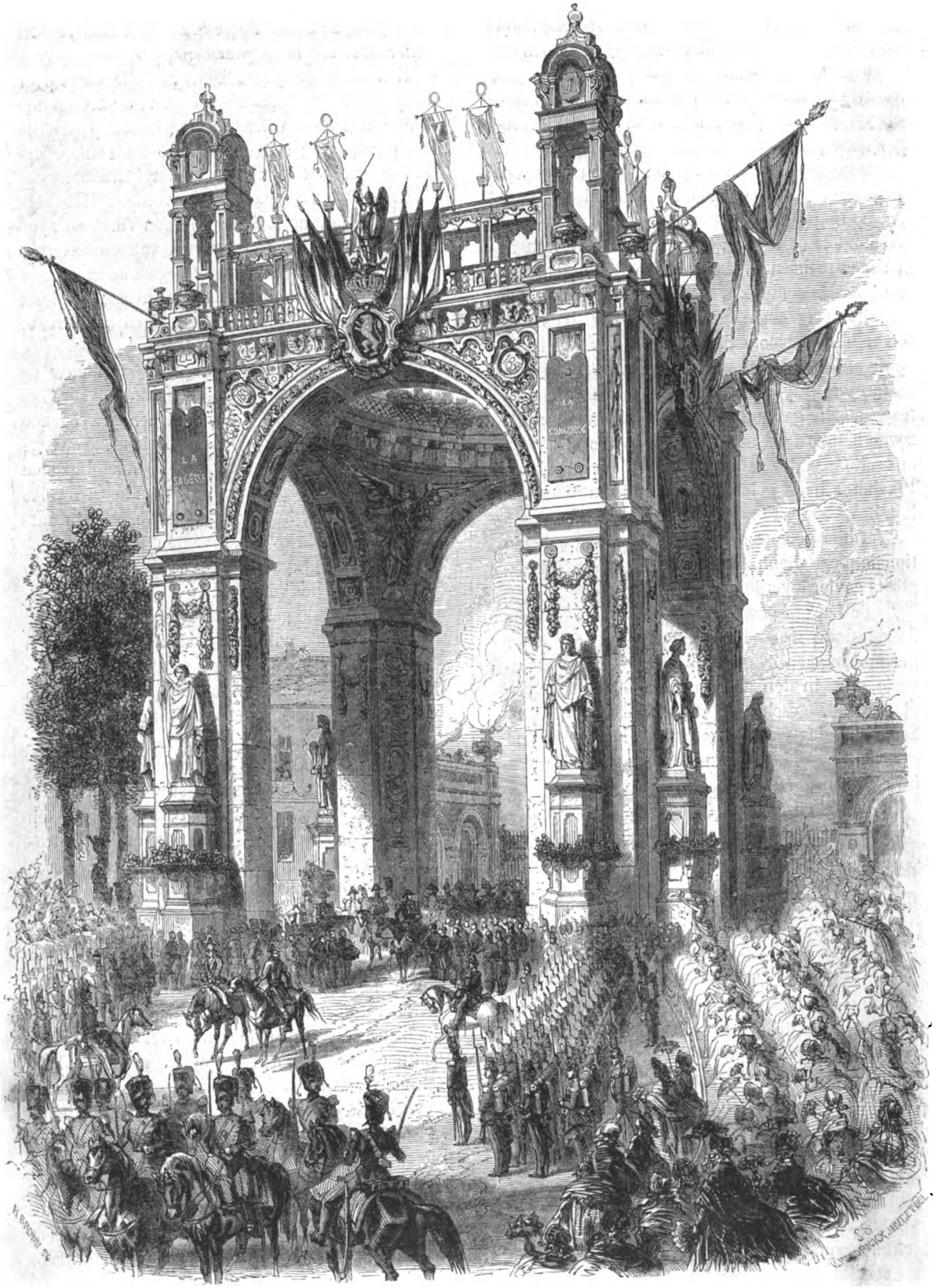
Hoe nu een denkbeeld gegeven van den geestdrift der duizende menschen, die de Antwerpsche plaets en de omliggende straten vervullen? Welken naem gegeven aen den ontzaggelyken jubelschreeuw, waerin alle stemmen tot een donderend Leve de Koning! Leve de Prinsen! versmelten?

Hoe het verblindend handenwemelen, het hoedengezwaei, het zakdoekwuiven, het vreugdegetrappel beschreven?

Zoo verre ontroert de geestdrift aller harten dat er allengs stilte onder de menigte komt. Men meent te zien dat de Vorst door de liefdebewyzen

UNIV.

Digitized by Google

Triomfboog van de Laeken-poort.

INTREDE VAN DEN KONING.

Digitized by Google

des volks diep is bewogen; het is als glinsterde hem de oogen van onbedwingbare ontsteltenis.

By dit gezigt ontspringen tranen uit de oogen der aenschouwers, en velen buigen stilzwygend het hoofd op de borst om de magtige aendoening te laten voorbygaen.

De wethouders der hoofdstad naderen tot den Koning, die, te peerd gezeten, alleen eenige stappen vooruitkomt. Dan spreekt de burgemeester de Brouckere, in naem des volks van Brussel, in dezer voege tot Zyne Majesteit :

SIRE,

« Toen, over vyf-en-twintig jaren, Uwer Majesteit de sleutels der hoofdstad werden aengeboden, zegden de wethouders van Brussel : « Voor den Koning opent zich eene wyde loopbaen van glans en roem ; voor ons een tydvak van grootschheid en voorspoed »

« Deze woorden, welke men dan als vermetel kon aenschouwen, zyn door den tyd op eene schitterende wyze bevestigd geworden.

« Ja, SIRE, door hare voorzigtige sterkmoedigheid en hare hooge wysheid heeft Uwe Majesteit, na vele klippen en hinderpalen te hebben overkomen, het staetsschip in eene veilige haven gebragt; en nu bevat het in zyn ruim meer rykdommen en het voert een gezonder en sterker manschap dan ooit.

« Ook stroomt onze gansche bevolking op den doortogt des Konings te samen om hem eene dankbare hulde te brengen. Zy zal hare stem by de onze voegen om Uwe Majesteit de uitdrukking van haren diepen eerbied en van hare vaste verkleefdheid aen te bieden.

« Leve de Koning ! »

Nadat de heilwensch des burgemeesters door de menigte met geestdrift is herhaeld geworden, antwoordt Zyne Majesteit, omtrent als volgt, op de aenspraek, hem in name der stad Brussel toegestuerd :

« Het is vyf-en-twintig jaren geleden, dat ik door de zoetste ontroering werd getroffen, by het gulhartig en liefderyk onthael, my door de inwooners dezer stad aengedaen. Nochtans het land had groote beproevingen doorstaen; maer het gevoel van vaderlandsliefde, die het in alle wisselvalligheden had gesteund, was er niet door verzwakt geworden.

« Ik heb gewaekt — ik mag het zeggen — met de liefde en de bezorgdheid eens vaders, over de belangen van België, in moeijelyke omstandigheden, voortspruitende uit de inrigting zelve onzes lands. Het is met een gevoel van geluk dat ik de poogingen van het gemeente-bestuer altyd naer het zelfde doel als myne zorgen heb zien streven, en ik neem met blydschap deze gelegenheid waer om u daerover te bedanken.

« Ik zal hier slechts een enkel gezegde uit myne eerste inhuldigingsrede herinneren : *myn hart kent geene andere eerzucht dan u gelukkig te zien*. Behoudt altyd uw nationael gevoel, en op eene voorspoedige toekomst zult gy mogen hopen, en gy zult ze hebben. »

De schreeuw : Leve de Koning ! bonst met nog meerder kracht ten hemel ; het brabandsch volkslied galmt boven de scharen, de zeven honderd dames, die van op het trapgestoelte den Vorst vurig toejuichen, maken hare tuilen los en bestrooijen 's Konings baen met eenen regen van bloemen.

Dan begeeft de koninklyke stoet zich langzaem vooruit om de stad in te treden ; hy is samengesteld als volgt :

Eenige ruiters van het regiment der Guides.

De burgerwacht te peerd.

Een schadron Guides voorafgegaen door het muziek.

De stalmeesters Zyner Majesteit.

De afgeveerdigden der centrale feestkommissie, te peerd, namelyk de heeren Dugniolle, griffier van den raed der mynen; Willem Geefs, beeldhouwer en burgemeester der gemeente Schaerbeek; de Sorlus en de Doncker, kolonels der burgerwacht; baron Goethals, kolonel van het keur-regiment en de groot-majoor Meyer.

Twee ordonnantie-officieren des Konings.

DE KONING.

De Hertog van Braband en de Graef van Vlaenderen.

De aides-de-camp en de ordonnantie-officieren des Konings en der Prinsen; de generaels, de opper-officieren en de algemeene staf der burgerwacht en des legers. — Tusschen dezen bemerkt men, met een gevoel van eerbied, den deken aller belgische generaels, den heer de Vauthier, die den ouderdom van twee-en-tachtig jaren heeft bereikt.

Vier pikeurs te peerd.

De graef de Marnix, groot hof-maerschalk ; de graef de Lannoy, groot-meester van het huis HH. KKon. en Keiz. HH., in een rytuig met zes peerden.

Mevrouw de gravin de Merode-Westerloo, groot-

Digitized by Google

meesteresse van het huis HH. KKon. en Keiz. HH., en mevrouw de gravin de Lannoy, eere-dame; mevrouwen de gravinnen de Marche en de Grunne, paleis-dames, in het tweede rytuig.

In het derde rytuig HH. KKon. en Keiz. HH. de Hertogin van Braband en Prinses Charlotte. Nevens de regter portel rydt de kolonel bevelhebber van het groot stalmeesterschap, baron d'Hanins de Moerkerke; nevens de linker portel baron Goethals, aide-de-camp van Z. K. H. den Hertog van Braband.

Eene wacht ruitery sluit den optogt.

Langzaem slechts voordert de stoet; want op zynen doortogt dringt het volk uit alle zystraten; ieder wil het geluk genieten den Koning te zien en met dankgejuich te begroeten; dikwyls willen de beambten der politie de menigte achteruit dringen; maer de Koning, die weet dat het hart der Belgen vervuld is met eerbied en liefde voor hem, schynt vergenoegd omdat dit laetste gevoel op dezen blyden dag zoo zigtbaer de overhand heeft. Zyne Majesteit doet herhaelde malen teekens met de hand om de beambten der politie te bevelen, dat men het volk vry late naderen.

Van op de Antwerpsche plaets tot boven op den Berg van het Hof, krielen de straten evenzeer van opeen gedrongene menschen; alle vensters pralen met rykgekleedde dames en lieve jufvrouwen.

Wat men gedurende den ganschen optogt hoort is een enkele schreeuw van Leve de Koning! die onafgebroken voortduert tot dat de stoet de Koninklyke plaets heeft bereikt.

Hier wachten de oud-leden van het nationael Congres den Koning af.

Van de acht-en-zeventig leden, die nog in 't leven zyn, werden er dertien door ziekte of door andere omstandigheden belet by deze plegtigheid tegenwoordig te zyn.

Aen het hoofd der aenwezige leden, die op de trappen van Caudenberg-kerk staen geschaerd, bemerkt men de heeren baron de Gerlache, oud-voorzitter van het Congres, Charles Rogier, graef Felix de Merode, Sylvaen Van de Weyer, de Coppin, baron Jolly, oud-leden van het voorloopig staetsbestuer; de heeren Ch. Liedts, den burggraef Ch. Vilain XIIII, Henri de Brouckere en kanonik de Haerne, oud-sekretarissen van het Congres.

Zoohaest de Koning zich onder den triomfboog van den Berg van 't Hof vertoont, steken de oude kampioenen der belgische vryheid de handen tot hem uit en doen de plaets onder hunnen begeesterden welkomgroet weêrgalmen. Het volk antwoordt door een daverend gejuich; — maer welhaest vergaet alle gerucht. Een gevoel van eerbied en ontzag heeft aller harten aengegrepen; ieder is ontroerd by het stil doch indrukwekkend tooneel dat hier zich voordoet.

Deze oude vergrysde staetsmannen hebben Belgenland zyne onafhankelykheid, zyn volksbestaen, zyne onschatbare Grondwet, zyne vryheden en tevens zynen wyzen en grootmoedigen Koning gegeven. Het geluk dat wy genieten, de zedelyke ontwikkeling waerop wy roemen, alles wat ons nu bly en hoogmoedig maekt, vond zyne eerste bronnen in hunne vaderlandsliefde, in hunnen burgermoed, in hunne voorzigtigheid.

Over vyf-en-twintig jaren stonden zy daer, ter zelfder plaetse en ten zelfden dage; dan kwam Leopold, de eerste koning van het vernieuwde België, tot hen, en legde den eed van getrouwheid aen 's lands wetten af. Na het vierde eener eeuw ontmoeten de Vorst en de stichters van het jonge ryk elkander weder, om te getuigen dat iedereen, Koning en Volk, zyne beloften heeft vervuld en zynen pligt heeft gedaen.

Er is iets plegtigs in deze ontmoeting, iets plegtigs in de gedachte dat zoo vele jaren vol beproeving, vol staetkundige beweging, vol geesteszwoeging, geene enkele schakel hebben kunnen losmaken van de liefdeketen, die deze vergrysde vrienden der vryheid aen den wyzen Koning hecht.

Zyne Majesteit treedt vooruit tot by de oud-leden van het Congres; dan spreekt baron de Gerlache, met eene krachtige en diep bewogen stem, den Vorst aldus aen :

SIRE,

« Het is vyf-en-twintig jaren geleden dat op deze plaets, op dezen zelfden dag, het belgisch Congres, in naem der natie, van Uwe Majesteit den eed ontving, dat zy de Grondwet en andere wetten van het belgisch volk zou naleven, en de nationale onafhankelykheid zou handhaven. De zelfde mannen die alsdan getuigen dezer plegtige verbindtenis waren, komen heden, ten aenzien des hemels, bevestigen dat Uwe Majesteit al hare beloften heeft vervuld en onze hoop heeft voorbygestreefd. En de gansche natie, Sire, komt het met ons bevestigen. Zy komt getuigen dat, gedurende deze regering van vyf-en-twintig jaren, haer Koning geene enkele harer wetten heeft geschonden, geene enkele harer vryheden heeft verminderd, geene enkele wettige reden tot klagen aen eenen onzer medeburgers heeft gegeven!

« Hier verdwynen alle oneenigheden; hier zyn wy allen van een gevoel; hier hebben wy al te samen slechts een

Digitized by Google

hart, om, in een gezamentlyk gevoel van liefde, onzen Koning en ons vaderland te omvatten.

« Te midden der beroerten, die zoo vele staetsbesturen deden wankelen, is België met vaste trouw aen zynen Vorst en aen zyne nationale instellingen verkleefd gebleven. Dit soort van verschynsel, wel zelden in onze eeuw, is slechts te verklaren door de gelukkige eendragt van Koning en Volk, versterkt door hunnen wederzydschen eerbied voor de gezworen trouw en voor 's lands Grondwet. Eene Grondwet, toereikend voor een volk dat dorstig is naer vryheid en dat haer genoeg bemint om haer te verdragen met hare onvermydelyke hindernissen; een redelyk, godvruchtig en zedelyk volk, dat zyn verleden gedenkt, dat slechts vraegt, onder de bescherming zyner wetten in vrede te leven; een Vorst zoo wys, zoo bekwaem, zoo verzoenend dat hy, te midden van strydige gezindheden, de hoogachting en den eerbied van allen, in België en in den vreemde, zich heeft weten te verzekeren; dus is, Sire, de samenloop van omstandigheden, waerdoor de Voorzienigheid dezen nieuwen Staet heeft gehandhaefd en gesterkt, en hem vreedzaem en voorspoedig heeft gemaekt; en, wy durven het hopen (het is onze laetste wensch) vast en onwrikbaer voor altyd!...

« Sire, eens zal de geschiedenis, na onzen ouden nationalen roem te hebben herinnerd, eenige schoone bladzyden toewyden aen de vestiging van dit koningryk, en aen de regering van Leopold I, regering die des te meer van leerryke lessen overvloelt, wyl God, ofschoon België zigtbaer beschermend, toch onzen vaderlande de dagen van beproeving niet heeft gespaerd. Het behoort der geschiedenis, te gewagen van hetgeen wy hier niet mogen aenduiden; zy is het, die zal spreken van de krachtvolle opvlugt des geestes in alle vakken : in de wetenschappen, in de kunsten, in de letteren; en van die spoedige ontwikkeling der nyverheid, die, om zoo te zeggen, deze natie heeft vervormd, welke nauwelyks sedert het vierde eener eeuw aen baerzelve is wedergegeven.

« Sire, de leden van het Congres zyn diep ontroerd en getroffen door het welwillend gevoel, dat Uwe Majesteit, op dezelfde plaets waer wy haer eertyds ontvingen, terugbrengt te midden dezer oude schaer van vurige, verkleefde en moedige vaderlandsvrienden, die de eerste gronden van ons maetschappelyk gebouw hebben gelegd, die het Belgenland gemaekt hebben dat wy nu zien, die zyne vergaderingen hebben gevestigd en de magten hebben ingerigt welke het besturen.

« Uwe tegenwoordigheid, Sire, herinnert ons dien schoonen julydag van 1831, welken door geene betuiging kan wedergegeven worden, waerop de harten, van hoop en blydschap overstroomd, in Leopold I den dageraed begroetten van een nieuw Belgenland, eindelyk ontwakend uit eenen slaep van twee eeuwen onder beheersching van den vreemde. Dezelfde toejuichingen wachten u heden in elke onzer steden; want het gedacht der feesten is een volksgedacht : ja, Sire, het is de stem des volks, die zich aengedreven gevoelt om zyne dankbaerheid te betuigen aen hem, die, naest God, het meest tot zyn geluk heeft bygedragen.

« Nu blyft ons slechts nog, Sire, den hemel, in naem des vaderlands, te danken, en hem te bidden dat hy vele jaren nog het dierbaer leven en de roemryke regering Uwer Majesteit gelieve te verlengen, om, meer en meer, de toekomst onzes lands te verzekeren, om tot raedgever, tot leidsman en tot voorbeeld te verstrekken aen die jonge Prinsen, ware kinderen van België, die geroepen zyn om eens de wyze en edele overleveringen der schoone regering van Leopold I voort te zetten.

« Leve de Koning! »

Deze laetste kreet wordt vurig door al de oud-leden van het Congres en door de omstaende volksscharen herhaeld.

Zigtbaer bewogen, antwoordt de Koning :

MYNE HEEREN,

« Ik zal u niet verlaten zonder u te betuigen, hoe zeer ik altyd de werken van het Congres heb geschat.

« Het Congres vertegenwoordigde op eene breede schael de gansche natie, al hare gevoelens, al hare belangen.

« Het was niet alleenlyk omringd van moeijelykheden, maer ook van gevaren. Het heeft, in dezen toestand, niet gewankeld; het heeft begrepen, wat het vaderland gelukkig kon maken. Het heeft zich van het goede pad, noch door kuiperyen noch door bedreigingen laten afkeeren.

« Gy, myne heeren, hebt de grondvesten gelegd van het gebouw naer welks voltooijing wy streven. Door uwen moed hebt gy den lande moed gegeven tot het overkomen van alle gevaren.

« Ik heb daerover altyd, in het diepste myns harten, een gevoel van dankbaerheid bewaerd, en heb altyd de wysheid en de verdienste hoog geschat van eene vergadering, nochtans zoo talryk, die aen Europa een grootsch voorbeeld heeft gegeven, voorbeeld, dat, ik durf het zeggen, zelden is gevolgd geworden.

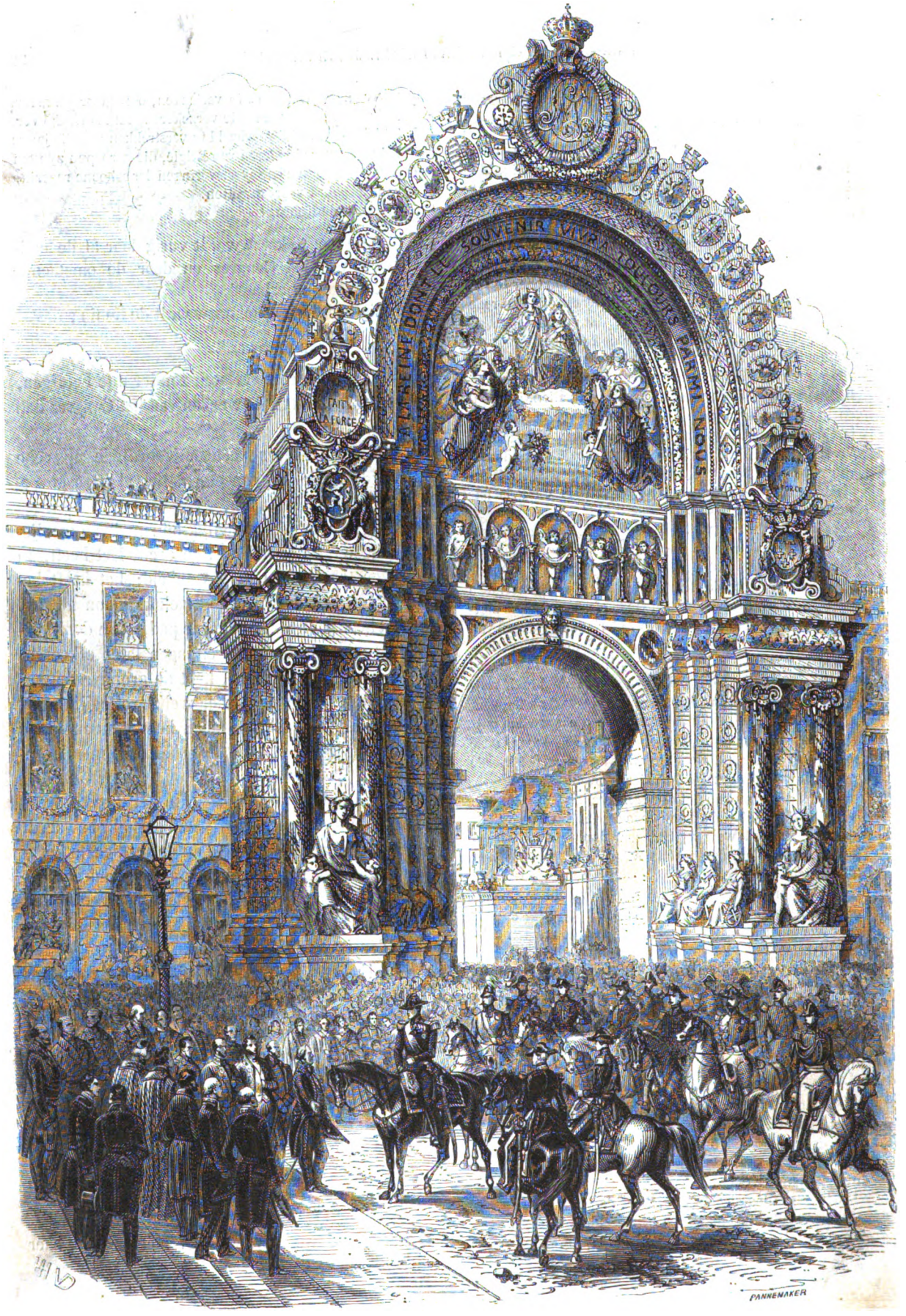
« Ik betuig u mynen dank voor de gevoelens door u uitgedrukt. »

Terwyl de menigte hare toejuichingen herhaelt, doet de Koning eene beweging om zich te verwyderen; maer hy keert zich weder naer de oud-leden van het Congres en zegt, met eene onverborgen ontroering en met groote minzaemheid in de stemme :

« Ah, myne heeren, ik ben gelukkig u zoo talryk te zien! »

Na deze woorden wendt Zyne Majesteit haer

Digitized by Google

Triomfboog op de Koninklyke plaels.

'S KONINGS ONTMAET DOOR DE OUD-LEDEN VAN HET CONGRES.

Digitized by Google

peerd naer de Koninklyke straet, en de gansche stoet verlaet de plaets om zich naer het paleis te rigten.

Daer zal Zyne Majesteit eenige oogenblikken rusten, en intusschen Z. Kon. H. den hertog van Saksen-Coburg-Gotha; Z. Kon. H. den prins van

ten krielen tot in hare verre diepten met vast ineengesloten scharen: in de goten en op de beide torens der kerk, in de vensters en op de daken der huizen, op de muren en balken der onvoltooide gebouwen, overal is het een onbeschryvelyk gewemel van menschenhoofden. Even als by de

Z. Exc. de graef van Westmoreland,

BUITENGEWOONE GEZANT DER KONINGIN VAN ENGELAND.

het Koninklyk Saksen, en Z. Exc. lord Westmoreland, buitengewoon ambassadeur van H. M. de koningin van Engeland, in byzonder verhoor ontvangen.

Loopen wy spoedig naer de St-Jozefs-plaets, om er nog eenen vlugtigen oogslag op alles te kunnen werpen, vóór dat de Koning kome.

Weder is de lucht met wolken overtrokken; nochtans blyft ieder hopen dat het niet regenen zal gedurende de groote nationale plegtigheid.

Reeds is het gansche plein overdekt met vele duizende uitgenoodigden; al de aenpalende stra-

Laeken-poort, doch op eene grootere schael, heeft men hier de dakpannen van sommige huizen weggenomen. Men ziet tusschen het ontbloote latwerk eene menigte aenschouwers zich verdringen; ja, zoo verre gaet de zucht om deze voornaemste nationale plegtigheid ook slechts met den blik, te mogen bywoonen, dat zeer keurig gekleede dames tot deze aenmerkelyke hoogte zyn geklommen, om van daer op de St-Jozefs-plaets te kunnen nederzien.

Het prachtig trapgestoelte, dat zyne glinsterende versiering van wederzyde des koninklyken

Digitized by Google

troons uitstrekt, is ingenomen door de leden der wetgevende Kamers, de uitgenoodigde overheden, de staetsambtenaren, de leden der hoogere geregtshoven, de afgeveerdigden der universiteiten en akademien. Byzondere vakken van het gestoelte zyn vervuld met prachtig gekleede dames en jonkvrouwen.

Aen den voet der gestoelten staen de burgemeesters en afgeveerdigden van al de gemeenten des lands. Eenige stappen verder de plaets op, vormen de afgeveerdigen van alle lichamen des legers en van alle legioenen der burgerwacht twee uitgestrekte vierkanten; binnen het eerste bevinden zich de leden der Leopolds-orde, en de persoonen w'er borst versierd is met het Yzeren Kruis; binnen het tweede al degenen die de medalie voor daden van moed en opoffering of het onderscheidings-teeken ter aenmoediging van nyverheid en landbouw dragen.

Een weinig verder is het plein, van wederzyde, gansch overdekt met eenige duizende persoonen, die binnen de omheining der voorbehoudene plaetsen zyn gezeten. Gansch tegen de Guimard-straet golft de teruggehouden vloed des volks; daer zyn de blauwe kiel des werkmans en de bonte hoofddoek zyner vrouw de overheerschende kleuren, ofschoon ook wel ryke heeren en kostbaer gekleede dames den moed hebben gehad om, dwars door het pletterend gedrang der menigte, heen te worstelen.

Voor den gevel der St-Jozefs-kerk, op een verheven trapgestoelte, zitten de leden der belgische geestelykheid, ten getalle van ongeveer duizend. Onder een prachtig verhemelte, dat de vorm heeft van eenen troon, bevindt zich Z. Emin. de kardinael-aertsbisschop van Mechelen. Z. Emin. draegt een bisschoppelyk kleed, waervan de rykdom en de kunstweerde iedereen onschatbaer schynen; het is gansch van gouden laken en overdekt met eenen overvloed van edelgesteenten, waervan het glansend geschitter de oogen doet schemeren. Byna even kostbaer is de kleeding van HH. HHoogw. de bisschoppen van Luik, van Gent, van Namen en van Doornik, die nevens den primaet van België zyn gezeten. Ook de gemyterde abten der oudste kloosters onzes lands zyn er tegenwoordig; onder anderen, de hoofden der abtdyen van Tongerloo, van Averbode, van Westmalle en van Bornhem.

Op eene verhevenheid, nevens het trapgestoelte der geestelykheid, staen uitgekozene leden der voornaemste zangmaetschappen des lands, choralen en schoolkinderen, gezamentlyk ten getalle van twaelf honderd. Deze aenzienlyke schaer kunstenaers zal het plegtig *Te Deum* zingen.

Regt over de kerk, aen de andere zyde van het plein, verheft zich het altaer voor hetwelk de godsdienstige plegtigheid zal gevierd worden Een groot getal geestelyke zangers en choorknapen met wierookvaten staen op de trappen des altaers.

De St-Jozefs-plaets biedt op dit uer een schouwspel aen, dat het gezigt verbystert door zyne grootschheid, zynen rykdom en zynen glans. Wendt men de oogen naer het koninklyk gestoelte, men ziet in sommige vakken eene wolk dames en jonkvrouwen, in het kostbaerste en bevalligste tooisel, als opklimmende bloemenheuvels verschynen; daernevens de roode togen der geregtelyke orde, de met goud geborduerde kleeding der senateurs, der vreemde afgezanten, der generaels en der officieren van alle wapenen. Het is een overvloed van goud, van zilver en van vonkelende eere-teekens. Al de ambtelyke pracht der hoogere staetsbedieningen is hier vereenigd.

Keeren wy den blik van deze gestoelten af, dan valt ons oog op de afgeveerdigden des legers en der burgerwacht. De wapperende wimpels der lansiers, de blinkende helmen der kurassiers, de kolbaks der keur-soldaten, al het rood, geel en groen in de kleeding der andere lichamen, versmelten zich tot een bont gewemel met het geschitter der epauletten en snoertrossen op den schouder en op de borst van duizend officieren....

De witte toon van der priesteren gewaed overdekt het gansche gestoelte voor de kerk, en daelt neder tusschen het volk, en klimt ginder verre weder op tot voor den autaer; men zou zeggen, het is een stroom van golvend kantwerk, wiens blanke helderheid alleenlyk wordt onderbroken door den glans van het goud, die, boven het gestoelte, de plaets van HH. HHoogw. den kardinael en de bisschoppen aenwyst.

In zyn midden is het plein overdekt met duizende aenschouwers; al de aenpalende straten, al de uiteinden, langs waer men den blik ook keere, zyn onzeggelyk vol menschen.

De beste orde heerscht overal; hoe moeijelyk het ook moge schynen, zulke menigte van onderscheidene ambtenaren, burgers en krygslieden op het plein te schikken en elk de plaets te doen nemen die hem is bestemd, dit alles is echter geschied zonder de minste verwarring.

Digitized by Google

Leden der centrale feestkommissie, met eenige bygevoegde officieren der burgerwacht, hebben alles geleid en gerigt, onder het wys en doelmatig bestier van den heer Stevens, den onvermoeibaren voorzitter der kommissie, wien voorwaer de meeste eer dezer goede schikking toekomt.

Op het St-Jozefs-plein hoort men weinig gerucht, alhoewel er hier zoo vele duizende menschen aenwezig zyn; hoe digter het oogenblik van 's Konings komst nadert, hoe meer stilte over deze ontelbare menigte schynt neder te zakken. Ieder heeft het voorgevoel van een grootsch en plegtig oogenblik.

Werd de Vorst by de Laeken-poort door de wethouders en door de inwooners der hoofdstad ontvangen, hier wacht hem het gansche vaderland, vertegenwoordigd door al wat het uitstekend, verdienstelyk en verheven bezit; hier staen de burgemeesters en afgeveerdigden aller steden en dorpen, alle ambtenaren, het gansche leger, de burgerwacht, de geleerde lichamen, de geestelykheid, het volk; in een woord, de gansche natie, uit alle gouwen, uit de afgelegenste hoeken des lands, te samen gekomen om den beminden Koning een bewys van liefde en erkentenis te brengen, waervan de plegtige grootschheid, als eene roemryke gebeurtenis, in de jaerboeken van België's lotbestemming moge schitteren.

Wat beduidt de zwoegende vlotting, die eensklaps de menigte ontroert? En dit blyde handgeklap en die warme toejuiching?

Het zyn de oud-leden van het nationael Congres. Zy hebben Zyne Majesteit op de Koninklyke plaets verwelkomd, en treden nu langs eene zystraet op het St-Jozefs-plein om zich naer het gestoelte te begeven.

Het volk begroet die stichters onzer onafhankelykheid met dankbaer gejubel; en het zegt door zyne vreugdekreten, dat het niet vergeten heeft wat aenzienlyk deel deze oude soldaten der vryheid in den roem der vyf-en-twintig gevierde jaren toekomt.

Zie, een is er, die zeer beladen is met jaren, hy schynt stram en vermoeid, en kan zyne gezellen niet volgen; hy komt op eenigen afstand wankelend achteraen.

Het gezigt van dien ouderling treft de menigte met eerbied en bewondering, en zy werpt nog eens, ter zyner eer, een langdurigen heilwensch over het plein.

Maer luister, ginder verre, naer den kant van het paleis! Een schier onvatbaer en toch ontzettend gebruis, als van eene ontstelde zee;..... maer het gerucht wordt duidelyker, het groeit aen, het wordt magtiger, het vervult allengs de lucht..... het is de stem des volks, die aenkondigt dat de Koning nadert!

Eene siddering doorloopt de menigte;—zoo wel daer boven op de daken, daer beneden op de straten, als ginder onder het glinsterend verhemelte der gestoelten, voelt ieder zich het hart in den boezem kloppen.

Het gegons der jubelende menigte, die den Vorst op zynen doortogt begroet, is gansch verstaenbaer geworden; aen het begin der Guimardstraet verheffen zich nu ook reeds magtige kreten boven het krielende volk....

Ah, het plegtig oogenblik is verschenen!

De zon, die zich op nieuw had verborgen, breekt ten tweeden male door de wolken : de Koning vertoont zich op het St-Jozefs-plein, voorafgegaen en omringd van het helderste licht dat ooit eenen schoonen july-dag hebbe beschenen!

De kanons donderen los, de trommels slaen met oorverdoovende kracht, de klokken brommen, uit alle hoeken verheffen zich de toonen van het nationael volkslied, duizende en duizende menschenstemmen werpen hunne begeesterde galmen ten hemel, en een *leve de Koning!* zoo ontzaggelyk dat het zelfs den knal der kanonnen overheerscht, blyft met altyd hernieuwde kracht boven het plein vlotten.

De geestelykheid zelve is als een enkel man regtgesprongen en juicht met losgebroken geestdrift den Koning toe.

In aller oogen glinsteren tranen; op veler wangen blikkeren peerlen der ontroering; de vrouwen verbergen haer aengezigt en hare ontroering.... Het is een schouwspel waervan geene menschelyke tael de grootschheid kan zeggen; en de verbeelding zelve, met al hare vryheid en magt, kan geen vertoog scheppen, dat indrukwekkend, ontzettend en majestatisch zy als dit liefderyk huldebewys van een dankbaer volk aen zynen Vorst.

De Koning schynt wel diep ontroerd; en, indien wy ons niet bedriegen, glinsteren ook zyne oogen, by de gelukkige overtuiging dat geen vorst op aerde meer eerbied en liefde geniet dan België zynen Koning heeft toegewyd.

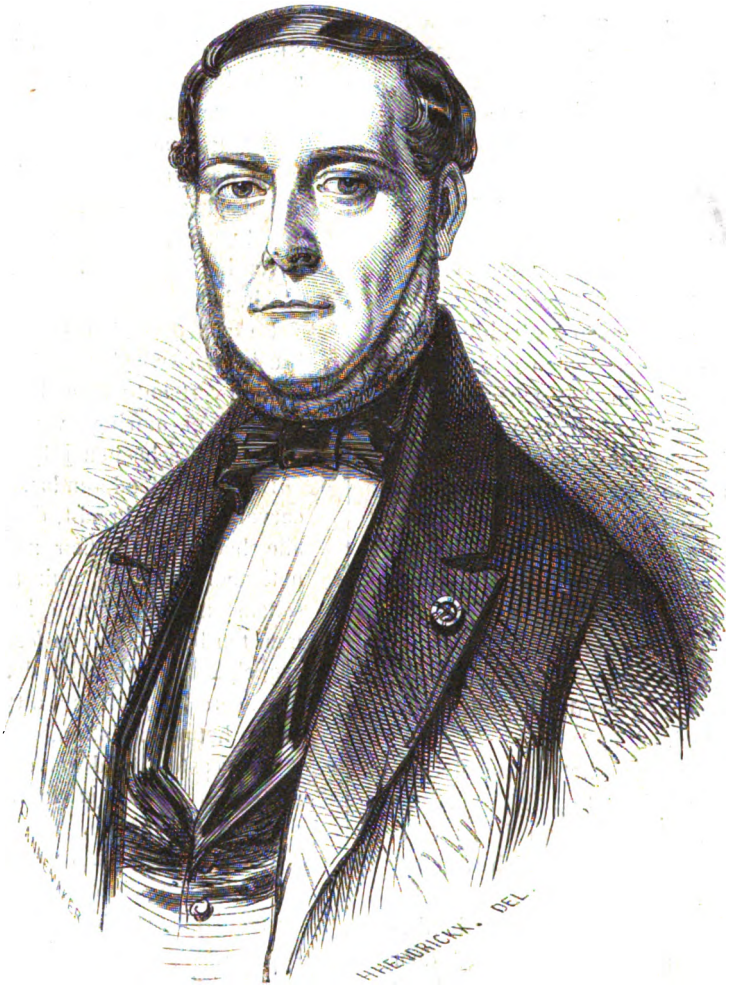
Immer en onophoudend herneemt het feestelyk gejubel; men klapt in de handen, men zwaeit de hoeden, men wuift de zakdoeken en men her-

Digitized by Google

haelt den blyden dankschreeuw, als wilde de ontelbare volksschaer de laetste krachten harer stem tot het verlengen van den reusachtigen heilkreet uitputten.

Slechts als Zyne Majesteit, door de voorzitters en Z. K. H. den prins Georges van het Koninklyk Saksen.

By de verschyning der doorluchtige kinderen onzes Konings herhaelt de menigte hare eerste geestdriftvolle toejuiching; en tot dat HH. KK. HH. hare plaetsen op het troongestoelte hebben bereikt,

M. Delehaye, Voorzitter van de Kamer der Volksvertegenwoordigers.

kwestors der Kamers en door de Ministers, tot onder den troon is geleid, houden de toejuichingen op.

Maer de Koning daelt op dit oogenblik van het gestoelte en gaet zyne welbeminde kinderen te gemoet, die insgelyks aen den inkoom der Guimardstraet zich vertoonen.

Zyne Majesteit geeft den arm aen H. Keiz. en Kon. H. mevrouw de Hertogin van Braband. H. Kon. H. mevrouw de Prinses Charlotte wordt opgeleid door den regerenden hertog van Saksen-Coburg-Gotha en is tevens vergezeld door vergezelt hen de onophoudende roep : Leve de Hertog van Braband! Leve de Hertogin! Leve de Graef van Vlaenderen! Leve de Prinses Charlotte!

Onder den troon nemen allen in de volgende orde plaets : ter regter zyde Zyner Majesteit, mevrouw de Hertogin van Braband, de hertog van Saksen-Coburg-Gotha en de Hertog van Braband; ter linker zyde, mevrouw de Prinses Charlotte, de koninklyke prins van Saksen en de Graef van Vlaenderen.

Zoohaest Zyne Majesteit is gezeten, geeft de

Digitized by Google

heer de Decker, Minister van de binnenlandsche zaken, een teeken, en twaelf honderd stemmen heffen een nationael dankgezang ter eere des Konings aen.

De muziek ervan is samengesteld door den heer Fetis, den beroemden bestierder der koninklyke muziekschool van Brussel; het gezang is schoon en plegtig, en wordt, onder leiding van den heer Fischer, met veel juistheid uitgevoerd.

Terwyl de menigte ook den zangeren hare warme toejuichingen schenkt, dalen de leden van het Senaet van hun gestoelte neder, en, langzaem tot den troon opklimmende, bereiden zy zich om den Koning het adres van dankbetuiging aen te bieden, waervan Z. H. de prins de Ligne, voorzitter dier hooge vergadering, een oogenblik daerna Zyne Majesteit lezing geeft als volgt:

Z. H. der Prins de Ligne, Voorzitter van het Senaet.

SIRE,

« Sedert dry eeuwen snakte het miskende Belgenland naer zyne onafhankelykheid.

« Door de traktaten, en zonder zyn toedoen, van de eene Mogendheid aen de andere geleverd, diende het tot slagveld voor alle groote europische worstelingen, en werd het mikpunt van aller eerzucht en van aller geest van verovering!

« Het belgisch volk wilde eindelyk een vaderland, en het gaf zich zelven een vaderland. Het was niet de omwentelingsgeest, die onze natie, in 1830, by de volvoering dezer groote daedzaek, bezielde. De kenspreuk op haer vaendel, zegde: *Eendragt maekt magt!* en derzelver dry kleuren waren deze woorden, die immer 's menschen hart zullen doen kloppen: *Vaderland, Onafhankelykheid, Zelfbestaen!*

« Hunne oude voorregten hadden de Belgen aen de

Digitized by Google

vryheden gewend, waervan zy nooit misbruik maekten, en die wel diepe wortelen in hunne zeden hadden geschoten.

« De gekozenen des lands verkondigden het erfelyk koningdom als sleutelsteen van het nieuwe staetsgebouw.

« Hun gelukkige keus riep Uwe Majesteit om over het herboren België te heerschen.

« Sire, de hoogachting en de vriendschap, U door de andere vorsten toegedragen, hebben insgelyks het lot onzes lands bestraeld!

« Uwe Majesteit heeft, over vyf-en-twintig jaren, beloofd dat zy zich geheel aen het geluk der belgische natie zou toewyden; zy heeft gezworen dat zy hare inrigtingen zou handhaven en verdedigen. Deze eed is trouw en ongeschonden bewaerd gebleven; die beloften zyn regtzinnig en zorgvuldig vervuld geworden.

« De betuigingen van dankbaerheid, van eerbied en van liefde, de toejuichingen van al dit volk dat u omringt, Sire, en dat heden het nationale jubelfeest viert, zyn de schoonste lichtkrans die de kroon eens konings kan sieren!

« Het oordeel der geschiedenis en des nageslachts zal zeggen, wat Uwe Majesteit voor zyn aengenomen vaderland heeft gedaen. De gezindheden, gewoon gevolg der plotselyke staetsveranderingen, vereenigd in eene enkele en zelfde gedachte : het nationael gevoel; — de schuld, aen België opgelegd, verscheidene millioenen verminderd, dank aen den invloed Uwer Majesteit in den raed der vorsten; — de nyverheid, de schoone kunsten, de landbouw, de koophandel, al de bronnen van rykdom, die niet opgehouden hebben onder het waken door Uwer Majesteit zich te ontwikkelen, en die eenen tot nu toe ongekenden trap van voorspoed hebben bereikt; — de geheurtenissen die de wereld schokten, door ons in vrede doorgestaen, dank aen eene hooge wysheid, zoo gelukkig geholpen door den aengeboren geest van orde der belgische bevolking; — een koningdom eindelyk, een vorstelyk stamhuis op vaste en onwrikbare gronden gevestigd, dit is, Sire, het werk dat gy hebt volbragt! Ook mag Uwe Majesteit met trotschheid de oogen op dit vruchtbaer en roemryk verleden slaen, en met vertrouwen vooruitblikken in de toekomst.

« Hoe groot de vreugde van dezen dag ook zy, er is een gedacht van treurnis in gemengd. Eene pynlyke herinnering voert onzen geest terug naer het aendenken eener Koningin, die, na hare levensbaen met allerlei weldaden en mildheden te hebben bestrooid, eene zoo schoone plaets op den troon ledig liet.

« Maer zy waekt uit den hoogen op Uwe Majesteit, op hare edele kinderen en op dit volk dat zy beminde, en dat hare gedachtenis nu nog omringt met zoo veel eerbied en zoo veel liefde! En, heeft de goddelyke Voorzienigheid den hemel eenen Engel gegeven, dat zy ten minste nog langen tyd den wyzen Koning behoude, tot heil van het land dat ons allen dierbaer is!

« Ja, Sire, heersch nog lange jaren over ons. Het is de vurigste wensch des Senaets; wyd den erfgenaem des troons in tot het doorgronden van al de groote daden uws levens, wyd uwen weerdigen zoon in tot het doorgronden van die vyf-en-twintig jaren van opoffering voor uw volk; — en het vaderland, altyd meer en meer dankbaer, zal in het hart onzer laetste nakomelingen den dierbaren naem schryven van Leopold, der Belgen eersten Koning!

« Leve de Koning! »

Zeggen dat deze kreet met kracht en langdurig wordt herhaeld, zou overbodig zyn : het volk, de ambtenaren en de geestelykheid zelve zyn zoo zeer getroffen door de grootschheid der nationale plegt, dat allen met blydschap elke nieuwe gelegenheid waernemen om lucht te geven aen den geestdrift die hunne harten overstroomt.

Na de aenspraek van Z. H. den prins de Ligne, nadert de Kamer der Volksvertegenwoordigers op hare beurt tot den troon, en de heer Delehaye, haer voorzitter, leest den Koning het volgende adres :

SIRE,

« Het vierde eener eeuw scheidt ons van den plegtigen dag, waerop de eerste Koning der Belgen, uit de handen van het nationael Congres, de kroon ontving, te midden der toejuiching van een volk, dat de titels had wedergevonden van zyne dikwyls betwiste doch nooit verlorene onafhankelykheid. Uwe Majesteit kwam duerzaem bevestigen wat de moedige opoffering van het voorloopig Staetsbestuer, de wysheid van het Congres en de vaderlandsliefde van allen hadden gegrond.

« De toejuichingen, welke nu rond den Koning weêrgalmen, getuigen misschien van nog meer geestdrift dan die van den 21 july 1831. Alsdan was het de hoop die ze deed losbarsten; nu is het de dankbaerheid, de herinnering aen lange weldaden : het is de liefde eener natie, die hare vorsten de verkleefdheid weet terug te geven welke dezen haer toedragen.

« Wy mogen in volle vryheid Uwe Majesteit loven; het belgisch koningdom is volksbemind gebleven zonder zwakheid, en sterk zonder verdrukking; de eerbied waermede zyne magt is omgeven, heeft het niets van de liefde der natie ontnomen.

« De Koning heeft begrepen dat onze vrye instellingen de grondvesten van ons staetsgebouw waren, en het volk heeft begrepen dat het vorstelyk stamhuis er het kroonwerk van was. Daeruit is dit onverbreekbaer verbond ontstaen, waervan wederzydsch vertrouwen het behoud en de vaste waerborg is.

« Dit verbond is bezegeld geworden op den dag dat de Koning, by zyne blyde intrede, de Grondwet teekende, in tegenwoordigheid van het Congres en van de juichende bevolking, en aldus het belgisch koningdom grondde, tot welks vastheid en duerzaemheid hy de toestemming van Europa bybragt.

« Op dien dag, Sire, hebt gy deze gedenkweerdige woorden gesproken, die nog in ons geheugen staen geprent : « Belg door uwe aenneming, zegdet gy, zal ik het my tot eene wet maken, door myne staetkunde zulks ook altyd te blyven. Ik heb de kroon slechts aenveerd met het doel om eene zoo nuttige als edele taek te vervullen, die van geroepen te zyn tot het bevestigen der instellingen van een edelmoedig volk en tot het handhaven zyner

Digitized by Google

onafhankelykheid. Myn hart kent geene andere eerzucht dan u gelukkig te zien. »

« Dat eene enkele gedachte, voegde de Koning er by, alle Belgen beziele, de gedachte eener openhartige en regtzinnige eendragt.

« Dus waren het programma, de beloften en de wenschen van het koningdom. Het programma werd eerlyk uitgevoerd, de beloften trouw vervuld en de wenschen gansch verwezentlykt.

« De belgische belangen bleven inderdaed altyd het rigtsnoer van Uwer Majesteits staetkunde, en meer dan eens deedt gy, ten gunste dezer belangen, edelmoedige opofferingen, die de natie niet heeft vergeten.

« De Grondwet, welke gy hebt gezworen na te leven staet daer, na het vierde eener eeuw, geheel, onverminderd, regtzinnig uitgevoerd en immer onschendbaer.

« Onze onafhankelykheid, die gy hebt beloofd te handhaven, gewaerborgd door de Mogendheden, gesteund door de wysheid van Volk en Koning, geëerbiedigd zelfs door de omwentelingen en de oorlogen, blyft voortdurend eene der wezenlykste voorwaerden van het algemeen even wigt en van den vrede der wereld.

« De Koning mag dus heden zynen inhuldigings-eed herinneren met al den edelen hoogmoed, dien een groote volbragte pligt kan inboezemen.

« Het belgisch koningdom is eene stem geweest in de raedsvergaderingen van Europa, de hand die eene bestendige en duerzame rigting aen onze buitenlandsche staetkunde gaf; zy heeft in het binnenland de vaderlyke rol vervuld van eene matigende magt, door hare hooge voorzigtigheid de vreedzame worstelingen verzachtend die uit onze instellingen voortvloeijen, en des te meer overheid uitoefenend, daer zy dezelve minder poogde te doen gevoelen.

« Aenveerde invloed buiten's lands, matigende invloed binnen 's lands, zoo heeft de Koning een edel en nuttig gebruik weten te maken van eene zyner schoonste grondwettelyke voorregten. Sire, gy hebt altyd eene innige bezorgdheid toegewyd aen het leger en aen de burgerwacht, waervan de inrigting en de voortreffelyke geest aen onze

Z. Hoogw. M. DE HESSELLE, bisschop van Namen.

Digitized by Google

PLECTIGHEID OP

Digitized by Google

STROOBANT.

-JOZEFS-PLAETS.

Digitized by Google

onafhankelykheid eene sterkte hebben gegeven, die de gevaren heeft afgekeerd welke zy misschien zou hebben te bestryden gehad.

« Uwe Majesteit is aen geen enkel der nationale belangen vreemd gebleven; zy heeft zich mede verantwoordelyk voor het algemeen welzyn gemaekt; zy heeft zich aen ons lot gehecht en gedeeld in de gevaren die zy ons holp overwinnen, en het geluk dat zy ons zoo krachtdadig holp bekomen.

« Sire, uwe regering, die God gelieve te verlengen, bevat vyf-en-twintig jaren van diepen vrede, van zedelyke verbeteringen, van ontwikkeling der kunsten, wetenschappen en letteren, van stoffelyken voorspoed en staetkundigen voortgang. Zy is eene dergenen die door de volken worden gezegend en door de geschiedenis worden verheerlykt.

« Wy hebben, over weinige jaren, eene dier uiterste beproevingen doorstaen, welke de maet van de vastheid der Staten geven : de omwenteling, die al de staetsbesturen deed wankelen welke zy niet omverre geworpen had, vond België tot deze beproeving bereid door achttien jaren oefening der grondwettelyke instellingen en achttien jaren eener wyze staetsregering. De republiek had geene enkele vryheid ons aen te bieden en de koninkryken geene enkele les van orde en vastheid ons te geven. Onze grenzen waren de scheidspalen voor welke de omwenteling onmagtig bleef staen. Het dankbaer Europa verhief zyne achting voor België tot de hoogte van den dienst, door onze kalme vaderlandsliefde aen de wereld bewezen. Men zag, in tegenwoordigheid des gevaers, de natie zich rond den troon scharen, en het verbond des Volks met den nationalen Vorstenstam ontving eene nieuwe en heugelyke bevestiging.

« Gy hebt, Sire, op dien dag, in de trouw van het belgisch volk, de trouw wedergevonden die gy zelf jegens onze instellingen hebt gehouden.

« De verjaring die wy, te midden der luisterlykste feesten en der algemeene blydschap vieren, zal op hare beurt voor ons een schitterend blad in de geschiedenis worden; het is een rustpunt, van waer wy, met wettigen hoogmoed, het verleden mogen beschouwen en met vertrouwen in de toekomst mogen blikken.

« Den 25 september 1830 was het de dag eener andere verjaring : het was het feest van de Grondwet en van het Congres, waervan men de herinnerings-zuil inwydde; heden is het de dag des Koningdoms.

« Des anderendaegs na de europische omwenteling die ons had gespaerd, wilde de Koning, even als nu, zich omringen van zyne zonen, van de leden van het voorloopig Bestuer, van het Congres, en van al de wetgevingen en groote staetslichamen, om God te danken, om het onvergankelyk werk van het Congres te verheerlyken en om den lande van hoop en vertrouwen te spreken.

« Sire, gy zegdet alsdan : « dat men met moed de moeijelykheden behoorde te aenzien, die eene ongekende toekomst kon bevatten; dat eendragt en wederzydsch vertrouwen alleen ons konden helpen om met eere door deze moeijelykheden te geraken. »

« Deze woorden : « laet ons vereend blyven » zyn de eerste die Uwe Majesteit by hare troonbeklimming uitsprak; het waren ook degenen die zy twintig jaren later herinnerde; het was haer eerste wensch, het is hare bestendige gedachte, het zal hare laetste raedgeving zyn.

« De eendragt is inderdaed onze nationale kenspreuk en onze magt; het is door wantrouwen en verdeeldheid dat de staetsbesturen vallen, dat de instellingen vergaen en dat de volkeren lyden.

« De toekomst, Sire, is altyd onbekend, en, na God, hoort het ons toe, ze te maken. Maer wy hebben, tot waerborg onzer hoop, onze vryheden en ons vorstelyk stamhuis.

« Is België vry door zyne instellingen die hare wortelen in onze geschiedenis hebben, het is terzelfder tyd bewarend door het gebruik dat het van zyne vryheden maekt en door zyne zeden. Het weet dat het europisch moet zyn, dat het een voorbeeld van orde en een nuttige bondgenoot voor allen moet blyven, zonder ooit een last of eene hindernis voor iemand te worden. Deze pligten, uit het algemeen volksregt voortvloeijende, zal België altyd weten te vervullen.

« De Kamer der Volksvertegenwoordigers zegde daereven tot Uwe Majesteit, dat ons vorstelyk stamhuis eene waerborg onzer hoop is. Den 21 july 1831 straelde het algemeen vertrouwen en de blydschap u tegen; en, nochtans, Sire, gy waert alleen op uwen troon met uwe hooge begaefdheden en het vooruitzigt van schoone staetkundige verbindtenissen Heden zyt gy niet meer alleen; gy biedt u voor den lande aen, gesteund op uwe beide zonen en op de gezegende nagedachtenis eener Koningin, die bemind en betreurd wordt als eene moeder; omringd door de koninklyke familie, met doorluchtige verbindtenissen, met het vertrouwen en de genegenheid der vreemde Staten, met eenen roem die steeds is aengegroeid en met de liefde der Belgen, die meer nog is aengegroeid dan die roem. Sire wy mogen in de toekomst betrouwen. »

De heer Delehaye wendt zich tot de Volksvertegenwoordigers, die nevens hem geschaerd staen, en zegt met kracht en geestdrift in de stemme :

« Myne heeren, het is vyf-en-twintig jaren geleden, dat Koning Leopold gezworen heeft onze instellingen te bevestigen en onze onafhankelykheid te handhaven; hy heeft zynen koninklyken eed gehouden. Zweeren wy heden al te samen, dat wy zyn stamhuis zullen handhaven en het zullen omringen met trouw, met verkleefdheid en en met eerbied, en dat wy ook dien nationalen eed zullen gestand doen.

« Leve de Koning! Leve de koninklyke familie! »

Zoo haest er, na eene lange toejuiching, weder stilte over het plein gekomen is, ontdekt Zyne Majesteit zich het hoofd, en spreekt, in dezer voege, tot de leden der wetgevende Kamers :

« Mynheer de Voorzitter van het Senaet;

« Mynheer de Voorzitter van de Kamer der Volksvertegenwoordigers,

« Ik ben diep bewogen door de edele gevoe-

Digitized by Google

lens, welke gy my, in eene zoo hartelyke en tevens zoo verhevene tael, hebt uitgedrukt.

« Ik vermeen, in deze plegtige omstandigheid, eenige zinsneden uit myne redevoering van den 21 july 1831 te mogen aenhalen :

« Ik heb de kroon, die gy my hebt opgedragen, alleenlyk aenveerd met het inzigt om eene zoo edele als nuttige taek te vervullen, degene van geroepen te zyn tot het vestigen der instellingen van een edelmoedig volk en het handhaven zyner onafhankelykheid. »

« De vervulling dezer groote zending ontmoette talryke moeijelykheden.

« De onafhankelykheid van dit goede volk, sedert gisteren eerst veroverd, stond als een twyfelachtig vraegstuk vóór het mistrouwend en bekommerd Europa. Zyne vrye instellingen, buiten alle tusschenkomst des Koningdoms gesticht, hadden de wyding der ondervinding nog niet verkregen. Zyn plotselyk gevormd bestuer wachtte op de hervorming zyner inrigtende wetten. De gemoederen waren verdeeld door hevige gezindheden en menigen yverzuchtigen invloed. De stoffelyke belangen, onverwachts gestoord, zagen de toekomst met kommer te gemoet.

« Dank zy den goeden geest des volks, welhaest verschenen de orde en de eenheid te midden dier kortstondige verwarring ; op twyfel en onrust volgden vertrouwen en veiligheid. Van binnen versterkt door de inrigting zyner verschillige besturen en door de stichting van eenen nationalen Vorstenstam, geraekte het land uit zyne schadelyke afgezonderdheid, en zag zyne onafhankelykheid door de plegtigste traktaten gewaerborgd. Eene doelmatige uitzetting werd aen de werken van algemeen nut gegeven. Het bestaen van een leger, sterk door zyne onderrigting en door zyne regeltucht, was verzekerd. De bronnen der openbare welvaert openden zich op nieuw. De koophandel en de nyverheid ontwikkelden zich met eene snelheid die wonderbaer scheen ; de landbouw, die aloude en belangryke nyverheid onzes lands, volgde deze streving naer vooruitgang door wyze verbeteringen. De letteren, de wetenschappen en de kunsten schitterden als in de schoonste dagen onzer geschiedenis.

« Onzer nationaliteit ontbrak nog eene beproeving : er borst een onweder los, ontzettend, wereldwyd ; maer in dien storm wist België nieuwe krachten te vinden, nieuwe bewyzen zyner levenskracht te geven en nieuwe titels tot de algemeene achting te verwerven

« Ik doe geerne tot de natie zelve de eer opklimmen van eenen bevoorregten toestand, welke onze stoutste hoop schynt voorby te streven.

« De oude zedelykheid der belgische bevolkingen, hun diep pligtgevoel, hun gezond oordeel, hun geest van aenwending, hunne eerbiedigheid voor 's Konings vaderlyke inzigten, al deze hoedanigheden te samen, hebben magtig veel bygedragen om hun de gevaren der overdrevenheid te doen vermyden, en hen, door eigen inspraek, de ware voorwaerden van ons staetkundig bestaen te doen beseffen.

« Myne heeren, sedert 1830 heeft België, zoowel in het zedelyke als in het stoffelyke, den arbeid eener gansche eeuw weten te volbrengen. Er blyft ons een pligt te vervullen : wy moeten het werk van 's lands jonge en schitterende beschaving voortzetten en voltrekken in denzelfden geest die ons by zynen oorsprong bezielde.

« Voor het verleden was het de eendragt, die onze magt uitmaekte in de dagen der zegeviering onzer nationaliteit, even als zy in de dagen van beproeving onze gemoedskracht verstaelde. Voor de toekomst is het eveneens in de eendragt dat het geheim onzer welvaert, onzer grootheid en onzer duerzaemheid ligt besloten.

« Bezegelen wy op nieuw het verbond tusschen de Natie en den Vorstendam van haren keus. Versterken wy de eendragt tusschen al de leden van het groot belgisch huisgezin, in eene gemeene gedachte van verkleefdheid aen ons schoon vaderland. Buigen wy ons voor de goddelyke Voorzienigheid die het lot der volken in handen heeft, en die, in hare ondoorgrondelyke besluiten, eene gelieſkoosde Koningin tot haer heeft teruggeroepen, wier afwezigheid alleen de vreugde van dezen heugelyken dag onvolledig kan maken. »

Nog eens breekt er een aenhoudende donder van toejuichingen en heilkreten los.

Intusschen verlaet Z. Emin. de kardinael-aerts-

Digitized by Google

bisschop van Mechelen het gestoelte vóór de St-Jozefskerk, en begeeft zich naer het altaer om de godsdienstige plegtigheid te vieren. Al de bisschoppen en een gedeelte der aenwezige geestelykheid volgen Z. Emin., die onmiddellyk het *Te Deum* aenheft.

Ter zyde der kerk staen twaelf honderd zangers, gesteund door een honderdtal klaroenen en trompetten. Onder de krachtvolle en kundige leiding van den heer Fischer, kapelmeester van Ste-Goedele, antwoorden de magtige chooren op de stem van het hoofd der belgische Kerk en vervullen de lucht met de indrukwekkende toonen van het statig doch ontzettend loflied, dat uit den schoot eener dankbare natie ten hemel stygt, om God te zegenen voor het genot van vyf-en-twintig jaren vrede en vryheid.

Daerop volgt het gebed tot heil des Konings. Alle harten zyn ontroerd, iedereen vereenigt zich in den geest met de grootsche plegtigheid; iedereen heft het oog ten hemel en smeekt den Beschikker van der volken lot, dat hy tot heil van België den wyzen Koning nog lang en gelukkig late leven.

Z. Hoogw. M. Labis, bisschop van Doornyk.

Maer wat op de aenschouwers eenen onbeschryvelyk diepen indruk doet, is het oogenblik waerop de aertsbisschop, na den Heere eene laetste dankbetuiging te hebben toegestuerd, zyne handen uitstrekt en over Koning en Volk eene zelfde zegening uitspreekt ....

De godsdienstige plegt is geëindigd, en nog blyft gedurende eene wyl de volledigste stilte heerschen; nog blyft de menigte onder den durenden invloed van het grootsche schouwspel dat zy heeft bygewoond.

Digitized by Google

Allengs echter komt er beweging op het plein; men ziet eenige officieren bevelen dragen; en onmiddellyk hoort men, tusschen den knal der feestkanons en het geroffel der trommels, al de gedecoreerden van de Leopolds-orde, van het Yzeren Kruis, van de medalie voor daden van opoffering en van het onderscheidings-teeken ter aenmoediging van nyverheid en landbouw; dan de

Z. Hoogw. M. de Montpellier, bisschop van Luik.

muzieken des legers en der burgerwacht de aenjagende toonen van bekende volksliederen aenheffen.

De afgeveerdigden aller regimenten en legioenen, aller staetslichamen en hoogere gestichten, aller maetschappyen en gezelschappen, die op het St-Jozefs-plein zich bevinden, zullen zich in stoet vormen, en voorby den troon gaen om, tot slot dier onzeggelyk schoone plegtigheid, den Koning nog eens hunne heilwenschen toe te sturen.

Aen het hoofd van den stoet vlotten de vaendels des legers en der burgerwacht; na de vertegenwoordigers van 's lands krygsmagt volgen de muziek- en zangmaetschappyen; de officieren der burgerwacht; de burgemeesters en afgeveerdigden der gemeenten; de professoren der hoogescholen en akademien; de leden der koninklyke Akademie van wetenschappen, letteren en kunsten; de vrederegters, de leden der hoogere geregtshoven; de oud-leden van het nationael Congres en de leden der beide wetgevende Kamers.

Waerom alweder herhaeld dat gedurende den langen togt van dezen stoet voorby den troon, een enkele onafgebroken schreeuw van Leve de Koning! Leve de Prinsen! over het plein heeft gegalmd? Dan, tusschen deze algemeene toejuiching,

Digitized by Google

hebben de duizend zangers en de twee of dry honderd choralen en schoolkinderen zich op eene hartroerende wyze weten te onderscheiden. Het is onmogelyk uit te drukken, met welken geestdrift, met welke blydschap, met welke verbazende kracht, deze jonge lieden hunnen heilwensch naer den Koning opzonden en alle geruchten, zoo wel der kanons als der trommels, onder het magtig geschal hunner stemmen versmachtten. Zy hebben willen toonen, zy die geboren zyn sedert België's vrywording, zy de hoop des vaderlands, dat zy dankbaer zyn voor de hun voorbereide toekomst. Ah, hy was zielontstellend de kreet hunner magtige borsten; en wy hebben wel gezien, hoe Zyne Majesteit, door hun vurig eerbewys getroffen, met diepe ontroering op het gelaet, eenen zoeten, minzamen blik van vaderlyke genegenheid op die tolken van 's lands kunstminnende jeugd hield gerigt!

Het laetste gedeelte van den stoet is voorbygegaen; dan daelt Zyne Majesteit van den troon; en, gevolgd door HH. Keiz. en Kon. HH. de Prinsen en Prinsessen, denhertog van Saksen-Coburg-Gotha en den koninklyken prins van Saksen, begeeft zy zich dwarsover het plein, om te voet naer het paleis te gaen.

Op het midden der plaets keert de Koning zich eensklaps ter zyde uit zyne baen en rigt zich naer de bisschoppen, die nog immer, te midden der geestelykheid, op het gestoelte voor de kerk zyn gezeten; maer zoohaest de aertsbisschop het welwillend inzigt Zyner Majesteit bemerkt, haest hy zich het gestoelte af te dalen en met al de hoofden der belgische Kerk den Vorst te gemoet te gaen.

Na eenige minzame woorden Zyner Majesteit, rigt Z. Emin. de aertsbisschop, in naem der belgische geestelykheid, de volgende aenspraek tot den Koning :

SIRE,

« De geestelykheid van gansch België heeft zich gehaest deel te nemen aen de nationale betuiging, die heden plaets grypt, ten einde plegtige dankzeggingen op te dragen aen Hem, die de troonen oprigt en ondersteunt, en die de lotgevallen der volkeren regelt.

« Indien wy aen God al de weldaden toeschryven, waermede het koninkryk België, gedurende de vyf-entwintig eerste jaren der regering van Uwe Majesteit, is overladen geworden, houden wy er niettemin aen, Sire, te erkennen, dat wy deze insgelyks verschuldigd zyn aen de bezorgdheid en aen de wysheid Uwer Majesteit; wy houden er byzonder aen, haer op dezen schoonen dag de gevoelens van erkentenis uit te drukken, waermede de geestelykheid doordrongen is jegens Uwen Doorluchtigen Persoon.

« De hoogere staetslichamen, tolken van de gevoelens der gansche natie, hebben aen Uwe Majesteit gezegd, hoezeer zy heeft medegewerkt tot de vestiging onzer nationale onafhankelykheid; hoezeer zy heeft medegewerkt om de orde en de openbare rust te doen heerschen; hoezeer zy den voortgang der kunsten en wetenschappen heeft begunstigd; hoezeer zy den landbouw, de nyverheid heeft beschermd; hoezeer zy belang heeft gesteld in al wat het welzyn harer onderdanen kon vermeerderen. Wy, Sire, wy zyn gelukkig, in naem der geestelykheid en in dien aller katholieken, uit te roepen, dat Uwe Majesteit aen den godsdienst dien zy belyden, de krachtdadigste bescherming heeft verleend.

« Uwe Majesteit was nauwelyks op den troon gezeten, of zy plaetste er nevens zich eene Koningin, wier engelachtige deugden grootendeels medegewerkt hebben tot de ontwikkeling van dit godsdienstig gevoel, welk het kenteeken der inborst van het belgisch volk uitmaekt.

« In overeenkomst met hare deugdenryke echtgenoote, heeft Uwe Majesteit aen hare welbeminde kinderen eene opvoeding gegeven, gegrond op de godsdienstige gevoelens, en vergezeld van de studie aller nuttige kennissen. Met aldus haer aengenomen vaderland twee prinsen en eene hoogst volmaekte prinses te schenken, heeft Uwe Majesteit den glans van haer stamhuis opgehelderd, het de verknochtheid der Belgen verzekerd, en het den eerbied der gansche wereld verworven. Uwe Majesteit heeft deze gevoelens nog levendiger gemaekt met den oudsten harer zonen te helpen in den keus eener gemalin, die door den glans van het doorluchtig huis waeruit zy is voortgesproten, en door de uitstekende deugden waermede zy versierd is, welhaest de algemeene genegenheid bekomen heeft.

« Niet te vreden met aen hare kinderen eene uitmuntende opvoeding te geven, heeft Uwe Majesteit nog gewild, dat de scholen van den Staet en die der gemeenten altoos aen de belgische jeugd de gelegenheid zouden verschaffen om zich niet alleen eene uitgebreide geleerdheid te verschaffen; maer wel byzonderlyk die christelyke opvoeding, waervan het openbaer en byzonder geluk afhangt.

« De vrye oefening van den katholieken godsdienst is door de Grondwet gewaerborgd; zyne ministers worden vryelyk gekozen en ingesteld door hunne hoofden; zy regelen al wat den dienst van God betreft. Uwe Majesteit heeft gezorgd, dat er geene hinderpalen aen deze vryheden gesteld wierden. Doch het is de taek van het staetsbestuer, de verdeeling te doen der tydelyke voordeelen, welke de Constitutie en de wetten aen onze kerken en aen hunne ministers toekennen. Uwe Majesteit heeft vermaek geschept in het edelmoedigste gebruik te maken van dit voorregt, met al de jaerwedden en al de hulpsommen toe te staen, waervan de noodwendigheid is bewezen geworden. Deze hulpgelden, gevoegd by de plaetselyke middelen, hebben toegelaten overal de herstelling te hernemen der kerken, die door de wisselvalligheden der voorgaende tyden geleden hadden; en ook nog onder dit opzigt zal

Digitized by Google

België welhaest niets meer aen de andere landen van Europa te benyden hebben.

« Sire, indien, dank aen uwe zorgen, ons schoon vaderland vooruit is gegaen onder het tydelyk opzigt, is het insgelyks vooruitgestapt onder het godsdienstig opzigt. Het christelyk onderwys is meer uitgebreid; het godsdienstig gevoel heeft diepere wortels geschoten; de pligten door den godsdienst opgelegd, worden beter vervuld: de godvruchtigheid en de iever voor de werken van liefdadigheid zyn op eene aenzienlyke wyze aengegroeid.

« Hopen wy, dat de goddelyke Voorzienigheid zal voortgaen met ons te zegenen, en dat de toekomst nog gelukkiger zal zyn. De geestelykheid zal daerin mede werken, voor zoo veel zulks haer werkkring medebrengt, en in de maet van de middelen waerover zy beschikt.

« Zy zal niet ophouden, de zegeningen des Hemels af te smeeken over haren welbeminden Koning, en over zyn doorluchtig huisgezin. Zy zal byzonderlyk de verwezentlyking vragen van den vurigsten wensch aller belgische harten, namelyk dien van de regering Uwer Majesteit nog eene lange reeks jaren te zien voortduren. »

Na de hartelyke gelukwenschen der geestelykheid te hebben ontvangen, herneemt Zyne Majesteit den weg naer het paleis. Gevolgd door zyn doorluchtig huisgezin, gaet de Vorst dwars door eenen vloed van duizende en duizende menschen, die zich van wederzyde der straten in twee onafzienbare reijen hebben geschikt.

Waer het koninklyk huisgezin verschynt, stygen magtige heilwenschen ten hemel en overal vergezellen de jubelkreten der begeesterde menigte den vryheidminnenden Koning, tot dat hy het paleis heeft bereikt en zich op het balkon vertoont, om het volk voor al de genoten bewyzen van liefde en eerbied te danken.

Dan ontstaet er nog een donder van gelukwenschen; alle hoeden wemelen in de hoogte, alle stemmen vereenigen zich tot eenen reusachtigen kreet; het Leve de Koning! bonst tegen de muren des paleizes, met zulke ontzettende kracht dat de galm ervan nog lang in de lucht schynt voort te daveren.

De Koning, na het volk minzaem te hebben gegroet, verlaet het balkon; — en zoo eindigt deze gedenkweerdige plegtigheid. ...

De menigte stroomt stadwaerts in. Het is vyf ure na middag; en wie zich niet spoedt, zal welligt nergens eenen stoel vinden om rust te genieten; want Brussel is zoo opgepropt met menschen, dat het gekriel der scharen het gezigt verbystert.

Nog ontroerd, nog trotsch en ontheven door het ontzaggelyk schouwspel der St-Jozefs-plaets, drukken Belgen en vreemdelingen elkander de handen en juichen en roemen, als ware deze dag een gelukkig verschynsel voor elkeen, eene waerborg voor de vryheid, eene hoop voor de toekomst, eene eer, een troost en eene weldaed voor de volkeren en de koningen! En dit is hy, inderdaed; want, zal hy de vertegenwoordigers aller natien, die in menigte deze plegtigheid hebben bygewoond, niet zeggen dat de vryheid sterk en ongeschonden kan leven in de schaduw van eenen troon? Zal hy de vertegenwoordigers der vorsten niet zeggen dat een vry volk ook kan bezield zyn met liefde, eerbied en dankbaerheid voor eenen goeden koning? Zal hy niet verkondigen dat de oude beschaving van Europa nog wonderbare krachten houdt besloten, en dat deze krachten tot heil der volkeren kunnen toereikend zyn, wanneer ze door trouw, door deugd en door regtzinnigheid worden vruchtbaer gemaekt?

Maer wy zyn vermoeid en behoeven rust na de zielroerende plegtigheid. Poogen wy door de menigte te dringen om ons gasthof te bereiken.....

Daer bemerken wy, ginder verre, eenen vriend; hy is Duitscher, en kwam uit het hart van Hongarië om onze verjaringsfeesten by te woonen. Wy bezorgden hem eene toegangkaert tot eene voorbehoudene plaets op het St-Jozefs-plein. Hy is een vryzinnig en gevoelig mensch, begeesterd voor al wat hartelyk, schoon en grootsch is.

Welken indruk mag onze nationale dankbetuiging aen God en den Koning wel op zyn gemoed hebben gedaen?

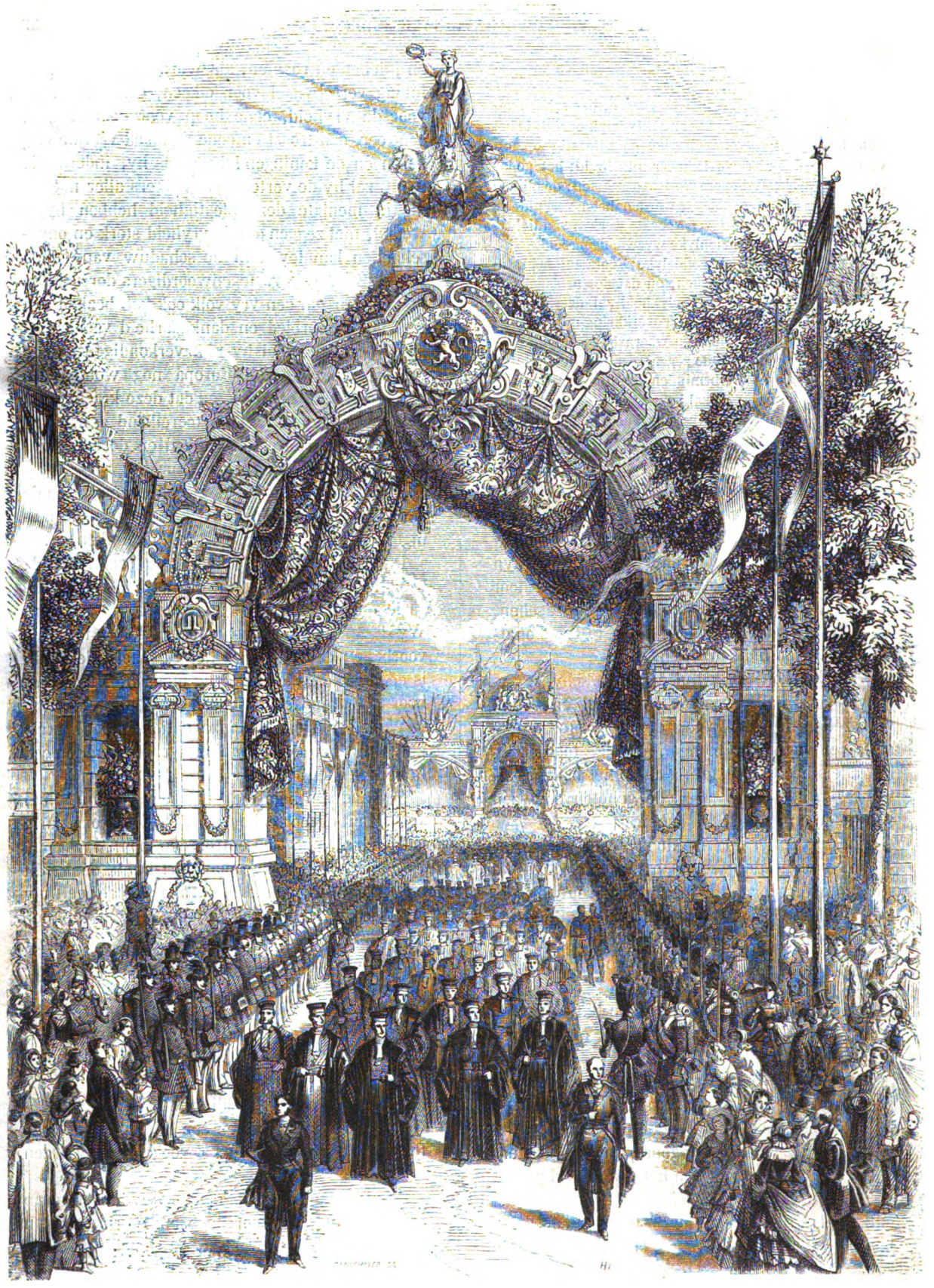
Wy naderen hem met de vraeg : Welnu? Hem springt uit elk oog eene traen; hy drukt ons vurig de handen en zegt op ontroerden toon :

« Oh, de Belgen zyn mannen! Dank, dank; dit ontzettend, dit wonderbaer schouwspel heeft my goed gedaen; het heeft my den boezem vol hoop en blydschap gegoten; ik ben er trotsch en hoogmoedig over, als ware ik zelf Belg geworden met u. Slechts een enkel gevoel van spyt mengt zich tusschen myne vreugde : het is omdat niet gansch Europa de plegtige uitstorting van der Belgen dankbaerheid hebbe kunnen zien. Ah, welk voorbeeld, welke les! Waren toch alle volkeren eendragtig en opregt vryheidlievend als de Belgen! »

« Hadden alle volkeren een Koning als de onze tot vader en tot leidsman! » voegen wy by dezen wensch.

Wy geven onzen vriend geenen tyd meer om in zyne uitroepingen voort te gaen, en rukken hem mede naer de nederstad; want, inderdaed, er is

Digitized by Google

Triomfboog van de Guimard-straet.

Digitized by Google

geen tyd te verliezen om zich een weinig van de vermoeijenis te herstellen. Heden is er nog zoo veel te zien : de verlichting van de Warande en van het Paleis der Natie; het feestmael door de wetgevende Kamers en de oud-leden van het Congres den Koning aengeboden; de groote serenata der zangers uit de provincien, onder het bestuer van den heer Fischer; de vlaemsche tooneelvertooningen door de maetschappyen *de Wyngaerd* en *de Volksbeschaving;* en, eindelyk, het nachtfeest in het Wauxhall, waervan men op voorhand wonderen vertelt.....

Het slaet middernacht wanneer wy, onzeggelyk vermoeid in geest en leden, onze kamer in het gasthof bereiken. Wy mogen ons eventwel niet ter rusten leggen, zonder eerst nog in ons dagboek op te teekenen, welke feestelykheden den afgeloopen avond hebben opgeluisterd.

Het concerto van choorzangen, dat aengekondigd was als moetende ten zes ure voor het hertogelyk paleis gegeven worden, begon slechts ten acht ure.

Ongeveer duizend zangers waren daer, onder de leiding van den heer Fischer vereenigd, om opvolgend negen stukken uit te voeren, allen voor deze gelegenheid door reeds befaemde belgische toonkunstenaers samengesteld, namelyk door de heeren Fetis, Gevaert, Lassen, Limnander, Miry, Eyckens, Samuel, De Nefve en Bender.

Dewyl echter het concerto te laet was begonnen, heeft men slechts dry chooren gezongen, tusschen welke *de Jubelzang* van Ad. Van Soust de Borckenfeld, muziek van Limnander, door byzondere kracht en toonrykdom uitmuntte.

Op het oogenblik dat de zangerschaer de Paleizen-plaets zou verlaten, om Zyne Majesteit onder het balkon van het Paleis der Natie eene serenata te gaen brengen, hebben al de leden der choormaetschappyen den heer Fischer omringd en, gedurende eene lange wyl, den bekwamen en yverigen bestierder met luidruchtige dankzeggingen en heilwenschen begroet. Door deze gulhartige toejuiching wilden de zangers aller provincien hulde brengen aen het talent van den heer Fischer, en hem tevens hunne erkentenis betuigen voor de onvermoeibare vlyt, die hy tot het inrigten van het muzikael gedeelte der nationale feesten heeft aen den dag gelegd.

Het is omtrent negen ure, wanneer de zangmaetschappyen, door eenen ongemeenen vloed van menschen gevolgd, het midden der Wet-straet bereiken en zich voor het Paleis der Natie scharen, waerbinnen op dit oogenblik de Koning en zyn doorluchtig huisgezin, tusschen de oud-leden van het Congres en de leden der beide Kamers, aen het feestmael zyn gezeten.

Gansch de omtrek der Warande is verlicht..... Voor het Paleis der Natie flonkeren groote starren, uit welker stralen ontelbare gasvlammen stroomen.

De balkons in de Wet-straet zyn gesierd met kostbare roode behangsels, waeraen gouden franjen glinsteren; alle gevels vonkelen van gekleurde lichten, die, als edelgesteenten, tusschen het loover der bloemfestoenen uitlossen. Daerboven pryken de vensters met ryk opgetooide dames, en daerbeneden, op den grond der straet, in het tooverachtig licht der gasstarren, krielen de hoofden van meer dan vyftig duizend menschen.

Welhaest geeft de heer Fischer aen de wolk zangers, die hunne oogen op hem gerigt houden, het teeken tot den aenvang van het eerste choor der serenata : eene samenstelling van den antwerpschen toonkunstenaer M. Eyckens, op een gedicht van zynen stadgenoot M. Boucquillon, en voor titel voerende *God bescherme den Koning!*

Dit choor wordt met ongemeene kracht ingezet; acht honderd stemmen, gesteund door de magtige begeleiding van krygsmuziek, vervullen de gansche Wet-straet met de begeesterde galmen van het aengeheven danklied.

Het stuk kan nauwelyks ten halve uitgevoerd zyn, wanneer de Koning met de Prinsen en Prinsessen eensklaps op het balkon van het Paleis der Natie verschynt.

Dan ontstaet er uit den schoot der menigte zulk een ontzaggelyk gejubel, zulke lange onophoudende heilkreet, dat men gedurende eene wyl noch zangers noch muziek meer hooren kan. Het Leve de Koning! in de Wet-straet ten hemel geworpen, loopt voort over de volkszee, die zich tot in het hart der hoofdstad schynt te verlengen; want, terwyl de stilte in de Wet-straet terugkeert, hoort men nog steeds, op verre afstanden en in alle rigtingen, de nagalm van den nationalen roep opstygen.

De serenata wordt met goed gevolg en veel byval voortgezet. Na het eerste stuk worden nog twee chooren uitgevoerd, het eene van den heer Miry, op woorden van den heer Kervyn de Volkaersbeke, en het andere van De Nefve, op

Digitized by Google

woorden van den volksdichter Antoine Clesse.

Eindelyk verlaet de Koning het balkon, onder nieuwe toejuichingen des volks, en de grootsche en indrukwekkende serenata neemt een einde.

Een vriend, dien wy by geluk ter plaetse aentreffen, heeft de vlaemsche tooneelvertooningen, ten minste gedeeltelyk, bygewoond, en geeft ons des aengaende eenige inlichtingen.

De verdienstelyke maetschappy *de Wyngaerd* speelde in het *Théâtre des Nouveautés*. De schouwburg was opgepropt met volk, dat buitengewoon vermaek in de vertooning scheen te scheppen, en het talent en den vaderlandschen yver der kunstenaers elken oogenblik hulde bragt door langdurige toejuichingen.

Men voerde er een nieuw vlaemsch opera of zangstuk ten tooneele, dat ten volle aen de verwachting beantwoordde en aller goedkeuring verwierf.

De muziek was van den uitmuntenden toonkunstenaer Gregoir; de woorden van Willems en Stroobant, beide als goede tooneeldichters in de vlaemsche letterkunde sedert lang bekend.

Men gaf er insgelyks een blyspel van den vruchtbaersten onzer tooneelschryvers, den heer Van Peene; en, ten slotte, zou men een gelegenheidsstuk opvoeren · eenen Belg die, vóór Sebastopol, aen zyne kameraden de deugden en de weldaden onzes Konings Leopold vertelt. Dit laetste stukje had onze vriend echter niet zien vertoonen, wyl hy zich naer den schouwburg der Warande gespoed had, om daer insgelyks een gedeelte der vertooning van de maetschappy *de Volksbeschaving* te kunnen bywoonen.

Men zou er een gelegenheidsstuk opvoeren, dat door M. Kats, den yverigen bestierder der *Volksbeschaving* is opgesteld. Veel pracht en glans zou het aenbieden, zegde men; doch de kunstenaers, die de schepping van M. Kats moesten vertalen, konden, ondanks hun onmiskenbaer talent en hunnen goeden wil, aen de uitvoering den luister niet geven dien zy scheen te vereischen. De gas wilde niet branden, of vloeide ontoereikend in de bekken: het was schier duister op het tooneel, en men kon ter nauwernood de gelaetstrekken der spelende persoonen onderscheiden..... Terwyl wy, met onzen vriend onder eene poort geweken, zyne uitleggingen aenhooren en den volksstroom laten voorbyvloeijen, vernemen wy allengs meer en meer gerucht langs den kant van de Warande, waer de ingang van het Wauxhall zich bevindt; ja, welhaest klinken ons van daer noodkreten in de ooren, als van persoonen die in een woest gedrang gekneusd en gepletterd worden.

Dit herinnert ons, dat het nachtfeest in het Wauxhall is begonnen, en wy, indien wy, by gebrek aen plaets, er niet willen uitgesloten blyven, ons moeten spoeden om de ingangpoort te bereiken.

Eindelyk, na lang dringen, na half te zyn verstikt geworden, rollen wy, op eenen stortvloed van menschen onweêrstaenbaer voortgestuwd, door de enge barreelen waermede men den ingang byna geheel heeft verspard.

Het is er waerlyk schoon in het Wauxhall! Schoon, lieflyk en betooverend, als bevonde men zich in eenen goocheltuin der *Duizend en eenen Nacht*.

Wel is waer dat men niet naer genoegen de zonderlinge en luisterryke versieringen kan beschouwen; want, zelfs in het midden van den wyden hof, krielt zoo overmatig veel volk, dat men zich onverpoosd voelt gestooten, geduwd, getrokken, ja, schier omhoog gewoeld, en men zich, gelaten en verduldig, moet overleveren aen den drang der menigte.

Het gansche Wauxhall, langs den kant van de Warande, is afgesloten door eene rei lichtpoorten, gesierd met vonkelende glaesjes en veelkleurige ballons. Op den boog elker poort leest men den naem eener belgische stad.

Aen den gevel van het gebouw, dat te midden van den tuin gelegen is, heeft men, door eene kunstryke schikking van lichtglaesjes, een soort van zegeboog gevormd, waerboven eene koningskroon met allerlei edelgesteenten schynt te glinsteren; twee groote engelenbeelden toonen de heugelyke jaertallen 1831 en 1856.

Nog vele andere beeldingen en versierselen, tintelend van licht en vuer, zyn op alle mogelyke plaetsen aengebragt; maer wat het Wauxhall zyn bekoorlyk en tooverachtig voorkomen geeft, is een overvloed van glazen bollen, die men in de kruin der hoogste boomen heeft opgehangen. Tegen het donker loover afstekend, flonkeren zy daer, als roode, groene, blauwe en gele starren, op eenen pelloos diepen hemel. De begoocheling is volledig; men kan zyne oogen met het verrassend schouwspel niet verzadigen.....

Maer welke zwoeging onder de menigte? Waerom die kreten van blydschap, als doordrong het voorgevoel van een naderend geluk al deze duizende menschen?

Digitized by Google

Hoort, het orchest speelt het belgisch volkslied... de Koning komt!

Inderdaed, een reusachtig gejuich in de Wetstraet kondigt aen dat Zyne Majesteit het Paleis

Z. Em. Engelbert Sterckx,

kardinaal-aertsbisschop van mechelen.

der Natie heeft verlaten en tot het Wauxhall nadert.

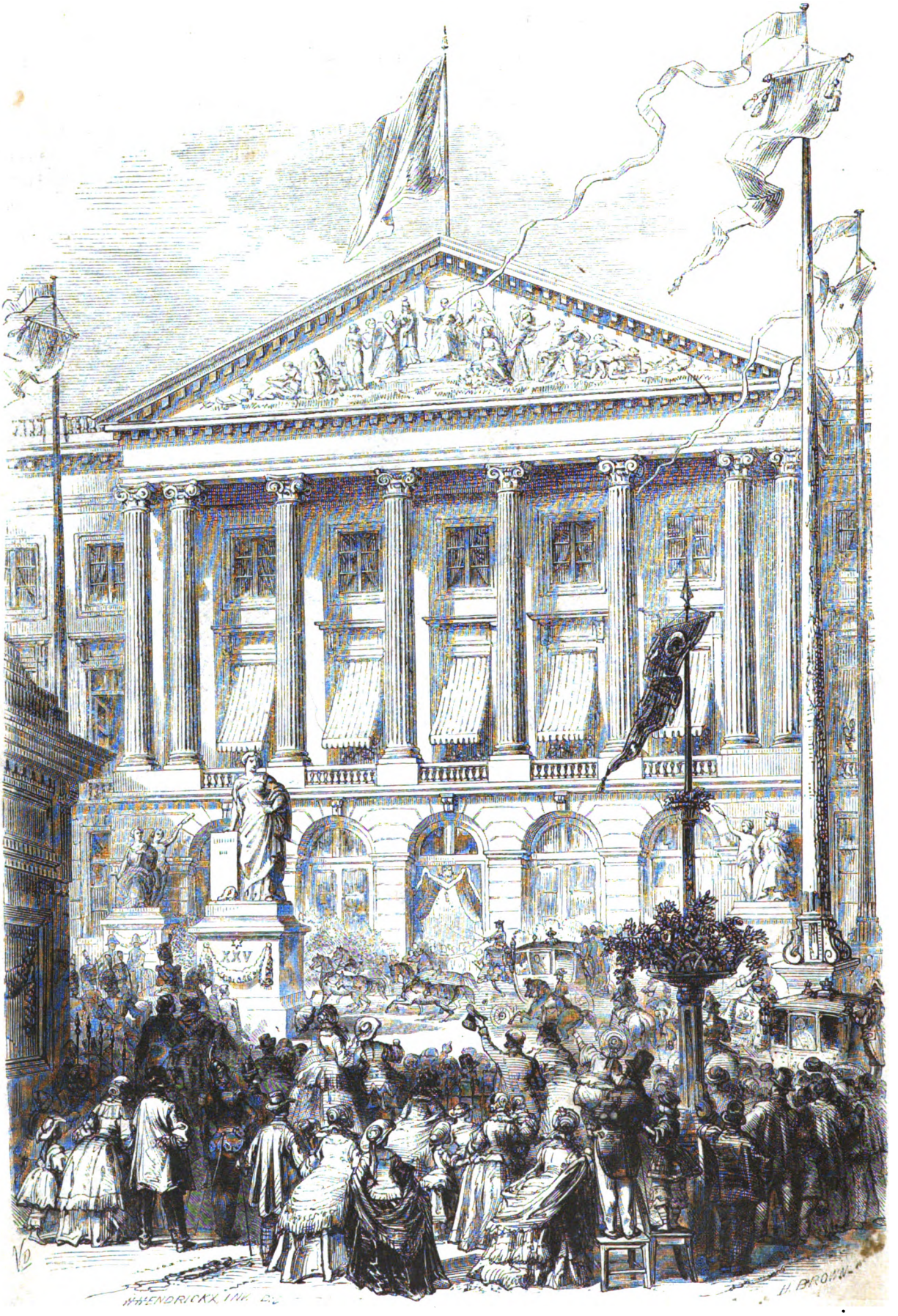
Eenige oogenblikken later treedt de Koning in den tuin. Zyne Majesteit is te voet en vergezeld van onze Prinsen en Prinsessen, als ook van de beide vreemde prinsen, die wy reeds tweemael hebben genoemd.

Hoe nu alweder gezegd, wat onbeschryvelyke geestdrift op den doorgang van het koninklyk huisgezin losbreekt? Hoe een denkbeeld gegeven van het magtig gejubel dier ontelbare menigte? — En denken dat het zoo, en immer toenemend wellig, nog twee volle dagen moet voortduren!

Het belgisch volk zal niet alleen de tael onmagtig maken tot het uitdrukken zyner grenslooze liefde en ontzagwekkende dankbaerheid, het zal insgelyks de inbeelding vermoeijen en overtreffen. Laet eenige maenden over de nationale verjarings-feesten voorbygaen; en wie, — die ze niet gezien heeft, — zal kunnen gelooven, wat wy en anderen erover hebben aengeteekend? Zullen wy zelven misschien niet twyfelen, of de algemeene begeestering ons niet tot grootspraek verleidde?

Ah, het is toch zoo schoon en zoo grootsch, wat hier alweder onder onze oogen geschiedt. Een Koning, die niet vreest met zyne kinderen, — de hoop en de toekomst des vaderlands, — te voet en zonder de minste wacht, zich tusschen eene dichtgeslotene volksschaer te begeven, waer geene plaets schynt over te blyven om hem doortogt te verleenen.

Digitized by Google

Plaets der Natie.

't KONINGS KERKHOFF OP HET PERSTMARK

Toch, de eerbied verdubbelt de krachten dergenen die den Koning zien naderen; zy stuwen, minzaem maer met bovenmenschelyk geweld, de omstaenders achteruit en boogen den rug tegen den drang der nieuwsgierige scharen. Zoo opent zich voor de stappen van het koninklyk huisgezin eene baen, ten allerhoogste breed genoeg om twee persoonen door te laten.

Geen enkel soldaet, geen enkel politieman, geene de minste voorzorg! Alleen de liefde en de dankbaerheid des volks tot waerborg en tot lyfwacht!

Ook, hoe herkent de menigte het vertrouwen dat men haer toont!

Het is een geroep, een gejuich en gejubel, dat de hemel er van ontsteld schynt; overal, naer mate de leden van het koninklyk huisgezin voorbygaen, ontstaet eene wolk van heilwenschen. Leve de Koning! Leve de Hertog! Leve de Hertogin! Leve de Graef van Vlaenderen! Leve Prinses Charlotte! zyn de kreten die, beurtelings en met altyd hernieuwde kracht, de lucht vervullen, tot dat eindelyk de doorluchtige bezoekers het Wauxhall, langs de Warande, onder eenen laetsten en weêrgalmenden groet des volks verlaten.

Z. Hoogw. M. Delebecque, bisschop van Gend.

Eenige oogenblikken daerna kondigen verre toejuichingen ons aen dat het koninklyk huisgezin het paleis heeft bereikt.

Het feest in het Wauxhall zal nog lang voortduren; maer wy zyn te zeer vermoeid om nóg te blyven.

Een lid van de Kamer der Volksvertegenwoordigers, een onzer goede bekenden, daelt ter zelfder tyd als wy de nederstad in. Wy nemen de gelegenheid waer, om hem een en ander aengaende het banket te vragen.

Digitized by Google

Het was een zeer schoon, een gulhartig en tevens plegtig feest, zegt hy. Buiten het koninklyk huisgezin waren er tegenwoordig : de hertog van Saksen-Coburg-Gotha, de koninklyke prins van Saksen, de hof- en staetsdames, de kardinaelnalen gelukwensch verscheidene malen herhaeld.

Na het feestmael spraken Zyne Majesteit en het koninklyk huisgezin, zeer minzaem en zonder onderscheid, met vele der aenwezigen; zoo insgelyks deden HH. KKon. HH. de Hertog van Saksen-

Z. E. H. George, prins van het Koninglyk Saksen.

aertsbisschop van Mechelen en andere belgische prelaten, de Ministers, de hoogere officieren van het huis des Konings en al de ambassadeurs of afgezanten der vreemde Mogendheden.

De oud-leden van het Congres en de leden der beide wetgevende Kamers, die Zyne Majesteit dit feestmael aenboden, hebben zich aen tafel nedergezet, elk volgens zyn welgevallen.

Er waren twee goede muzieken in de zael

Omtrent negen ure heeft Z. H. de prins de Ligne, voorzitter van het Senaet, den Koning eenen heildronk gebragt; de gansche vergadering is met geestdrift regtgesprongen en heeft den natio-

Coburg-Gotha en prins Georges van het Koninklyk Saksen.

De eerstgenoemde dezer vreemde prinsen sprak met veel lof over hetgeen hy dien dag in Brussel had gezien, en getuigde dat geen volk ter wereld beter dan de Belgen de liefde tot de vryheid met de liefde tot den vorst weet te vereenigen.....

Hier eindigt onze taek voor dezen eersten dag der feesten. Het is tyd; want onze oogen weigeren nog langer te waken.

Begeven wy ons nu ter ruste, opdat de slaep ons krachten schenke tot het genieten der feestelykheden van morgen!

Digitized by Google

V

TWEEDE DAG.

Het is slechts ten tien ure dezen morgend, dat, in den Augustynen-tempel, met byzondere plegt de pryzen zullen worden uitgereikt aen de overwinnaers in den wedstryd van vlaemsche en van fransche poëzy.

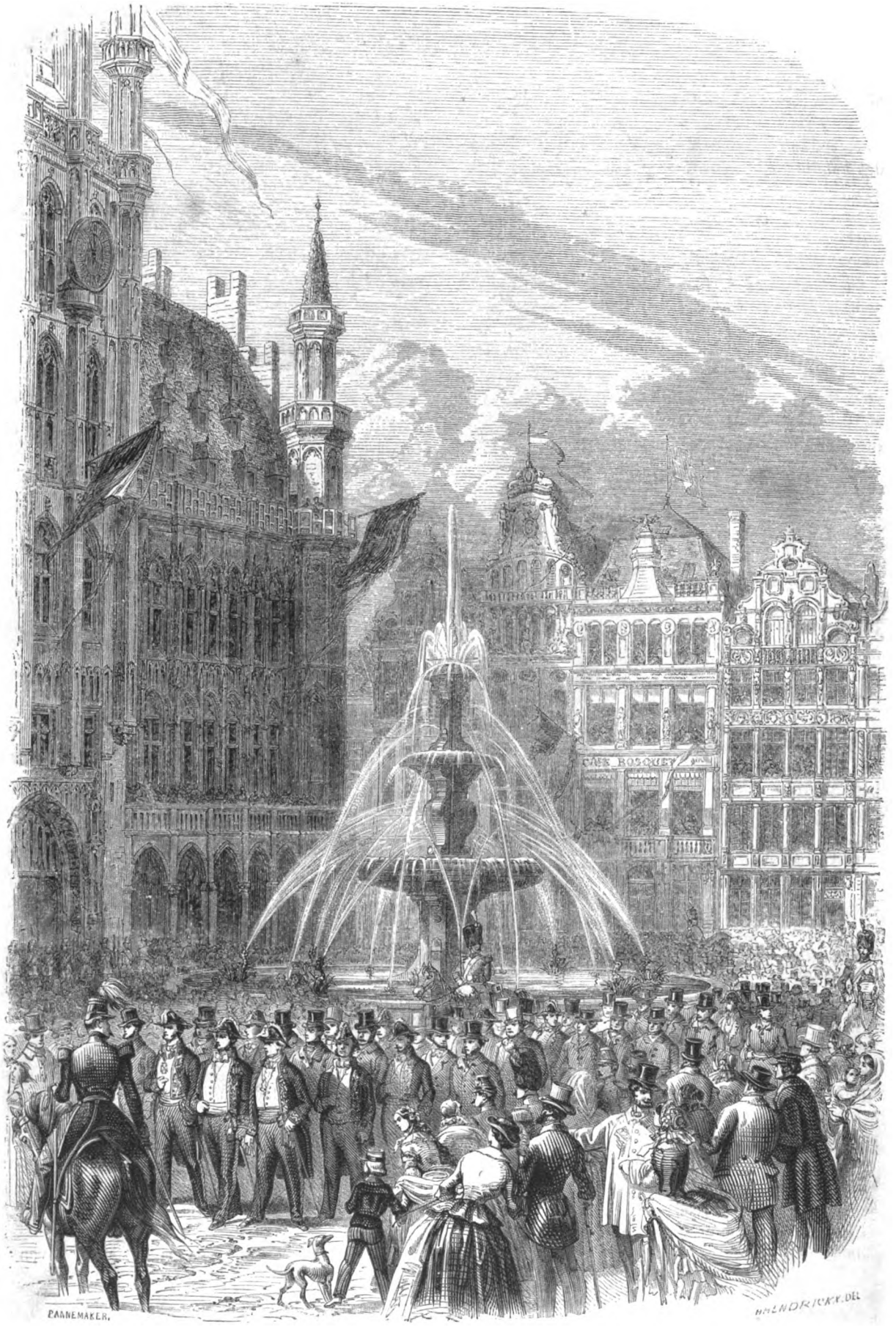
De tyd, die ons nog overblyft, willen wy benuttigen om eenige versieringen te gaen bezoeken, welke wy tot nu toe nog niet, of slechts ter loops, hebben gezien.

Alhoewel de stad reeds weêrgalmt van muziek, klaroenen en trommels; en de menigte zich naer de bovenstad begeeft, om er de voorbereidende schikkingen tot den grooten wapenschouw des legers en der burgerwacht by te woonen, gaen wy tegen den stroom in om de Munt-plaets te bereiken.

Hier heeft de stad Brussel eenen praelboog doen oprigten, dien men, in vergelyking met de andere triomfpoorten der hoofdstad, klein en nederig mag noemen. Hy is eventwel met zorg en keurigheid uitgevoerd, en zou oneindig meer bevallen indien hy op eene minder breede plaets was gesteld geworden.

Deze boog heeft eene enkele poort, waer boven

Digitized by Google

Fontein op de plaets vóór het Stadhuis gemaekt.

OPTOGT VAN DE AFGEVAARDIGDEN DER GEMEENTE-RADEN VAN DE ST-JOZEFS-PLAATS

Digitized by Google

het borstbeeld des Konings door vier engelen wordt gekroond; tusschen de pylers der poort staen de zinnebeelden der Kunst, der Letteren, des Landbouws en des Handels. Bloemfestoenen, gouden loofwerk en kleine gehouwen beelden versieren de gansche oppervlakte van dit gewrocht, dat uitgevoerd werd door M. Philastre, naer zyne eigene teekening.

Op eenige stappen van den praelboog staen vele aenschouwers, meest buitenlieden, met de wydgeopende oogen naer den gevel van 's lands Munt gerigt. Wat zy zien moet eenen diepen indruk op hun gemoed doen; want, — zyn er die glimlachen en luidop schertsen, — er zyn er ook die met zigtbaer verdriet, misschien met nydige begeerte, in de hoogte staren.

De versiering, waervoor de eenvoudige landlieden en geringe burgers dus blyven staen gapen, is een reusachtig beeld van den magtigen afgod der negentiende eeuw, dat boven den gevel der Munt zich verheft, en, als eene tergende bekoring, iedereen in de oogen schittert.

Om dit beeld in eene verrassende volmaektheid voor te stellen, heeft men kunst noch vernuft noodig gehad; het is stoffelyk en ondichterlyk als het geld zelf: niets anders dan een vyffranks-stuk zoo groot als het rad van eenen vrachtwagen!

Wel is de gevel der Munt met eene rei allerschoonste oranjeboomen en met kunstige beeldingen gesierd; maer daerop slaet niemand acht; het tafelgroot vyffranks-stuk schynt aller oogen door eene geheime tooverkracht geboeid te houden.

Ontvlugten wy deze plaets; by het beschouwen van den geldduivel, die, in zyne ware gestalte, boven de Munt als een beheerscher der menschheid troont, loopt er eene yskoude rilling door onze leden.....

Te midden der Groote Markt, vóór het schoone stadhuis van Brussel, heeft men, ter gelegenheid der jubelfeesten, eene springfontein gebouwd, wier lustig waterspel het volk zeer vermaekt, en nog oneindig meer zou vermaken, indien de vochtige stralen niet al te dikwyls op de omstaenders zelven nedervielen en de plaets gedeeltelyk tot eenen slykpoel herschiepen.

De grond der fontein is eene breede gemetste kom, waeruit zich eene soort van dikbuikige kolom verheft. In de kom, gansch met water gevuld; zitten vele wanstaltige gedrochten, in gedaente van hagedissen, salamanders, waterduivels, of hoe men ze ook heeten wil; daer tusschen dryven groote waterlelien en andere poelbloemen.

Uit het hart der bloemen en uit den muil der monsters springen talryke waterstralen in de hoogte; allen vallen boogsgewyze op de kolom, vereenigen zich daer, en storten dan met groot gerucht in den plas neder.

Deze fontein is een aengenaem schouwspel; er zyn lieden die uren lang er voor blyven staen, en zoo zeer in bewondering zyn verslonden dat zy geheel doornat worden, zonder het te voelen.

Iets dergelyks is er op den Grooten Zavel te zien. Daer heeft men eene versiering opgerigt, die men een *waterkasteel* noemt.

Het is als de gevel van een prachtig gebouw met dry poorten; in het diepe dezer poorten bevinden zich verscheidene kommen boven elkander, die immer kleiner worden naer mate zy hooger staen; uit de bovenste kom van elken stapel welt eene menigte waters op, dat in de tweede kom, en, verder van trap tot trap, tot in den ondersten plas nederstort. Het zoo genoemd kasteel bestaet dus uit dry bruisende watervallen; — een zeer vreemd en vermakelyk vertoog. Ongelukkiglyk regent het hier even als op de Groote Markt, en de grond is er niet min slykig.

De gevel van het waterkasteel is zeer ryk geschilderd, en versierd met beelden, portretten en bloemfestoenen. Hy is het werk van den heer Wilbrant.

Om den triomfboog te Schaerbeek te gaen zien zouden wy wel een half uer weegs af te leggen hebben; onze tyd wordt kort, en wy zouden niet geerne by de plegtige prysuitreiking in den Augustynen-tempel te laet komen.

Nemen wy een rytuig, indien er een te vinden is. De koetsiers van Brussel hebben het zeer druk: men kan het wel zien aen hunnen overmoedigen en trotschen blik; maer beter nog aen de droeve houding hunner arme peerden.

Wy hebben een rytuig gevonden; maer wy weten wat het kost: de brusselsche koetsiers hebben, in het gewoel dezer dagen, hun tarief verloren.

Het zy dan zoo. Nu naer de Ste-Maria-kerk, te Schaerbeek.

Op de Koninklyke plaets treft iets prachtig, iets hartroerend onzen blik; wy doen het rytuig stilhouden en stappen ten gronde.

Onder den praelboog ter eere der Koningin, —

Digitized by Google

ontzaggelyk meesterstuk, inderdaed — heeft de bouwkunstenaer De Curte, van Gent, een soort van altaer opgerigt.

Het is een breede voetzuil van zonderlinge maer uiterst kunstigen vorm, gansch bekleed met rood fluweel, waeraen zilveren franjen glinsteren. Van boven tot onder is het altaer overdekt met gouden waes, welks doorzigtige plooijen en wolkige bewegingen dit schoone denkmael iets geheimzinnigs byzetten.

Op de hooge altaertafel rust een fluweelen kussen met de koninklyke kroon, vonkelend van goud en gesteente; aen de vier kanten des voetzuils pryken gebeeldhouwde schilden, met de naemletters der Koningin op een veld van lazuer.

Het gansche altaer, dat men ook wel voor een praelgraf zou kunnen aenzien, staet verheven boven eene timmering, die er rondom gaet en den volke toelaet tot digt by het schoone denkmael op te klimmen.

Gedurende den verleden nacht zyn een aental dames van Brussel tot dit altaer, als tot eene bedevaertplaets, gekomen, en hebben eene menigte bloemtuilen erop geworpen; dit voorbeeld wordt nu door velen gevolgd: wy zien zelfs twee of dry arme vrouwen, met al den ernst eener diepe godsvrucht, eene handvol reseda en vioolbloemen op het voetstuk nederleggen.

Het volk verdringt zich voor het altaer ter eere der Koningin; ieder wil de stelling beklimmen en er rondom gaen: maer, hoe druk het gedrang ook zy, men hoort geen woord uit de ontroerde schaer opstygen, zoo zeer zyn allen vervuld met ontzag voor de nagedachtenis der engelachtige vrouw die hier, na het leven, als eene heilige wordt vereerd.

Onder de mannen en vrouwen des volks, die op de stelling geraekt zyn en nu rondom het altaer stappen, zyn er die het hoofd gebogen houden en de handen te samen voegen..... Zy bidden!..... zy smeeken Louisa-Maria om voorspraek by den Heere!

Der Belgen liefde, der Belgen dankbaerheid is wonderbaer. Wat is zy indrukwekkend en grootsch in hare eenvoudigheid, die uitboezeming van het hart des volks! En hoe verdient hy niet de openbare erkentenis, hy de dichterlyke kunstenaer, die zyne schepping ter eere der Koningin met zulk aengrypend gevoel van godsvrucht wist te bezielen!

Wy zouden uren lang de bedevaert der menigte rond het schitterend denkmael van den bouwmeester De Curte kunnen aenschouwen; maer wy moeten in ons rytuig stappen om naer Schaerbeek te ylen; slechts weinig oogenblikken blyven ons over om, ter loops, den triomfboog voor de Mariakerk te bezigtigen.....

Deze boog is van eenen ernstigen styl, zeer treffend en schoon, en zonder andere versierselen dan die, welke eene strenge bouwkunst aenbiedt. Hy bestaet in eene rei van prachtige corinthische kolommen: met fraei geschilderde bloemvazen, waerboven de zinnebeelden der Nyverheid, des Koophandels, der Kunst en des Landbouws. Lager aen de voetzuilen, pryken de kenteekens der bovengenoemde bronnen van welvaert en beschaving. Het gansche denkgebouw heeft eene koepel tot kroonwerk; deze rust op negen pilaren, de provincien des lands voorstellende, en draegt een ruiterbeeld des Konings.

Het geheel van dit gewrocht is meesterachtig ontworpen en uitgevoerd, en vereert het talent van den heer Hendrickx, die de teekening ervan heeft geleverd.

Spoeden wy ons nu naer den Augustynen-tempel; welligt zal de plegtigheid reeds begonnen zyn.....

Deze tempel, in 1642, volgens een ontwerp van Coeberger gesticht, was eertyds de kerk der paters Augustynen, welke, ten gevolge der fransche overheersching, in 1796, gedwongen werden ze te verlaten. Gedurende onze vereeniging met Holland werd zy den protestantschen eeredienst toegewyd; sedert 1830 dient zy tot feestzael voor openbare plegtigheden en tentoonstellingen.

Nu is zy opgevuld met aenschouwers, meest tot de deftige standen der maetschappy behoorende. Vele dames, in ryk tooisel, bevinden zich in de gestoelten, tusschen de pilaren die den wyden beuk ondersteunen.

Op eene verhevenheid, in het diepe des tempels, ziet men de chooren der koninklyke muziekschool van Brussel, de choormaetschappyen van Gent en een talryk orchest.

Aen het bureel zit de heer De Decker, Minister van de binnenlandsche zaken; en, nevens hem, van weder zyde, de heeren regters der beide pryskampen, alsook de heer Van der Belen, bestierder der afdeeling van schoone kunsten, en de heer Fetis, bestierder der koninklyke muziekschool.

Digitized by Google

In een der gestoelten bemerkt men den heer Dumon, Minister van 's lands werken en den eerw. heer De Ram, rector magnificus der hoogeschool van Leuven.

De dichters Jan Van Beers en Prudens Van Duyse, Louis Hymans en Victor Walton, bekroonden in den pryskamp, zitten insgelyks op eenigen afstand van het bureel.

Op een teeken van den heer Minister van de binnenlandsche zaken, wordt de plegtigheid, door de uitvoering van een muziekstuk, geopend. Het is eene samenstelling van Littolf, die het brabandsch volkslied voor grondgedachte heeft, en de omwenteling van 1830 schynt af te schetsen; men hoort de muziek al de wisselvalligheden van eenen stryd vertalen, en eindelyk het zegelied der Belgen met ontzettende kracht uit de overwinnende volksschaer opstygen. De uitvoering van dit kunstvol muziekstuk, door M. Fetis met ongewoone kunde bestierd, ontrukte de aenhoorders eene langdurige toejuiching.

Dan leest de heer Dautzenberg het verslag over den pryskamp van vlaemsche poëzy; en, onmiddellyk daerna, kondigt de heer Van der Belen het ministerieel besluit af, waerdoor de prys der vlaemsche dichtkunst wordt toegekend, met gelyke verdiensten, aen den heer Jan Van Beers, leeraer by 's Ryks normaelschool te Lier, en aen den heer Prudens Van Duyse, archivist der stad Gent.

De heer Minister overhandigt aen elk der beide vlaemsche bekroonden eene groote gouden medalie met de beeldtenis des Konings. Het publiek juicht de overwinnaers hartelyk toe.

Nu treedt de heer Van Beers vooruit om lezing van zyn dichtstuk te geven.

De jeugdige dichter heeft eene klare en zuiverklinkende stemme, die, door haren toon alleen, de harten tot samenneiging bekoort; hy zegt zyne verzen met zoo veel geestdrift, met zulk diep gevoel, met zulke juistheid in spraekbeweging en in gebaerden, dat zelfs de aenhoorders die onze landtael niet verstaen, genoegen nemen in zyne bezielde voordragt.

Het stuk, dat vele schoone plaetsen aenbiedt, eindigt met de volgende strofe :

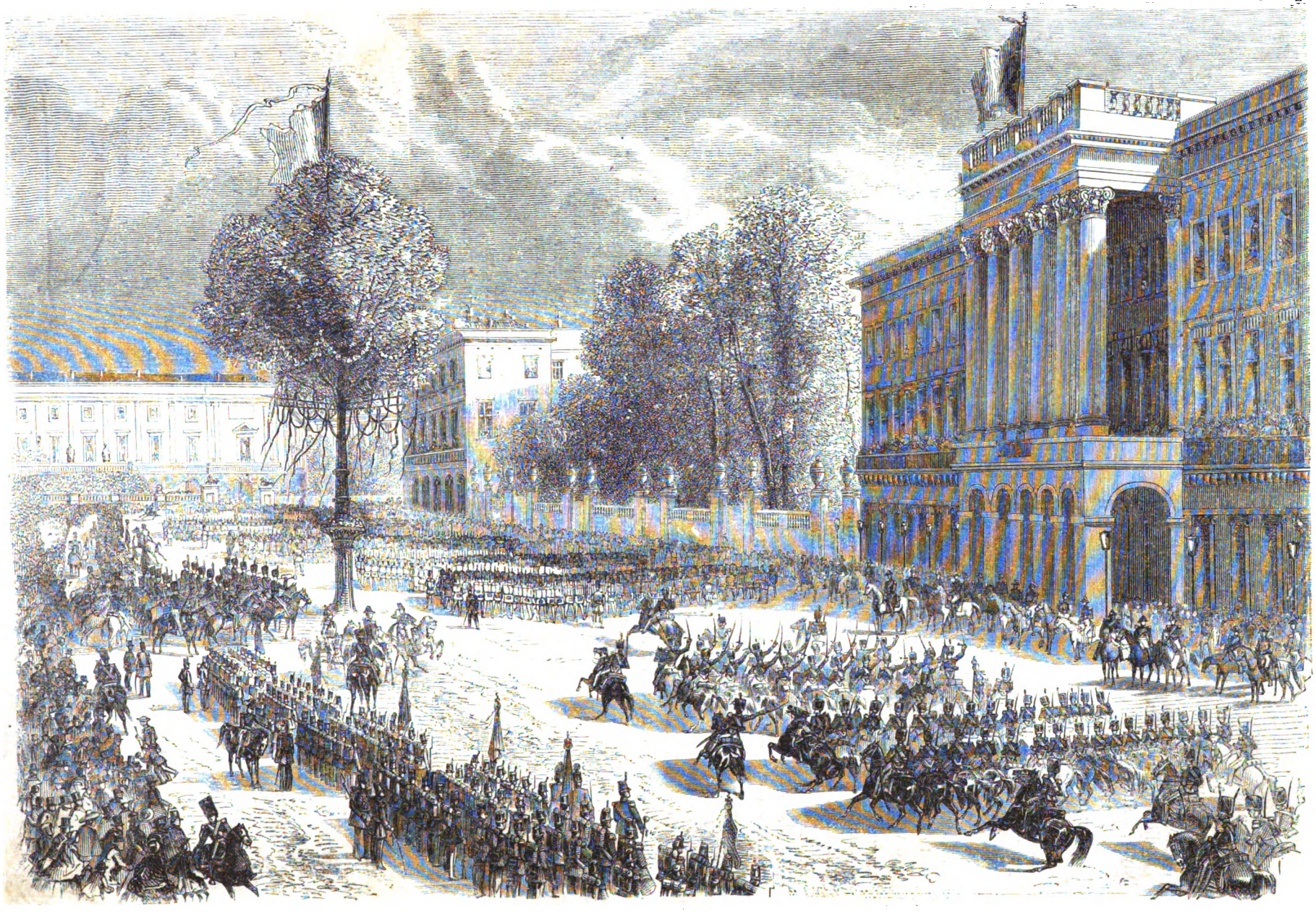
En ziet! — terwyl die luide jubelgalmen
In golven harmony ten hooge walmen,
En zwellend steigeren van sfeer tot sfeer,
Daer oopnen zich op eens de hemelzalen.
En, in 't wydvlottend kleed van glorieStralen,
Komt daer een Engel langzaem nederdalen!
En, Belgen, knielt! Vorst, kniel met de uwen neêr!
't Is zy, naer welker graf wy alle dagen
Nog 't offer onzer liefdetranen dragen;
't Is de Engel der vertroosting, die weleer
Met ons, in 't hulsel eener vrouwe, leefde;
Maer die op zeekren nacht door 't zustrenheer,
Wen 't dartlend over Belgie's hoven zweefde,
Meê werd teruggelokt naer eigen sfeer!
't Is, Vorst, uw ga! 't is, kinderen des Vorsten,
Uw moeder, die in moederlike min
U heeft gekoesterd aen heur moederborsten,
't Is, Belgie, uw Louise, uw Koningin!
En ziet! — als toen zy leefde, blikt zy neder
Op 't volk en op de haren, eindloos teeder,
En strekt de handen uit, en bidt, bidt lang,
En vaegt een hemeltraen zich van de wang,
En, Belgie's beden in heur schoot vergarend,
En dan nog eens zoet lachend ommestarend,
Daer stygt ze, stygt ze omhoog, tot voor Gods troon
En lispelt daer, op engelzoeten toon :
Zegen, zegen
Dale, o Heer!
Uit uw hand als milde regen
Over Belgie's Koning neêr!
Laet hem nog den zonen leeren
Zyner zonen, hoe men 't land,
Vroed en liefdryk moet regeren,
Met de vryheid hand in hand!
Laet op 't hoofd van al de zynen,
Vroeg en spâ,
't Zonnelicht van uw genâ
In zyn volste volheid schynen!
God der volken, hoor hun stem!
Vorst der Vorsten, hoor myn bede :
Over Belgie eendragt, vrede!
Heil en zegen over hem!

Nauwelyks heeft de heer Van Beers, door dit gebed der Koningin, zyne lezing geëindigd, of een donder van toejuichingen vervult den tempel; en nog magtiger wordt de algemeene gelukwensch, wanneer de heer Minister De Decker opstaet, en, tot den dichter gaende, hem gulhartig de handen drukt.

Onderwyl komen de choorzangers van Gent vooruit, en bereiden zich tot de uitvoering van het plegtgezang, dat hun jonge, doch reeds beroemde stadgenoot Gevaert, op een gedicht van den heer Prudens Van Duyse. voor deze gelegenheid heeft samengesteld.

By de eerste toonen van dit gezang gevoelt iedereen dat men een meesterstuk hooren gaet. Aller aendacht is geboeid, en men volgt, met oor en hart, de bewegingen van het statig lied, dat overvloeit van begeestering, van blyde onthef-

Digitized by Google

Oogenschouw der burgerwacht en des legers.

Digitized by Google

fing, van kleur, van grootschheid en van magt.

De leden der choormaetschappyen van Gent zingen ook met zoo veel liefde en gevoel! Uit hun midden verheffen zich zulke ongewoon heldere tenorstemmen; alle klanken zyn zoo onbedwongen, en zoo juist!

In deze wonderschoone schepping van onzen vlaemschen toonkunstenaer Gevaert heerscht eene indrukwekkende eenheid. Eventwel biedt zy eene groote verscheidenheid van beweging aen, en is dan eens betooverend van zoete melody, dan aenjagend van losgebroken blyheid, dan treffend van statigheid, dan wegrukkend van begeestering en kracht.

Geen schooner zegeprael kan den heer Gevaert ooit te beurt vallen dan die, welken hy hier behaelt door een meesterstuk, zoo uitmuntend vertaeld door zyne vrienden, die niet alleen hun gehoor en hunne stem, maer hun hart zelven tot de uitvoering van zyn gewrocht overspannen, en zich met zyne gedachte vereenzelvigen, als ware elk van hen de schepper der glansryke cantate.

De onophoudende, de immer weder ontstaende toejuiching der aenhoorders streelt ons vlaemsch gemoed, en vervult het met dankbaerheid voor den heer Gevaert en voor de gentsche zangers, die onze vlaemsche moedertael, op dezen dag en in de hoofdstad van België, over vele miskenningen weerdiglyk hebben gewroken.

Eene spraek die bemind wordt door eenen toonkunstenaer als Gevaert, die gezongen wordt door begaefde mannen als de leden der gentsche choormaetschappyen, ô zulke spraek moet wel schoon en zangerig zyn!

Na dat allengs weêr stilte in de zael is gekomen, geeft de heer Van Hulst lezing van het verslag der regters over den pryskamp van fransche poëzy.

De bekroonden Louis Hymans en Victor Walton ontvangen, uit de handen van den heer Minister De Decker, de gouden medalie, die hun is toegekend.

Het is de heer Adolphe Mathieu, zelf een befaemd dichter, die het bekroond stuk van den heer Louis Hymans voordraegt.

Deze lezing wordt door den heer Mathieu met veel kieschheid en gevoel, ja, zelfs met vuer en begeestering gedaen.

Vele schoone gedachten, die in het dichtstuk van Louis Hymans voorkomen, wekken de gulhartige toejuiching der aenhoorders op, en, by het einde der laetste strofe, betuigt het publiek zyne regtzinnige toeneiging voor den dichter.

De plegtigheid wordt gesloten door eene cantate van den jongen toonkunstenaer Soubre, die zoo zeer door de belgische zangmaetschappyen is geliefd. De heer Soubre, aen het hoofd van het orkest en van de chooren der koninklyke muziekschool van Brussel, bestiert zelf de uitvoering van zyn gewrocht.

Deze samenstelling bevat vele alleenzangen, ook voor vrouwenstemmen. Men hoort er befaemde zangers en zangeressen, onder anderen Mej. Mantel, Mev. Warnots en M. Goossens. — Een magtig choor, als een majestatisch danklied ten hemel schallend, sluit deze cantate.

De samenstelling van den heer Soubre is insgelyks meesterachtig behandeld en der faem van den kunstenaer ten volle weerdig.

Ook hem vallen langdurige toejuichingen ten deel, en, zelfs terwyl iedereen zich opregt om den Augustynen-tempel te verlaten, worden hem nog herhaelde malen warme gelukwenschen toegestierd.

In min dan eenige minuten is echter het gebouw gansch ontruimd; het is byna middag, en de groote wapenschouw der burgerwacht en des legers zal op dit uer aenvang nemen. Allen hebben haest om insgelyks dit gedeelte der feestelykheden by te woonen.

Onderwege bemerken wy, op den verren gezigteinder, eenige wolken die ons doen vreezen, dat de wapenschouw niet zonder regen afloopen zal. Nu schynt de zon nog in volle pracht; maer de gryze onweêrswolken hangen in den wind, en zullen waerschynlyk allengs hooger en hooger klimmen.....

Voor het paleis des Konings staen de afgeveerdigden van de burgerwacht aller provincien en van al de lichamen des legers, de jagers der burgerwacht van Brussel en de gekwetsten der Septemberdagen. Dezen vormen te samen de wacht des paleizes.

Van daer tot aen de Schaerbeeksche poort is de gansche Koninklyke straet overdekt met de digt ineengeslotene gelederen der vier legioenen van Brussel's burgerwacht. Op de binnenvest van het Observatorium bevinden zich de burgerwachten van Anderlecht, van St-Jans-Molenbeek, van Elsene, van Etterbeek, van St-Gillis en van St-Joost-ten-Noode. De binnenvest van den Regent is bezet door de artillerie en de ruitery der burger-

Digitized by Google

wacht van Brussel en de pompiers der burgerwacht van Elsene.

De generael Petithan voert het bevel over al de vereenigde lichamen der burgerwacht.

Het leger is op de binnenvesten geschaerd, van de Leuvensche poort af aen, tot by den Zuider-Yzeren weg; dit is te zeggen, dat de gewapende troepen zich meer dan een half uer verre uitstrekken. Wanneer men, nevens de binnenvest van Waterloo, voorby het leger gaet, ziet men de verschillige lichamen in de volgende orde geschikt :

De krygs-school; het 1ste regiment karabiniers; het 3e jagers te voet; het 11e der linie; het regiment grenadiers; het 2e jagers te peerd; het regiment der guides; het 2e kurassiers; het 1ste regiment artillerie te peerd; en eindelyk een schadron van 's lands gendarmerie.

Aen het hoofd des ganschen legers staet de generael Anoul; over de ruitery beveelt de generael-majoor La Hure.

Overal waer troepen zich bevinden, is groote toevloed van volk, dat tusschen de boomen der binnenvesten de komst des Konings afwacht; omtrent de Paleizen-plaets en in de gansche Koninklyke straet is schier geen middel om, zelfs met veel geduld en gedrang, vooruit te geraken, zoo zeer zyn de aenschouwers daer opeen gesloten. Ook de Warande schynt gansch opgevuld met menschen; — het krielt er zonderling achter hare yzeren omheining.

Daer bonst een magtige jubelkreet in de hoogte! Op de Paleizen-plaets wemelen hoeden en handen in de hoogte, en de kreet : Ah, de Koning is daer! loopt als eene blyde tyding over de scharen des volks en over de gelederen der burgerwacht voort.

De heilwenschen naderen; zy ontstaen al digter en digter; — het is de Koning die nevens de gelederen rydt, en dus al de troepen in oogenschouw zal nemen.

Zyne Majesteit, te peerd gezeten, draegt de kleedy van opper-generael der belgische heirmagt; talryke eereteekens en gesternten glinsteren op zyne borst, waerover het groot lint der Leopolds-orde is geworpen.

HH. KKon. HH. de Hertog van Braband en de Graef van Vlaenderen volgen hunnen doorluchtigen vader; beide onze Prinsen dragen de kleedy van generael.

Daerna komen de Minister van oorlog, de officieren van 's Konings krygsstaf en al de generaels des legers, als ook eenige engelsche, pruissische en oostenryksche officieren, wier prachtige en voor ons vreemde kleederdragt de aendacht der menigte byzonder opwekt.

Nu is de Koning ons reeds zeer verre voorby; maer ofschoon onze oogen den gevierden Vorst niet meer ontwaren, hooren wy toch wel goed, tot welken afstand de koninklyke staf is gevoorderd. Op de baen Zyner Majesteit juicht het volk met zoo veel geestdrift en kracht, dat ook op de Paleizen-plaets de heilkreten weêrgalmen, die van op de binnenvesten, als een voortloopende vreugdeschreeuw, ten hemel stygen.

Het is halver twee als de Koning en zyn gevolg voor het paleis terugkeeren, en daer stand nemen, om al de legioenen der burgerwacht en de regimenten des legers zien voorby te trekken.

Op het oogenblik dat de doortogt gaet beginnen, zyn de onweêrswolken tot boven de hoofdstad gestegen, en eenige breede en warme regendroppels voorspellen eene duchtige vlaeg.

Nauwelyks zyn er eenige kompanien der burgerwacht voorby den Koning gegaen, of de wolken openen hunnen overladen schoot, — en een regen, overvloedig en plassend als een losgebroken stortvloed, verandert de straten der hoofdstad in stroomende beken.

De meeste toeschouwers, in de Koninklyke straet, vooral de dames, vlugten naer alle rigtingen weg om eene schuilplaets te vinden; maer de ontelbare menschen, die hier vergaderd waren, hebben reeds poorten, deuren en gangen ingenomen. Men ziet, gedurende eenige oogenblikken, kostbaer gekleedde jufvrouwen, gansch doornat, heen en weder loopen, tot dat een gastvrye burger zyn huis voor hen opent. Welhaest echter is de vloed des volks als een warrelwind in de zystraten verdwenen.

Op de Paleizen-plaets schynt eventwel de menigte vast besloten om voor den immer toenemenden regen niet te wyken. Nu de vreesachtigsten zyn heengevlugt, staen daer nog duizende aenschouwers, die met zonderlinge kalmte het water over hunne kleederen laten stroomen, als vonden zy er vermaek in, het onweder te tarten.

Gedurende deze dagen heeft het belgisch volk te Brussel, bewyzen gegeven van een wonderfyn gevoel; by alle mogelyke gelegenheid getuigde het van scherpzinnige kieschheid, ja, van dichterlyke opvatting. Nu staet het daer onbewegelyk in den plassenden regen, omdat het zynen beminden

Digitized by Google

Koning insgelyks onder de opene lucht aen het ongunstig weder ziet blootgesteld.....

Onderwyl trekken de legioenen der burgerwacht en de regimenten des legers met volle muziek beurtelings voorby. Het water lekt de mannen van het lichaem; maer, alhoewel het onweder gewoonlyk den geest des menschen nederdrukt en hem tot stilte stemt, hier schynt het eenen gansch tegenovergestelden invloed uit te oefenen. Uit alle voorbytrekkende scharen bonsen onzeggelyk magtige heilwenschen in de hoogte; de shako's zwieren op de geweeren, de handen worden juichend tot den vereerden Vorst opgesteken; en, gedurende een uer dat de doortogt en ook de stortregen aenhouden, vervult de jubelschreeuw : Leve de Koning! de Paleizen-plaets als een enkele reusachtige galm.

Nooit welligt toonde een leger zulken geestdrift, zulke innige verkleefdheid, zulke blyde vervoering als op dezen dag.

Er is iets wonderbaers in dit schouwspel van een leger en een volk, die, onder eenen kletterenden plasregen, onbewogen voortvaren in de uitboezeming hunner dankbaerheid voor den Vorst, en schynen te willen getuigen dat niets, zelfs niet het onweder, hen in hunne bewyzen van liefde en eerbied vermag te stooren.....

Het is byna dry ure als Zyne Majesteit en HH KKon. HH. in het paleis treden.

Al de troepen zyn in verschillige rigtingen vertrokken; en, ofschoon de zon nu weder op eenen helderblauwen hemel zich vertoont, toch verdwynen ook allengs de toeschouwers van de Paleizen-plaets.

Besteden wy den tyd, die ons, vóór het uer des noenmaels, nog overblyft, aen het bezigtigen der zael waerin gisteren het groot banket, door de wetgevende Kamers en door de oud-leden van het Congres, den Koning werd aengeboden.

Een persoon, die de goedwilligheid heeft ons binnen het Paleis der Natie te geleiden, toont ons, in de zael der beraedslagingen, het overschoone marmeren beeldhouwwerk, dat men er ter eere des Konings heeft geplaetst. Zyne Majesteit heeft gisteren, met byzonder genoegen, dit heerlyk gewrocht van onzen beroemden beeldhouwer Willem Geefs aenschouwd, en den kunstenaer hartelyke gelukwenschen toegestuerd

Ons wordt, in eene bovenzael, het groote tafereel getoond, dat de heer Louis Seghers van Antwerpen met de pen heeft geteekend. Voor dit kunstvol werk hield Zyne Majesteit insgelyks eenige oogenblikken stil en drukte hare hooge voldoening er over uit.

De zael waer het banket werd gehouden, is, naer eene teekening van den verdienstvollen kunstenaer M. Cluysenaer, opzettelyk voor deze plegtigheid gebouwd geworden, en moet, na de jubeldagen, weder worden afgebroken. Hare algemeene vormen en hare byzondere versierselen ontleenen zigtbaer aen dit voorbygaende bestaen een kenmerk van onduerzaemheid. Zy is groot genoeg om vier honderd dischgenooten te bevatten, en biedt eene verrassende pracht van spiegels, van verguldsel en van bonte schildering aen. Twintig schoone luchters dalen neder van het verdiep; dry honderd kandelabers, benevens eenige honderde bloemtuilen en loovertakken met rype vruchten, versieren de tafels.

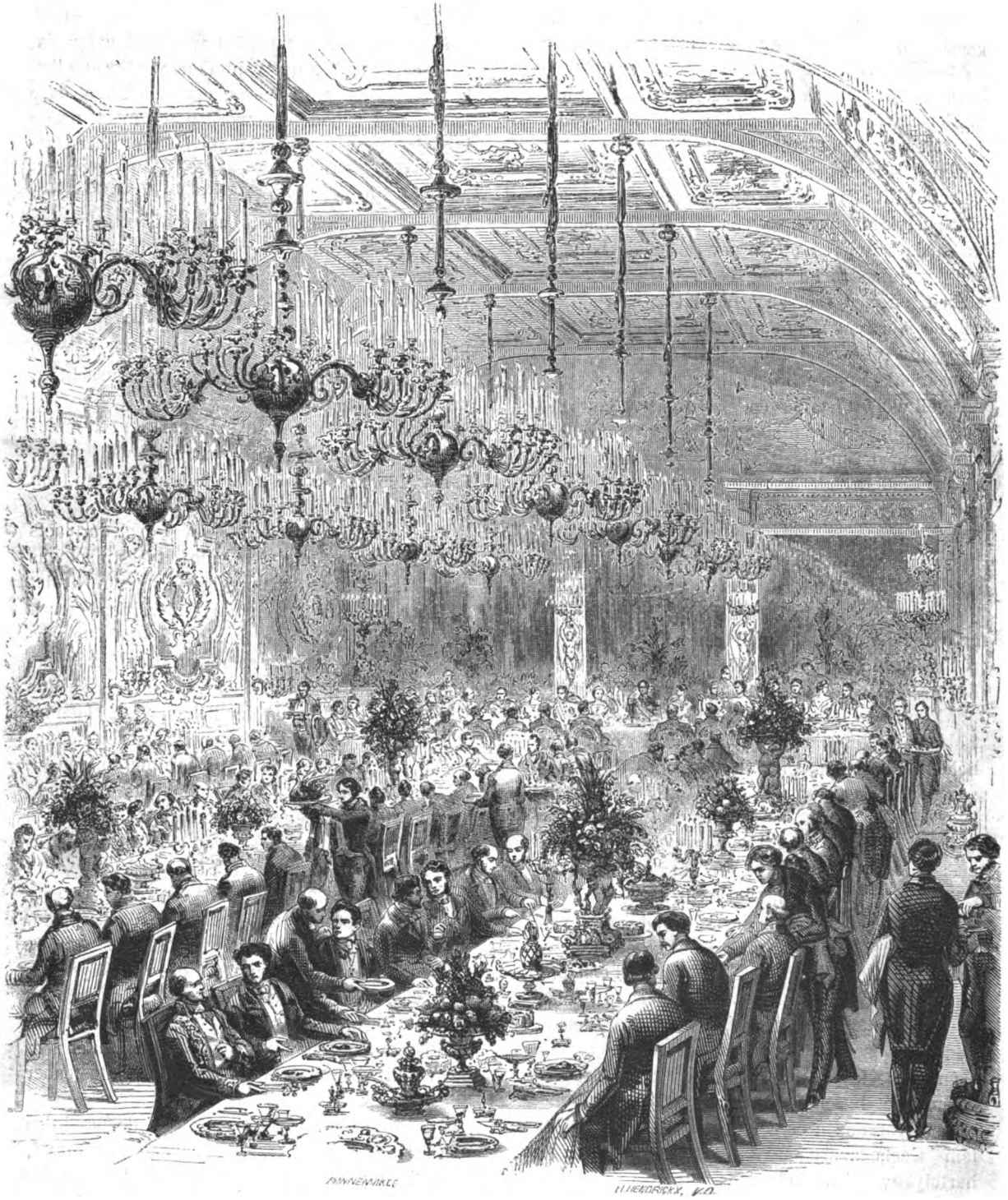
Het gezigt in deze zael schemert op een onbeschryvelyk gevonkel van goud en zilver; zeker, den rykdom en den luister die hier zyn ten toon gespreid, mag men echt koninklyk noemen.

Ten einde der groote tafel, regt over de plaets waer Zyne Majesteit gedurende het feestmael was gezeten, staet het eigenaerdig kunstgewrocht dat de heer Van Spilbeek, van Antwerpen, gelast werd tot versiering der koninklyke tafel te verveerdigen. Het is eene soort van triomfpoort, geheel in suiker gebeeldhouwd. Eene rei schoone barleven, de vryheden der Belgen verbeeldende, vormen het voetstuk; de steenen, waeruit het gewelf der poort is gevormd, herinneren aen de vyf-en-twintig jaren van 's Konings regering; boven deze steenen ziet men de zinnebeeldige kenmerken der nyverheid van elke provincie des lands. Van wederzyde staet een goed uitgevoerd beeld, het eene de Kamer der Volksvertegenwoordigers, en het andere het Senaet voorstellende. Het gansche heeft tot kroonwerk een voetzuil die gesteund is door de zinnebeelden van Wysheid, Overvloed, Vooruitgang en Vrede, en waerboven het standbeeld des Konings zich verheft.

Dit gewrocht, met veel geest ontworpen en zeer keurig uitgevoerd, vereert den jongen kunstenaer die het verveerdigde.

Na nog eene wyl met genoegen de prachtige versiering der banketzael te hebben aenschouwd, verlaten wy het Paleis der Natie. Het gezigt der tafels, waerop gisteren al de spyzen, al de lekkernyen der verschillende werelddeelen prykten, herinnert ons, dat ons ook eene tafel wacht, wel

Digitized by Google

Zael van het Feestmael aen Z. M. aengeboden,

DOOR DE TEGENWOORDIGE LEDEN EN DE OUD-LEDEN VAN DE WETGEVENDE KAMERS.

Digitized by Google

niet zoo kostbaer noch zoo vreemd; maer toch even krachtherstellend en zeker veel gezonder.

Keeren wy dan naer ons gasthof weder. Na eene korte rust, zullen wy door nieuwe plegtigheden en vreugdebedryven worden uitgelokt : het feestelyk Brussel gunt zyne bezoekers geen oogenblik verpoozing.....

Begeven wy ons eerst naer het hertogelyk paleis. Op de breede estrade, door den bouwkunstenaer Balat vóór dit gebouw opgeslagen, zal dezen avond, ten 7 ure, een groot harmonie-concerto worden gegeven. Het orkest zal samengesteld zyn uit de beste muzikanten des legers en der burgerwacht. De befaemde bestierder van 's Konings krygsmuziek, M. Bender, zal de uitvoering leiden.

De Paleizen-plaets, waerop het hertogelyk paleis uitzigt heeft, is reeds overdekt met duizende menschen, die wachten dat het concerto beginne; op de trappen der stelling en in den hof van 's hertogen paleis bevindt zich een uitgelezen publiek van prachtig opgetooide dames.

Deze grootsche muziek-plegtigheid vangt aen met de uitvoering van het nationael volkslied.

Zoo haest de eerste toonen in de lucht stygen, loopt er een gemor van goedkeuring over de scharen. Het groot getal van metalen speeltuigen, de erkende bekwaemheid der hier vergaderde kunstenaren, de voortreffelyke leiding van den heer Bender, en byzonderlyk de gunstige stelling van het orkest, op eenen toonsterkenden houten vloer, tegen den breeden gevel des paleizes, dit alles werkt te samen om de muziek eene wonderbare kracht en eene verrassende helderheid by te zetten.

Zelfs voor de toehoorders die aen het begin der Koninklyke straet staen, gaet geen enkele toon verloren, tot zoo verre behouden de galmen, zonder eenige vermenging, al hunne magt en zuiverheid. Ook is het volkslied niet geëindigd, of reeds drukt de opgetogene menigte hare tevredenheid door eene langdurige toejuiching uit.

Het concerto wordt voortgezet door de uitvoering van beroemde stukken; de geestdrift des publieks groeit voortdurend aen; echte liefhebbers getuigen, dat zy nooit zulke schoone muziek, door zulk uitgelezen orkest en in zulke gunstige omstandigheden, mogten hooren. Elkeen looft de kunde van den heer Bender en het talent dergenen, die, onder zyne leiding, de algemeene bewondering opwekken, door ongewoone diepte van gevoel, door kracht van uitvoering en door zuiverheid van samenstemming. Deze overschoone muziek van verre aenhoorende, zou men haest gaen denken, dat al de toonen uit een enkel reusachtig speeltuig ontstaen.

Bovenal doet eene phantazy op gedachten uit Rossini's groot zangspel *Mozes,* eenen diepen indruk op de gemoederen der ontelbare aenhoorders. Terwyl het *gebed,* met aengrypende plegt en een ontzagwekkend gevoel van godsvrucht wordt uitgevoerd, heerscht er over de gansche Paleizenplaets eene diepe stilte, die korts daerna vervangen wordt door een donderend gejubel en den herhaelden schreeuw van : Leve de Koning! Leve de Koning!

Het is door dien roep dat het volk, sedert dry dagen, alles toejuicht wat het schoon, grootsch of verblydend vindt. Wy aerzelen om het te zeggen, uit vreeze dat het als onwaerschynlyk of overdreven zal voorkomen : dezen namiddag, toen de regenvlaeg voorby gedreven was, hebben wy de wederverschynende zonne door eene schaer eenvoudige vrouwen des volks, in regtzinnige vreugde, met den kreet : Leve de Koning! hooren begroeten ....

Geerne zouden wy het concerto blyven bywoonen tot het einde; maer er wordt dezen avond eene feestvertooning op den grooten schouwburg gegeven; de koninklyke familie zal deze vertooning met hare tegenwoordigheid vereeren.

Ofschoon het nog dag is, ziet men in de verte reeds eenige lichten glimmen; hun getal vermeerdert onophoudend. Het is een eerste voorbereidsel tot de algemeene verlichting der stad. Iedereen zegt dat men nog nooit iets zoo luisterryk en zoo schitterend in Brussel zal gezien hebben.

Spoeden wy ons dus naer den koninklyken schouwburg.....

By onze intrede in de zael moeten wy eene wyl het gezigt nederslaen; onze oogen kunnen den plotselyken overgang, uit de avondschemering in dezen vonkelgloed, niet verdragen. Een stroom licht vervult de gansche zael en weêrspiegelt zich duizendvoudig in de vergulde wanden. Op de eerste rangen zitten de edelste en rykste dames der hoofdstad, en eene uitgelezene menigte van bevallige jonkvrouwen, allen schitterend van diamanten en juweelen. Op de eereplaetsen ziet men de vreemde gezanten, de Ministers en de leden der beide wetgevende Kamers; in de orkest-

Digitized by Google

stallen, in de galeryen en in het parket bevinden zich de hoogere beambten, de leden der geregtshoven en de opperofficieren der burgerwacht en des legers. Men mag voorwaer wel zeggen, dat de jaegde verwachting, naer de koninklyke logie gerigt; — en, op het oogenblik dat eindelyk de nagalm van 's volks magtige heilwenschen van buiten tot in de zael doordringt en aenkondigt dat

Z. K. H. Ernst, Hertog van Saksen-Coburg-Gotha.

schouwburg van Brussel, op dezen dag, gansch bezet is met een publiek van edelvrouwen, ambassadeurs, ministers en generaels. Waer men ook de oogen wende, men ontmoet niets dan juweelgeflonker en kleederdragten, die glinsteren van goud en zilver.

De vertooning begint met het eerste bedryf uit het zangspel *la Juive:* maer alhoewel de uitmuntende kunstenaers, door de tegenwoordigheid van zulk ongewoon publiek aengemoedigd, wonderen doen, toch leent men hun de verschuldigde aendacht niet. Iedereen houdt den blik, met aengede Koning nadert, loopt een bly gemor door den ganschen schouwburg.

Eene langdurige toejuiching begroet Zyne Majesteit, by hare verschyning in het troongestoelte Het : Leve de Koning! Leve de Prinsen! doet de zael herhaelde malen dreunen.

Nevens den Koning, van weder zyde, zitten H. Kon. en Keiz. H. Mevrouw de Hertogin van Braband en H. Kon. H. Mevrouw de Prinses Charlotte: nevens de Prinsessen HH. KKon. HH. de Hertog van Braband, de hertog van Saksen-Coburg-Gotha, de prins van het Koninklyk Sak-

Digitized by Google

sen en de Graef van Vlaenderen. Het diepe der troonlogie is bezet door de staetsdames en hoogere officieren van 's Konings huis.

Zoohaest Zyne Majesteit is nedergezeten, wordt er door de tooneelkunstenaers een groot zangstuk uitgevoerd, waervan de muziek voor deze gelegenheid is samengesteld door den heer Hanssens, op een gedicht van den heer Michaëls zoon. Het is eene cantate met alleenzangen en chooren. Zinnebeeldige persoonen, die erin voorkomen, drukken de gevoelens der natie jegens den geliefden Koning uit; deze persoonen heeten : België, de Geest des vaderlands, 's lands Dankbaerheid, 's lands Trouw.

Zy zingen met veel nadruk en gevoel, en doen meer dan eens de algemeene toejuiching ontstaen en den roep : Leve de Koning! door den schouwburg galmen, wanneer in het gedicht verzen voorkomen, die meer byzonderlyk 's Vorsten deugden en weldaden verheffen.

Na de uitvoering der cantate zingt een vreemde kunstenaer, de heer Juliaen Beer, een groot aria uit het zangspel *Casilda,* waervan de muziek door zynen vorst, den regerenden hertog van Saksen-Coburg-Gotha, is samengesteld.—Regtzinnige en warme toejuichingen vallen het vorstelyk kunstgewrocht ten deel.

De vertooning eindigt met het derde bedryf uit het beroemdste opera van Meyerbeer, waerna de Koning opstaet, en, onder eenen laetsten heilgroet, met zyn doorluchtig huisgezin den schouwburg verlaet.

Nu de stad in om de algemeene verlichting te zien! Indien wy slechts aen onze nieuwsgierigheid gehoorzaemden, zouden wy regtstreeks naer de Keulsche poort loopen om de verlichting der binnenvesten te gaen bewonderen; het schynt, volgens persoonen die er reeds geweest zyn, dat men daer een schouwspel geniet dat aller verwachting te boven gaet.

Het is, voor zulke zaken, eene onberadene handelwyze, met de bezigtiging van het schoonste eerst te beginnen Wy zullen liever eenige byzondere straten doorwandelen, en zoo allengs tot de binnenvesten naderen....

Wat het eerst onze oogen treft, is het reusachtig vyffranks-stuk boven de Munt. Nu is de stoffelyke afgod der eeuw omringd met gekleurde glaesjes en gasvlammen, als hadde hy de verwaendheid te willen beweeren dat ook uit hem licht en klaerte over het menschdom stroomt...

Overigens is de gevel der Munt zeer schoon versierd met doorschynende tafereelen en verblindende zonnen, wier stralen uit eene menigte gasvlammen zyn gevormd.

Naer welken kant men het gezigt ook wende, welke straten men ook doorwandele, overal is het even schoon en prachtig : geen huis, of zyn gevel glinstert van licht, geene venster of zy is behangen met kleurige lanteernen. By elken stap ontmoet men het naemcyfer des Konings of eenen heilwensch ter zyner eere, in vonkelende diamanten, robynen en smaragden afgebeeld. Gansch Brussel gelykt naer eenen onmeetbaren vuergloed; het is op zyne markten en straten zoo helder en zoo licht, als of de nacht in eenen schoonen dag hertooverd ware.

Zacht en zoel is de avond. Eene zee van opgetogen volk rolt hare golven door de hoofdstad. Men hoort uit de verte het zwoegend gebruis der menigte, waeruit zich onverpoosd kreten van blydschap, van bewondering en van geestdrift verheffen.

Zyn alle gevels van buiten gloeijend en glansend, men zou lang te zoeken hebben om een huis te vinden dat, door eenig licht van binnen, de tegenwoordigheid zyner bewooners verraedt. Niemand is te huis gebleven : klein en groot, arm en ryk, alles is op de straet.

Op de Groote Markt kan men zich schier niet bewegen, zoo hevig is hier het gedrang der lieden, die de verlichting van het stadhuis aenschouwen.

Het oude gothisch gebouw, vroeger de tempel der brabandsche volksmagt, is nu in een tooverachtig tafereel herschapen. Al zyne lynen, de puntbogen zyner vensters, de graten zyner opklimmende pylers, het grillig loover zyner versierselen zyn afgeteekend door veelkleurige strepen van tintelend vuer; de torentjes aen weder zyde wemelen van gasvlammen, waertusschen de heugelyke jaertallen 1831 en 1856 door meerderen glans uitlossen. Aen den middentoren vonkelt de gevierde naem des Konings.

De verlichting van het stadhuis is prachtig en kunstvol; zy strekt den heer Jamaer, die er de vinder en bestierder van was, grootelyks tot eer.

Wat beduidt die ontzaggelyke jubelkreet, die eensklaps uit den schoot der scharen ten hemel stygt? Welligt is de Koning daer. — Inderdaed!

Ziet, nu ontvlammen plotselings eene menigte

Digitized by Google

Tweejaerlyksche tentoonstelling der maetschappy van Flora in het bosch van Maria-Magdalena.

Digitized by Google

bengaelsche vuren; het stadhuis, de gebouwen rondom de markt, het volk op de straet, de rytuigen der koninklyke familie, de hemel zelf, alles kleurt zich met eenen blakenden purpergloed; en uit dezen tooverachtigen vuerstroom bonst het: Leve de Koning! Leve de Prinsen! als een schreeuw van bewondering en van liefde de sidderende lucht in.

Het volk, door dit grootsche schouwspel en door de tegenwoordigheid van zynen welbeminden Vorst, tot eenen onbeschryvelyken geestdrift opgevoerd, volgt juichend de hofrytuigen achterna. Voor den gevel der St-Huibrechts-gaenderyen vindt het meer plaets om zyne digtgeslotene scharen te ontplooijen. Niet meer wetend, hoe zyne vreugde, zyne liefde, zynen eerbied uit te drukken, gehoorzaemt het aen eene inspraek, die den opgetogen mensch in alle tyden natuerlyk was: het vormt kringen, en begint jubelend vóór, nevens en rondom 's Konings rytuig te dansen...

In andere omstandigheden mogt zulke uitboezeming eenvoudig en zonderling schynen; hier ontleent zy aen den geestdrift des volks eene grootschheid die vele ernstige aenschouwers tot tranen toe ontroert, en wel zeker moet Zyne Majesteit door de gulhartige vreugde des volks wel diep getroffen zyn.

De koninklyke familie, door nieuwe heilwenschen begroet, verwydert zich langzaem.

Geerne zouden wy de hofrytuigen volgen; maer daeraen is niet te denken: een vloed van menschen vervult de straten; en, waer de Koning verschynt, stroomen de scharen onweerstaenbaer te samen om, door altyd hernieuwde jubelkreten, lucht te geven aen de gevoelens die aller harten vervullen.

Na eenen blik in de St-Huibrecht's overdekte gaenderyen te hebben geworpen, en hare ryke verlichting te hebben beschouwd, kiezen wy eene nevenstraet om uit het gedrang te geraken.

Eindelyk bereiken wy de Naemsche poort, het punt waer de verlichting der binnenvesten aenvang neemt.

Voor aleer wy verder gaen, moeten wy hier wat rusten; wy bezwyken schier van vermoeidheid.

Deze verpoozing nemen wy te baet om inlichtingen te bekomen over feestelykheden, die op hetzelfde uer als de gala-vertooning op den koninklyken schouwburg plaets hadden, en welke wy diensvolgens niet konden bywoonen. — Wy meenen de kostelooze tooneelvertooningen door de maetschappy *de Morgenstar* en door de *Société des Amis Réunis*, op den Warande-schouwburg en op het *théâtre des Nouveautés* gegeven.

De vlaemsche maetschappy speelde het vaderlandsch drama *Egmont en Hoorn*, van den heer Thienpont; en sloot hare vertooning met de uitvoering van eene gelegenheids-cantate, die eenen diepen indruk op de gemoederen deed en veel byval vond.

De *Amis Réunis* vertoonden een blyspel: *Van Dyck te Saventhem* van den heer Louis Schoonen, en twee kluchtspelen van fransche tooneelschryvers.

Beide maetschappyen hadden een talryk en deftig publiek; hare leden gaven onwedersprekelyke bewyzen van talent, en werden dikwyls in hun spel, door de toejuichingen der aenschouwers, onderbroken.

Hernemen wy nu onze wandeling. Op de Regents-binnenvest is de verlichting allerprachtigst en bekorend van liefelykheid en glans. Wy zouden hier wel de handen van bewondering te samen slaen, indien wy niet wisten dat by de Schaerbeeksche poort ons een veel grootscher schouwspel wacht. Spoeden wy ons dan, zoo goed mogelyk, door den volksstroom vooruit, en sparen wy onze vermoeide oogen tot het genieten van wat men het brandpunt en den bloemtuil van Brussel's verlichting noemt.....

Ah, wy zyn er! Wonderbaer, inderdaed! Van de Schaerbeeksche poort tot by de Laeken-poort daelt de grond der hoofdstad met sterke helling als een uitgestrekte bergrug nederwaerts. Op de hoogte staende, zien wy over de verlichting der gansche binnenvest heen.

Het is als eene zee van tintelend vuer, welker oppervlakte met millioenen starren is bezaeid. De daling van den grond helpt tot het scheppen van een begoochelend doorzigt: men zou zeggen dat de lichtstroom geen einde heeft, en, uren verre, op den horizont allengs in het onpeilbaer diep der ruimte verloopt.

Over de breede straet, die men de binnenvest van den Botanieken hof noemt, en op hare gansche lengte, zyn festoenen van gekleurde glaesjes geslingerd; deze reusachtige peerlsnoeren kruisen door elkander, vormen grillige bogen en vermengen en vereenigen hunne duizende en duizende veelkleurige vlammen tot een lichtend gewelf, welks verblindenden glans men schier niet van naby durft aenschouwen.

Digitized by Google

Op korte afstanden van elkander verheffen zich gloeijende kolommen, waeraen hevigere vlammen wemelen; vyftig luchters dalen uit den vurigen hemel neder; ontelbare feestballons wiegelen boven de hoofden der aenschouwers.

Onder den eindeloozen lichttunnel krielt en krioelt eene blyde volksmenigte, die alle oogenblikken hare verwondering door jubelkreten uitboezemt. Het is er zoo licht en zoo helder, dat men op zeer verre afstanden zyne vrienden kan erkennen; en, onder de begoocheling van het phantastisch schouwspel, haest zou gaen denken dat het volle dag is. Het gezigt verbystert op de tinteling van dien vloed diamanten, smaragden, safieren, robynen en topazen, die langs alle kanten, by duizenden te gelyk, den blik treffen; men wordt duizelig van al het geflikker, het geglinster, het gevonkel..... er zyn geene woorden om uit te drukken wat men ziet.

Prachtvol, ryk en tooverachtig is hier de verlichting. Waerlyk, de heer Beyaert van Brussel, die de schikking er van uitvond en bestierde, heeft getoond dat elke mensch die begaefd is met kunstgevoel en goeden smaek, op alles eenen stempel van grootschheid, van leven en dichterlyke schoonheid weet te drukken.

Wy zyn allengs, en schier zonder het te weten, tot aen den voet der helling afgezakt.

Ons omkeerende, om nog eens de oogen op het geheel der verlichting te rigten, worden wy op nieuw door verwondering getroffen. Nu zien wy, van onder naer boven, over het onmeetbare lichtwelfsel heen. De binnenvest tot aen de Schaerbeeksche poort schynt een brandende berg, van wiens rug een vlammende waterstroom in tintelende golven nederstroomt. Het is schoon, indrukwekkend en grootsch!

Wel zouden wy uren lang nog den verbaesden blik op het betooverend schouwspel gevestigd houden; maer de vermoeidheid overmeestert ons.

Keeren wy de Nieuwstraet in.

Hier is alweder iets prachtigs te zien. Tallyke luchters, uit kleurige ballons en vonkelend gebloemte, door kunstige handen saemgesteld, wiegelen liefelyk boven de straet en verspreiden een zoet en streelend licht.....

Daer zien wy de deur van ons gasthof! Het is reeds lang na middernacht. Onze afgematte leden roepen zoo hevig om rust en verpoozing. En nochtans er blyft ons noch veel schoons te zien. Men roemt de schitterende verlichting aen de wooningen van den hertog van Ursel, van den hertog van Arenberg, van den prins de Chimay, van den graef de Merode, van de Algemeene Maetschappy, van de Nationale Bank, en van de afgezanten der vreemde Mogendheden.

Ook over de verlichting der Oudekleerkoopersstraet spreekt men met grooten lof.

Indien wy al deze byzondere verlichtingen moesten gaen bezigtigen, zouden wy welligt nog twee uren lang rond te wandelen hebben. Onmogelyk!

De poort van ons gasthof staet nog open als in vollen dag. Treden wy er binnen.....

Digitized by Google

VI

DERDE DAG.

Buiten het muziek-concerto, in de Warande, dat heden, gelyk de twee vorige dagen, ten tien ure wordt gegeven, zal er dezen morgen niets byzonders geschieden.

Maer, biedt het programma geene ambtelyke vermakelykheden aen, er is echter nu in Brussel wel iets te zien dat insgelyks zyne schoonheid heeft

Gaet naer de poorten, het is eveneens naer welken kant, gy zult overal eenen vloed van menschen de stad zien binnenstroomen; en, zoo verre als groote wegen en mindere paden, nog zigtbaer, door voorgeborgten en velden zich verlengen, zal uw oog eene onafgebrokene schaer van nieuwe bezoekers ontwaren. Zoo duert het sedert het eerste morgendlicht, en het zal niet ophouden tot verre in den namiddag; want al deze lieden, die hunne dorpen, zelfs van vier of vyf uren in het ronde, hebben verlaten om den grooten *ommegang* te zien, weten wel dat hy de gansche stad zal doorkruisen en slechts tegen den avond naer zyne bergplaetsen zal terugkeeren.

By de statien der yzeren wegen is er eene onbeschryvelyke beweging. Gedurende den nacht zyn alle beschikbare rytuigen naer de groote steden, ja, tot aen de uiteinden des lands gevoerd; nu volgen verwonderlyk lange togten elkanderop, zetten hunne lading op den grond der hoofdstad

Digitized by Google

PRACHTWAG

Digitized by Google

VAN LUXEMBURG

Digitized by Google

af, en vertrekken weder zonder eenige verpoozing, om nieuwe scharen reizigers te gaen halen.

Wat men nu bemerkt, is het overgroote getal der waggons in de togten, en de opvallende meerderheid der arbeiders, dorpelingen en kleine burgers, in de menigte die onophoudend uit het statie-gebouw in Brussel vloeit.

De reden daervan is gemakkelyk te begrypen. Langen tyd vóór dat de verjaringsfeesten zouden gevierd worden, besloot, om zoo te zeggen, iedereen in België tot eene reize naer de hoofdstad; — maer, kunnen velen eenen enkelen dag aen hunne gewoone bezigheden of pligten ontnemen, weinigen zyn er, die dry dagen mogen afwezig blyven. Dit is bovenal eene waerheid voor de geringe burgery, voor de landbouwers en voor het arbeidend gedeelte der natie.

Welken der dry feestelyke dagen zou dan het volk tot zyne vaderlandsche bedevaert naer Brussel uitkiezen? Geen twyfel kon daerover bestaen.

De *ommegangen* maken deel van onze nationale overleveringen en behooren, in België, sedert eeuwen tot de meestgeliefde volksvermaken. Schier al andere feestelykheden worden binnen de muren van een gebouw gevierd, of, geschieden zy onder de opene lucht, dan blyft de menigte er van verwyderd door de geringe uitgestrektheid der plaets of door den toevloed der ambtelyke aenschouwers. De *ommegang* integendeel ontplooit zyne pracht op markten en straten, hy wandelt voort als een levend schouwspel, verandert alle oogenblikken van tooneel, en gaet zelf de duizende aenschouwers te gemoet die op zyne baen staen geschaerd. Zoo wordt hy wel zeker door iedereen, zoo wel door armen als door ryken, door kleinen als door grooten, met evenveel gemak en evenveel vermaek gezien.

Het volk erkent dankbaer dat hier geene voorregten hem in den weg staen; en het bemint den *ommegang* als een schouwspel dat wel degelyk tot zyn vermaek is ingerigt.

Voeg daerby dat de zon dezen morgen in vollen glans is opgestaen, en zy nu aen eenen diep blauwen hemel schynt, waerop geen het minste wolkje te bespeuren is.

Geen wonder aldus dat tusschen de bezoekers, die sedert dry dagen de straten van Brussel vervullen, nu eene ontelbare menigte arbeidslieden, buitenmenschen en geringe burgers zich komt mengen, en, om zoo te zeggen, door hare meerderheid bezit neemt van de hoofdstad; want heden is het de dag des volks: buiten den ommegang zal er nog het feestelyk vuerwerk te zien zyn, dit ander schouwspel waervan niemand uitgesloten blyft.

Ook, hoe nu een denkbeeld gegeven van de krielende menschenzee, die hare golven over markten en straten heenrolt, en bruist en gonst dat de lucht boven de stad ervan ontsteld schynt? Was de volksvloed gedurende de twee vorige dagen wonderlyk, nu is hy ontzettend en onbeschryvelyk. — Het is een uer geleden, dat wy den Magdalenen-steenweg opklommen en door de menigte poogden heen te dringen. Onmogelyk! de afdalende stroom woelde ons terug met onweêrstaenbare kracht. Wy werden verpligt, in de volksscharen de plaetsen af te spieden, waer zich eene tegenovergestelde beweging, als eene weêrty, in den stroom vertoonde; en zoo geraekten wy toch eindelyk, gekneusd, half gepletterd en gansch duizelig, aen den ingang der Koninklyke plaets.

Hier zagen wy eene boerendochter die, als bevreesd of verbaesd, aen de zyde harer moeder ging en, met wydgeopende oogen, haren blik naer beneden, over den Berg van 't Hof en over de wemelende schaer, gerigt hield. « Ach, moeder, riep zy, de handen in de hoogte heffende, ach moeder, ik wist niet dat er zoo vele menschen op de wereld waren! »

Wy lachten, even als de omstaenders, by de eenvoudige uitroeping der maegd; ons trof zy eventwel als de vertaling van den indruk, door het verbazend gekriel der menigte op een eenvoudig gemoed gedaen.

Naermate echter het middaguer nadert, vermindert de vloed des volks in het binnenste der stad. Meest al de vreemde bezoekers begeven zich naer de binnenvesten, en scharen zich daer nevens de baen welke de ommegang zal volgen. Maer, alhoewel deze breede wandelingen, van binnen en van buiten, op schier een half uer lengte, bezet zyn met eene diepe schaer menschen, blyven alle straten waer de ommegang zal doorryden, vervuld met volk; en geen venster is er, of het toont aenschouwers die zich in zyne opening verdringen.

Wat ons betreft, wy hebben eene toegangkaert voor het trapgestoelte op de Paleizen-plaets. Haesten wy ons naer dien kant. De ommegang moet reeds uitgegaen zyn. Wel is waer dat hy, om van de Laeken-poort tot voor 's Konings paleis te komen, nog al wat tyds zal behoeven; maer het

Digitized by Google

volksgedrang mogt later ons beletten tot de voorbehoudene plaetsen te naderen.

De breede Paleizen-plaets is overdekt met wachtende aenschouwers. Onder den Vryheidsboom, nu als een reusachtige bloemtuil opgesierd, speelt een talryk krygsmuziek de meestbekende volksliederen. Op het balkon van 's Konings paleis vertoonen zich vreemde afgezanten, generaels en hoogere officieren van het Hof, die vermaek schynen te scheppen in het beschouwen der blyde menigte, welke daer beneden krielt en juicht.

Na lang, zeer lang wachten, verneemt men de vreugdekreten des volks uit de verte, die eerst als een schier onvatbaer gebruis, allengs echter meer en meer duidelyk, tot op de Paleizen-plaets hergalmen. De ommegang nadert ; men ziet reeds tusschen de boomen der Warande, de glinstering van het goud en zilver aen de prachtige wagens; men hoort de zonderlinge toonen van middeleeuwsche bazuinen en onbekende speeltuigen; men voelt den grond daveren onder den stap der talryke peerden in den stoet.

De Koning verschynt op het balkon des paleizes; nevens Zyne Majesteit schikken zich onze Prinsen en Princessen, alsook HH. KKon. HH. de hertog van Saksen-Coburg-Gotha en prins Georges van het Koninklyk Saksen.

Eene langdurige toejuiching begroet den geliefden Koning en zyn doorluchtig huisgezin.

Na een krygsmuziek, dat den historischen stoet voorafgaet, vertoont zich de eerste praelwagen op de Paleizen-plaets.

Het is de wagen der provincie Limburg, volgens eene teekening van den heer Hendrickx opgebouwd. Hy verbeeldt een middeleeuwsch kasteel met vier torens. In het midden dezer sterkte, en boven hare wallen, staen zes gespierde krygslieden, aen hunne kleederdragt voor frankische weermannen erkennelyk. Zy heffen eenen hunner oversten op eenen breeden schild in de hoogte, en toonen hem den volke.

Het is zoo dat onze voorouders, de Franken, hunne hertogen of koningen uitriepen en inhuldigden. De trotsche krygsman, die hier met de spies in de hand op den schild wordt verheven, is Hlodio, die, van uit Limburg, zyne overwinningen op de Romeinen tot de stad Doornik uitstrekte, en vader was van den beruchten Hlodwig (Clovis), den eersten koning van Frankryk.

De peerden, voor dezen wagen, worden geleid door krygsgevangen Romeinen, nevens welke eenigen der eerste belgische helden, als Ambiorikx, Bodwognat, Indutiomar en anderen, met fieren blik voortstappen.

Het achterste gedeelte des wagens herinnert ons aen de verhuizing der overwinnaers naer de meer zuidelyke streken van Gallië. Men ziet er frankische vrouwen en kinderen, in eene soort van veldhut, bezig aen huishoudelyken arbeid; en, daer achter, eene kudde hoornvee, die door de prikkels der schalken of dienaers wordt voortgestuwd.

Dit tafereel is ernstig en somber van toon; maer het treft door zyne waerheid, en geeft een juist denkbeeld van die eerste tyden onzer geschiedenis, alswanneer onze vrye en dappere vaderen nog alle pracht en verfyning afwezen, als oorzaken der verzwakking van den menschelyken moed.

De zinnebeeldige voorstelling der provincie Limburg rydt langzaem voorby het paleis.

Op eenige stappen afstand nadert een talryke stoet, die glanst van rykdom en van pracht. Het is de praelwagen der provincie Luxemburg, en het gevolg van Godfried van Bouillon, den kristen held, die ten jare 1099, aen het hoofd zyner belgische wapenmakkers, de heilige stad Jerusalem veroverde.

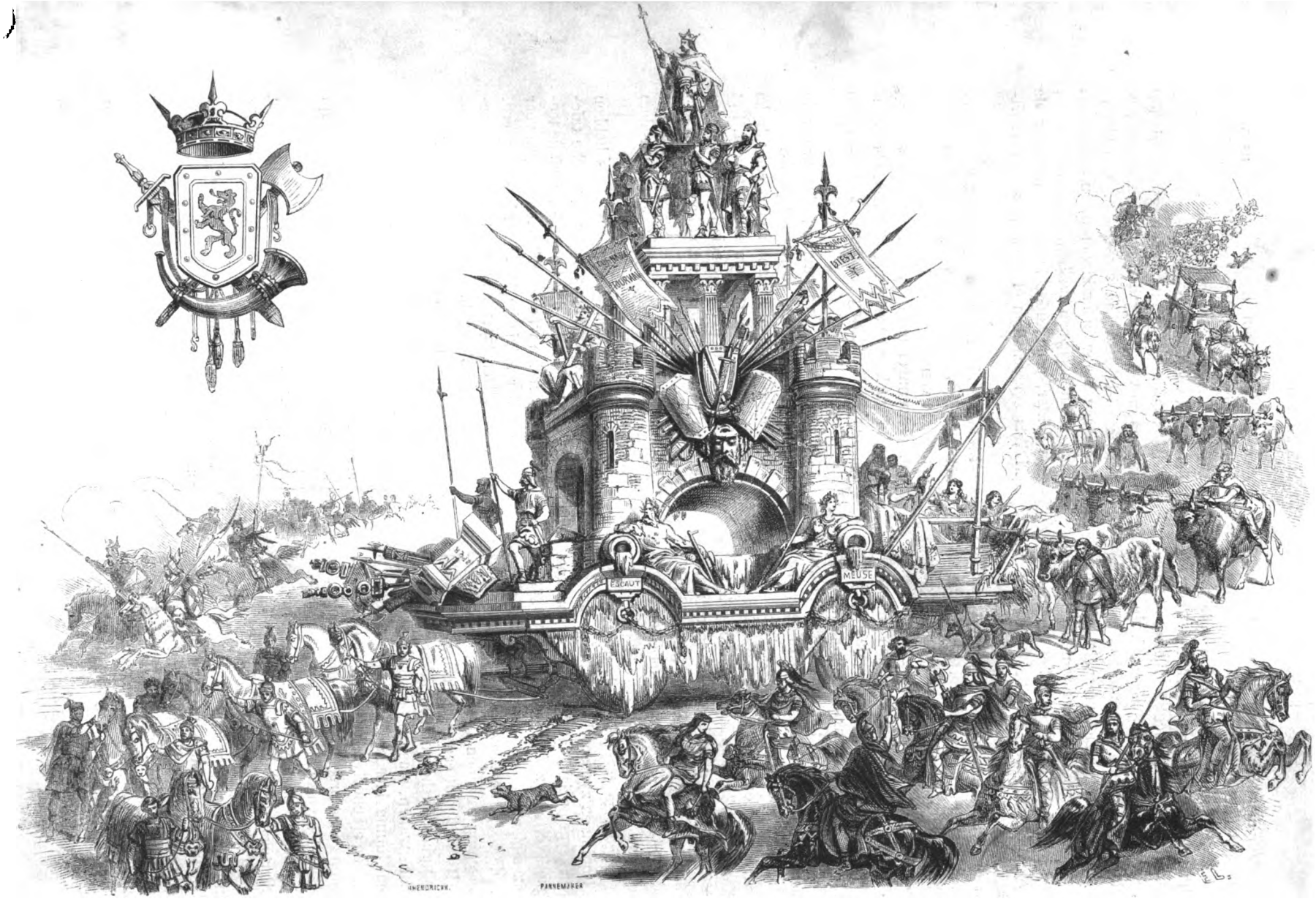
De heer Victor Lagye, dien wy reeds hebben genoemd als de schilder van het grootsche tafereel in den praelboog der Koningin, heeft de teekeningen voor den wagen van Luxemburg en voor den stoet der belgische kruisvaerders geleverd. Dit ware alleen toereikend om te doen vermoeden, dat Luxemburg in den nationalen ommegang weerdiglyk zal vertegenwoordigd zyn.

Poogen wy de schepping van den heer Lagye zoo goed mogelyk te beschryven.

Zy heeft eene drydubbele beteekenis, en verpersoonlykt de meest bergachtige en boschryke provincie onzes lands, door dry harer byzonderste kenmerken, namelyk : de jagt, haren apostel en patroon St-Huibrecht, en den ouden roem die haer bestraelt, sedert de geboorte van den grooten Godfried op haren grond.

Vóór den stoet loopen een vyftigtal afgerigte honden, geleid en bewaekt door jagers te peerd, die by poozen den aenval op hunne hoorns blazen en de honden een kortstondig geblaf van drift en ongeduld ontrukken. Daer nevens ryden prachtig gekleede edelvrouwen, met den valk op de hand,

Digitized by Google

Prachtwagen van Limburg.

Digitized by Google

Prachtwagen van Henegouwen.

Digitized by Google

zoo als zy in de middeleeuwen hunne echtgenooten ter jagt vergezelden.

De peerden, voor den praelwagen, zyn zes in getal; de twee eerste zyn bedekt met vellen van wilde dieren : zy verbeelden de Jagt in de vroegste tyden onzer geschiedenis; — de twee volgende zyn ryk versierd met dekkleederen van fluweel en gouden laken en voeren kleurige vederbossen op het hoofd ; zy verbeelden de jagt in de middeleeuwen; — de twee laetste dragen eenen eenvoudigen zadel en toom : zy verbeelden de Jagt op onze dagen.

Nevens elk koppel peerden stappen leiders, in de kleeding van het tydstip waertoe zy behooren.

De wagen is eene rots, waerboven eene kapelle van bronzen loofwerk zich verheft; in deze kapelle ziet men een zilveren standbeeld van St-Huibrecht, patroon der jagt in het algemeen en der provincie Luxemburg in het byzonder. De heilige heft de handen ten hemel en schynt de bescherming des Heeren over België te roepen.

Dit beeld is het werk van den talentvollen kunstenaer Jan Van Arendonck, van Antwerpen, aen wien men de gedenkteekens ter nagedachtenis van Willems, te Bouchout, en van Ledeganck, te Gent, is verschuldigd.

In het midden van den wagen zitten eenige choorknapen, die wierook branden in zilveren vaten, en de kapelle des heiligen met geurige wolken omringen. Meer naer voren, jonge lieden en maegden met de kenteekenen des Landbouws en der Nyverheid. Gansch vooraen, op een verheven voetstuk, dat gevormd is uit gebeeldhouwde kenteekenen der Jagt, staet een mannelyk zinnebeeld der Jagt zelve. Het voert eenen stalen helm met vergulde hertshoornen, is zeer zonderling en prachtig uitgedost, en zwaeit eene kostelyke zyden bannier met het wapenschild van Luxemburg.

In de zyde van den wagen zyn vier keurig geschilderde tafereelen geplaetst; deze verbeelden byzondere feiten uit de geschiedenis van Luxemburg, namelyk : de dood van Indutiomar, 53 jaer voor de geboorte Christi; de krooning van Hendrik IV, graef van Luxemburg, als keizer, in 1308; de heldenmoed van Jan de Blinde, graef van Luxemburg en Braband, in den veldslag van Cressy in 1346; en Wenceslaus I, hertog van Luxemburg en Braband tot het jaer 1383, voorgesteld als dichter en minnezanger.

Deze tafereelen zyn geschilderd door de heeren Taeymans, van Brussel, en Henri Brown, van Antwerpen.

Het gansche lichaem van den wagen is versierd met vooruitstekende hoofden van wilde dieren die in de wouden van Luxemburg woonen. Deze kenteekenen der Jagt zyn, zeer kunstig en met eene eigenaerdige stoutheid, gebeeldhouwd door den heer Van den Dries, van Antwerpen, een jong kunstenaer wien eene schoone loopbaen schynt voorbestemd.

De algemeene sieraedschildering van den luxemburgschen wagen is uitgevoerd door den heer Luc Schaefels, van Antwerpen, die sedert lang, door schoone werken in dit vak, zich heeft weten te onderscheiden.

Van wederzyde des praelwagens daelt een ryke lambrekyn van groen fluweel, met gouden boordsels en door gouden koorden opgetrost.

Onmogelyk is het, al de bediedenissen uit te leggen, waermede de heer Lagye tot de minste versierselen zyner schepping heeft bezield; gansch zyn werk schittert van wapenschilden, even als in vroegere eeuwen, op glansende zyde met goud, zilver en lazuer geborduerd; daer tusschen wentelen, in kunstige slingeringen, festoenen van frisch gebloemte; — en, wanneer men, na eenen blik op al de byzonderheden te hebben geworpen, weder het oog naer de kapelle verheft, en daer het zilveren standbeeld van St-Huibrecht, tusschen wolken wierook, onder het zonnelicht ziet glinsteren, dan ontrukt het schoone vertoog ons onwillig eenen kreet van bewondering, en men stemt gereedelyk in met het volk dat den wagen van Luxemburg, wyl hy voorbyrydt, hartelyk en luidruchtig toejuicht.

Maer wy hebben de samenstelling van den heer Lagye slechts ten halve gezien : daer nadert Godfried van Bouillon, als koning van Jerusalem, gevolgd door zynen hofstoet en door de vermaerdste zyner belgische wapenmakkers. Zy zyn allen te peerd gezeten, en ongeveer ten getalle van vyftig.

Vooraen rydt eene bende wapenboden, die een middeleeuwsch krygslied blazen, op klaroenen en bazuinen van overouden vorm en vreemden toon.

Daerna komt een troep ridders met blinkende helmen, glinsterende ringkolders en reusachtige zweerden.

Het zyn : Adalberon, van Luxemburg, die voor Antiochië, in 1098, sneuvelde; Conon van Mont-

Digitized by Google

aigu en zyne twee zonen, die in het heilig land zich onderscheidden door hunne dapperheid; Herebrand van Bouillon, die reeds voor de inneming van Jerusalem op het slagveld was gevallen; Fulcher van Bouillon, die door zyne vrouw naer Palestina werd vergezeld en zich veel roem verwierf.

Dan volgen dry dienaers des konings, waervan de eene zynen helm draegt, de andere zyn zweerd en de derde de kroon.

Nu nadert Godfried van Bouillon, bedekt met eenen mantel van gouden laken, die tot achter zyn peerd nederhangt; een vorstelyk hoofdsieraed van plat goud en vonkelend gesteente omvat hem den schedel; in de eene hand houdt hy den wereldbol, teeken zyner heerschappy over het verloste Palestina, in de andere den ryksstaf. Geheel zyne kleeding is versierd met borduersels van goud en zilver; gansch het getuig zyns peerds schittert van gulden loofwerk en gesteenten. De koning van Jerusalem is zoo kostbaer uitgedost, met echte stoffen waerop de versierselen waerlyk met de hand zyn geborduerd, dat de rykdom zyner vorstelyke prachtkleedy de algemeene verwondering opwekt.

Onmiddellyk achter Godfried van Bouillon verschynt een troep ridders, ongetwyfeld hoogere oversten der belgische krygsbenden in het heilig land; hunne helmen hebben zonderlinge gedaenten, en voeren zwanen, pauwenpluimen of zwynshoofden tot wapenteekenen; op hunnen rug hangen groote beukelaers: zy zwaeijen, aen de schacht hunner speeren, bannieren van zyde, waerop het roode kruis der kristen helden is geborduerd.

De stoet wordt gesloten door de hofdienaers des konings: Josfried en Stabulo, zyne kamerlingen; Rudolf en Adelbold, zyne vertrouwelingen; Winrik en Rothard, zyne schenkers; Baudri, zyn kok; en nog vele anderen, wier namen de geschiedenis, met den roemryken naem van Godfried, heeft bewaerd.

De stoet van Luxemburg onderscheidt zich niet alleenlyk door den ongewoonen rykdom der kleederdragten en wapens; maer nog meer door hunne geschiedkundige juistheid. Alle helmen, alle ringkolders, alle schilden, alle wapens zyn hier van echt metael, gekozen uit 's lands kostbare verzamelingen, of opzettelyk gemaekt naer teekeningen uit de oudste en echtste bronnen.

Wanneer men den wagen van Luxemburg en den langen stoet die hem volgt ziet voorbygaen, denkt men zich hertooverd in de middeleeuwen, welke ons nu als tyden van verdrukking en duisternis toeschynen; doch die voorwaer ook wel hunne poëzy en hunne grootschheid hadden.

Het vereert den heer Victor Lagye, dat hy dit gedeelte onzer geschiedenis met zoo veel trouw, zoo veel kunde en zoo veel dichterlyk gevoel heeft weten te doen herleven; en wy wenschen de provincie Luxemburg van harte geluk, dat zy zulk een uitmuntenden kunstenaer heeft gekozen om haer roemryk verleden in den nationalen stoet te verbeelden....

Na Luxemburg komt Henegouwen; en, het is wel veel zeggen, de oude waelsche provincie spreidt niet minder rykdom, niet minder schoonheid ten toon.

Zy vertoont, op eenen luisterlyken wagen, Baudewyn van Henegouwen, die, in 1204, tot keizer van Constantinopelen werd gekroond.

Deze wagen is eene vesting in romaenschen styl, waervan de strenge lynen worden gebroken en verzacht door glansende sieraden van bonte tapyten, wapentrossen, en festoenen van gouden loover en zilveren gebloemte. In het diepe des wagens verheft zich de koepel der St-Sophia-kerk te Constantinoplen, waer Baudewyn's krooning geschiedde.

Gansch vooraen staet eene jonge maegd, als zinnebeeld van Henegouwen; zy voert het zweerd der regtveerdigheid en toont de oorkonde der vryheden, in 1200, door Baudewyn aen Henegouwen verleend.

Op een verheven gestoelte zit Baudewyn met de keizerlyke kroon op het hoofd en den ryksstaf in de hand. Zyne kleedy is kostbaer boven alle verbeelding. Nevens hem bevinden zich: zyn dappere broeder Hendrik van Henegouwen; Jacob II van Avesnes, een zyner heldhaftige krygsmakkers; de graef van St-Pol, zyn konstabel; en Conon van Bethune, de dichter. Allen zyn in schitterende hofkleedy.

Verder is het midden van den wagen ingenomen door een groep van kruisvaerders en hooge hofdienaers, waeronder de meesten helmen en ringkolders van goud en zilver dragen.

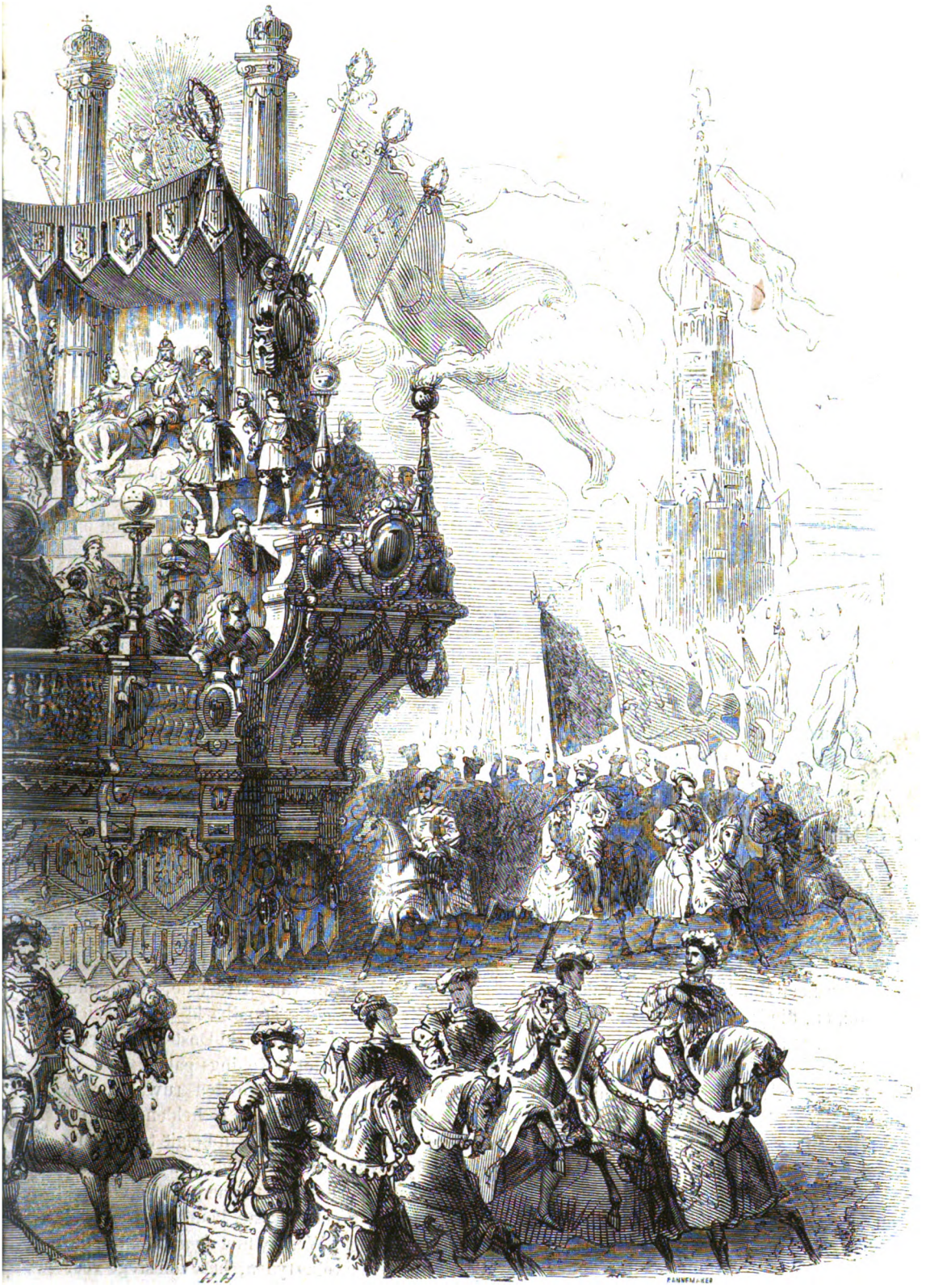
Deze schoone wagen is voorafgegaen door eenen stoet van zestig *minstrelen* of middeleeuwsche dichters, allen met verschillende oude speeltuigen in de hand. Tusschen hen is er een, die met meer pracht dan zyne gezellen is uitgedost en hun

Digitized by Google

PRACHTWA

Digitized by Google

VAN BRABAND.

Digitized by Google

overste en leidsman schynt. Wy weten dat onder deze middeleeuwsche kleeding zich een onzer verdienstelykste toonkunstenaers verbergt.

Vóór het paleis houden de zestig minnezangers stil, en schikken zich onder het balkon, van waer het koninklyk huisgezin den stoet aenschouwt. Zy heffen welhaest een schoon en begeesterd danklied aen, en zingen met zoo veel eenheid en kracht, dat de oude minstrelen, voor iedereen, in eene welgeoefende choormaetschappy veranderen.

Het gezang werd voor deze gelegenheid getoonzet door den heer Jules Denefve, op verzen van den heer Auguste Daufresne, gevoelvol dichter en moedig officier der jagers te peerd.

Het loflied der minnezangers schynt Zyne Majesteit en het koninklyk huisgezin zeer te behagen; en nauwelyks verzwinden de laetste toonen over de Paleizen-plaets, of het volk werpt, ten teeken van goedkeuring en vreugde, eenen magtigen roep van : Leve de Koning! in de lucht.

De henegouwsche minstrelen schikken zich weder in den stoet, en haesten zich voort om voor een nieuw schouwspel plaets te maken.

Daer nadert de wagen der provincie Namen! Hy is voorafgegaen door eenen stoet van een veertigtal ruiters, welke in dry benden zyn verdeeld. In de eerste ryden advatische krygslieden, germaensche oversten en ridders uit de vroegste tyden der middeleeuwen; in de tweede bemerkt men Jan I, graef van Namen, vergezeld van ridders en wapenlieden der XIVe eeuw, met bannieren aen hunne lansen; de derde is samengesteld uit oversten en soldaten in de kleedy der waelsche hulptroepen, die, in 1620, onder bevel van graef de Tilly, zich in den slag van Praeg door hunne onversaegdheid deden opmerken.

Al deze ruiters zyn kostbaer uitgedost: hunne kleederdragt is, volgens geschiedkundige bronnen, ontworpen door den heer Marinus, bestierder der akademie van Namen, die insgelyks de teekeningen voor den praelwagen leverde.

Deze wagen is een ongemeen groote en breede toren, als een belfroot met kanteelen en schietgaten, en verbeeldende de gemeentemagt in de middeleeuwen. Boven op den toren is een fraei geschikte vaendeltros. Op de vaendels, ten getalle van tien, pryken de wapenschilden der voornaemste gemeenten der provincie Namen: Dinant, Bouvignes, Gembloers, Fosses, Andenne, Couvin, Walcourt, Ciney, Rochefort en Philippeville.

Een groote standaerd, die boven de vaendels uitsteekt, voert het schild der stad Namen met haren ouden krygsroep : *Namur pour la vie!* (Namen voor het leven!) De beide nederhangende punten van den standaerd dalen op den grond achter den wagen, en worden gedragen door twee burgemeesters van Namen, in kleedy der XVIIe eeuw.

Voor den toren is een kostbaer behangsel van rood fluweel met glinsterende franjen aengebragt, waerop, in gouden letteren dit opschrift uitblinkt : *Aen Leopold den Wyze, de provincie Namen uit dankbaerheid.*

Aen den voet des torens zitten dry maegden : de eene verbeeldt de stad Namen; over haer wit gewaed hangt een breede mantel van rood fluweel; een naekt zweerd blikkert in hare regter hand. Nevens haer en een weinig lager, ziet men de zinnebeelden der Samber en der Maes, eenen ouden gryzen man en een liefelyk jong meisje, beide zittend tusschen lisch en riet, met de hand aen een gulden schiproer en rustend op eene vaes waeruit golvend water stroomt.

Meer naer voren op den wagen zyn persoonen geschikt, in kleedy van verschillende tydvakken; zy verbeelden eenige der voornaemste gemeenten, namelyk : voor *Andennes,* de heilige Begga; voor *Dinant,* de burgemeester Jean de Guérin; voor *Gembloers,* de beroemde kronykschryver Siegebert van Gembeloers; voor *Bouvignes,* Pierre de Harroy; voor *Walcourt,* Philips de Edele, die deze gemeente in 1196 met vryheden begiftigde.

Het onderste gedeelte van den wagen is behangen met rood fluweel. Veelvuldige wapenschilden, jaertallen en opschriften versieren zyne twee zyden.

Maer wat doet eensklaps het gejuich der blyde menigte in de hoogte stygen? Wien wordt de geestdriftvolle welkomgroet toegestierd?

Ah, daer is Jacob van Artevelde, de groote burger! Zyn reusachtig standbeeld verheft zich boven den wagen der provincie Oost-Vlaenderen en nadert langzaem tot 's Konings paleis.

De menigte herkent den ouden ruwaert van Vlaenderen, die wonderen van heldenmoed en wysheid deed, om de vryheid in België tegen hare ontzaggelyke vyanden te verdedigen.

Zoo indrukwekkend moet zyne gestalte wel geweest zyn, zoo grootsch zyne houding, zoo edel en fier zyn gelaet! Was hy niet *de wyze man,* die alleen, in gevaervolle tyden, het volksregt voor

Digitized by Google

eenen beslissenden ondergang behoedde? Verhief hy zyn vaderland niet tot het toppunt van roem en voorspoed? Verbaesde hy niet de natien en de vorsten door zyne wysheid en zynen onplooibaren heldenmoed? En, indien de liefde tot vryheid en volksregt nog zuiver met het bloed in onze aderen rondvloeit; indien deze nationale geest ons heden tot het bezitten en vreedzaem genieten dier vryheden en regten bekwaem maekt, wie zou durven zeggen dat wy dit geluk niet grootendeels verschuldigd zyn aen Jacob van Artevelde, aen hem die ons het vaderlyk erfdeel behield, en, als martelaer der vryheid, zyn bloed ten voordeele der nageslachten vergoot?

Het volk weet het wel; en, juicht het nu met vrolyk handgeklap, het is niet alleen om zyne bewondering over een schoon kunstwerk uit te drukken; neen, het begroet ook dankbaer den man, wiens nagedachtenis, uit de middeleeuwen, als het ware beeld van het belgisch volksdom, ons tegenblinkt.

Rondom Jacob van Artevelde, op de vier hoeken van den praelwagen, staen nog vier schoone beelden : een schepen *van den ghedeele* van Gent; een schepen *van der keure;* een deken der neeringen, en een deken der gilden. Op de zyden des wagens heeft men, zinnebeeldiger wyze, het beroemd verbond herinnerd, dat, in 1339, tusschen Vlaenderen en Braband tot gemeene verdediging werd gesloten; alsook de opbouwing van het Belfroot van Gent, waerin men de oorkonden der gemeenteregten en volksvryheden opgesloten hield en bewaerde.

Buiten eenige wapenschilden zyn er geene veelkleurige versierselen aen dezen wagen; hy schynt, zoo wel als de ontzagwekkende beelden die hy voert, geheel uit brons gegoten, en doet door zyne ernstigheid, door zyne strenge kunstvormen en zyn grootsch voorkomen, eenen onbeschryvelyken indruk op het gemoed des volks.

Deze wagen werd uitgevoerd naer teekeningen der heeren Canneel en Pauli; de beelden zyn gebyteld door Devigne-Quio; de schildering is van de gebroeders De Vriendt. De teekeningen der kleederdragten zyn geleverd door Felix De Vigne, den geleerden opsteller van het nuttig en schoon werk *Vade mecum der schilders.*

Met het oog onafkeerbaer op den beruchten ruwaert gevestigd en op den glorieryken standaerd van Vlaenderen, dien hy zoo trotsch aen de menigte toont, zouden wy welhaest onopgemerkt de andere vlaemsche helden laten voorbygaen, die voor en nevens den wagen statig voortstappen.

Eerst ziet men dry middeleeuwsche bazuinblazers te peerd; dan komen de volgende persoonen, wier namen in 's lands geschiedenis roemryk staen vermeld : Segher de Courtrazyn, schoonvader van Artevelde; Willem Wenemare, die sneuvelde in den slag van Deynze, ten jare 1325; Simon van Mirabel, ruwaert van Vlaenderen, in 1340; Pieter van den Bossche, dapper gentsch kapitein en hardnekkige verdediger der vryheid; Philips van Artevelde, zoon van den grooten Jacob, gesneuveld op het slagveld te Roosebeke, in 1382; Jan Borluut, die, als overste der Gentenaers, in den slag der Gulden Sporen streed; Frans Ackerman, een held die geene gevaren vreesde, en zyne uitgeputte stadgenooten, zelfs in den schrikkelyksten hongersnood, tot onplooibare hardnekkigheid voor het behoud der vryheid aenvuerde.

De wagen der provincie Oost-Vlaenderen is bespannen met acht ryk bekleede peerden; de voerlieden zyn *witte kaproenen,* eene soort van vrywillige krygslieden, die onder Jacob van Artevelde menig bewys van onversaegdheid gaven.

Achter den wagen volgen de vaendeldragers der beroemde broederschappen van St-Joris, van van St-Sebastiaen, van St-Michiel en van nog eenige andere gentsche gilden.

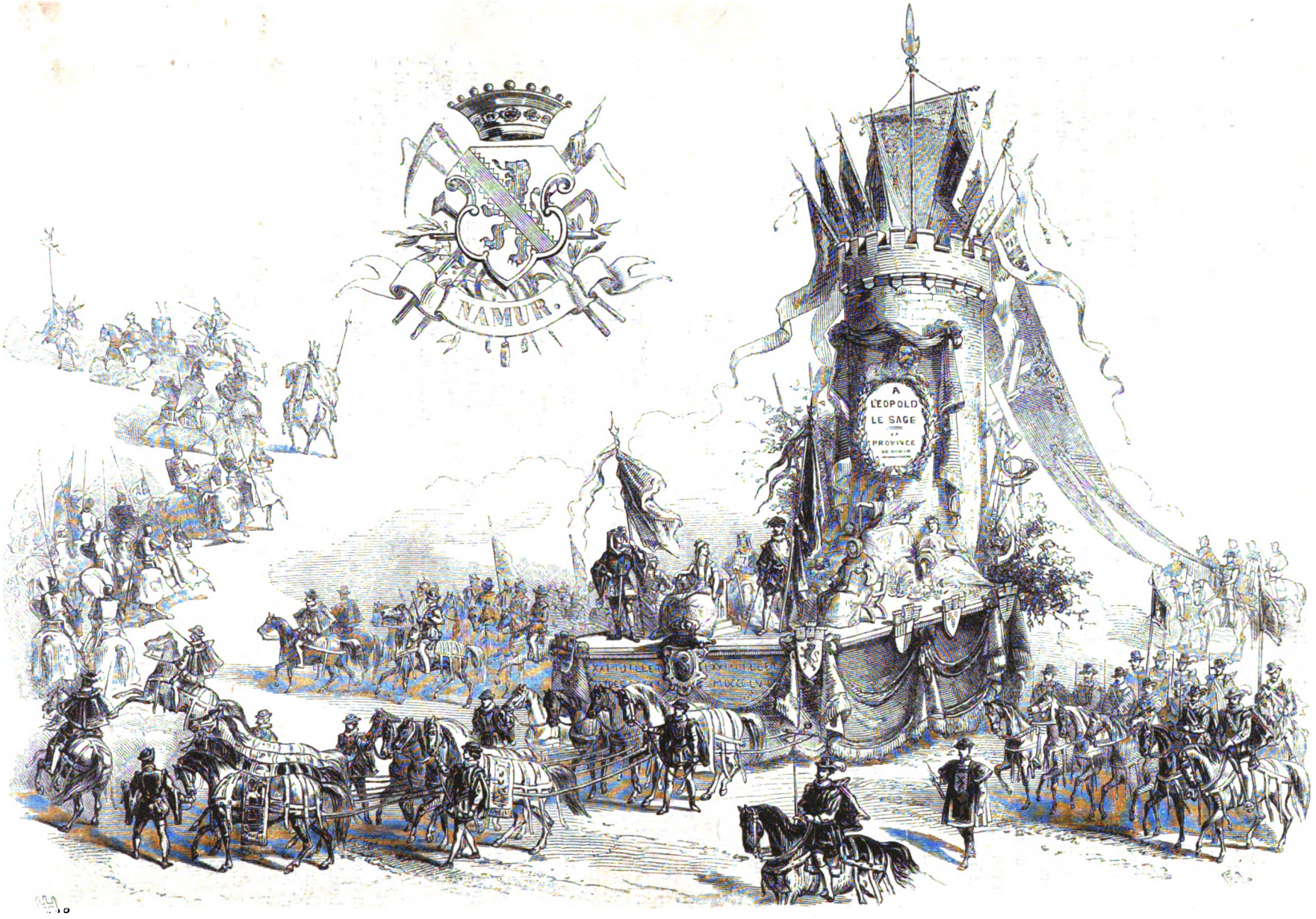
Artevelde verwydert zich langzaem : men volgt echter nog lang het ontzagwekkend beeld met den blik, — tot dat eensklaps eene vreemde en verrassende muziek uit de verte over de Paleizenplaets galmt.

Daer is Brugge, de oude hoofdstad van West-Vlaenderen! Zy ook heeft een grootsch en roemryk verleden. Wat zal zy uit hare schitterende jaerboeken ons vertoonen? Gent heeft de grootschheid en de magt der burgery en des volks verbeeld, Brugge zal den luister en de magt der vorsten en der ridders verbeelden.

De provincie West-Vlaenderen heeft geenen praelwagen gebouwd; maer zy heeft eenen wonderlangen stoet van ruiters gezonden, die onbeschryvelyk prachtig zyn uitgedost, en, in het verschiet, zich voordoen als een leger van middeleeuwsche vorsten, glinsterend van kostbare gesteenten en van goud.

Door het gezigt van dien verbazenden rykdom verrukt, begroet de menigte den stoet van West-Vlaenderen met kreten van bewondering en blydschap.

Digitized by Google

Prachtwagen van Namen.

Digitized by Google

Prachtwagen van Gend.

BIBL. UNIV. GENT

Digitized by Google

De vorsten en ridders, gansch in rood fluweel gekleed, met wyde mantels en zonderlinge kaproenen, volgens de kleederdragt van den burgondischen tyd, vertoonen de leden der beroemde orde van het Gulden Vlies, daer zy terugkeeren van een kapittel, te Brugge gehouden.

Het ware onmogelyk, by eene enkele beschouwing, de namen van al deze ridders te raden; maer wy benuttigen eene aenteekening, in vorm eener tabel, welke een vriend van Brugge dezen morgend ons ter hand stelde. Zy veraenschouwelykt de schikking en de volgorde van den luisterlyken stoet op de volgende wyze :

De standaerd van Vlaenderen.

—

Zes bazuinblazers en een keteltrommer.

—

Vier-en-twintig schildknapen te voet.

—

Ruiters bannieren drag. Burgondië. | Officieren van het Gulden Vlies. De schildknaep. De griffier. De schatmeester. De kanselier. | Ruiters bannieren drag. Vlaenderen.

—

Lothier. Hofjonker. | Ruiters. Jan van Roubaix. Roland van Uitkerke. Antonius van Vergy. David van Brimeu. | Holland. Hofjonker.

—

Braband. Hofjonker. | Zeeland. Hofjonker.
Antonius van Toulonjon. David van Brimeu.
Hugo van Lannoy. Jan van Tremouille.

—

Limburg. Hofjonker. | Namen. Hofjonker.
De graef van St-Pol. Antonius de Croy.
Jan de Tillers. Gilbertus van Lannoy.

—

Artois. Hofjonker. | Vriesland. Hofjonker.
Florimond van Brimeu. Graef van Meurs.
Pieter van Beauffremont. Willem van Weenen.

—

Graefschap van Burgondië. Hofjonker. | Salines. Hofjonker.
Philippus van Ternant. Jan de Croy.
Jan de Créquy. Jacobus van Brimeu.

—

Henegouwen. Hofjonker. | Mechelen. Hofjonker.
Reinier Pot. Baudewyn van Lannoy.
Petrus van Luxemburg. Jan van Luxemburg.

—

Hallebardier. | De bannier van den hertog van Burgondië. | Hallebardier.

—

Hallebardier. | Edelman, drager der hertogelyke kroon. | Hallebardier.
Edelman, drager van den staf.
Edelman, drager van het zweerd.
Edelman, drager van de hand der regtveerdigheid.

—

Hallebardier. Hallebardier. | Twee hofjonkers. Philippus de Goede, hertog van Burgondië. | Hallebardier. Hallebardier.

—

Hallebardier. | Twaelf hofdienaers. | Hallebardier.

Ruiters der lyfwacht. | De bevelhebber der lyfwacht. | Ruiters der lyfwacht.

—

Acht ruiters der lyfwacht.

Nauwelyks is het prachtig schouwspel der ridders van het Gulden Vlies voorby, of een gemor van bewondering doorloopt op nieuw de menigte en elk wendt de oogen naer het begin der Hertogelyke straet.

Daer verschynt een ontzaggelyk groot gevaerte, als een schip, en zoo hevig in het zonnelicht glinsterend, dat het gansch uit goud en zilver schynt gemaekt. Het is de wagen van Braband, eene schoone schepping van een talentvol kunstenaer, den heer Hendrickx van Brussel.

Na zoo veel rykdom en zoo veel wonderheden reeds te hebben gezien, was iedereen nieuwsgierig om te weten, hoe de provincie Braband en de hoofdstad in den nationalen ommegang zouden vertegenwoordigd zyn. By den eersten blik toch erkent men dadelyk, dat Braband een werk aenbiedt dat zyner weerdig is en voor het prachtigste en schoonste niet hoeft te wyken.

De praelwagen van Braband verbeeldt het tydvak van keizer Karel V, en heeft de gedaente van een groot schip.

Aen den voorsteven bevinden zich twee gebytelde beelden der Faem met eenen versierden band, waerop de nuttigste uitvindingen der XVIe eeuw worden herinnerd.

Daer achter vier vrouwen, als zinnebeelden van Europa, Azië, Afrika en Amerika, houdende tot kenteekens de verschillende voortbrengsels dezer werelddeelen.

Op het dek ziet men de beroemde mannen, die België in de eerste helft der voormelde eeuw hebben verheerlykt. Hunne namen, op sierlyke schilden in gulden letteren prykend, zyn de volgende : Vesalius, Dodonæus, Mercator, Ortelius, Divæus, Plantyn, Roland de Lattre, Van Orley, Frans Floris, Quinten Matsys, Lambert Lombard, Breughel en Coxien.

In het diepe des wagens verheft zich de troon

Digitized by Google

van keizer Karel, waervoor twee schoon gebytelde belgische leeuwen wakend nederliggen. Op den troon is de beruchte keizer gezeten, tusschen Magareta van Oostenryk, zyne moei; Margareta van Parma, zyne dochter; en Philips II, zynen zoon en erfgenaem.

Ter zyde des vorsten staen de beroemdste staetsmannen zyns tyds.

De troon heeft de gedaente van een halfrond, waervan het verhemelte gesteund is door de kolommen van Hercules, met 's keizers bekende zinspreuk *plus ultra*, en het stralend zonnebeeld, bediedende dat de zonne nooit onderging over de uitgestrekte bezittingen van den magtigen vorst. Nevens den troon staen de voornaemste oorlogsmannen, die zich in de krygstogten van keizer Karel hebben beroemd gemaekt; op sierlyke vaendeltrossen leest men de woorden Pavia, Roomen, Tunis en Crespi, die vier zegeryke veldslagen herinneren.

De achtersteven is gesteund door eenen reusachtigen triton of zeegod, die in eenen kreukelhoorn blaest en twee woeste zeepeerden ment. Rondom aen de zyden des wagens zyn een dertigtal wapenschilden aengebragt, waerop men de namen der voornaemste edelstammen van keizer Karel's tyd ziet schitteren.

Deze prachtige triomfwagen wordt getrokken door acht rykbekleede peerden, en is voorafgegaen door eene bende ruiters, wapenboden en bazuinblazers.

Braband heeft rang gehouden tusschen de andere provincien; zyn wagen is eene luisterlyke schepping, die den brusselschen kunstenaer Hendrickx tot eere strekt.

Ginder verre nadert de wagen der provincie Antwerpen.

Hy herinnert aen het tydstip van Albertus en Isabella en is gebouwd in den styl die men alsdan gewoon was by openbare plegtigheden rond te voeren.

In dry onderscheidene vakken is deze wagen verdeeld. Vooraen zitten de mannen die zich, ten tyde van Albertus en Isabella, in kunsten, letteren en wetenschappen onderscheidden : op het verhevene gedeelte Rubens, Otto Venius, Grammaye, Justus Lipsius; lager : Van Dyck, Jordaens, Bollandus, Duquesnoy en anderen. Dit vak is daerenboven versierd met een zinnebeeldig zegeteeken van onsterfelyke bloemen en met het wapenschild der St-Lucas-gilde.

Het middenvak is vervuld met leden der oude wapengilden van Antwerpen; namelyk de schermers, de handboogschutters, de kolveniers en de kruisboogschutters. In hunne nabyheid ziet men den burgemeester van Antwerpen N. Rockox en eenige hellebaerdiers.

In het derde vak, vóór den vorstelyken zetel der aertshertogen, bevinden zich de voornaemste persoonen van het hof en van den adel, onder anderen : de graef van Mansfelt, de graef van Solre, de prins de Ligne, de pauselyke legaet Ambrosius Spinola, de graef van Nassau, de bisschop Willem van Bergis en Denys Feyten, abt van St-Michiel.

Op ongemeen ryke gestoelten, en gekleed met echt vorstelyke pracht, zitten Albertus en Isabella, die van hunnen verheven troon al de uitstekende mannen schynen te beschermen, welke onder hunne weldadige regering het belgisch vaderland hebben verheerlykt.

Het achterste gedeelte des wagens is bekroond met eenen grootschen vaendeltros, bestaende uit de bannieren van de voornaemste gemeenten der provincie Antwerpen, en waerboven het vaendel der oude scheldestad zich verheft.

Deze wagen is het werk van den heer Schadde; de kleederdragten en de schikking der groepen werden geteekend door den heer Detaeye.

De wagen van Antwerpen verwydert zich, en welhaest verdwynt hy onder den praelboog der Koninklyke plaets. Met hem eindigt het geschiedkundig gedeelte van den nationalen ommegang; welhaest zal ook de verheerlyking onzer tegenwoordige grootheid onder onze oogen voorbygaen.

Er is een zekere afstand tusschen de twee gedeelten van den stoet. De aenschouwers nemen deze verpoozing te baet om elkander hunne bemerkingen mede te deelen, en lucht te geven aen de bewondering waermede het trotsche schouwspel aller hart heeft getroffen. « Hoe schoon, hoe luisterryk, hoe wonderbaer! Oh, dit zal nimmer meer in België nog eens zoo te zien komen! » zyn de begeesterde kreten, die men ten allen kant hoort opstygen. En inderdaed, het is onmogelyk, door het woord zelfs een zwak denkbeeld te geven van den verbazenden rykdom en de onbesefbare grootschheid dezer getrouwe afbeelding onzer zoo roemryke geschiedenis.

De persoon die nu met zigtbaer ongeduld het tweede gedeelte van den ommegang te gemoet

U. L. UNIV.
Digitized by Google

Prachtwagen van Antwerpen.

Digitized by Google

Prachtwagen van Nyvel.

BIBL. UNIV. GENT

Digitized by Google

rydt en, in de verte, door teekens zyne bevelen tot bespoediging van den togt uitdrukt, is de heer de Brouckere, de yverige burgemeester van Brussel. Hy voert het opperbevel over den ganschen stoet; aen zyne onvermoeibare waek-

Stoet van he

zaemheid is men de goede orde verschuldigd, welke overal heerscht. De twee ruiters, achter hem, zyn de gebroeders Jones, de befaemde rytuigmakers, die sedert veertien dagen al hunnen tyd hebben opgeofferd om onze kunstenaren tot het voltooijen der praelwagens behulpzaem te zyn, en nu insgelyks met de waekzaemheid over den ommegang zyn gelast.

Maer men gunt onze verbysterde oogen geenen tyd tot rusten. Ginds verschynt reeds de ommegang die het tegenwoordig België verbeelden moet.

Veertig uitgekozene ploegpeerden, groot en gespierd als de peerden op de tafereelen van Rubens, doen de Paleizen-plaets onder hun zwaer getrappel daveren. Zy zyn, allen te samen, voor den wagen van Nyvel gespannen, en trekken met eene wonderlyke eenheid.

Het volk jubelt by het gezigt der schoone dieren, en klapt in de handen van geestdrift en van blydschap.

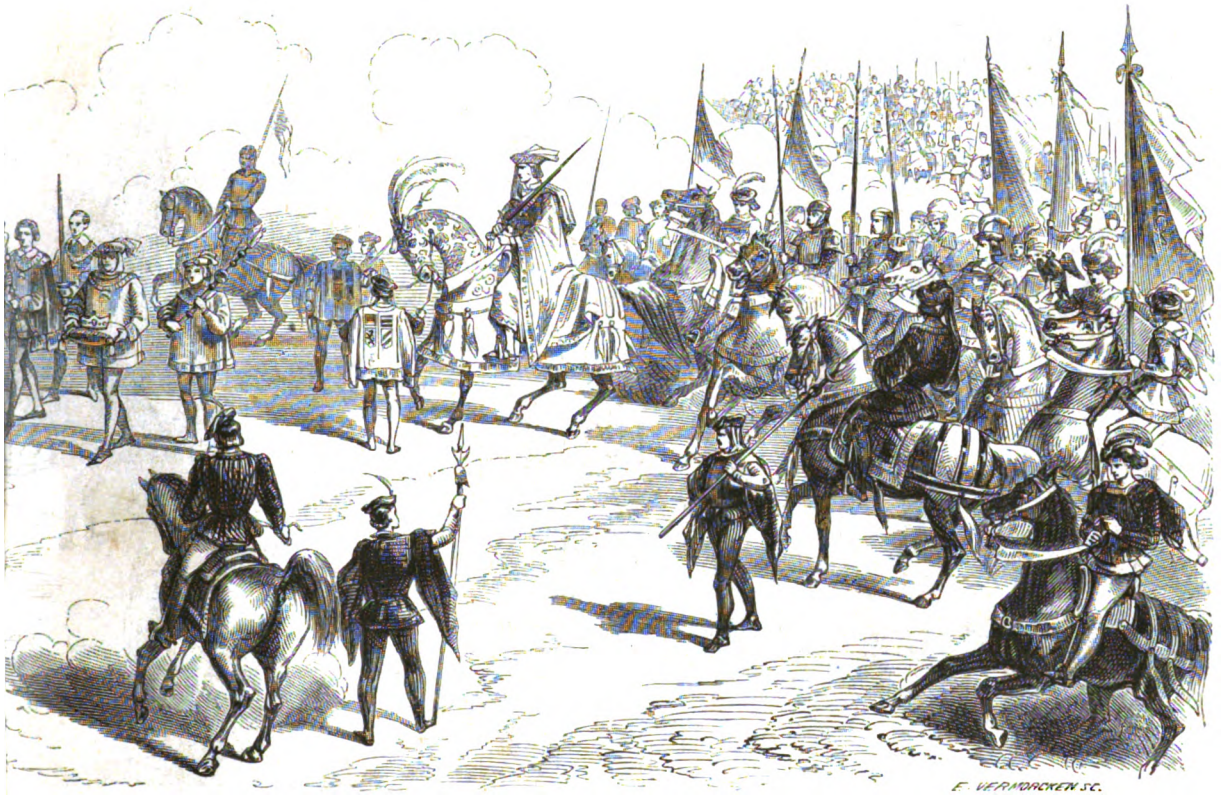
De wagen van Nyvel is aen de verheerlyking des Landbouws toegewyd. Hy heeft de gedaente van eene reusachtige ploeg, waerboven fraeije looverbogen zyn opgerigt. Byna al zyne versierselen zyn, met veel kunst en smaek, uit koornaren en veldbloemen gevormd. Onder den grootsten looverboog zitten dry bevallige maegden; zy verbeelden Ceres, Aurora en Pomona. In het midden ziet men landbouwers, in hedendaegsche doch eigenaerdige kleederdragt, allerlei veldarbeid ver-

Digitized by Google

rigten; van wederzyde jonge boerenmeisjes met gevogelte en met schapen, als herinnering aen den huisarbeid dien de vrouw des landbouwers te verrigten heeft.

Op het voorste van den wagen staen nieuw

Er is nu eene ydele tusschenruimte in den stoet. De wagen van Leuven moest nu onmiddellyk volgen; doch er is onderwegen iets aen gebroken, en men is verpligt geweest hem uit den ommegang te doen wyken.

gulden Vlies.

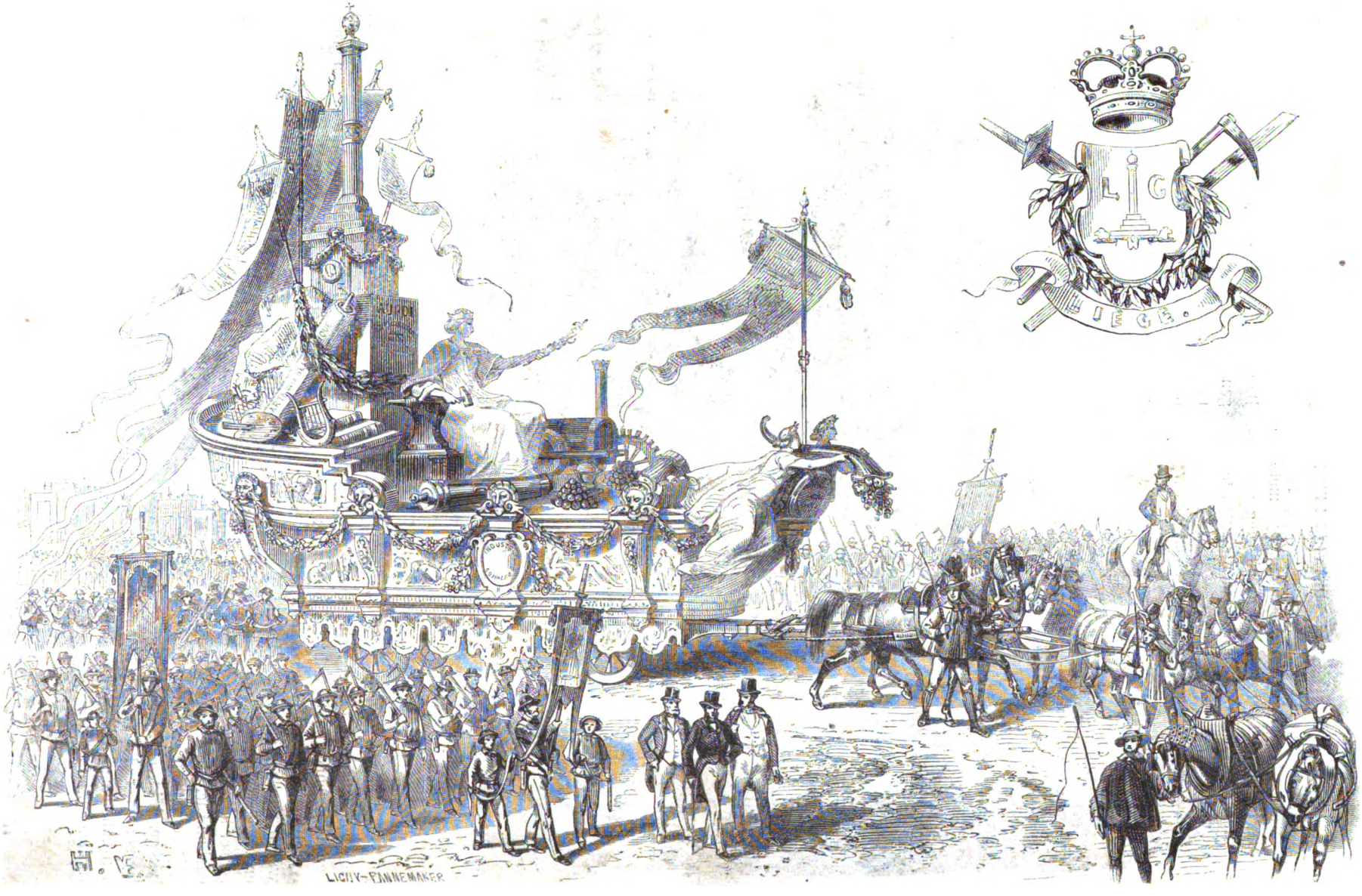
uitgevondene en verbeterde landbouwgereedschappen, waervan een gedeelte als een zegeteeken is geschikt en de schoone kenspreuk van Nyvel toont : *de arbeid veredelt*. Overigens is de wagen nog versierd met velerlei wapenschilden en vlaggen; hy wordt gevolgd door eene talryke schaer landbouwers met de werktuigen van hun edel ambacht in de hand.

Deze schoone wagen is uiterst bevallig en liefelyk geschikt, en draegt ieders goedkeuring weg. Hy is alweder het werk van den heer Hendrickx, den kunstenaer dien wy reeds zoo dikwyls welverdienden lof toe te zwaeijen hadden.

De wagen van Leuven verbeeldde de nyverheid der Bierbrouwery, verpersoonlykt door een groot standbeeld dat zich uit zyn midden verhief. De leeuw van België en de leeuw van Braband lagen op het voorste van den wagen; tusschen hen waren de kenmerken der Kunsten, Letteren en Wetenschappen, zeer fraei en smaekvol tot een prachtig zegeteeken geschikt. Rond den wagen glinsterden de wapenschilden der zeven voorname geslachten van het oude Leuven en de zinnebeeldige kenmerken zyner beroemde brouweryen van den tegenwoordigen tyd.

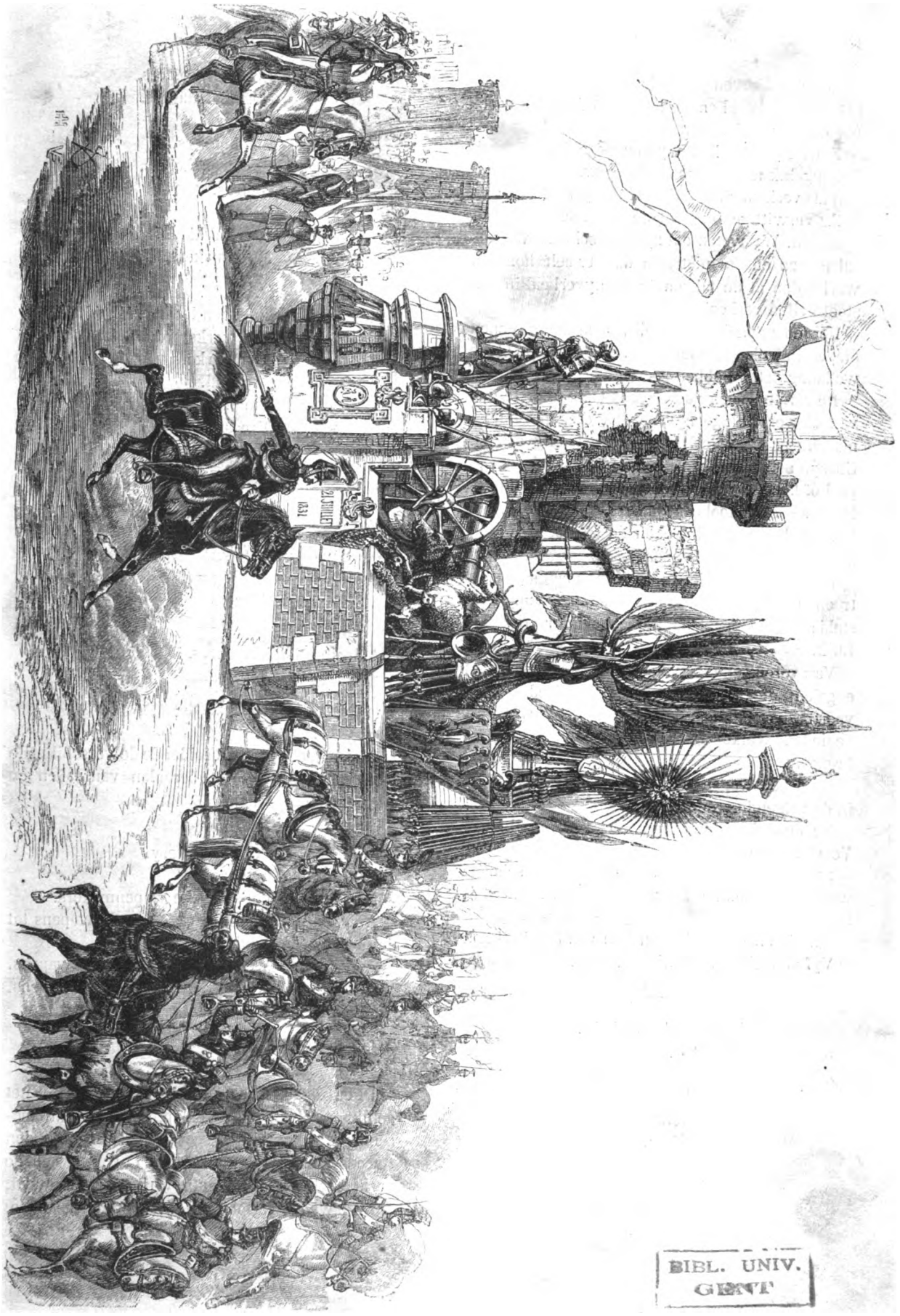
De heer Lavergne leverde de teekening voor den

Digitized by Google

Prachtwagen van Luik.

Digitized by Google

Prachtwagen van Luik.

BIBL. UNIV. GENT

Digitized by Google

wagen van Leuven en de heer Vermylen bytelde het schoone beeld en de leeuwen, die zyn voornaemste sieraed waren.

Nauwelyks hebben wy een oogenblik tyd om het ongeluk te betreuren dat den wagen van Leuven is overkomen. De luidruchtige jubelkreten des volks verwittigen ons dat de provincie Luik gaet optreden. Wy weten dat zy twee schoone wagens zal toonen en dat niet min dan twaelf honderd werklieden al de takken harer nyverheid in den stoet zullen verbeelden.

Het moet zyn dat dit leger van arbeiders eenen diepen indruk op de menigte doet; want de blyde welkomgroeten hebben geen einde.

De eerste wagen van Luik is eene voorstelling van de verschillige nyverheden dier provincie; maer meer byzonderlyk van de metaelnyverheid. Uit zyn achterste gedeelte stygt de luiksche stadspael of kake in de hoogte, op eene voetzuil die uit klompen steenkool en metaelerts is gevormd. Rondom de voetzuil liggen de kenteekenen der kunsten en wetenschappen.

In het middengedeelte heeft men een soort van troon uit nyverheids-gereedschappen samengesteld; daerop prykt het zinnebeeld der provincie Luik.

Van voren aen den wagen zyn twee gevleugelde engelen, die uit horens van overvloed allerlei voortbrengsels laten vloeijen, en dus de welvaert bedieden welke de nyverheid den lande bybrengt.

Op dezen wagen volgt de stoet der werklieden, in de volgende orde :

De muzieken der burgerwacht van Luik, van Verviers en van Hoei.

Standaerd der koolnyverheid met de schoone waelsche spreuk : *El wale de Dieu!* (In Gods hoede!)

Bannieren van St-Leonard en van Ste-Barbara.

Vyf afdeelingen steenkooldelvers.

—

Standaerd der metaelnyverheid.
Bannier van St-Eloy.
Afdeeling van Smelters (yzer).
» Stokers.
» Pletters.
» Smeders.
» Roosters.
» Gieters.
» Smelters (stael).

Afdeeling van Hottendraegsters.
» Mecaniekmakers.
» Smeders.
» Ketelmakers.
» Smelters (koper).
» Gieters.
» Draeijers.
» Draedtrekkers.
» Modelmakers.

—

Standaerd der zink- en loodnyverheid.
Afdeeling van Mynwerkers van België.
» Mynwerkers van den onzydigen grond.
» Smelters.
» Kroesmakers.
» Verschillige diensten.
» Pletters.
» Stokers.

—

Afdeeling Aluinwerkers.

—

Afdeeling Glasblazers.

—

Afdeeling Papiermakers.

—

Afdeeling Spinners en Spinsters.

—

Tien afdeelingen verbeeldende de verschillende werkzaemheden tot het bereiden van laken en allerlei wollen stoffen.

—

Standaerd der wapenmakery.
Bannier der Proefbank.
Maetschappy der luiksche wapenmakers.
Afdeeling der werklieden voor de wapens tot den uitvoer bestemd.
Afdeeling der werklieden voor de prachtwapens.
Afdeeling der werklieden voor de krygswapens.

—

Bestuer der Proefbank.

—

De ontzaggelyke stoet werklieden gaet onder het gelukwenschend handgeklap der verrukte toeschouwers voorby, en wordt gesloten door den tweeden wagen der provincie Luik, die aen de verheerlyking der Wapennyverheid is toegewyd.

Deze wagen vertoont, in zyn achterste gedeelte,

Digitized by Google

eene middeleeuwsche vesting, met torens, schietgaten, ophaelbrug en allerlei krygstuig; in zyn voorste een gedeelte van een hedendaegsch bolwerk met kanons en mortieren; en in zyn midden honderde glinsterende wapens die tot een wonderschoon zegeteeken zyn te samen geschikt.

De wagen der Wapenmakery, hoe eenvoudig ook in schyn, is grootsch en indrukwekkend. — Hy wordt opgevolgd door eene afdeeling werklieden uit 's lands wapenfabrieken; — en zoo wordt dan eindelyk de lange stoet der provincie Luik gesloten.

Wat verrukkend schouwspel wordt ons nu bereid? Daer nadert ginds een woud van zeldzame gewassen en bloemen uit de heete luchtstreek. Palmboomen wonderlyk hoog en zeldzaem van gebladerte; vaernkruiden, die hun gevederd loof in de lucht heen en weder wiegelen; reusachtige aloë's, met bladen zoo dik dat men ze uit arduinsteen gebyteld waent...

Het is de wagen der gentsche Bloemkweekers, dier ootmoedige maer verdienstelyke mannen, die, door vlyt, door geduld en door kunde, onzen lande eene bron van rykdom en welvaert hebben weten te openen, met middelen, die, in gelyke maet en misschien overvloediger, ter beschikking onzer naburen staen.

Gent mag zich in Europa de stad van Flora noemen; en, heeft het zyne verledene grootheid door den beruchten burger Jacob van Artevelde herinnerd, het doet wel dat het zyn tegenwoordige door de zoete en aenlachende bloemnyverheid in den stoet kenmerkt : de bloemen bedieden niet alleen de vreugde, maer immers ook de hoop?

De wagen van Gent is eene rots waerboven, tusschen de zeldzaemste en kostbaerste gewassen, de liefelyke beelden van Flora en Ceres, nevens het meer strenge beeld van Vlaenderen, zyn gezeten.

Uit het voorste gedeelte van den wagen ontspringt eene fontein. De wagen is bespannen met twaelf paerden, gansch overdekt met bloemen en zwierige looverkransen, en geleid door hoveniers met hunne gereedschappen in de hand.

Ook de gentsche bloemenwagen wordt hartelyk door het volk toegejuicht; en hy is reeds voorby, wanneer hem nog een broederlyk : Leve Gent! wordt toegestuerd.

Nu volgen een wagen en een werkmansstoet, die de nyverheden der provincie Henegouwen in den ommegang vertegenwoordigen.

De wagen is gansch gebeeldhouwd; zyne vormen zyn bevallig en al zyne versierselen zeer kunstig en met veel zorg uitgevoerd. Hy heeft de algemeene gedaente eener gondel of venedigsche sloep. Boven den voorsteven verheft zich de schouw van eenen stoomwagen, en boven den achtersteven de trekschouw eener steenkoolmyn.

In het midden ziet men zes maegden, in schilderachtig gewaed, als zinnebeelden der voornaemste steden van Henegouwen : Bergen, Doornik, Charleroy, Ath, Soignies en Thuin.

Een weinig meer naer voren staet het borstbeeld des Konings op een voetstuk. Eene vrouw, het zinnebeeld der provincie Henegouwen, houdt den olyftak des vredes in de eene hand, terwyl zy met de andere 's Vorsten hoofd met eene kroon van eiken loover siert.

Verder pryken nog op dezen wagen de zinnebeeldige voorstellingen der Samber en der Schelde, tusschen allerlei werktuigen, gereedschappen en voortbrengsels der nyverheid.

De stoet der henegouwsche werklieden is zeer talryk; hy is verdeeld in groepen, voorafgegaen van bannieren, waerop de verschillende takken der nyverheid zyn aengeduid. Onder anderen bemerken wy de steenkoolmynen, de yzergieteryen, de suikerfabrieken, de tapytweveryen, de verweryen, de porseleinfabrieken, de werktuigmakeryen en de fabrieken van scheikundige voortbrengsels.

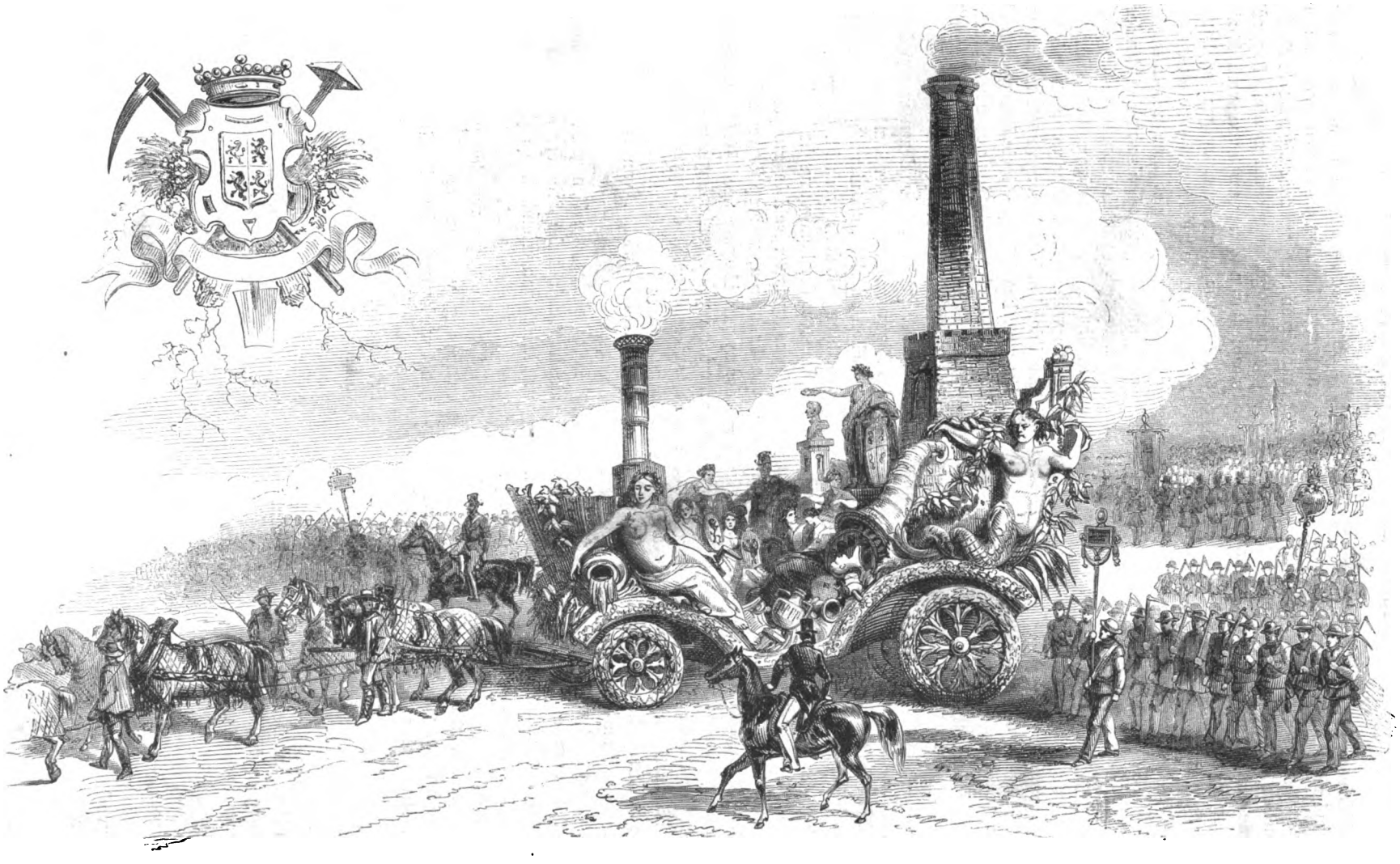
De arbeiders van Henegouwen worden, even als hunne luiksche broeders, door de menigte met kreten van vriendschappelyke toeneiging begroet.

De laetste wagen van den grooten nationalen ommegang, verschynt op de Paleizen-plaets. Hy is het werk van den heer Hendrickx, en moet den tegenwoordigen toestand van België, of liever *den Vrede* onder de bescherming van koning Leopold verbeelden.

De maegd van België voert den wagen, die eenen zeer eigenaerdigen en uiterst bevalligen vorm heeft. Zyne algemeene gedaente gelykt naer eenen reusachtigen bloemkorf, rustend op een ryk en prachtig voetstuk van wit marmer en van goud.

Rond het voetstuk zitten een aental jonge meisjes, in schilderachtige kleeding, die de voordeelen en het geluk des vredes bedieden. Zy werpen langs alle kanten afdrukken van vaderlandsche liederen onder het volk.

Digitized by Google

Prachtwagen van Henegouwen.

Digitized by Google

De gansche wagen is beheerscht door een groot borstbeeld des Konings, zeer schoon en welgelykend door den verdienstelyken kunstenaer Robert, van Brussel, geschilderd.

Het achterste gedeelte van den wagen verbeeldt een schip dat, met de vlaggen aller natien gesierd, door eenen gunstigen wind wordt voortgestuwd. Het beteekent dat het vaderland, door den vrede, met snelle vaert in de baen des vooruitgangs, der krachtontwikkeling en der beschaving voordert.

Op het oogenblik dat de wagen het paleis voorbyrydt, keert de maegd van België zich tot den Koning en stuert hem eenen begeesterden heilwensch toe.

Dan ontstaet uit den schoot der menigte een donder van blyde jubelkreten : Een ontzaggelyk Leve de Koning! Leve de Prinsen! eerst van de Paleizen-plaets ten hemel geworpen, wordt herhaeld, en loopt voort tot in de verre diepten der aenpalende straten. De magtige muziek der guides mengt de aenjagende toonen van het brabandsch volkslied tusschen het gejuich der scharen.... en het is lang na de verdwyning van den laetsten wagen, dat het koninklyke huisgezin, onder den aenhoudenden heilgroet des volks, het balkon des paleizes verlaet.

Nu loopen de ontelbare toeschouwers in de rigting der binnenvesten ; zy willen het indrukwek-

Prachtwagen van Leuven.

Digitized by Google

kend schouwspel van den nationalen ommegang nog eens genieten, en zullen zich verder op zyne baen gaen schikken. Het is onmogelyk, inderdaed, zyne oogen met het gezigt van al die wonderheden, al die kunst, al dien rykdom, en al die roemvolle herinneringen te verzadigen. Iedereen heeft de overtuiging dat zulke ommegang niet meer in onzen levenstyd zal te zien komen, en men wil meer dan eens al zyne schoonheden bewonderen, om de geheugenis ervan klaer en onvergankelyk in geest en hart te bewaren.

Zoo insgelyks doen wy. Twee mael nog gaet het onbeschryvelyk vertoog van 's lands verleden grootheid, van 's lands tegenwoordige nyverheidsmagt en van 's lands schitterenden kunstzin, onder onzen verrukten blik voorby.

Overal hergalmen kreten van bewondering en blydschap, en worden de schoone wagens, maer bovenal de stoet der werklieden, met onophoudende toejuichingen begroet.

De avond begint reeds te vallen wanneer wy eindelyk den ganschen ommegang zynen zegevierenden togt by de Laeken-poort zien eindigen.

Nu met spoed stadwaerts in, om een weinig krachtherstelling te zoeken, en, indien het mogelyk is, een beetje rust te genieten; want binnen een uer wacht ons alweder eene andere plegtigheid.

De koninklyke muziekschool zal, in den grooten schouwburg, een concerto geven, waerop men de befaemdste kunstenaers zal hooren. Zyne Majesteit en zyn doorluchtig huisgezin zullen dit echt nationael concerto door hunne tegenwoordigheid begunstigen.

Wy verlaten daereven den grooten schouwburg, om nog in tyds, en voor de komst Zyner Majesteit, de koninklyke Diergaerde te bereiken, en te zien hoe men daer den schoonen hof, met zyne heuvels en wateren, versierd heeft.

In den schouwburg was het publiek min talryk dan gisteren; en eventwel kon men er byna niet ademen van de hitte.

Het orkest der koninklyke muziekschool, bestierd door den heer Fetis, voerde, om te beginnen, een plegtig en grootsch muziekstuk uit van den heer Hanssens.

Dan trad de heer Blaes vooruit. Zeggen dat hy wonderen deed van kunde en gevoel op de klarinet, dit schynbaer en magteloos speeltuig, ware overbodig, De klarinet, wanneer de talentvolle kunstenaer Blaes ze met zynen adem bezielt, wordt een toovertuig, dat iedereen door zyne zangerigheid bekoort.

Het was te midden van dit stuk dat de Koning en het koninklyk huisgezin, onderden daverenden welkomgroet der toehoorders in de troonlogie plaets namen; HH. KKon. HH. de hertog van Saksen-Coburg en de prins Georges van het Koninklyk Saksen vergezelden Zyne Majesteit.

Het derde stuk, op het programma aengekondigd, was een gedeelte uit een opera van den heer Fetis, ten titel voerende : *Les Sœurs jumelles*. Het werd op eene uitmuntende wyze gezongen door de jufvrouwen Mantel en De Aynssa en de heeren Cornelis en Goossens. De toehoorders gaven hunne voldoening door luidruchtig handgeklap te kennen.

Dan volgde eene phantazy, door den zoo gunstig bekenden vioolist Leonard. Het spel van dezen kunstenaer is zuiver, bevallig en diep van gevoel. Hem vielen insgelyks hartelyke toejuichingen ten deel.

Na het einde van dit stuk hebben wy den schouwburg verlaten. Wel betreurden wy innerlyk, dat wy het overige van het concerto niet mogten bywoonen; maer wy moeten alles zien, en, wanneer vele feestelykheden op de zelfde uren geschieden, zyn wy wel verpligt van de eene naer de andere te gaen, om van elke ten minste een gedeelte te genieten.

Nog zullen op het concerto uiterst schoone stukken worden uitgevoerd; onder anderen, eene nieuwe samenstelling van onzen jongen doch reeds befaemden toondichter Lassen.

Het tweede gedeelte dezer waerlyk merkweerdige muziekplegtigheid prykt met de schoone namen van mevrouwen Blaes, Leonard, De Aynssa, Mantel en Taymans, en van de heeren Servais, Godefroid, Busschop, Cornelis, Goossens, Warnots en Tasson.

Wyl wy dus aen het concerto en aen het uitstekend talent onzer belgische toonkunstenaers denken, sukkelen wy moeijelyk voort door de bevolking der nederstad, die, in digtgeslotene scharen, de hoogte beklimt, om op voorhand de gunstigste plaetsen tot het beschouwen van het groot vuerwerk te gaen innemen.

Naer mate wy de bovenstad genaken vermeerdert onophoudend de volksvloed. Gelukkiglyk dat wy met hem eene zelfde rigting volgen, anders ware het ons onmogelyk vooruit te komen.

Digitized by Google

Gansch Brussel, ouderling en kind, vrouw en man, arm en ryk, zal het vuerwerk willen zien; de duizende en duizende vreemde gasten, die de hoofdstad vervullen, zullen dit schouwspel ook niet willen missen. Dat zal iets zyn, dit gekrioel der tallooze menigte in de straten en in de velden rond de Leopoldswyk!

Maer wy zyn eindelyk tot de diergaerde genaderd.

Voor den ingang verheft zich eene poort, waeraen allerlei kleurige lichten tintelen en die met bonte vlaggen en wimpelen is bekroond.

Treden wy den schoonen hof in.

Zyne verlichting is overvloedig en wonderbaer. In de dreven, glinsterende luchters; over de paden, peerlsnoeren van lichtende diamanten; tusschen het loover, en in het gras zelven, vonkelende starren en bonte vlammen.... en dit alles, langs den kant der vyvers, door het kabbelend water herspiegeld en vermenigvuldigd, als of de oppervlakte van den plas in eenen stroom van tintelend vuer veranderd ware!

De planthuizen, van binnen verlicht, gelyken aen gloeijende paleizen; het kiosk, op de hoogte, is herschapen in een oostersch tooverprieel, dat uit edelgesteente schynt opgebouwd; op de boorden der beerenkuilen staen groote vazen, door welker rykversierde wanden verborgene vlammen heenschynen.

Schoon en verrukkend is het gezigt der Diergaerde; en wel zeker, de persoonen die de versiering van dezen liefelyken tuin hebben bestierd, zyn begaefd met kunstgevoel en goeden smaek.

De gansche hof, hoe groot ook, is zoodanig opgevuld met menschen, dat men schier nergens zich vry kan wenden of keeren. Een der bestierders zegt ons dat men de menigte, die zich hier, even als eergisteren in het Wauxhall, verdringt, op ongeveer twintig duizend persoonen moet worden geschat.

In het kiosk voeren de vereenigde krygsmuzieken der bezetting van Brussel, onder bestier van den heer Bender, uitgekozene stukken uit; maer het is ons onmogelyk, omtrent de plaets van het concerto te blyven staen. Men zou er stikken van het gedrang.

Omtrent tien ure vertoont de koninklyke familie zich voor de poort; de toejuichingen van buiten melden de komst der Vorsten, en iedereen loopt naer de groote dreven om den Koning den welkomgroet toe te roepen.

Zyne Majesteit wordt aen den ingang ontvangen en in den hof vergezeld door den graef de Liedekerke, voorzitter der maetschappy die de Diergaerde heeft gesticht en ze ten haren koste onderhoudt; alsook door den algemeenen bestierder, den heer Lebœuf, en eenige leden van den raed.

Zullen wy nu alweder een denkbeeld poogen te geven van de ontzaggelyke uitboezeming van dankbaerheid en liefde, welke hier uit den schoot van twintig duizend opgetogene menschen in de hoogte stygt? Zeggen wy liever dat wy, gedurende de wandeling der koninklyke familie door den tuin, niets hebben gezien dan handenwemelen en zakdoekwuiven; dat wy niets hebben gehoord dan de onophoudende en immer met nieuwe kracht ontstaende jubelkreten : Leve de Koning! Leve de Prinsen! Leve de Prinsessen!

Onder eenen laetsten en magtigen heilgroet, verlaet het koninklyk huisgezin de Diergaerde, om, van een troongestoelte in de Leopolds-wyk, het vuerwerk te gaen zien.

Wy verwyderen ons met spoed van de poort der Diergaerde. Tusschen de menigte willen wy staen als het vuerwerk afgestoken wordt.

Op eenige stappen houden wy getroffen stil, om op iets ontzaggelyks te luisteren.... Daerbeneden in de diepten achter de Leopolds-wyk, ginder verre op de heuvelen en in de velden naer het wapenveld op, in alle rigtingen, en schynbaer uren verre, heerscht een gegons, een gebruis, iets onuitdrukkelyks, als lage er eene onzigtbare zee in de duisternis te koken...

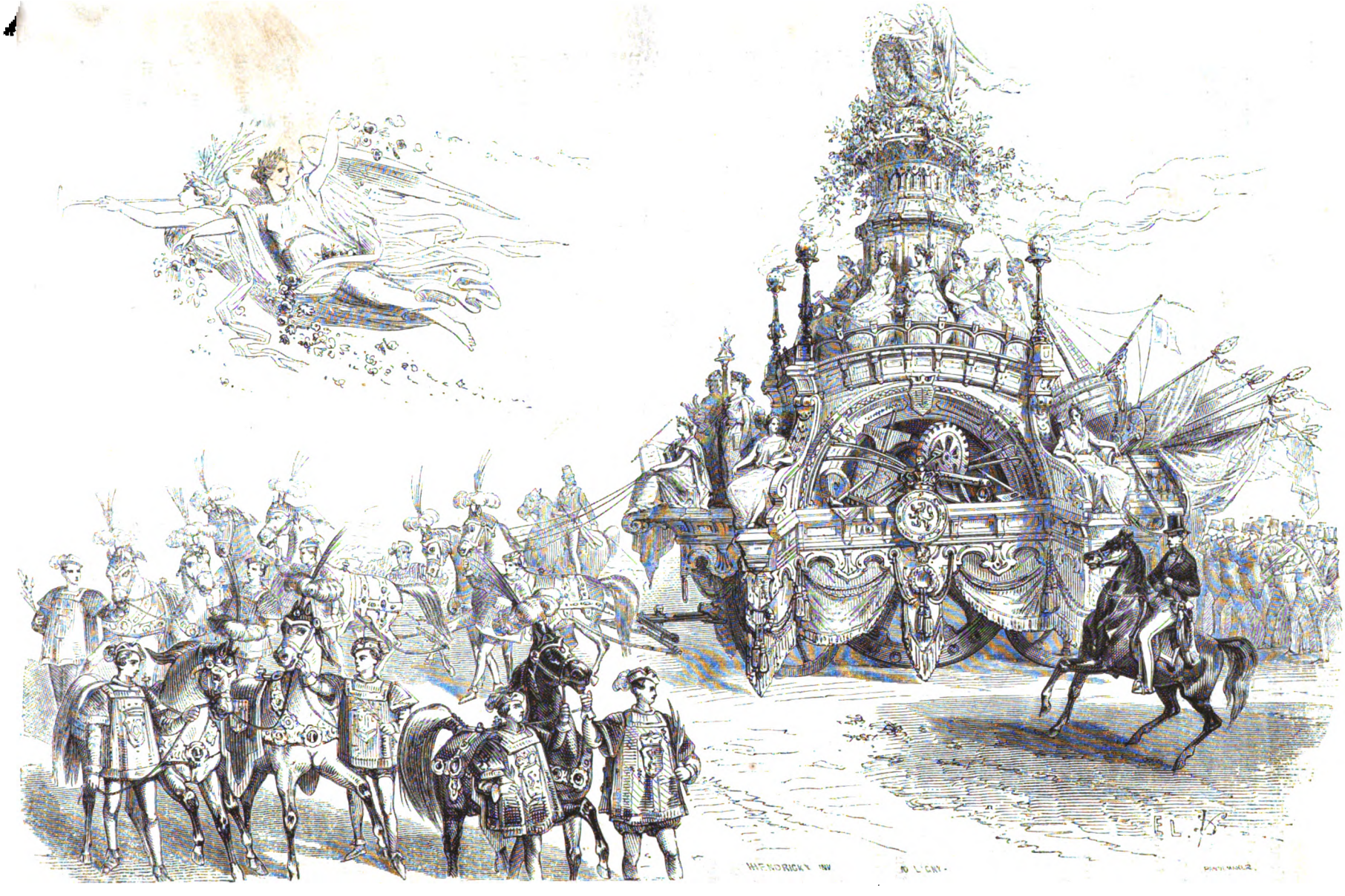
Daer barst het eerste stuk des vuerwerks los! Het is een tuil van veelkleurige starren; haer glans toont ons wat wy niet konden zien : wolken menschen, die, op eene uitgestrektheid van een half uer, de velden als een ontelbaer leger overdekken.

Het vuerwerk doet zyne wonderheden snel op elkander volgen : nu is het een regen van diamanten en robynen, dan een vlammend tooverkasteel, dan eene springfontein van vuer, dan weder negen gloeijende kolommen, ter eere der negen provincien van België... .

Eindelyk, na vele schoone dingen, verschynt de naem des Konings in vurige letteren.

Het volk, door dit teeken getroffen, herinnert zich dat het geene andere gelegenheid meer hebben zal om, tot slot der nationale feesten, den dierbaren Koning nog eenen laetsten heilwensch toe te sturen.

Digitized by Google

Prachtwagen van den Vrede.

Digitized by Google

Er bonst uit de scharen eene toejuiching op, die door geene woorden kan worden gekenmerkt; het is geen heilwensch, geen jubelkreet meer; het is een onweder van stemmen, dat schrik inboezemt door zyne magt en zyne grootschheid.

Op dit oogenblik wordt het laetste stuk des vuerwerks afgestoken; de grond, als een volkaen openbarstende, braekt eene wolk van vuer, van vlammen, van sterren, — een tempeest van gekletter, van gekraek, van gedonder, de sidderende lucht in. De hemel schynt te branden..... en, als weder de verblindende klaerte door de duisternis wordt vervangen, hoort men nog eene wyl den bewonderingskreet der menigte over de velden vlotten, — en allengs ook geheel vergaen.

De honderde duizenden toeschouwers zakken de stad in, langs al de poorten, straten en binnenvesten die, van digt of van verre, hen naer de Leopolds-wyk en hare omliggende velden hebben geleid.

Meer dan anderhalf uer blyft de grond der bovenstad overdekt met eene ondoordringbare menigte, die wel gestadig vooruittrekt, doch immer door eenen nieuwen menschenvloed wordt opgevolgd.

Men hoort niets dan gejuich en uitroepingen van vreugde; iedereen is bly, iedereen is gelukkig; allen roemen over de grootschheid van het feest, dat het belgisch volk, in Brussel, aen zynen welbeminden Koning heeft gegeven.

Eindelyk toch worden de straten der hoofdstad eenzaem en stil....

Zy zyn geëindigd de dry heugelyke dagen!

Wyl wy langzaem en peinzend door de nachtelyke duisternis voortstappen, vragen wy ons zelven, welke de zedelyke gevolgen der nationale verjaringsfeesten kunnen zyn. Deze overweging vervult ons den boezem met vaderlandschen hoogmoed.

In Brussel is, te dezer gelegenheid, een nieuw en magtig verbond van eendragt en broederlykheid tusschen al de gouwen van België gesloten. Wael en Vlaming, ryk en arm, soldaet en burger, geestelyke en leek, hebben gedurende dry dagen hunne harten tot één gevoel, hunne stemmen tot éénen wensch versmolten : verkleefdheid aen den Koning, vurige liefde voor vryheid en land, ware, zuivere broedermin tusschen alle Belgen.

Ons bestaen als natie heeft, na het vierde eener eeuw van ondervinding en arbeid, eene tweede en glansryke inwyding bekomen; want, wat was anders het kenmerk der feesten dan het vertoog eens ganschen volks, dat geroepen was om, in eene plegtige stemming, te getuigen van zyne gevoelens over den toestand des vaderlands? En hoe is die stemming geweest? Eene grenzelooze dankbaerheid tot God en den Koning voor vyf-entwintig jaren vrede, vryheid en voortgang; eene uitboezeming van liefde voor België, zoo als de voorvallen, zoo als 's Vorsten wysheid, zoo als 's volks arbeid en deugd het hebben gemaekt; een gebed, een wensch dat het lang zoo moge blyven, opdat onze latere vorsten en onze nakomelingen, even als wy, zich in de weldaden eener wederzydsche liefde, eener regtzinnige eendragt en eener ongeschonden vryheid mogen verheugen.

Deze plegtige uitboezeming der gevoelens die ons bezielen, zal ons zeer hoog in de achting der andere natien verheffen; want de vreemdelingen, uit alle landen van Europa naer Brussel gekomen, hebben zich kunnen overtuigen dat wy de vryheid begrypen en harer weerdig zyn.

Honderde duizenden lieden van alle standen, opgevoerd tot uitspattende vreugde, die als eene wemelende zee de straten vervullen en, by elke feestelykheid, zich uren lang verdringen; het volk dat de koninklyke rytuigen nadert; ja, zelfs, zoo als in het Wauxhall geschiedde, den persoon des Vorsten langs alle zyden omsluit.... En toch geene wanorde, geen twist, geene oneerbiedigheid. Ingetogenheid, eerbiedigheid, weerdigheid tot in de uitboezeming van den hoogsten geestdrift! En, by deze bezadigdheid eene diepte van gevoel, eene dichterlykheid van opvatting, eene fynheid van besef, die geen enkel inzigt, geene enkele bediedenis aen zynen geest laten ontsnappen!

Ah, het belgisch volk heeft zich, gedurende deze plegtige dagen, wys en grootsch getoond. Hebben onze kunstenaren wonderen geschapen om de nationale feesten glans en luister by te zetten, hun schoonste sieraed was toch het volk, dat, door zyne begeesterde vreugde en door zyne ingetogene houding, verbazend was van weerdigheid en majesteit.

Dat de vreemdeling, in zyn geboorteland teruggekeerd, verhale hoe de Belg, in een zelfde gevoel van verkleefdheid, den Vorst, de Vryheid en het Vaderland te samen vat; dat hy zegge, welke vaste eendragtsband al de Belgen, hunnen Koning en hunne Prinsen tot een enkel liefderyk huisgezin vereenigt; dat hy getuige, of wy eene plaets

Digitized by Google

tusschen de natiën van Europa verdienen, of wy een schoon en weerdig volk zyn of niet!

Ons is het in deze tyden niet meer gegund, met het wapen in de hand overwinningen te begeeren; maer op het zedelyk veld, op het veld der vrye instellingen, des voortgangs en des arbeids, mogen wy nog slag leveren en lauweren zoeken.

De verjaringsfeesten van 1856 zyn zulk een zegepraël; en de geschiedenis zal hem in gulden letteren aenteekenen, niet alleen als een heilryk voorbeeld, de toekomst nagelaten; maer tevens als eenen der schoonste glorietitels, welke eene natie ooit hebbe veroverd.

Sluiten wy deze overweging met de uitdrukking der algemeene erkentenis jegens hen, die meer byzonderlyk tot den luister der nationale verjaringsfeesten hebben bygedragen.

Dank zy den heer Minister De Decker en zyne vaderlandlievende ambtgenooten; dank de heeren kwestors der wetgevende Kamers; dank den heer Stevens, voorzitter der feestkommissie; dank alle kunstenaren; dank de geestelykheid; dank het leger; dank het belgisch volk!

Wat ons betreft, wy achten ons gelukkig dat het ons toegelaten werd, in de maet onzer krachten, mede te werken om het aendenken der grootsche plegtigheid en al hare byzonderheden voor het nakomelingschap te doen voortleven.

Weze de hoop, dat onze arbeid het dierbare vaderland moge vereeren, ons eene zoete belooning!

EINDE.

Digitized by Google

AMBTELYK PROGRAMMA.

XXVe VERJAERDAG VAN DE INHULDIGING DES KONINGS.

ALGEMEENE SCHIKKINGEN.

Den 20 july 1856, ten 8 ure des avonds, zal de plegtigheid voor den volgenden dag aengekondigd worden door het gelui der klokken en door een salvo van 21 kanonschoten.

Den 21, 22 en 23 july, ten 8 ure des morgens, zullen er beurtelings salvo-schoten gelost worden door de burgerwacht en het leger.

Eene versiering ter herinnering der inhuldiging des Konings, zal op de Koninklyke plaets opgerigt worden.

Er zal tevens een herinnerings-teeken geplaetst worden ter nagedachtenis der Koningin.

Op de Paleizen-plaets en in de straten rond de Warande, zullen schilden de voornaemste daedzaken van de regering des Konings herinneren.

De kolom der Grondwet (Congres-plaets) zal met vlaggen en wimpels versierd zyn.

Een standbeeld van de Grondwet en zinnebeeldige groepen, verbeeldende de wetgevende magt, zullen de plaets van het Paleis der Natie versieren.

De vryheidsboom, op de Paleizen-plaets, zal eenen jubilarischen bloemtuil verbeelden.

Zegebogen zullen aen de Laeken-poort, boven op den Berg van 't Hof, aen den inkom der Koninklyke straet, aen den inkom der Guimard-straet en aen het uiteinde van het buitengedeelte der Koninklyke straet, opgerigt worden.

Vóór de Finisterræ-kerk, zullen twee kolommen, met Genien er boven, worden opgerigt.

Te midden van de Groote Merkt zal er eene monumentale fontein gemaekt worden

Een waterkasteel zal op den Grooten Zavel worden opgerigt.

Op het St-Jozefs-plein zullen er galeryen worden geschikt voor de plegtigheid van de overhandiging der adressen, welke de wetgevende Kamers aen den Koning hebben gestemd.

Te midden der galeryen zal de koninklyke tribune staen, waerop de troon van Z. M. zal geplaetst worden.

Langs weêrskanten van de koninklyke tribune, zullen er tribunen geschikt worden voor de leden van het diplomatisch korps, voor de leden van de wetgevende Kamers, voor de oud-leden van het nationael Congres en voor de gewezen leden van het Senaet en van de Kamer der Volks-vertegenwoordigers.

In die tribunen zullen er plaetsen voorbehouden worden voor de vrouwen der leden van het diplomatisch korps, alsmede voor de vrouwen der Ministers en der leden van de wetgeving.

Er zal eene tribune opgerigt worden voor de regterlyke korpsen, alsmede voor de burgerlyke en militaire overheden; de deputatien der hoven en regtbanken uit de provincien zullen zich by de boven en regtbanken voegen, welke in de hoofdstad zitting houden.

De deputatien der gemeenten, de leden der middenkommissie en de leden van de provinciale kommissien zullen de trappen bezetten welke vóór de tribunen zyn opgerigt

Voor St-Jozefs-kerk, zal er eene estrade geschikt worden voor Z. Em den kardinael aertsbisschop van Mechelen, voor HH Hoogw. de bisschoppen en voor de helpende priesters.

Aen den overkant van de plaets, zal een autaer staen voor de viering van de godsdienstige plegtigheid.

Er zullen byzondere uitnoodigingen gezonden worden aen de gepensioeneerde officieren, aen de leden der Leopolds-orde, aen de gedekoreerden met het Yzeren Kruis, aen de persoonen die eene medalie hebben bekomen voor daden van moed en zelfsopoffering, en aen de ambachtslieden die de landbouw- of nyverheids-dekoratie ontvangen hebben. Die persoonen zullen hunne eereteekens moeten dragen.

De gemeente-raden, welke verlangen door afgeveerdigden vertegenwoordigd te zyn, zullen er, vóór den 15 july, aen den gouverneur der provincie kennis moeten van geven.

Het getal leden van die deputatien zal de zeven niet mogen te boven gaen.

Al de legioenen der werkelyke burgerwacht en al de regementen van het leger zullen door eene deputatie vertegenwoordigd zyn.

Iedere deputatie zal samengesteld zyn uit den officier die het korps kommandeert, eenen officier van iederen graed en een detachement met de vlag en twee trommelaers, klaroenblazers of trompetters

Gedurende de dry feestdagen, zullen de koninklyke museums van schilder-, beeldhouw- en wapenkunde en natuerlyke geschiedenis, en het nyverheids-museum voor het publiek open zyn, van tien tot vier ure.

Eene tentoonstelling van waterverw-schilderingen zal door de zorgen van de belgische maetschappy der waterverw-schilders ingerigt worden.

Digitized by Google

Eene tentoonstelling der koninklyke maetschappy van Flora zal in een der leegtens van de Warande plaets hebben.

De voornaemste tooneel-maetschappyen zullen kostelooze vertooningen geven. Een byzonder programma zal de orde en de samenstelling dier vertooningen regelen.

Op de Paleizen plaets zal er eene estrade worden opgeslagen, aen den voet van den boom, voor de choorzangen harmonie-maetschappyen, welke wenschen zich aldaer te laten hooren (1).

Eene andere estrade zal op het terras van het hertogelyk paleis opgerigt worden voor het groot concerto van den 21 july.

EERSTE DAG.

Ten 9 ure, zullen dry bataljons voetvolk, muziek aen het hoofd, het St-Jozefs-plein bezetten.

De jagers der burgerwacht van Brussel en de krygsschool zullen den eeredienst by den troon verrigten.

Al de straten welke op het plein uitkomen, zullen tot 's middags voor het publiek gesloten worden.

Afgeveerdigden van de midden-kommissie der feesten zullen waken over de uitvoering der orde-schikkingen van het tegenwoordig programma.

Zy zullen aen den linker arm eenen witten sluijer voor onderscheidings-teeken dragen.

Ten 10 ure, zullen de deputatien van de burgerwacht en van het leger zich in het Waux-Hall vereenigen.

De officieren van allen graed zullen te voet zyn.

Ten 10 1/2 ure, zullen die deputatien zich in optogt vormen.

Zy zullen van een muziekkorps voorafgegaen zyn.

De optogt zal zich naer de plaets der plegtigheid begeven, langs het buiten- en het binnen-gedeelte der Wetstraet, en hy zal langs de Wetenschap-straet op het St-Jozefs-plein aenkomen.

Ten 10 ure, zullen de deputatien der gemeenten zich op de Groote Merkt vereenigen.

Ten 11 ure, zullen zy zich in optogt vormen en zich naer de plaets der plegtigheid begeven.

De stoet zal van een muziekkorps voorafgegaen zyn.

Officieren der burgerwacht te peerd zullen de kolom geleiden.

De officieren zullen afstygen in de Belliard-straet, by den inkom der Wetenschap-straet.

De deputatien zullen zich by alphabetische orde van provincie en gemeente rangschikken.

Echter zullen de deputatien van de hoofdsteden der provincien en van de hoofdsteden der bestuer-arrondissementen aen het hoofd van iedere provincie treden.

De stoet zal voorafgegaen en gevolgd worden door detachementen ruitery, welke aen den boulevard van den Regent zullen stil houden.

De stoet zal de volgende rigting nemen: Hoedenmakers-straet, Violetten-straet, het St-Jans-plein, Gasthuis straet, de plaets van het Justicie-paleis, de Ruysbroeck- en de Stroo-straten, de Groote Zavel, de Kleine Zavel, de Kleine-Karmelieten- en de Namensche straten, de boulevard van den Regent en de Belliard- en Wetenschapstraten.

Op den middag, zullen het diplomatisch korps, de wetgevende Kamers en de overheden zich naer het St-Jozefsplein begeven.

(1) Die estrade zal voor de reuse van den 22 july weggenomen en vervolgens herplaetst worden.

Het diplomatisch korps en de wetgevende Kam zullen langs de Wet-straet aenkomen, en stil staen plaetse waer die straet in de Wetenschap-straet uitkor

De overheden zullen langs de Belliard-straet aenkom en stil staen aen het doorsnydingspunt van de Wetenschap-straet.

Des middags zullen de straten die op het St-Jozefsplein uitkomen, voor het publiek open zyn, ter uitzondering der twee gedeelten van de Wetenschap-straet.

De Koning zal des middags van het kasteel van Lael vertrekken en langs de Laeken-poort Brussel binnenkomen.

Een salvo van kanonschoten zal de aenkomst van Z. M. aenkondigen.

By den inkom der stad, zal de Koning ontvangen verwellekomd worden door het kollegie van burgemees en schepenen, aen het hoofd van den gemeente-raed hoofdstad.

De stoet van Z. M. zal als volgt samengesteld zyn:

Een detachement der burgerwacht te peerd;

De stalmeesters van Z. M.;

Afgeveerdigden van de midden-kommissie der feesten te peerd;

Twee ordonnancie-officieren des Konings;

DE KONING;

De Hertog van Braband;

De Graef van Vlaenderen;

De aides de camp en de ordonnancie-officieren van den Koning en van de Prinsen; de generaels, de opper-officieren en de algemeene staf der burgerwacht en des legers;

Vier pikeurs te peerd.

1e rytuig met zes peerden:

De groot-maerschalk van het Hof, de groot-meester van het huis van HH. KKon. en Keiz. HH.

2e rytuig met zes peerden:

De groot-meesteres van het huis van HH. KKon. en Keiz. HH. den Hertog en de Hertogin van Braband, de eere- en de paleis-dames.

3e rytuig met zes peerden:

H. Kon. en Keiz. H. de Hertogin van Braband;

H. Kon. H. de Prinses Charlotte.

Aen de portel regts: de kolonel, die het bevel voer over het departement van den opperstalmeester.

Aen de portel links: de dienstdoende aide de camp.

Een detachement ruitery zal den optogt sluiten.

Z. M. zal de stad doorryden langs den weg, dien zy gevolgd heeft by hare intrede te Brussel op den 21 july 1831, te weten:

Laeken-straet, Nieuwe-Brug-straet, Nieuw-straet, Munt-plaets, Oude-Kleêrkoopers-straet, Groensel-merkt, Magdalena-steenweg, Berg van 't Hof, Koninklykeplaets.

De oud-leden van het bureel van het nationael Congres, aen het hoofd van de oud-leden dier vergadering, zullen den Koning op de Koninklyke plaets afwachten en Z. M. geluk wenschen.

De stoet zal zynen togt voortzetten langs de Paleizenplaets, de Hertogelyke straet en de Guimard-straet.

De Koning zal onder den triomfboog der Guimardstraet ontvangen worden door de voorzitters der wetgevende Kamers en door de Ministers, welke Z. M. naer de koninklyke estrade zullen geleiden.

Een salvo van kanonschoten zal de aenkomst van Z. M. begroeten.

Het kanon zal zich zonder ophouden laten hooren tot dat de Koning in zyn paleis teruggekeerd zy.

Het gevolg des Konings zal afstygen aen den boulevard van den Regent.

Digitized by Google

De troepen van het geleide zullen op dezelfde plaets stilstaen, en zich schikken om den stoet na de plegtigheid vooraf te ryden en te volgen.

Als de Koning zal neêrgezeten zyn, zullen de verschillige muziekkorpsen het nationael aria spelen.

Eene cantate, door M. Fétis, kapelmeester des Konings, getoonzet, op woorden van M. Ad. Siret, zal door de chooren gezongen worden, met begeleiding van orkest.

Het diplomatisch korps, de voorzitters der Kamers, de Ministers, de dames, de burgerlyke en militaire dignitarissen van het Hof zullen in de tribune plaets nemen, ter zyde van de Koninklyke Familie.

De Minister van de binnenlandsche zaken de bevelen des Konings genomen hebbende, zullen de adressen van de wetgevende Kamers door de voorzitters dier vergaderingen den Koning aengeboden worden.

De Minister van de binnenlandsche zaken zal den Koning de herinnerings-medalien der plegtigheid overhandigen.

Na het aenbieden der adressen zal Z. Em. de kardinael aertsbisschop van Mechelen, bygestaen door HH. H. Hoogw. de bisschoppen van België en door de geestelykheid, zich in processie naer het autaer begeven en het *Te Deum* aenheffen, opgevolgd door het *Domine, salvum fac Regem.*

De klokken van al de kerken zullen luiden, zoo lang de geestelyke plegtigheid duert.

Die plegtigheid geëindigd zynde, zullen de kardinael-aertsbisschop en de bisschoppen, met de geestelykheid, plaets nemen op de estrade, voor de St-Jozefs-kerk opgerigt.

De deputatien der burgerwacht en des legers zullen zich seffens in kolom stellen en voor den Koning defileren.

Gedurende het defilé zullen de volks-liederen van de verschillige provincien gespeeld worden.

Na het defilé zal de kolom de Wetenschap-straet volgen en de Wet-straet, uit- en inwendig.

Gekomen aen den hoek, gevormd door de Hertogelyke straet en de Wet-straet, zal de kolom links omdraeijen en voortgaen tot dat het laetste peloton de Guimard-straet voorby is.

De deputatien der gemeenten zullen insgelyks deze beweging volgen; maer zy zullen hunnen gang voortzetten door de Wet-straet, tot de Koninklyke straet, waer de gelederen zullen uiteengaen.

De Koning zal te voet naer het paleis terugkeeren.

De overheden zullen in stoet Zyne Majesteit vergezellen.

De stoet zal samengesteld zyn uit vier afgezonderde groepen. Iedere groep zal gevormd zyn door rangen van vier persoonen, in de volgende orde:

De commissarissen van politie.

De plaetselyke staf, waerby zich zullen voegen de officieren van het garnizoen der hoofdstad en van andere garnizoenen, en de gepensioeneerde officieren.

Het korps der officieren van de burgerwacht van Brussel, waerby zich zullen voegen de officieren van de legioenen van den omtrek en der provincien.

De algemeene raed der godshuizen.

De koophandelkamer van Brussel en de afgeveerdigden van de koophandelkamers der provincien.

De gemeente-raed van Brussel.

De bestendige deputatie van Braband, by welke zich zullen voegen de afgeveerdigden der bestendige deputatien van de provinciale raden en de arrondissements-commissarissen, te Brussel aenwezig.

De provinciale inspecteurs van het lager onderwys.

De studie-prefecten der koninklyke atheneums.

De inspecteurs van het middelbaer onderwys.

De besturende commissie van het koninklyk Muziek-Conservatorium van Brussel, en afgeveerdigden van de besturende commissie van het koninklyk Conservatorium van Luik.

Eene deputatie der koninklyke Akademie van Antwerpen.

De deputatien van de Staets- en van de vrye hoogescholen.

Eene deputatie der koninklyke Akademie van geneeskunst.

Eene deputatie der koninklyke Akademie van wetenschappen, letteren en schoone kunsten.

De vrede-regters van Brussel en van den omtrek.

De regtbank van koophandel en de afgeveerdigden van de regtbanken der provincie.

De regtbank van eersten aenleg van Brussel en afgeveerdigden van de regtbanken in de provincien.

De raed der mynen.

Het hof van beroep van Brussel en de afgeveerdigden der hoven van beroep van Gent en van Luik, de auditeur generael van het krygs-hof.

Het hof van rekeningen.

Het hof van cassatie.

De Kamer der representanten.

Het Senaet.

DE KONING.

De Koninklyke Familie.

De Ministers.

De burgerlyke dignitarissen van het Hof, de officieren van het militaire huis des Konings, en de dames van H. Keiz. en Kon. H. de hertogin van Braband en van H. Kon. H. prinses Charlotte.

De provincie-gouverneurs.

De algemeene secretarissen, de opperbeambten der ministerien, de generaels en andere officieren, die den Koning by zyne aenkomst vergezeld hebben.

De stoet zal zich naer de Warande begeven langs de Guimard-straet. Als het hoofd van den stoet de Hertogelyke straet zal bereikt hebben, zullen de deputatien der burgerwacht en van het leger zich in beweging stellen en den marsch van den stoet openen.

Op de Paleizen-plaets gekomen zynde, zullen die deputatien eene dobbele rei vormen.

De persoonen, den stoet samenstellende, zullen zich intusschen achtereenvolgens rangschikken.

De leden der wetgeving zullen den Koning tot binnen het paleis terug geleiden.

Zy zullen hetzelve doorgaen, en door de andere overheden gevolgd worden.

De vaendels der burgerwacht en van het leger zullen in het paleis gezet worden.

Ten 7 ure zal, in het Paleis der Natie, het banket plaets hebben, dat den Koning door de wetgevende Kamers wordt aengeboden.

Digitized by Google

Ten 6 1/2 ure zullen de vereenigde choormaetschappyen, onder het bestuer van M. Fischer, op het terras van het hertogelyk paleis, een groot concerto van zang en instrumenten geven.

Ten 8 1/2 ure zullen dezelfde maetschappyen eene serenade aen den Koning geven, op het oogenblik dat Z. M. op het balkon van het Paleis der Natie zal verschynen.

De voorgevel van het Paleis der Natie en de omtrek der Warande zullen verlicht worden.

Ten 9 1/2 ure 's avonds zal er in het Waux-Hall een hoffeest gegeven worden.

TWEEDE DAG.

Ten 10 ure 's morgens zal er in het kiosk der Warande een harmonie-concerto uitgevoerd worden.

Op hetzelfde uer zal in het lokael der Augustynen de prysuitdeeling plaets hebben aen de bekroonden in den wedstryd, ingesteld door koninklyk besluit van 2 mei 1856 voor de samenstelling van fransche en vlaemsche dichtstukken, bestemd om de vyf-en-twintigste verjaring der inhuldiging des Konings te vieren.

De stukken, welke den eersten prys behaeld hebben, zullen in die zitting worden gelezen.

Het orkest van het Conservatorium zal cantaten uitvoeren, waervan de eene gekomponeerd is door M. Soubre, fransche woorden van M. Van Hasselt, en de andere door M. Gevaert, vlaemsche woorden van M. Van Duyse.

Des middags zal er een groot revue van de burgerwacht en het leger plaets hebben.

De troepen zullen de Koninklyke straet bezetten, tot aen de Schaerbeeksche poort, en vervolgens de linie der boulevards opklimmende tot aen het Observatorium.

De deputatien van de burgerwacht en het leger zullen op de Paleizen-plaets, tegenover den Koning, in slagorde geschaerd zyn.

Het defilé zal op dezelfde plaets geschieden.

Het terras van het hertogelyk paleis zal voorbehouden zyn aen de heeren leden der wetgeving en hunne vrouwen.

De persoonen, door de heeren kwestors der Kamers uitgenoodigd, zullen er alleen toegelaten worden.

Ten 9 ure 's avonds zal er een groot harmonie-concerto uitgevoerd worden door muziekanten gekozen uit de muziekkorpsen van de burgerwacht en het leger, onder het bestuer van M. Bender.

Dit concerto zal op het terras van het hertogelyk paleis plaets hebben.

De vertrekken van het gewezen hotel van Assche zullen voorbehouden zyn aen de heeren leden der wetgeving en hunne vrouwen.

De biljetten van toegang tot het hotel zullen uitsluitend door de heeren kwestors der Kamers uitgedeeld worden.

Ten 8 ure 's avonds zal de verlichting der boulevards aenvang nemen, van af de Keulsche poort tot aen de Naemsche poort, alsook de verlichting der openbare gebouwen.

Op hetzelfde uer zal er in den koninklyken schouwburg der Munt eene gala-vertooning gegeven worden.

Eene cantate, muziek van M. Hanssens, woorden van M. Michaëls, zoon, zal gedurende die vertooning uitgevoerd worden.

Plaetsen zullen voorbehouden zyn voor de heeren leden der wetgeving en hunne vrouwen.

DERDE DAG.

Ten 10 ure 's morgens zal er in het kiosk der Warande een harmonie-concerto gegeven worden.

Des middags zal een stoet, samengesteld uit geschiedkundige kavalkaden en zinnebeeldige wagens, den *Allée-Verte* verlaten, en door de volgende straten ryden :

Antwerpschen Boulevard; Nieuw-straet; Munt-plaets; Koninginne-straet; Leopold-straet; Wolvengracht; Meiboom-straet; Boulevard van den Botanieken-Hof; Koninklyke straet; Wet-straet; Hertogelyke straet; Paleizen-plaets; Koninklyke plaets; Regentie-straet; Kleinen Zavel; Wol-straet; Hert-straet; Boulevard van Waterloo; Hoog-straet; Trap-straet; Oude Koornhal; St-Jans-plein; Duquesnoy-straet; Magdalena-straet; Heuvel-straet. Groote Merkt; Boter-straet; Kieken-merkt; Zwarte Lieve Vrouwe-straet; Laeken-straet; Antwerpschen Boulevard.

De estrade voor het hertogelyk paleis zal voorbehouden zyn aen de heeren leden der wetgeving en hunne vrouwen.

Zullen slechts toegang tot die plaetsen hebben de persoonen, welke voorzien zyn van eene uitnoodiging der heeren kwestors.

Ten 7 ure 's avonds zullen er op de voornaemste plaetsen der hoofdstad harmonie-concertos plaets hebben.

Ten 8 ure zal er op den schouwburg der Munt, onder het bestuer van M. Fétis, een groot concerto van zang en instrumenten plaets hebben, waerin de keur der belgische kunstenaers zich zullen doen hooren.

Plaetsen zullen voorbehouden zyn aen de heeren leden der wetgeving en hunne vrouwen.

Die plaetsen zullen ter beschikking der heeren kwestors der Kamers gesteld worden.

Ten 9 ure zal in het lokael der koninklyke maetschappy van Zoologie en onder het bestuer van M. Bender, een groot harmonie-concerto uitgevoerd worden door de vereenigde muziekkorpsen der vier regementen, in garnizoen te Brussel. Het lokael zal gansch versierd en verlicht zyn.

Ten 10 ure zal er, tusschen de tweede brug en het rondpunt van het uitwendig gedeelte der Wet-straet, een groot vuerwerk afgestoken worden.

Brussel, 30 juny 1856.

De Minister van de binnenlandsche zaken.

P. DE DECKER.

Digitized by Google

SOCIÉTÉ
POUR
L'ÉMANCIPATION INTELLECTUELLE

PRÉSIDENT :
M. H. G. MOKE,
Professeur
à l'Université et à l'Athénée de Gand,
Membre de l'Académie Royale
de Belgique.

SECRÉTAIRE :
M. A. G. B. SCHAYES,
Conservateur
du Musée Royal d'Armures et d'Antiquités,
Membre de l'Académie Royale
de Belgique.

ÉDITEUR-ADMINISTRATEUR :
M. A. JAMAR.

N°

Toutes les lettres, bulletins et listes collectives de souscription doivent être adressés comme suit :

Compte rendu des Fêtes de Juillet

A Monsieur
le Ministre de l'Intérieur,
à Bruxelles.

Brussel, february 1857.

MYNHEER,

Wy hebben de eer UEd. hiernevens te doen geworden de *Beschryving der Nationale Jubelfeesten,* waerop gy de welwillendheid gehad hebt eene inschryving te nemen.

Het vertrouwen dat het staetsbestuer in ons stelde door ons met den druk van dit belangryk werk te gelasten, heeft ons zware verpligtingen opgelegd; het was inderdaed eene lastige taek naer waerde te beantwoorden aen den luister der plegtigheden waeraen de gansche Natie heeft deelgenomen, taek welke de pracht dier uitzonderlyke feesten nog moeijelyker maekte.

Poogingen en opofferingen, niets heeft ons wederhouden om het vertrouwen van het staetsbestuer te verregtveerdigen, alsmede de genegenheid van het publiek, welke voldoende gebleken is uit den zelfwilligen iever van vyftien duizend inschryvers, op het zien van eenen blooten prospectus, geloof dragende aen onze bekwaemheid als uitgever en aen onze eerlykheid als koopman.

Onze arbeid is afgedaen; gy zult ons werk in zyn geheel en in zyne byzonderheden waerderen, door de vergelyking te doen van den leegen prys van dit boek met de zorgen aen deszelfs uitvoering gegeven, en de verdienste van 52 printplaten waervoor onze beste kunstenaers, zoowel teekenmeesters als houtsnyders, hunne begaefdheid hebben te pande gesteld.

Het is u genoeg doen verstaen, Mynheer, alsdat wy op uwe goedwillige ondersteuning rekening maken om in den kring uwer kennissen de lyst van inschryving aen te bevelen welke wy de eer hebben UEd. toe te sturen.

In die medewerking welke wy van wege uwe dienstvaerdigheid te verwachten zyn, zullen wy een nieuw bewys ontwaren van uwe genegenheid, eene goedkeuring van onze poogingen: maer zulks zal vooral van uwen kant eene blyk van verstandige vaderlandsliefde zyn: want daer dient de wydste bekendheid gegeven te worden aen een boek hetwelk bestemd is om de herinnering aen die feesten te vereeuwigen, als de deftigste openbaring geweest zynde van het nationael gevoel en van onze liefde tot den Koning, die zich sedert vyf-en-twintig jaren toegewyd heeft aen de welvaert van ons schoon vaderland.

Ontvang, Mynheer, de verzekering onzer hoogachting.

De Secretaris,
SCHAYES.

De Bestuerder,
A. JAMAR.

Digitized by Google

ÉDITION FRANÇAISE,

TEXTE

PAR LOUIS HYMANS.

—

ÉDITION FLAMANDE

TEXTE

PAR HENRI CONSCIENCE.

25e ANNIVERSAIRE DE L'INAUGURATION DU ROI.

LES

FÊTES DE JUILLET.

MAGNIFIQUE VOLUME-ALBUM

ROYAL in-8°,

imprimé avec luxe sur papier vélin,

CONTENANT 104 PAGES DE TEXTE

ET ILLUSTRÉ DE 53 PLANCHES

dont plusieurs

d'une importance et d'une dimension exceptionnelle.

PRIX : 5 FRANCS.

COMPTE RENDU DES SOLENNITÉS ET CÉRÉMONIES PUBLIQUES, CÉLÉBRÉES A BRUXELLES LES 21, 22 ET 23 JUILLET 1856;

DESCRIPTION HISTORIQUE ET REPRODUCTION PITTORESQUE DES CHARS.

Si jamais une fête mérita d'être appelée nationale, c'est la fête dont Bruxelles a été le théâtre, le 21 juillet 1856. Dans cette journée mémorable, à laquelle aucune autre ne peut être comparée, si loin que l'on remonte le cours de notre histoire, acteurs et spectateurs se confondaient et ne faisaient qu'un. Chaque individualité disparaissait dans ce grand ensemble, dans cette famille collective qui s'appelle nation. Aussi bien, ce jour-là c'était la fête de tout le monde, — la fête du Roi, qui, pendant un quart de siècle, a gardé pur et intact le serment de maintenir notre indépendance et notre liberté; qui s'est dévoué tout entier à notre développement matériel, intellectuel et moral, et qui a consolidé et affermi toutes nos institutions sans en laisser amoindrir une seule, — et la fête du peuple belge qui, en offrant à son souverain un témoignage universel de gratitude, célébrait aussi le jubilé de son existence comme nation indépendante et libre, et vingt-cinq années de paix, de bonheur et de prospérité.

Certes, jamais une journée semblable ne fut donnée à la Belgique. Nos aïeux épuisaient leur sang et leurs forces pour parvenir à l'unité de la patrie; cette unité, nous l'avons obtenue. Ils épuisaient leurs forces et leur sang pour conquérir leur inépendance et leur nationalité; nous sommes en possession de l'une et de l'autre. Ils se débattaient sous la domination étrangère; nous sommes un peuple libre. Ils ne vivaient que d'espérances toujours déçues; nous, plus heureux, nous jouissons de cette magnifique réalité dont la fête du 21 juillet a servi à célébrer l'avénement.

Aussi le souvenir de cette belle journée doit-il rester vivant dans la mémoire de tous. Il faut que chacun le transmette à ses enfants, afin qu'ils apprennent à aimer, comme nous, des institutions qui assurent d'une manière si large les droits de chaque citoyen, et à témoigner leur reconnaissance aux princes qui se dévouent au bonheur des Belges.

LES ILLUSTRATIONS COMPRENNENT:

1° Les portraits du Roi, de la famille Royale, de LL. AA. RR. le Duc de Saxe-Cobourg et le prince Georges de Saxe-Royale, de lord Westmoreland, de l'Archevêque et des Évêques, des présidents du Sénat et de la Chambre.

2° Les arcs de triomphe, les décorations, en un mot, toutes les créations artistiques qui ont donné tant d'éclat aux fêtes.

(Cette reproduction est faite d'après des photographies exécutées spécialement par M. Barboni pour M. Jamar, dont elles sont la propriété.)

3° Tous les éléments de la brillante cavalcade du 24 juillet (les chars, les cortéges historiques, etc.).

4° Les principaux épisodes des fêtes.

Toutes ces planches ont été dessinées avec le plus grand soin par MM. Hendrickx, Baugniet, Schubert, Stroobant, Lauters, Dedoncker, Elliott, E. Gerlier, etc., etc;

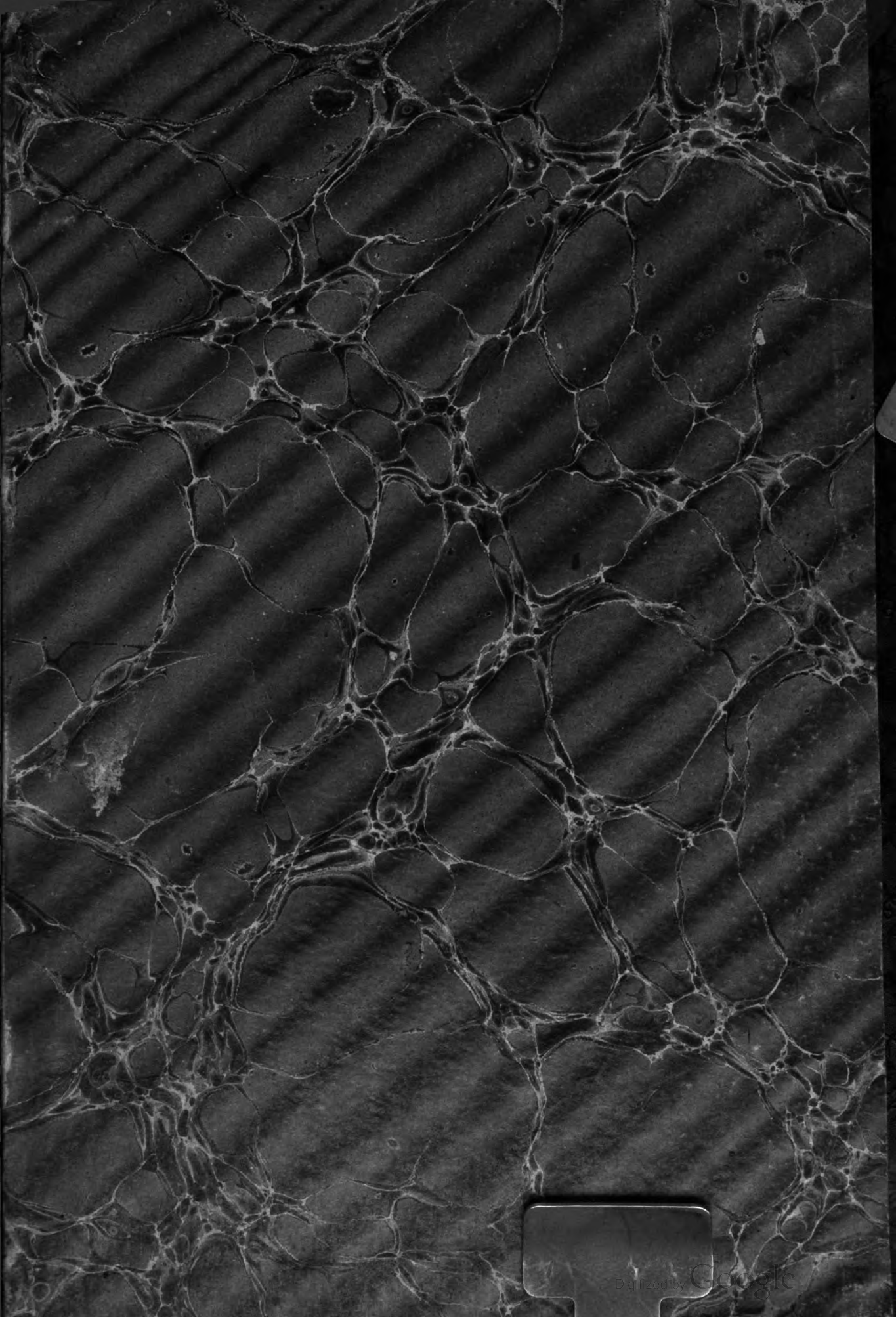
ET GRAVÉES

Par MM. H. Brown, professeur à l'Académie d'Anvers, Pannemaeker, Vermorcken, Ligny, Dalziel, Hébert, etc., etc.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google